Magyar Nyelvtan. Írói

(Szótárak)

15.
I–II–III–IV.
Kötet.

Gazdag Szótár

teljes Magyar–Német és Deák nyelven írt Rév-Komáromi
Simai Kristóf, Kegyes oskolai pap, a rajzolásnak rendes
tanítója Körmöczbányán. 1814.

I Kötet A–E betü XII. XIII. XIV. XV. a
[illegible] számmal jelölve.

II " F–G–H betü XVI. XVII. XVII szám-
mal jelölve.

III " I–K–L " XIX. XX. XXI sz. a.

IV " M–N " XXII. XIII sz. a.

Itt a kézirat megszakad, úgy látszik, szerző nem ren-
dezte művét végig.

~~Jegyz: Ide van csatolva a IV Kötethez egy más rövid Magyar–~~
~~Latin és Latin–Magyar Szótár kézirata,~~
~~mindkettő A-tól Z-ig terjed. 13. Szám alatt.~~
~~I füzet 12 ívben (Magyar–Latin)~~
~~II " 9 " (Latin–Magyar)~~

IV. Kötet.

M — N.

Gazdag Szótár.

Simai Kristóftól.

1289. N
nagy N, is k
dik betü
így követ
mellyek
l,-dnaky-da
vény: Da
vais, ſt. L
dozik (ing
wuchtt
Akundo, ca
tatur - Orid
növevény
Gewächs
tün Orb
ſt planta
A'nád üxe
gye. Cbile
ist Gosl, ün
Arundo ſt
et sine medu
törzsökeny
Ins Rohr ist
na ist frag
A' nádnak
Rohr Int Gra
inodora est
ein Rohr
lich. Arund
Lectoria V
Vom Zünd
naria. Lin
Capl gesetz
lomba vaka
gegen gesetzt
Arundinis M

1285. N.

N.

nagy N, és kis n tizenkettedik betű á' magyar A.B.C.ében így következnek azon szavak mellyek n-nel kezdődnek:

d, -dnak, -dat, -dak pl. 1.) növevény: das Rohr. Arundo, ~~inis~~, f. Liv. A' nád ingadozik (ingadozó): das Rohr wankelt; ist wankelnd. Arundo, canna ventis agitatur. Ovid. A' nád motsári növevény: das Rohr ist ein Gewächs, so an sumpfichten Orten wächst. Arundo est planta palustris. Varr. A' nád üres, és nints völgye. (bele). das Schilfrohr ist hohl, und ohne Mark. Arundo est cavatica, Plin. et sine medulla. Varr. A' nád töredékeny, könnyen törő: das Rohr ist zerbrechlich. Canna est fragilis planta. Varr. A' nádnak nints szaga: das Rohr hat kein Geruch. Canna inodora est. Gell. Fedő nád: ein Rohr zum Decken dienlich. Arundo phragmitis. Plin. tectoria Vitr. Homok nád: der Sand Schilf. Arundo arenaria. Linn. Kup- (egy kup) (egy gesztentze) nád. Halomba rakott nád kévék: ein zugespitzter Haufen Rohr. Arundinis meta. Plin.

Tói nád: ein sumpfichtes Rohr. Calamus palustris, Ovid. Töredék nád: abgebrochene Stücke des Rohres. Fragmina arundinis. Vellej. Üres nád: ein hohles Rohr. Cava arundo. Varr. Vastag nád: ein dickes Rohr. Crassa canna. Ovid. Valamit náddal bé-fedni: ~~etwas mit~~ Rohr bedecken, – bewähren. Arundine aliquid obducere. Colum. Subarundinare. Id. Házfedelét náddal szegni: das bedecken mit Rohr. ~~Tectum~~ Domus arundine tegere. Colum. Nádat vágni: Rohr schneiden. Arundinem detondere. Colum.

Nádály, -lynak, -lyt: Dróka, piótza. der Blutigel. Hirudo, inis f. Horat. Vér-szopó nádály: ein Blutigel, schwarzer blutsaugender Wurm. Hirudo sanguisuga. Plin. Véret szívik, mint á' Nadály: er saugt das Blut aus, wie ein Blutigel. Sanguine pascitur, exsorbet sanguinem, ut hirudo. Cic. Prov.

Nadály fű, -űnek, -űvet. die Wallwurz. Symphytum Officinale. Linn. Fekete nadály: Idem. Pro.

Nádályozni, -lyozok, -lyoz: piótzákat rakni á' sérült tagra Blut...

igeln setzen. Hirudines applicare. Blancard.

Nadálytő, vagy gyökér: -rnek, -keret: die Wallwurz. Symphytum, i, n. Schröd.

Nád-arató, -tónak, -tót: der Rohrschneider. Messor arundinum. oris, m. Lin.

Nádas, -snak, -st: 1. ein schilfiger Ort. Arundinetum, i, n. Cato. 2. Adj. p. o. Nádas hely: ein schilfiger Ort. Arundinosus locus. Cannetum, i, n. Pallad.

Nádasodni, -dom, -dik: mit Rohr bewachsen seyn. Arundiauctum esse.

Nádatska, -kának, -kát: das Röhrchen. Arundo parva, Cannula, æ, f. Appul.

Nádazni, -zok, -dat: mit Rohr bedecken. Tegere Arundine.

Nádból-való: von Rohr, von Schilf. Canneus, a, um. Colum. — Fedél: Schilfdecken. Cannæ tegetes. Colum.

Nád-buzogány, -nyának, -nyt: káka-bot; pöjtka: die Rohr Kolben. Typha, æ, f. Linn.

Naddal fedés, -snek, -st: die Berohrung. Arundulatio, onis, f. Varr.

Náddal-fedett, adj: mit Rohr zugedeckt. Tegulo arundinum opertus, a, um. Plin.

Nádér, -rnek, -rt: friss érkeket felbontzoló, szántsálozó: [illegible] Sector eduliorum.

Nád-fal, -lnak, -lat: die Rohrwand. Arundineus paries, ei.

Nád~~fedél~~fedet, -lnek, -delet: eine Rohrdecke. Tectum arundineum. i, ei, n.

Nádi bika, -kának, -kát: dobos gém, muszka gém: die Rohrdommel. Ardea stellaris, æ, is, f. Linn. Butio, onis, f. Auctor Philom.

Nádikürcos madár, -rnak, -rat: die Rohrdrossel, [illegible] Turdus arundinaceus. i, ei, Linn. Klein.

Nádi-fű, -ünek, -üvet: die Segge, das Ackergras, ~~Carex,~~ Riedgras. Carex, icis, f. Virgil.

Nádi-rigó, -ónak, -ót: die Rohramsel. Arundinaceus Turdus. Klein.

Nádi-veréb, -bnek, -rebet: der Rohrsperling. Passer palustris. eris, tris, m. Linn.

Nád-kerítés, -snek, -st: der Rohrzaun. Arundinea sepes. Colum. Bé-szegni kertsúlattal a' nád-kerítést: den Rohrzaun einsäumen. Sepimen arundineum subsuende cohibere. Pacuv.

Nád-kéve, -vének, -vét: einen ~~Z~~ Rohr Garbe. ~~Fascis Arundi~~ ~~num~~ ein Bund Rohr. Fascis arundinum, is, m. Petron.

Nád-kupatz, -tznak, -tzot: geſtentze –, rakás nád: ein Haufen Rohr. Cumulus –, Meta arundinum. Plin.

Nád-méz, -znek, -zet: tzúkor: der Zucker. és Zucker Rohr. Saccharum, i, n. Plin. Item: Mel arundinaceum. Schroeder. Fejér nád-méz: den weißen Zucker Candi. Saccharum Candi album. Schröd. Saccharum candidum perlucidum. Stat. Kanari nád-méz: Canarien Zucker. Canariense Saccharum. Id: Konyha nád-méz der Küchel Zucker. Saccharum Cibarium. Sárga nád méz: der gelben Zucker. Zucker candel. Saccharum Candum, -rubeum. Schroder.

Valamit nád-mézzel meghinteni: etwas überzuckern. Saccharo conspergere aliquid. Egygy süveg nád-mézet vettem: ich habe ~~ein~~ Hut Zucker gekauft. Metam Sacchari emi.

~~Nagy productio~~

Nád-mézetlen, nád mézetlen. adj: unverzuckert. haud Conditus Saccharo, non Saccharatus, a, um.

Nád-mézelni, -zelek, -zel; -zelem, zeli: zuckern, mit Zucker bestreuen. Saccharo Condire. -dulcare. Sidon.

Nád-mézes, adj: gezuckert. Saccharo Conditus, a, um. Saccharatus, a, um. Nád-mézes sütemény: die Zuckerküchlein, Zuckerwerk. Dulciaria, orum, pl. Apic.

Nád-méz-tésztás müves, -snek, -st: ein Zuckerbecker. Pistor dulciarius, oris, m. Cupedinarius, dulciarius. Lamprid.

Nád-méz főzés, snek, -st: die Zuckersiederey. Coctura Sacchari.

Nád-méz-főző: -őnek, -őt: der Zucker sieder. Coctor Sacchari.

Nád-méz-süveg, -gnek, -get: der Zuckerhut. Meta Sacchari. æ. f.

Nád-méz szelentze, -tzének, -tzét: Nád-méz tartó ~~p~~ piksis: die Zucker Dose. Pyxis saccharia, idis, æ. f.

~~Nád-méz-tartó: l. Nád-méz szelentze.~~

Nád-méz-termesztés, -snek, -st: die Zuckerpflanzung. Cultura – productio Sacchari. onis, æ, f.

Nád-méz-termesztő, -tőnek, -tőt: nád-méz plántáló: Zuckerrohrpflanzer. Cultor, productor Sacchari. oris, m.

Nádalás, -snak, -st: die Verhärtung des Eisens. Induratio, onis, f. Nádolása a' a' szántó-vasnak, a' tsoroszlyának, metszö-vasnak az ekében. Zemeziek: die Verhärtung des Pflugeisens, und des Vorgeschnid messers am Pfluge. Induratio Vomeris, vel cultri praecisorii in Aratro. Pázm. egész, vagy fél nádolás: Die Ganze, oder halbe Verhärtung des Eisens. Integra, vel dimidia induratio ferri. Colum.

Nádolni, -dolok, -dol; dolom, dollya. 1. edzeni, meg-aczélozni; meg-keményiteni: p.o. a' vasat: das Eisen stählen. Indurare, in Chalibem redigere ferrum. 2. kertelni: mit Rohr umzäunen. Arundine cingere quid. 3. meg-nád-páltzázni, valakit meg-nádolni: einen mit spanischem Rohr abprügeln. Aliquem arundineo baculo percutere. Cic. et Woyt.

Nádor-Ispány, -nynak, -nyt: Palatinus: der Palatinus. Palatinus Regni, i, m. Fresn.

Nádor-Ispány' hely-tartója: der Vize Palatin. Vice Palatinus, ni, m. Fresn.

Nádor-Ispáni, adj. Palatinisch. Palatinalis, e. e. Nádor-Ispányi Parantsolat: ein Palatinalischer Befehl. Palatinale mandatum. -is, ti, n. Nádor-Ispányi törvény-szék: der Palatinalischer Richterstuhl. Palatinale judicium, lis, ii, n.

Nádpáholni, -holok, -hol; -holom, hóllya: geißeln, abprügeln. verberare.

Nádpáltza, -tzának, -tzát: den Rohrstab. Baculus arundineus, li, ei, m.

Nádra, -rának, -drát: Nátra: Méhanya, asszonyi nyavalya: ~~die Mütter~~, die Gebärmutter Beschwerung. Passio hysterica, onis, c. f. Fern. ~~Medic.~~ Bétsi nádra: das Mutter Kraut. Matricaria, Parthenium, e, ii, f. Plin.

Nádra-dühödés, -snek, -st: das Mutterwüthen. Furor uterinus, oris, ri, m. Woyt.

Nádra-fü, -ünek, -üvet: Anyaméh-fü: das Mutter Kraut. Matricaria, ae, f. Parthenium, ii, n. Plin.

Nádra-görts, -tsnek, -tsöt: asszonyi nyavalya: die Mutterbeschwerung. Passio hysterica, spasmus uterinus. Woyt. Strangulatio Uteri.

Nádra-görts ir, -irnek, irt: Mutter Beschwerung Pflaster. Emplastrum hystericum. Offi.

Nádra hideg, -gnek, -get: -lelés: das Mutter Fieber

Febris histerica, is, æ. f. Cels.

Nádra-kürt, -tnek, -rtöt: die Mutter-Trompete. Tuba fallopiana, æ, f. Blancard.

Nádra-tsap, -pnak, -pot: mellyel az orvosok a méhanyát orvosollyák: ein Mutterzäpfchen, wie ein Finger geformter, und mit Arzney angefeuchteter Wolle, so den Frauen bey gewissen Zeiten in die Mutter gesteckt wird. Pessarium, ii, n. Blanc.

Nádra-víz, -znek, -zet: das Mutter-Wasser. Aqua histerica, æ, f. Medic.

Nadrág, -gnak, -got: embert illető ~~vagy~~ lábra való külső ruha: die Hose. Caligae, arum, f. pl. Bellett nadrág: die gefütterte Hosen. Caligae texto aliquo munitae subductae. Hor. Bő nadrág: Pluderhosen, Pumphosen. Follicantes caligae. Hieron. Gatya formájú öblös nadrág: die Pantalonhosen. Caligae pantaleonicae. Irhás nadrág: die Hosen, so mit Alaunleder überzogen. Caligae aluta supersutae. Lovagló nadrág: die Reithosen. Caligae equitatoriae. Magyar nadrág: die hungarischen Hosen. Caligae Ungaricae. Német nadrág: die Pluderhosen. Braccae, arum. f. Suet. Posztó nadrág: die Hosen von gemeinem ~~Tuch~~ Tuche. Pannuceae caligae. Petron. Tányéros nadrág: gescheibichte Hosen. Caligae orbiculatim factae. Vászon nadrág: die Leinwandenen Hosen. Lineae caligae. Plin.

Nadrág-bellés, -snek, -st: das Hosenfutter. Textum aliquod, quo caligae muniuntur.

Nadrág ellenző, -önek, -zőt: die Hosenklappe, der Hosenlatz, Hosenthürl. Tegumentum fissurae caligarum. Pliens fissuram caligarum tegens. i, ntis, m.

Nadrág' gombja, -jának, -ját: der Hosenknopf. Nodulus serviens fibulandis caligis. i, ntis. m.

Nadrág-hasadék, -knak, -kot: der Hosenschlitz. Anterior fissura caligarum. æ, f.

Nadrághoz-való, adj: zur Hosen gehörig. Caligaris, e. c. Plin.

Nadrág-kengyel, -lnek, -lt: der Hosensteigbügel. Stapedo, æ, f. —, Stapedium caligarum. Hieron.

Nadrág' kortza, -tzának, mellybe a' szíjat húzzák: der Hosen Riemensäume. Limbus caligarum. i, m. Petron.

Nadrágos, adj: der Hosen trägt. Caligatus, a, um. Suet.

Nadrág-szabó, -bónak, -bót: der Mannsschneider. Effector Caligarum, — vestium virilium. Sartor virorum. Schell.

Nadrág-szíj, -jnak, -jat: der Hosenriemen. Lorum Caligarum adstrictorium.

Nadrágtalan, adj: der ohne Hosen ist. Discaligatus, a, um. Frech.

Schnib förming geschnitenen

Nadrág-tányér, -rnak, -rt: scheibigt geschnittenen hungarischen Hosen. Scissio orbicularis Caligarum Hungaricarum. onis. is, f.

Nadrág-ülep, -pnek, -pet: nadrág' ülete, — fenéke. der Hosenboden. Fundus Caligarum. i. m.

Nadrág-zseb, -bnek, -bet. die Hosentasche. Funda, sacculus Caligarum.

Nád-síp, -pnak, -pot: die Rohrpfeife. Cicuta (fistula) arundinea. Tibialis Calamus, bis, i, Plin.

Nád-sípot fújni, azzal énekelni: die Rohrpfeife blasen. Avenis structis Cantare. Virg. Nád-síppal terengetni a' juhokat. die Schafe mit Rohrpfeifen lenken. Carmine arundineo Oves Continere. Virg.

Nád-szál, ~~-tho~~ -lnak, -lt: der Rohrstängel. Arundo longus, Canna; u. f. Ingadozó, ingó Nád-szálo

vagy kotarmány

ein wankender Rohrstengel. Arundo vacillans, dinis, utis, ~~[illegible]~~ töredékeny nád-szál. der zerbrechliche Rohrstängel. Fragilis arundo, — calamus Virg. Nem indúl-meg a' Nád-szál szél-fúvás nélkül: der Schilf bewegt sich nicht, wenn der Wind nicht weht. Non omnino temere, quod vulgo dictitant: Prov. A' nád-szál ingadozik: der Rohrstengel wankt, wackelt, schwankt. Arundo nutat, et fluctuat. Plaut. A' nád-szálhoz (vagy-ra) támaszkodni: sich auf einen [illegible] lehnen, der doch nichts helfen kann. In caducum parietem inclinare. Spartian. Hoszszú nád-szálon nyargalódzni, lovagolni: auf einem langen Stecken reiten. Equitare in arundine longa. Horat. A' nád-szált-is a' maga nehéze le-felé hordozza: ~~der Rohrschilf durch~~ seine Schwere biegt sich abwärts. Et arundo pondere suo deflectit. Cic.

Nád' szára, -rának, -rát: der Rohrhalm. Culmus arundinis, i, m. Cic.

Nád-szegés, -snek, -st: die Einfassung mit Rohre. Cinctura

arundine facta.

Nád-szék, -kenek, -ket: den Rohrstuhl. Sella arundinea. Sella ex arundine texta. æ, f. Plin.

Nád-tekerts, -snek, -set: ein geflochtenes Rohr Bündgen. Manipulus arundineus tortus, i, m. Hor.

Nád-termő adj. p. o. hely: der Ort, wo viel Rohr wächst. Arundifer locus, i, m. Ovid.

Nád-termő tó: ein Rohrteich. Arundifer lacus. Id.

Nagy adj. groß. Decumanus, a, um. Plin. ingens, ntis, o. Cic. Magnus, a, um. Cic. ⟷ Apró, aprólék, kis, kitsiny, tsekély. Olly nagy, mint akár ki: er ist so groß, als einer immer. Tantus, quantus maximus. Cic. Be nagy: ach wie groß. Est sane magnus, a, um. Cic. Nagy ember, -, főember vólt: ein vornehmer Mann. Summus vir. Cic. Nagy fába vágtad á fejszédet: nagy fát mozgatsz: einen großen und schweren "Dinge" ~~Sache~~ hast du dir vorgenommen. Res immensæ molis volvis animo. Cic. Magna moliris. Cic. Nagy, mint egy gerenda: groß wie ein Balken. Trabalis, e. c. Virg. Nagy az idő: hohe Zeit ist. Magnum tempus est. Petron.

Igen nagy: sehr groß. Ingens, ntis, o. Cic. Pergrandis, e. c. Permagnus, a, um. Cic. Iszonyú nagy: p. o. vad. ein großes wildes Thier. Vasta bellua. æ, f. Cic. Nints semmi nagy ebben á dologban. das ist eine Sache, von gar keiner Wichtigkeit. Hoc nihil habet momenti. Cic. Nagy még á nap: die Sonne ist noch hoch. Multa adhuc dies est. Cic.

Sem nagy, sem kitsiny: nicht zu groß, und auch nicht zu klein. Mediocris, e. c. Plaut. Nagy á világ előtt. er ist groß vor der Welt. Est magnus in conspectu hominum. Cic. Nagynak tartatik: er wird hoch geschätzt. Magni fit. Cic. Nagynak tartani magát: sich hoch schätzen. Se magni ducere, facere, pendere. Cic. Olly nagy, hogy nagyobb sem lehet: er ist so groß, daß nichts größer seyn kann. Tantus est, ut nihil supra esse possit. Cic.

Nagynál-is nagyobb. er ist sehr groß. Nimis magnus est. Cic. Semmire nem vólt nagyobb gondom, minthem — ich habe nichts sorgfältiger besorgt, als — Nihil mihi

fuit potius, quam. — Cic.

Egy' fővel nagyobb vagyok: um einen Kopf bin ich grösser, als der. Uno Capite altior sum. — Magánál nagyobbal követ vetni, fel-tenni, ujjat vonni: mit einem Stärkeren streiten. Cum potentiore contendere. Cic. Mindeneknél leg-nagyobb: er ist grösser als alle. Omnium maximus est. Cic. Nagyobb a' szája, hogy sem maga: er hat ein grösseres Maul, als er selbst ist. Majus os habet, quam ipse sit. Nagyot mondasz, — szólsz, beszélsz: du erzählst mir was Grosses. Narras magnum. Horat.

Nagy adósság, -gnak, -got: Grosse Schulden. Magnum aes alienum. Cic.

Nagy agyú p.o. hal: der Meeralant: Mugil Cephalus, lis, i. m. Linn.

Nagy ajakú, adj. das Wurstmaul. Labeo, onis, m. Plin.

Nagy akarat, -tnak, -tot: gőg, kevélység: der Hochmuth, Stolz. Fastus, us, m. Claudian. Superbia, æ, f. Cic.

Nagy akaratú, adj. hochtrabend, stolz. Ambitiosus, a, um. Cic. Arrogans, ntis, o. Cic. Superbus, a,

um. Hor.

Nagy alható, adj. schlafsüchtig, der gern schläft. Veternosus, a, um. Terent.

Nagy állú, adj. der ein grosses Kinn hat. Mento, onis, m. Arnob.

Nagy aluvó, adj. — alvó: schläfrig, schlafvoll. Endymion, onis, m. Juvenal. Somnolentus, a, um. Solin.

Nagy-anya, -nyának, -nyát: ~~Di~~ ~~Grossmutter~~ Öreg anya; die Grossmutter. Avia, æ, f. Cic.

Nagy-anyám annya, -nyának, -nyát: Ükőd-anyám: der Grossmutter Mutter. Proavia, æ, f. Suet. od. die Urgrossmutter. ~~Avia, æ, f.~~ Abavia, æ, f. Jurist.

Nagy-anyám báttya, -tyának, -tyát: der ältere Bruder der Grossmutter. Avunculus, i, m. ~~Cic.~~ magnus. Cic. ~~magnus.~~

Nagy-anyám nénnye, -nyének, -nyét; vagy — húga: Matertera, æ, f. Cic.

Nagy-anyám öttse, -tsének, -tsét: der Grossmutter jüngerer Bruder. Avunculus, magnus, i, m. Cic.

Nagy-anyó, -ónak, -nyót. l. Nagy-anya.

Nagy-apa, -pának, -pát: der Grossvater. Avus, i, m. Cic.

Nagy-apám apjának nénnye, -nyé

nek, -nyet: - nagy hunga: der Große Stam. Abamita, ae, f. Justin.

Nagy - apjám nak nagy apja, -jának, -ját: der Große Vater. Atavus, i, m. Cic.

Nagy árczú, adj. der nicht Große Sum. Flamin. Sat. Magni pretii. stoic. Nagy árczon venni valamit: etwas sehr Hoch Theuer Tibull. kaufen. Magno - ed magno pretio emere. Cic.

agy - áros, der Große Handlar. negotiator magnus. Apul.

Nagy - aszszony, -nyának, -nyt: Frau verheurathete Frau. Domina, ae, f. Matrona, ae, f. Cic.

Nagy - atya, -tyának, -tyát: der Große Vater. Avus, i, m. Cic.

Nagy atya' Váttya, -tyának, -tyát: der Große Vater Bruder. Avunculus Major. Suet. Patruus magnus.

Nagy - atya' nénye. -nyének, -nyét: nagy Tuga: der Große Schwester. Proamita, ae, f. Cajus Plaut. der Große

Nagy - atyának nagy attya: Dedös: der Große Vater Vater. Proavus i, m. Cic.

Nagy atyánk' nagy atyának attya: der Ur Urgroß Vater. Tritavus, i, m. Cic.

Nagy bánatu, adj: sehr betrübt. Magni maeroris, Cic.

Nagy - bátya, -nyának, -nyát: Vater Bruder. Patruus magnus.

Nagy - bátyám nak nagy bátyja, -jának, -ját: der Große Vater Bruder. Patruus Major. Suet. Patruus magnus.

Nagy - bátyja' nénnye. -nyének, -nyét: nagy Tuga: der Große Schwester. Proamita, ae, f. Cajus Plaut. der Große

Nagy - bátyának nagy bátyja: Dedös: der Große Vater Vater. Proavus i, m. Cic.

Nagy - bátyánk' nagy bátyának attya: der Ur Urgroß Vater. Tritavus, i, m. Cic.

Nagy bánatu, adj: sehr betrübt. Magni maeroris, Cic.

Nagy - bátyja, -nyának, -nyát: Vater Bruder. Patruus magnus.

Városi: Magyar Városi: Nonn. Stadt. Rivali Domi nascendi. Liv. Lib. Lic. Hungarica.

Nagy bátorságú, adj: sehr Großmüthig. Ingens animi. Sall.

Nagy - bélü adj: sehr Großmüthig. Ingens animi. Sall.

Nagy - bélü adj: sehr Großmüthig. Ingens animi. Sall.

Nagy - bélü adj: farkas - ló - bélü: Wolfs - Pferds - Gurges, itis, m. Cic. natus abdomini. Cic. Polyphagus i. Suet. homo edax inis. acis, m. Terent. Vorax, acis, a. Cic.

Nagy bets, -tsnek, -tset: nagy bessen lenni: in Hochachtung stehen. Magni esse Cic.

Nagy - bicodalmu, adj: mächtig Reich: Potens imperiis. Liv.

Nagy - bokáju, adj: bütykös lábu: der große ausstehende Knöchel hat. Talus, i, m. Ecc.

Boldog aszszony nagyja, -nának, -ját: Groß Frauen Tag. Maria Himmelfahrt. Festum Assumptionis i, n. Ecc.

Nagy - box - italu, adj: p. o. aszszony: ein Weib, so sehr stark saufen kann. Multi mensi mulier, eris, f. Horat.

Nagy - bőjt, -jtnek, -jtöt: die Fastenzeit der Christen. Quadragesima f. Quadragesima dierum Jejunium, ii, n. Ecc.

Nagy dagályu ember, -ének, -et: dickfös, sehr keuchend: ein Hochmüthiger, aufgeblasener, stolzer Mensch. Homo superbia. inis, m. Cic.

Nagy dicsőség, -gnek, -get: Verherrlichung. Numerosa Gloria, ae, f. Plin. Secund.

Nagy dolog, -lognak, -dolgot: es ist eine wichtige Sache. Magni momenti res est. Cic.

Igen is nagy dolog, sőt talán leg-nagyobb: es ist eine grosse, vielleicht die grösste Sache. Est quidem magnum, atque haud scio an maximum. Cic.

Nagy, és nehéz dolog: eine grosse und schwere Mühe. Moles, is, f. Virg.

Nevezetes nagy viselt dolgok: die [illegible] merkwürdige grosse Thaten. Res gestae amplissimae. Cic.

Nagy dolga vagyon velem: er hat eine ernsthafte Dinge mit mir zu behandeln. Rem seriam habet mecum peragendam. Cic.

Nagy dologba kezd: er nimmt eine schwere Sache vor. Res immensae molis aggreditur. Cic.

Nagy dolgot említesz: du erzehlst mir grosse und wichtige Sachen. Magnum narras. Horat.

Nagy dolgot cselekedett: er hat etwas grosses ausgerichtet. Magnum fecit. Horat.

Nagy drágaság, -ságnak, -got, vagyon ~~bey~~ nálunk: bey uns ist eine grosse Theurung des ~~Ge~~ Getraides. Apud nos summa est rei frumentariae caritas. Cic.

Nagy evő, adj. telhetetlen Zsák: der Vielfraß, ein starker Esser. Edax, acis, o. Cic. Homo edax maxime. Plaut. homo multi cibi. Cic. Vorax, acis, o. Cic. Polyphagus, i, m. Vopisc.

Nagy evő módon. adv. fressiger Weise. Voracitate. Macrob.

Nagy-evőség, -gnek, -get: die Gefräßigkeit. Edacitas, atis, f. Cic. Voracitas, atis, f. Plin. die Vielfresserey. Polyphagia, ae, f.

Nagy éjtszaka, -kának, -kát: volt. es war schon ziemlich tief in die Nacht hinein. Nox erat provecta. Cic.

Nagy elméjű, adj. p.o. ember: er ist mit einem trefflichen schönen Verstand begabet. Efflorescit ingenii laudibus. Cic. Homo primarum artium princeps. Tacit.

Nagy ember, -rnek, -rt, testére vagy elméjére nézve: ein Mann von grosser Statur, oder — Verstand. Homo animo (ingenio) vel corpore magnus. Cic.

Nagy emberek: hochberühmte Männer. Clarissimi viri. Cic.

Nagy érdemű, adj. grosachtbar, hochgeehrt. Bene meritus, a, um. Cic. honoratissimus, a, um. Liv. Laudatissimus, ornatissimus, a, um. Cic. longe meritissimus, a, um.

Plenus meritorum. Cic.

Nagy erö, -önek, -öt: nagy erödre nézve keveset végeztél: du hast in Ansehung deiner grossen Kräften, die du hast, wenig verrichtet. Quod attinet ad vires tuas, parum perfecisti. effecisti profecto. Cic.

Nagy értékü, adj. sehr reicher. Dives admodum, possessor magnarum Opum. Cic.

Nagy értelmü, adj. p. o. ember: ein Mann von grosser Vernunft. Sapientia praeditus prope singulari. Cic.

Nagy eset, -tének, -tet: nagy — (különös —, rendkivül-való) eset: ein grosser Zufall: Magnus casus, -i, -us, m. Ces.

Nagy eszü, adj. scharfsinnig. Ingeniosus, a, um. Auct. ad Heren. Magni ingenii. Cic.

Nagy evés, -sének, -st: faldaklás: das Fressen. Voratio, onis, f. Catull.

Nagy-evö, adj. der Vielfrass. Vorax, acis, o. Cic. Gulo, onis, f. — Appul.

Nagy-fejü: adj. der Grosskopf, grossköpfig. Capito, onis, m. Cic.

Nagy-fogú, adj. grosszähnig, — zähnig. Dento, onis, m.

Nagy fülü, adj. langohrig. Auritus, a, um. Virg. Nagy-fülü nyulak: ~~die~~ ~~lang~~ ohrigen Hasen. Auriti lepores. orum, orum. Plaut.

Naggya, -gyának, -gyát: der Grösseren. Majora. Naggya az Isteneknek: die fürnehmsten Götter. Dii majorum gentium selecti Dii. Dii consentes, Dii magni. Plaut.

Naggyá tenni, lett, lesz: gross werden. Grandescere. Plin. Naggyá lett, vagy lött: er ist ein Grosser (: Herr) geworden. Summus evasit. Cic. Naggyá tenni valakit: jemanden zum Grossen, und berühmten Mann machen. Amplificare gloriam alicujus. Cic.

Naggyábúl, adv. imigy amúgy, el hányva-vetve: Obenhin. Obiter, leviter. Cic. Tétül naggyábúl végezni valamit: etwas leichthin, ~~Oben~~ weg, schlecht weg thun. Obiter, negligenter agere, peragere, finire aliquid. Cic.

Naggyai, -inak, -it: die Grossen. Primores, um, m. die Vornehmen. Primores — plur. A' naggyok naggyai á' naggyok szinével tartanak: die Vornehmsten gehen mit Vornehmeren Männer um, und halten mit ihnen. Primores cum Primoribus tenent

1288. N.

Cic. A' népnek nagyjai: die Vornehmsten Männer des Volkes. Primores populi. Horat. Az Ország' Nagyjai: die Vornehmsten Männer in dem Lande. Magnates, Optimates, primores Regni. Regni Proceres. Jurid. Az udvar' Nagyjai: die Grossen am Hofe. Aulae Proceres. Sch. A' világ' nagyjai: die Grossen der Welt. Homines summi. Valakit á' Világ' Nagyjai közé számlálni: Jemanden unter die Grossen der Welt zehlen. Aliquem summis hominibus adnumerare. Cic. A' Világ Nagyjai közül való: einer von Vornehmsten Männern der Welt. Unus ex summis hominibus. Cic.

Nagygyát á kitsinynek öszvevetni: Kleine Dinge mit Grossen vergleichen. Parva magnis conferre. Cic. Apraját nagygyát mind el-küldeni valakinek: alles von Kleinsten bis zum Grossten an einem schicken. Omnia minima maxima mittere ad aliquem. A' Nagygyát á Fö-Rendeknek ki-választani: die Vornehmsten aus den Vornehmsten Männern auslesen. Ex florentissimis Ordinibus ipsa lumina deligere. Cic.

Nagy Győr, -rnek, -rt. Szab. királyi város Magy. Orsz. Raab. Jaurinum, i, n. Bel.

Nagy-hahota, -tának, -tát: ein lautes Gelächter. Cachinnus, i.

Nagy [illegible] -hajú, adj. gross- lang-haarigt. Capillatus, a, um. Criniger. Lucan.

Nagy hamar, adv. gählings, plötzlich. Subito, extempore. Cic.

Nagy-hangú, adj: hintönend, ~~[illegible]~~ stark klingend. Multisonus, a, um. Stat.

Nagy-hasú, adj. 1. potrohos, potrokos: dick bäuchigt. Ventriosus, a, um. Plaut. Ventrosus, a, um. Hoss. Venterosus, a, um. Plin. 2. Terhes aszszonyi személy: trächtig: Gravidus, a, um, praegnans, ntis, c. Fetu gravis. Plaut.

Nagy-hatalmú, -únak, -út, -múak, ~~nagy~~ hatalmasságú: Grossmächtig. Magnae potestatis. Magna potestate pollens, ntis, c. Summa potestate praeditus. Cic.

Nagy-hátú, adj: was einen Höcker wie ein Rücken hat. Dorsuosus, a, um. Solin.

Nagy Herczeg Orosz Országban, -geknek, -get: ein Grossfürst von Moskau. Princeps Magnus Russiae.

Nagy hét, -tnek, -hetet: L

die Charwoche. Hebdomas passionis dominicae, hebdomas sacra, adis, ae, f. Eccles.

Nagy Heves vármegye, -gyének, gyét: die Groß Heweser Gespanschaft. Nagy Hevesiensis Comitatus. is, us, m. Bel.

Nagy hírű, nevű, adj. p. o. ember: sehr berühmter, Namhafter Mann. Magnae famae, magni nominis vir. Cic.

Nagy-homlokú, adj: der eine große Stirne hat. Fronto, onis, m. Cic. – großstirnig. Frontosus, a, um. August.

~~Nagy-idő, -őnek, -őt: spät, serotinum tempus, i, or. m. Cato.~~

~~Nagy-idejű, adj.~~

Nagy-Ida, -dának, -dát. Mező város Magyar-Országban. Nagyida, ein Marktflecken. Nagyida. Oppidum, i, ae, f.

Nagy-idejű, adj. der einen hohen Alter ist. Grandaevus, a, um. Lucan. Gravis annis. Hor. Gravis aetate. Liv.

Nagy-idő, -őnek, -őt: spät. Sero, serotinum tempus, i, oris n. Cato. Nagy ideje, hogy – lang ist, daß – Multorum temporis est, quod – Cic.

Nagy-idősség, -gnek, -get: nagy idősége (koros-volta) miatt el nem jöhetett: er hat wegen seinem hohen Alter nicht kommen können. Ob nimiam senectutem venire non potuit. Cic.

Nagy-igyekezettel: mit allem Fleiß. Enixe. adv. Liv.

Nagy-ihatò, adj. részeges: ein großer Säufer. Multibibax, acis, o. Scal. Multibibus, a, um. Plaut. Thracibus bibacior. Prov.

Nagy-ihatóság, -gnak, -got: das viele trinken, starke Saufen. Multibibentia, ae, f. bibacitas, atis, f.

Nagyítani, -gyítok, -gyít: vergrößern. Augere. Cic. Grandire, Varr. prolatare. Tacit. Valakinek gonosz tettét nagyítani: eines Verbrechen vergrößern. Crimen alicujus premere. Quinct. Valamit igen nagyítani: etwas sehr vergrößern. Exaggerare rem aliquam. Cic.

Nagyítani-való, adj. zum Vergrößern dienend. pro ampliando serviens, ntis, o.

Nagy-ital, -italnak, -lt: ein großer Trunk. Potio major, oris, f.

Nagy-italú, adj. der gern viel trinkt. Bibax, acis, o. Gell.

Nagyítás, -snak, -st: die Vergrößerung. Amplificatio, onis, f. Cic. Exaggeratio, onis, f. Cic. Nagyítás nélkül legyen mondva: ohne Vergrößerung soll ge

sagt werden – sine hyperbole sit dictum Quint.

Nagyító tső, -tsőnek, -tsőt, vagy tsövet: ein Fernrohr. Perspectiva, ae, f.

Nagyító üveg, -gnek, -get: ein Vergrößerungs Glas. Microscopium, ii, n. Wolf.

Nagyítva, adv. adni elő valamit: etwas sehr prächtig erzählen. Magnifice narrare aliquid. Cic. Én ezt nagyítva tartom. ich finde es übermäßig. Ego hoc excessive dictum reor. Voss.

Nagy-ivás, -snak, -vást. ein Gesäuffe, Gezechgelage. Perpotatio, onis, f. Cic.

Nagy-ivó, adj. ein grosser Säufer. Multibibax, acis, c. Scalig. Potator, oris, m. magnus. Plaut.

Nagy-jó-akarat, -tnak, -tot: eine grosse Gewogenheit, – Geneigter Wille. Benevolentia magna. ae, f. Cic. Nagy-jó-akarattal: gewogen, aus geneigtem Gemüthe. Benevole. Cic.

Nagy-jószág, -gnak, -got: eine grosse Eigenthümlichkeit. Dominium. Ingens bonum, ni. Cic.

Nagy-Kálló, -ónak, -lót: mező-város Magyar Országban. Gross Kallo. Oppidum nominis in Hungaria. Kajner

Nagy kamasz, -sznak, -szt: Nagy testű, lusta legény: ein grosser Lümmel, ein träger Mensch. Robusto, et vasto corpore ephebus segnis, – ignavum pecus, oris, n. Liv.

Nagy-karátson, -nnak, -nt: Krisztus' születése nappja: die Weihnachten. das Weihnachtsfest. Festum Nativitatis Domini nostri Jesu Christi. Kis-karátson. die kleine Weihnachten. od. Beschneidung Christi. Circumcisio Domini N. J. Ch.

Nagy károly, -lynak, -lyt. Mező Varos Magy. Országban. Gross Karol. Magno Carolinum, i, n. Oppidum Hungariae.

Nagy kegyességű, adj. Benevolentissimus. hochgeneigt. Perbenevolus, a, um. Cic.

Nagy késséggel, adv. grossmüthig. Magnanimiter.

Nagy-készületű, adj. p. o. Játékok: aufs prächtigste veranstaltete Schauspiele. Adparatissimi ludi. Cic.

Nagy-kiáltás, -snak, -st: Nagy-kiáltással mondani valamit: etwas mit grossem Geschrey herschreyen. Summo clamore dicere aliquid. Plaut.

Nagy kora, nagy ideje már ennek: das ist schon sehr lange. Magnum temporis est.

Nagy tábú, adj. grossfüssig.

Pedo, onis, m. Ploss.

Nagy-telkü, adj: großmüthig. Magnanimus, a, um. Ingentis Spiritus vir. Liv.

Nagy-telküség, -gnek, -get: Großmuth. Animi magnitudo, inis, f. Cic. Magnanimitas, atis, f.

Nagy-lebernyegü, adj. p. o. Ökör: ein Rind mit großen Wammen. Bos magnum palear habens. Virg.

Nagy-Lévárd, -dnak, -dot: Großlewarad. Hujus nominis Oppidum in Hung.

Nagy mi-haszna, p. o. Ember: ein großer Lümmel, ein unnützer Mensch. Ptolidus, inutilis. longurio, onis, m. Varr. apud Non.

Nagy mellyü, adj: wohlgebrüstet, der einen starke Brust hat. Pectorosus, a, um. Plin.

Nagy Méltóság, -gnak, -got: Vortrefflichkeit. Excellentia, ae, f. Cic.

Nagy Méltóságu, adj: Ew. Excellenz. Excellentissimus, a, um. Magnae dignitatis. Cic.

Nagy Mihály, -lynak, -lyt: Mező-város Nagy-Országban. Nagy Mihalinum, i, n.

Nagy-mi-haszna, adj. p. o. Ember-Élődi: ein großer fauler Mensch. Homo, sed nihili homo, inis, m. Cic. inutilis, ptolidus longurio onis, m.

Nagy-mondás, -snak, -st = Nagy-szó: ein großer Spruch; Latinum Verbum, i, n. Terent.

Nagy munka, -kának, -kát, nagy dolog, ha -: kunst ist, wenn. Multum est, si ... plurimus labor, i, oris, Cic.

Nagy-nehezen, adv. Mit genauer Noth, mit harter Mühe. Aegre admodum, vix tandem. Cic. Nagy nehezen el-mentem a' házához: mit genauer Noth bin ich zu ihm gekommen. Invitus illum adii. Ulp. Nagy nehezen kerültem-el a' veszedelmet: ich habe der Gefahr mit genauer Noth entgangen. Difficulter periculum evasi. Cic. Csak nagy nehezen szedhette ö szive magát: er hat sich kaum erholen können. Aegre admodum se recreare, reficere, recolligere potuit. Cic.

Nagy nemből-való, adj. aus hohen vornehmen Stande geboren. Clarus origine. Ovid. de summo loco natus. Plaut.

Nagy-nemü, adj. von vornehmen Stande. Nobilis, e. c. f. Nemtes.

Nagy név, -vnek, -vet: ein großer Nahme. Clarum nomen. Ovid.

Nagy-nevekedés, -snek, -st: eine große Zunehmung. Magna accessio, onis, f. Cic.

Nagy neveretü, adj. p. o. Ember: einer vom großen Ansehen.

Vir magni nominis. Cels. Nagy nevezetü ~~Uram~~, és nagy tudományú Uram: mein berühmter, renomirter, und hoch gelehrter Herr. Clarissime Domine. Cic.

Nagy Név, -vnek, -vet: ein grosser Nahmen. Clarum, magnum Nomen. Nagy nevet (betsűletet) szerezni magának: sich einen grossen, berühmten Nahmen verschaffen. Magnum Nomen, magnam existimationem colligere. Cic.

Nagy nevü, adj. der einen grossen Nahmen hat. Celeberrimus, Magni nominis. Cels.

Nagy-nyelvü, adj. grosszüngig. dem die Zunge wohl gelöset ist. Linguax, acis. o. Gell. Linguosus, a, um. Petron.

Nagy nyereség, ~~-gnak~~ -gnek, -get: eine grosse Handthierung. Immanis quaestus, -is, ui, m. Cic.

Nagy nyereséggel tért vissza: er ist mit grossen Beute Gewinnen zurückgekehrt. Quaestuosissime rediit v magna cum ~~Praeda~~ Cic.

Nagy-nyughatatlanság, -gnak, -ságot. Grosse Unruhe. Magna inquietudo, a. tudinis.

Nagy nyughatatlanság birja ötet: er ist mit einer grossen Unruh beladen. Magna eum tenet inquietudo. Cic.

Nagyobb, adj. grösser. Major, oris, m. et majus, oris, n. Cic.

kétszer nagyobb: doppelt ist grösser. Duplo major est. Cic.

Nagyobbatska nálomnál: er ist grösser als ich bin. Majusculus est quam ego. Terent.

Nagyobb dítséret, -tnek, -tet: -rete volt: er hat einen grösseren Ruhm gehabt. Fama secundiore fuit. Suet.

Nagyobb gond, -dnak, -dot: Nekem erre mindenkor legnagyobb gondom volt: ich habe immer über das die Grösste Sorg gehabt. Hujus rei mihi semper antiquissima cura fuit. Cic.

Nagyobbitani, -bitok, bit; -bitom, -bbittya. vergrössern. Grandificare. -valamit. etwas aliquid.

Nagyobbodni, grösser werden. Grandescere.

Nagyobbrá tartani, valamit, etwas vorziehen. Praeferre aliquid. Cic.

Nagyobb rész, -sznek, -szt: azoknak nagyobb része elveszett: der grösste Theil von ihnen ist zu Grunde gegangen. Plerique eorum perierunt. Cic.

Nagyolni, -gyolok, -gyol; -gyolom, -gyollya: nagynak tartani, naggyá ~~tefsen~~ tenni: gross machen. Magnificare.

Nagyon beszélni: laut reden. Vocaliter loqui. Appul.

Nagyon gyönyörködni p. e. valakinek beszédében: mit einem Reden Vergnügen haben. Sermone alicujus vehementer delectari. Cic.

Nagyon latroc, -tornak, -latrot. p. e. ember: ein ~~Rechtlosen~~ außerordentlich ruchloser Mensch. Insignis, -improbus latro. Cic.

Nagyon örvendeztetni, -tetek, -teti, -tetem, -teti: sehr freudig machen. Nagyon örvendeztetett engem' a' te leveled: dein Brief hat mich sehr erfreuet. Me tuae litterae admodum delectarunt. Cic.

Nagyon szeretni, -retek, szeret, -retem, -reti: valakit: einen sehr lieben. Valde amare aliquem. Cic. plurimum diligere aliquem. Cic.

Nagy-orrú. adj. der einen Grossen Nasen hat. Naso, onis, m. Nasutus, a, um. Senec.

Nagy-öröm, és vigasság, -gnak, -got: eine sehr grosse, und ganz ausgelassene Fröhlichkeit. Effusa — profusa hilaritas, — laetitia. Cic.

Nagyot halló, adj. übel hörend, halb taub. Surdaster, a, um. Cic. ~~Sü~~ Süket: Surdus, a, um. Cic.

Nagyot (és sokat) mondani maga felől: von sich hochtrabend reden. De se magna loqui, magnifice loqui. Ovid.

Nagyotska, adj. ein wenig gross. Subgrandis, e. c. Cic.

Nagyot tett-fel, hogy — er hat viel gewagt. ~~Magnum quid ausus est.~~ er hat was grosses ausgerichtet, Magnum fecit, quod — Cic.

~~Nagy-péntek: Charfreytag. Karfreytag.~~

Nagyra betsülés, -snek, -st, die Hochschätzung. ~~Observantia, ae. f.~~ Ehrenbietung, Hochachtung. Observantia, ae. f. Cic. Magá'nak felettéb nagyra betsülése: die gar zu grosse Hochachtung für sich selbst. Nimius sui suspectus, ü, us m. Senec.

Nagyra betsülni, -tsülök, -tsült, -tsültem, -tsüli, valakit: jemanden hochachten. Magni facere aliquem. Plaut. Aliquem magni aestimare. Cic.

Nagyra emelkedett, adj. erhöhet, was in einen höheren Grad gebracht ist. Eminentialis, e. c. Nagyra emelni valamit: einen hoch erheben. In majus extollere aliquem. Plaut.

Nagyra emelni a' semmiséget: ein grosses Aufheben von einer geringen Sache machen. Paratragoediare. Plaut.

Nagyra-látás, -snak, -st: das Hochsehen. Alta visio, ae, onis. f.

Nagyra látó: adj. hochsehend, -trabend. Alte videns, ntis. c.

Nagyra menni, -gyett, -megyen: Hoch erhoben werden. Summum obtinere locum. Dignitate ampliari. Suet. Most minden allapot nagyra ment: jetzt alle Dinge sind hoch gestiegen. Nunc omnia in altissimum fastigium evehuntur. Vellej. Annak nagyra ment a' dolga: sein Glück ist hoch gestiegen. Magnis fortunae auctibus elatus est. Liv.

Nagyra nevelni, -velek, -vel; -velem, -veli: valamit temérdek nagyra nevelni: etwas sehr hoch treiben. etwas Gross anziehen, aufziehen. Ad alta educere aliquem. Cic.

Nagyra-szabni valamit: etwas Gross- od. weit machen etwas. Ampliare aliquid. Hor.

Nagyra tartani, -rtok, -rt; -rtom, -rtya: hochachten. Magni facere. Cic. Ő engemet igen nagyra tart: er sucht mich mit allen Ehren, und Diensten zu erweisen. Observantissimus, studiosissimusque mei est. Cic. Igen nagyra tartatik: er wird hoch geachtet. Permagni habetur. Cic. Nagyra tartom, 's becsülöm, hogy – ich schätze hoch, daß – Magnifacio, quod – Cic. Felette nagyra tartya magát: er schätzt sich am höchsten. Sehr hoch: Nimium sibi tribuit. Cic.

Nagyra tartya az orrát. büszke, sokat képzel magának: er hält viel auf sich, wird muthig. Inani persuasione tumescit. Colum. Erexit se vulgo, tollit cristas, -spiritum. Prov.

Nagyra tartó, -tónak, -tót: ein Mensch, der sich selbst hoch hält. Suffenus, i, m. Martin. Mást nagyra tartó: der einen hochachtet, hoch schätzet. Alium aliquem observans. Cic.

Nagyra termett, p. o. Főember: ein Vornehmer Mann, der zum hohen Dingen geboren ist. Summus ad magna natus vir. Cic.

Nagyra-vágyás, -snak, -st: die Ehrbegierde, Ehrsucht. Ambitio, arrogantia, nimia aviditas gloriae, honoris. Cic. Nagyra vágyás nélkül: ohne Begierde nach Ehren, ohne Ehrgeitz. Procul ambitione. Horat. Nagyra vágyás viseli őtet: der Ehrgeitz regieret ihn. Ambitio regit eum. Cic.

Nagyra-vágyni, vágyok, -vágy: hoch hinaus wollen. Alta petere. Suet. alta spirat. Liv.

Nagyra-vágyó, adj. nagy dolgokkal álmadozó: ehrgeitzig, ehrsüchtig, der hoch hinaus will. Ambitiosus, a, um. Cic. Cupidus honoris. Cic. Alta spirans. Liv. Vir ingentis spiritus. Liv.

Nagyra vágyódni, -ódom, -dik: hoch hinaus wollen. Alta petere. Suet.

Nagy szó

Ne ~~vágyódjál~~ -vágyódgyál nagyra: nicht denke hoch aus. Cupressum tenuem dilige. Prov.

Nagyra-vágyóság, -gnak, -got: die Begierde nach Ehren. Ambitio, onis, f. Cic. Animus alta spirans. i, ntis. Liv.

Nagyra-vetni, -vetek, -vet; vetem, veti: à fejét: etwas auf Leib und Leben wagen. Capitalia audere. Gell.

Nagyra vinni, viszem, viszi à dolgot: die Sache sehr erheben. Nimis evehere rem. Juvenal. Azzal nagyra vitte dolgát: nagy-elő-menetelt tett, messze terjesztette szélét hosszát dolgainak: er hat seine Sachen kunstmässlich angestellt. Bene rem suam ordinavit. Fecit e rivo flumina. Horat

Nagyra-vitel, -lnek, -vitelt. das Großmachen. Magnificatio, onis, f. Cic. Augmentatio, -onis, f. Valsha.

Nagy-rendű, adj. p.o. emberek: ~~hoch~~ Männer von hohem Stande. Homines Ordine Superiores. Cic.

Nagy-reménységű, adj. p.o. ifjú: ein Jüngling von großer Hoffnung. Magnae spei Juvenis. Cic.

Nagy-részént, adv. Größtentheils Magna ex parte. Cic.

Nagyj, -gnak, -got: die Größe. Magnitudo, inis, f. Cic. Felette-való nagyság: eine übermäßige Größe. Enormitas, atis, f. Senec. Szokatlan nagyság: eine ungewöhnliche Größe. Insolita Magnitudo, æ, dinis. f. Cic. Iszonyü nagyság: erschröckliche Größe. Horribilis magnitudo. Cic.

Nagyság, -gnak, -got (1.) die Größe. Magnitudo, inis, f. Cic. Az elméinck nagysága: die Größe des Verstandes. Ingenii fasces, ium m. Cic. Kiesten nagysága a' testnek: die sehr Größe des Leibes. Moles ingens, -Vastitas Corporis. Appul. Nagyságára nézve: der Größe nach. Quantitative. adv. Voss. Valaminek á Nagyságát meg-mérni. ~~Mag~~ die Größe einer Sache abmessen. Magnitudinem rei alicujus metiri. Cic. (2.) Tisztelet adó szó: Nagyságod: Euer Gnaden. Nagyságtok: Euere Hoheit. Magnificentia (Amplitas) vestra. Cic.

Nagyságnyiig: ennyi nagyságnyiig: bis zur dieser Größe. Ad hancusque magnitudinem. Cic.

Nagyságolni, golok, -got; -golom

1290. N gollya: Valakit: einen Per Gnädigen Herrn tractiren. Magnificum –, illustrissimum nominare – vocare ~~aliquem~~ vocitare aliquem. Cic.

Nagyságos, adj. p. o. beszéd: die Pracht ~~ine~~ Reden. Magniloquentia, ae, f. Cic. Nagyságos Asszony: eine Gnädige Frau. Illustrissima Domina. Nagyságos személy: eine edele Person. Illustris Persona. Nagyságos Uram. Wohlgeborener, Gnädiger Herr. Magnifice –, illustrissime Domine.

Nagyságoson, adv. nagyságos Urak módgyára p. o. élni: herrlich, prächtig leben. Magnifice vivere. Cic.

Nagy-seggü, adj. faros p. o. Asszony: Gesäßte –, grosse angesichte Frau. Clunata Mulier, ae, eris, f.

Nagy-sírás, -snak, -st. das heftige Weinen. Magna vis lacrimarum. Cic.

Nagy sokára, el-érkezett: endlich ist er gekommen. Iam tandem advenit. Plaut.

Nagy-szabadságú, adj. frey, grossmüthig, der einen grossen Freyheit hat. Licentiosus, a, um. Tac.

Nagy-szagú, adj. stark riechend. Multodorus, a, um.

Nagy-szájú, adj. grossmäulich. Bucculentus, a, um. Plaut. Loquax, acis, o. Cic. Clamosus, a, um. Quinct. Dicax, acis, o. Cic. Magni oris.

Nagy-szakállú, adj. der einen grossen Bart hat. Multibarbus, a, um. Appul.

Nagy-szál (magos szálas) p. o. Ember: ein grosser –, hoher Mann. Procerissimus homo. Suet. Egy' nagy szál-fa: ein grosses Stammholz. Procera arbor, oris, f. Fris.

Nagy-szám, -mnak, -mot: die Menge, Vielheit. Multitudo, -dinis, f. Cic.

Nagy-számú, adj. sok: viele. Multus, a, um. Magno numero, ~~vel~~ ~~magni numeri~~ Suet.

Nagy-szív, -vnek, -vet: die Grossmüthigkeit. Magnanimitas, atis, f. Cic. A' nagy-szív különös tulajdonsága a' Vitéznek: die Tugend der Müthigkeit ist eigen des Helden. Magnanimitas propria est Heroum. Cic. A' nagy-szív nagy dolgokra vágy: ein grossmüthiges Gemüth will grosse Dinge ausüben. Generosus animus magna appetit res. Cic.

Nagy-szívü: adj. Grossmüthig Magnanimis, e. c. Sen.

Nagy-szívüség, -gnek, -get: die Grossmüthigkeit. Magnanimitas, atis, f. Cic.

Nagy-szó: -szónak, -szót: ein grosses Wort. Maximum Verbum. Prov. Magna verba. Virg. A' nagy szó

Nagy birony Adás + kivàn = nin
Groß Verneinen bedürft nihil
Großer Verneinung = Magnum
dictum Magn eget affirmatio
ne. Cic.

Nagy-szoba, -bánat, -bát: ein Groß
ßes Zimt. Oecus, i, m. Plin.

Nagy-szombat, -tnak, -tot: 1. Nagy
szombat a' nagy hitett, stutzet
lött: der Connabendtag. Sab.
bum sanctum. 2. Nagy-Szom.
bat, Varos Magyar Országban:
Tirnau. Tyrnavia, ae, f. Civitas
Hungariae.

Nagy-tagu, adj. groß Gliedrnicht.
Magni Artus. i, ns. Cic. Membro
sus, a, um.

Nagy-tehetség, -nek, -chet: ein Groß
unverstandlicher Last. Insigne
pondus, i, deris, n. Virg.

Nagy-talpu, adj: breit Fußig. Pan
ta, a, tum. Plaut.

Nagy-tapasztalásu, adj: Erfahrung
reich, wohl unterrichtet. Probe
peritus, peritissimus, a, um:
Cic.

Nagy-tekintetu, adj: Groß Ansehn
lich, Wichtig. Magnae Auctoritatis. Vir.
Cic. Nagy-tekintetu familia: eine
Ansehnliche Familie. Luculenta
familia. Plaut. Nagy tekintetu
követség-tudósitás: die Abgesand
ten. Inclita deputatio, onis,
f. Ovid.
Nagy-tekintetu Ur asszony: eine

Nagy birony Adás + kivàn = nihil
Groß Verneinen braucht nihil
Großer Verneinung = Magnum
dictum Magn eget affirmatio
ne. Cic.

Nagy-szoba, -bánat, -bát: ein Groß
ßes Zimt. Oecus, i, m. Plin.

Nagy-szombat, -tnak, -tot: 1. Nagy
szombat a' nagy hitett, stutzet
lött: der Connabendtag. Sab.
bum sanctum. 2. Nagy-Szom.
bat, Varos Magyar Országban:
Tirnau. Tyrnavia, ae, f. Civitas
Hungariae.

Nagy-tagu, adj. groß Gliedrnicht.
Magni Artus. i, ns. Cic. Membro
sus, a, um.

Nagy-tehetség, -nek, -chet: ein Groß
unverstandlicher Last. Insigne
pondus, i, deris, n. Virg.

Nagy-talpu, adj: breit Fußig. Pan
ta, a, tum. Plaut.

Nagy-tapasztalásu, adj: Erfahrung
reich, wohl unterrichtet. Probe
peritus, peritissimus, a, um:
Cic.

Nagy-tekintetu, adj: Groß Ansehn
lich, Wichtig. Magnae Auctoritatis. Vir.
Cic. Nagy-tekintetu familia: eine
Ansehnliche Familie. Luculenta
familia. Plaut. Nagy tekintetu
követség-tudósitás: die Abgesand
ten. Inclita deputatio, onis,
f. Ovid.
Nagy-tekintetu Ur asszony: eine

Hochansehnlich Magnificentia
vestra. Cic.

Nagy-temploma, mnak, -lomot: Nagy
szent-egyhàz: ein Groß Got
tes. Tarra Aedes Primaria.
ae, f. Martial. Nagy-templom, mnak, -lomot: Nagy
szent-egyhàz: ein Groß Got
tes. Tarra Aedes Primaria.
ae, f. Martial.

Nagy-termetu, adj: Corpulentus.
Vir von einem Großen Cor
perbau. Homo ingentis
staturae. Cic.

Nagy-testu, adj: p. o. Ember: ein
Mann von Großem Leibe.
Ingenti corpore homo. Vast
corporis Vir. Cic.

Nagy-tett, -tnek, -tet: die Hand
lung einer wichtigen That. Heroicus
actus, i, us. Cic.

Nagy-tökéletu, adj: p. o. Ember:
ein Mann von Großer Voll
kommenheit. Vir magnae
perfectionis. Cic.

Nagy-tölgyu, adj: p. o. Tehén: ei
ne Kuh, die Große Euter
hat. Mammosa Vacca. ae, f. Martial.

Nagy-tolyongás, -nak, -t: eine
Große Ausschweifung gro
ßer Laster. Ingens turba. Nagy-
tolyongás közé szoritni: in
eine Große Ausschweifung zu stecken.
Intra Mallem, et incudem
esse. Prov.

Nagy-torku, adj:
turosus, a, um. Groß Gurglig. Gut
Nagy-tsaládu ságu, adj: p. o. Ember
eine Große Familie habend
stomo

fallacissimus, inis, i, m. Cic.

Nagy-tsetsü, emlöjü: adj. das große Brüste hat. Mammosus, a, um. Martial.

Nagy (zöld) tsütörtök. der Grüne Donnerstag. Dies Coenae Domini, dies Jovis antepaschalis.

Nagy-tudományú, adj. p. o. ember: ein Mann von großen Wissenschaften: Vir longe eruditissimus. — Magnae eruditionis. Cic.

Nagy-türketöség, -gnek, get. longa patientia, ae, f. Cic.

Nagy ujj, -ujjnak, -ujjt. der Daumen an der Hand. Pollex, icis, m. Cic. Valakinek a' nagy ujjait el-vágni: einem die Daumen abhauen. Alicui pollices praecidere. Cic.

~~Nagyúlok~~

Nagyúlni, -gyúlok, -gyúlt groß werden. zunehmen. Grandescere. Plin.

Nagy-úr, -urnak, -urat: ein großer Herr. Major Dominus, oris, m.

Nagy-Uraság, -gnak, -got: eine große Herrschaft. Majestas, atis, f. Liv.

Nagy-úri ház, -znak, -zat: ein großes herrschaftliches Haus. Ampla Domus, ae, m. Paterc.

Nagy-úri rend, -dnek, -det. großer und vornehmer Leuten. Magnates, natum. m. Inscript. veter.

Nagy-vagyonos, adj. ein begüterter Mensch. Locuples, letis. c. Plin. Opulentus, a, um. Plaut.

Nagy-vakmerőség, -nek, -get: eine große Kühnheit. Insignis temeritas, atis, f. Liv.

Nagy-valagú; adj. der einen großen Hintern hat. Clunosus, a, um. Fest.

Nagy-várad, -dnak, -dot: Püspöki város Magyar-országban. Groß Wardein. Magno Varadinum, i, n.

Nagy (és hatalmas) város: eine großen und mächtigen Stadt. Ampla et potens Civitas, atis, f. Cic.

Nagy-vezér, -rnek, -rt. a' Törököknél: der Großvezier. Primus procerum Turcicorum.

Nagy-vólta, -tának, -tát: a' gonoszságnak: die Grausamkeit der Laster. Immanitas vitiorum. Cic.

Nagy-zajú: geräuschvollen. Clamorosus, a, um.

Nagyzani, -zom gyzás: vergrößern. Augere. Cic. Lásd, Nagyítani.

Nál, nél, postp. bey. Apud, penes. praep. cum accus. Cic.

Nála, -lad, -lam, nálunk, -latok, nálok: bey ihm, -dir, -mir, uns. Apud me, -te, -se, &c. Sok ideig vólt nálam. er war lange Zeit bey mir. Longo tempore fuit apud me. Veget. Többen vóltak nálunk száznál: bey uns waren mehr als 100

hundert. Plures quam Centum fuerunt apud nos. Veget. Nálam nélkül-is meg-lehetnek ezek: diese Dinge können ohne ~~meinen~~ dargestellet werden. Haec absque me possunt ~~et ego~~ fieri. Ut ego absim, nihilominus haec fieri possunt. Ter. Nem lehetek nála nélkül: ich kann ohne seiner nicht seyn. Sine eo esse non possum. Cic.

Nám, lám, ám: Conj. doch, dennoch. Et, tamen, namque. Cic. Nám ugyan reám szokríl, mint az Úr borára (másutt-is kérj). auch anderstwo trachte zu bekommen. Quaere cum aliam exente. Prov.

Nándorfejérvár, -rnak, -rt. Belgrád: Város Török Ország szélin Magyar Ország felül: Belgrad, die Griechisch Weissenburg in Servien. Alba Graeca, Belgradum. Taurunum, i, n. Plin.

Nankíng, -knak, -got: Materia: Nankingum. in.

Nap, -pnak, -pot az égen: die Sonne, vornehmstes Gestirn am Himmel und Auge der Welt. Sol, solis, m. oculus mundi. Cic. Maximum sidus, i, eris, n. Plin. Phoebea lampas, ae, padis, f. Virg. Alkonyodott nap: die untergehende Sonne. Occiduus sol. ui, lis, m. Gell. Déli magasságra emelkedett nap: die Mittags Sonne. Meridianus sol, i, olis. Plin. Elö-kelö nap: die aufgehende Sonne. Oriens sol. Cic. Fattyú nap: vak-nap: die Wahrsonne, eine Nebensonne, Beysonne, die die rechte Sonne in den Wolken einen Schein wirft, als stunde da noch eine Sonne. Parelius, ii, m. Plin. Fel-kelö nap: die Aufgehende Sonne. Sol exoriens. Sol. Virg. Az égen járó fényes nap: die strahlende Sonne. Radiosus sol. Plaut. Forrón sütö nap. die heiß scheinende Sonne. Fervidus sol, acutus sol. Horat. Heven sütö nap: die heiß scheinende Sonne. Flagrantissimus sol. Solin. A' nap a' világosságnak a' kút-feje, meg-világosít mindent: die Sonne ist die Quelle des Lichtes, so alles erleuchtet: Sol est fons lucis, quae illuminat omnia. Appul. Újonnan fel-jött nap: die neu aufgegangene Sonne. Sol recens ortus. Cic. Alkonyodik már a' nap: es dämmert schon. Jam advesperascit. Cic. A' nap bé-borult, bé-homályosodott, gyászba öltözött. die Sonne ist mit Wolken überzogen. Sol nubibus obductus est. Curt. A' nap' sugara éget: die Sonne sticht. Sol urit. Ovid. A' nap el-komorodik: die Sonne betrübet sich. Sol nubibus obscuratur. Curt. A' nap érkezik: die Sonne kommt an. Sol ac

---

1291. N.

celerat, -
ékeli á
wind sie
sole mit
Sol ad fer
etibus.
nap: die
patitur
fel-ket
fel-der
Sonne
ac sol
legekk
die S
ubern
senra
napo
Größ
gen,
tissim
Solin.
Sonne
Unter
Liv.
die S
ten s
Sol r
A' nap
die Son
aliquid
Colum.
die Son
Intend
Cic. Le
le-száll
a' nap:
Sonne g

celerat, – advenit. Cic. A' nap érleli a' gyümöltsöt: das Obst wird durch die Sonnenwärme reif. Sole mitescunt fructus. Colum. Sol adfert maturitatem frugibus. Idem. Fogyatkozik a' nap: die Sonne nimmt ab. Sol patitur eclipsim. Cic. Mihent fel-kél, ~~a' nap~~ (fel-jön, – fel-derül) a' nap. So bald die Sonne aufgehen wird. Simul ac sol exorietur. Cic. ~~Fellh~~ Fellegekkel be-vonattatik a' nap: die Sonne wird von Wolken überzogen. Sol nubibus obscuratur. Cic. A' leg-forróbb napokban ment-el: er ist bey größter Hitze weggegangen, weggereist. Flagrantissimis solibus discessit. ~~Cic.~~ Solin. Hanyatlik a' nap: die Sonne neigt sich zu ihrem Untergange. Inclinat se sol. Liv. Planéták királlya a' Nap: die Sonne ist unter den Planeten der König der Planeten. Sol rex est planetarum. Wolf. A' napra ki-tenni valamit: an die Sonne legen etwas. Insolare aliquid. Plin. – soli exponere quid. Colum. Jobban süt, éget a' nap: die Sonne scheint stärker. Intendit se sol, – et urit acrius. Cic. Le-alkonyodik, le-megy, le-száll, – tengerbe merül a' nap: die Sonne geht ab: Sol absc.

dit. – ad occasum vergit, – occidit. A' napot nem nézhetni meg szabad szemmel: die Sonne kann man nicht mit festen Blicken ansehen. Solem libero oculo intueri non possumus. Cic. ~~Sol~~ gál a' nap: die Sonne scheint. Sol nobis lucet. Cic. Három nap is látszott egykor az égen: man hat einmahl auch drey Sonnen am Himmel gesehen. Quondam tres tres visi sunt soles. Wolf. A' nap világosságot ád a' csillagoknak: die Sonne beleuchtet die Sterne. Fenerat sol lumen stellis. Páriz. A' rút nap után szép nap támad: nach dem Ungewitter scheinet endlich die Sonne. Post nubila Phoebus. Prov. Soha a' nap nem vesztegethette fényét ennél gonoszabb emberre. Sonn und Mond haben niemahls einen größeren Schelm beschienen, als dieser ist. Sol et Luna sceleratiorem nullum hoc illuxere alterum. Plant. A' nap meg-világosít mindent: die Sonne erleuchtet alles. Sol illuminat omnia. Comen.

Nap, – pnak, – pot: 24 órából álló idő: a' nap éjszakával együtt: der Tag. Dies, ei, m. et f. Colum. Dolgozó –, dologtevő –, köz ~~nap~~, mívelő –, munkás nap, hét köz nap: der Werktag. Dies communis, negotiosi dies, operarius –, profestus dies. Plant.

Egész nap: nap-estig: den Tag über. Dietenus, adv. per totam diem. Fest.

Egyházi Innep napok: : kommenden Festtägen der Kirche. Solemnia festa Ecclesiastica.

Egynehány napok: etwelche Tägen. Complusculi dies. Ter.

El-atkonyodott nap: Tag, der sich gegen Abend zu geneiget, der gegen Abend gehet. Flexus in vesperam dies. Tacit.

Az előtt ~~való~~, vagy előtte való nap: Tags vorher. Pridie. adv. Cic.

Esös nap: ein regnerischer Tag. Pluvialis dies. Colum.

Piros hajnallal fel-kelö Nap: der Tag, so mit Morgenroth aufgehet. Pudibunda dies. Stat.

Fél nap: halb Tag. Dimidiatus dies Plaut.

Fél ünnep Nap: der halb ein Feyertag. Intercisus dies. Macrob.

Fényes nap: ein heller Tag. Dies luculentus, ac serenus. Martial.

Fizetés (fizetésre rendelt nap) napja: Lohnungs Tag etc. Dies Mercedonia. Fest. — solutionis Cic.

Fonnyasztó nap: ein Welk machender Tag. Flaccescens dies) dies, quae calore suo nimio flores, herbas etc. flaccescere facit. Virg.

Hagyott, rendelt Nap: bestimmter Tag. Praefixus —, statutus dies. Cic.

44

Hamar-való nap: ein Tag, so geschwind weg gehet. Cita dies. Ovid.

Hanyatló Nap: ein Tag, der schon schier gegen den Abend zu gehet. Devexior dies. Claudian.

Megjelenésre ki-szabott határ nap: zum erscheinen bestimmter Tag. Dies — vel terminus Comparitionis. Inc

Határozatlan, ~~napi~~ bizonytalan Nap: unbestimmter ungewisser Tag. Incertus dies. Cic.

Henyélö (heverö) nap: ein faulenzer Tag. Feriatus —, desidiosus, pro Otio destinatus dies. Cic.

Hét köz nap: ein Werktag Tag. Dies profestus. Plaut. Lux profesta. Horat.

Hév napok: die Hunds Tagen. Dies caniculares. Sidon. dies ~~ab~~ exortu Caniculae proximi. Id.

Heverö napok: Faulenzer Tagen. Feriati dies. Cic.

Holnapi nap: der Morgende Tag. Crastinus dies. Cic. et Plaut.

Hosszú napok: die langen Tagen. Longi dies. Cels. longi soles. Virg.

Idözött nap: Idözött (halogatott) nap: ein Tag, den man verschiebt. Dies rejectus in aliud tempus. Cic.

Jeles nap: ein Feyer, oder Festtag. Solennis dies, Horat.

Innep nap: ein Feyertag: Solemne festum.

Innep napot elözö Nap: der Abend vor dem Feste. Dies festo praec.

dens. Vigilia Festi alicujus. Plant.

Isten áldotta nap: allen lieben Tag. Quotidie. Cic.

Itélő napok az ~~orvosoknál~~: Tage, da sich eine ~~der~~ Krankheit ändert, oder geschlimmert mit einem Patienten werden wird. Critici dies. Blancard.

Ki-derült (tiszta, világos) nap: ein heiterer Tag. Serena dies. Cic.

Kívánatos nap: ein gewünschter Tag. Cupitus dies. Ovid.

Koplaló nap: ein Tag, wo man hungern müssen. Dies, quo famem quis patitur.

Koros napok: ältliche Tage. Grandior aetas. Cic.

A' kereszt ~~[illegible]~~ járó hétben három könyörgő napok: die Bitttage in Kreutzwochen. Tres dies Rogationum. Eccl.

Következendő napok: die folgende Tage. Posteriores dies. Cic. Postriduani dies. Macrob.

Köz nap: dolog-tévő nap, hétköz nap: ein Werktag. Dies profestus. Plant.

Közben eső nap: ein eingeschalteter Tag. Intercalaris dies. Cic.

Le-áldozott nap: Tag, der sich gegen Abend zu geneigt, dem gegen Abend gehet. Flexus in vesperam dies. Tacit.

Mai nap: der heutige Tag. Hodiernus dies. Cic.

Más nap: ~~folgender Tag~~ gut darauf, den Tag hernach. Postridie. Cic.

Más fél nap: anderthalber Tag. Dies alter ad meridiem. Plant.

Meg-határozott nap: ein bestimmter Tag. Dies decisus, determinatus.

Megye-béli törvény napok: die Comitats Gerichts Tage. Judicia fixa. Jurid.

Meleg nap: ein warmer Tag. Tepidus dies. Ovid.

Menyegző nap: ein Hochzeit Tag. Nuptialis dies. Cic.

Mértékletes nap: ein leidlicher-, temperirter Tag. Tepidus dies. Ovid.

Míves-, munkás, dolgozó nap: ein Werktag. Operarius-, profestus dies. ~~Plaut~~

Nap fordító nap: der Tag, da die Sonne in ihrem Laufe wieder umkehrt. Solstitialis dies. Cic.

Nedves nap: ein feuchter Tag. Humida dies. Ovid.

Egygy némelly napon: an einem gewissen Tage. Die quadam. Cic.

Nagyon nevezetes nap: ein sehr berühmter Tag. Dies celeberrimus. Cic.

Nyári nap: der Sommer Tag. Aestivalis dies. Aestiva lux. Ovid.

Nyugovó nap: der Ruhetag. Dies requietis. Cic.

Öröm nap: der freudige Tag. Genialis dies. Juvenalis.

Oh jeles örvendetes napok: O freudige Tage. O dies festivos, et jucundos. Cic.

Ősz nap: der Herbsttag. Autumnalis dies. Plin, et Varr.

Rendelt nap, mellyre meg kell jelenni:

ein angesetzter, bestimmter Tag. Dies dictus. Jurid. – praefixus. Plin. – Status, Cic. – praestitutus. Cic. Robotos nap: der Frohntag. Dies pro operis rusticis praestandis. Jurid. vel, dies operae servae praestandae destinatus. Schell.

Rövid napok: kurze Täge. Diecula. Cic. breves dies, Arcti soles. Stat. Sátoros (jeles ünnep) napok: die Festtäge, die drey höchsten Feyertage der Christen. Celebres, et solemnes dies. Szent napok: die heiligen Täge. Religiosi dies. Cic. Szent Heverde napja: ein Faulenzer Tag. Dies eorum, qui se languori, et desidiae dant. Cic. Szép napok: die annehmlichen Täge. Amoenus dies. Cic. Szép meleg napok: Sonnen warme Täge. Insolati dies. Colum. Szép tsendes nap: ein stiller Tag. Placidus dies. Sen. Szerentsés nap: ein glücklicher Tag. Auspicatus dies, Candidi soles. Catull.

Szerentsétlen nap: ein unglücklicher Tag. Ater dies. Ovid. infelix dies. Cic. Szün (nyugovó) napok: die Ferien, die Rasttäge. Feriae, arum, f. Cic. Tavaszi nap: der Frühlings Tag. Vernus dies. Varr. Tegnap előtti nap: der vorgestrige Tag: ab hodierno tertius dies. Tegnapi nap: der gestrige Tag. Hesternus dies. Cic. Téli napok: die Winter Täge. Hiberni dies. Varr. hiberni soles. Virg. Törvényes napok: die gerichtlichen Täge. Judiciarii dies. Cic. Törvény ülő nap: ein Tag, da die Sitzung bey dem Rechte führung ist. Dies sessionum. Jurid. Törvény tévő nap: ein Tag, daran man Gericht hält: Fastus dies. Liv. Tűrhetetlen nap: ein unerträglicher Tag. Intolerabilis dies. Cic.

Ugró nap: Mátyás ugrása: ein eingeschalteter Tag. Intercalaris dies. Plin. Urána-való nap: der Tag hernach. Postri die. Plaut. Utolsó nap: der jüngste Tag. Novissimus dies. Ülő nap: der Feyertag. Festus dies. Cic. Ünnep (szentelt) napok: die Fest~~tage~~, oder Feyertäge: Festi (sacri) dies. Cic.

Vég-határ nap: ein fest bestimmter Tag. Terminus praeclusi. Jurid. Végső nap: der jüngste Tag. Extrema, novissima dies. Cic. Verő-fényes nap: ein Sonnentag. Apricus, solaris dies. Colum. Veszedelmes napok: [illegible] die fatalen Tägen. Dies fatales. Cic. Világos nap: ein heller Tag. Dies clarus. Horat. Az adózás napja el nem múlik: der Zahl-Tag bleibt nicht aus. – der [illegible]

1292. N.
es animad
Emanebit
adozott:
lichen Ta
Recte co
Nagyon
ein Gr
der. Fe
dies is
jött he
Abend
te die v
nyodik
schon. A
nap:
dies, Ci
napján
tia Apr
fogva
von Te
geschehen
Cic. Az
pon:
Cic. Bir
nes wir
fertig:
bitur. Ci
tatása N
ein Tag
Bitt Wi
nony Nap
Fasttag.
Virgil. E
járnak:
Dies sun
Böjti na

1292. N.

die Strafe, für etwas bleibt nicht aus. Dies animadversionis, et poenae non emanebit. Ter. Ugyan akkor nap adózott: er ist just den nämlichen Tag bestraft worden. Recte eo die poenas dedit. Cic.

Nagyon áldott nap ez: sehr ein gesegneter Tag ist dieser. Faustus, fortunatus que est dies iste. Cic. Nap áldozatkor jött hozzám: er ist gegen Abend zu mir gekommen. Labente die venit ad me. Virg. Alkonyodik a' nap: es dämmert schon. Advesperascit. Cic. Álló nap: den ganzen Tag. Integer dies. Cic. Aprilisnek harmadik napján: den dritten April. Tertia Aprilis. Liv. Attúl a' naptúl fogva nem láttam őtet: von jenem Tage an habe ich ihn nicht gesehen. Ab eo die eum non vidi. Cic. Az nap', azon nap, azon napon: den nämlichen Tag. Eo die. Cic. Bizonyos napra el-készül: es wird auf gewissen Tag fertig: Ad certum diem parabitur. Cic. Boldog Asszony fogantatása Napja: Der Empfängniß Mariä Tag. Festum Conceptionis B.M. Virginis. Eccl. Boldog Asszony Napja: Maria Himmelfahrt Festtag. Festum Assumtionis B. M. Virg. Eccl. Borrongós napok járnak: seyn umwölkte Tage. Dies sunt nubibus obductae. Cic.

Böjti napjaink vannak: wir haben Fasttagen: Jejunio sacratas dies habemus. Macrob. Egész nap: futkározni, vagy játszani: den ganzen Tag herum laufen, oder spielen. Cursando, vel ludendo totum diem contexere. Terent. Egész nap a' nyakamon van: er liegt mir den ganzen Tag auf dem Nacken. Toto die in collo mihi haeret. Cic. Az egész napot dologban tölteni-el: den ganzen Tag in der Arbeit zu bringen. Diem totum in negotiis transigere. Sall. Az egész napot tréfselésével fogta-el töllem: er hat mir den ganzen Tag mit seinem Plaudern benommen. Diem totum mihi fabulando eripuit. Inst. A' nap és éj egygyentősége: die Nachtgleiche, oder die Zeit, da Tag und Nacht einander gleich sind. Aequinoctium, ii, n. Cic. Egygyik nap a' másiknak tanitvannya: Alle Tag kann man etwas lernen. Dies posterior prioris discipulus. Prov. Egynehány nap előtt: vor einigen Tagen. Paucis ante diebus. Cic. Egynehány napra: auf wenige Tage. In paucos dies. Cic. Egy' Nap esnek z' két szentnek innepei: es fallen auf einen Tag die

zwey heiligen Feste ein. (Horum duorum Sanctorum) Mysteria in eum diem incidunt. Cic. Egy' nap nem a' világ: ein Tag, kein Tag. Unus dies nullus dies. Prov. Tsak egyszer enni napjában: des Tages nur einmahl essen. Adsumere die semel epulas. Cels. Életének leg-több napjait (esztendeit) abban töltötte-el: seinen meisten Jahren hat er wo zugebracht. Plurimum versatus est in eo. Cic. Egy' követ érkezett ide a' napokban. Diese Tage ist ein Bothe hergekommen. Proximis his diebus Legatus huc advenit. Cic. Még nem multak-el minden napjaim: meine Lebenstage sind noch nicht alle verflossen. Nondum omnium dierum sol mihi occidit. Prov. Az el-rendelt napra ugyan tsak meg-jelent: auf den bestimmten Tag ist er doch erschienen. Ad diem tamen comparuit. Cic. Élted' napjaidhoz öröm napok érkezzenek: zu deinen Lebenstagen sollen freudige Tage zu kommen. Laeti dies diebus tuis accumulentur. Ovid. Minden hónak első napján: am jeden ersten Tag in jedem Monate. Quot Calendis. Hor. E' naptól kezdve: nach diesem Tage. Post hunc diem. Plaut. E' (ezekben a') napokban: diesen Tagen. His

diebus. Cic. per hos dies. Cic. Enyészik a' nap: der Tag neiget sich zum Ende. Cadit dies. Cic. Esztendő e' nap: dieser Tag des Jahres. Hoc ipso anni die. Suet. Három, vagy négy nap alatt: in drey oder vier Tagen. ~~T~~ Ternis aut Quaternis diebus. Plin. Mennyire haladott a' nap: wie weit ist ist schon der Tag gelanget? [illegible] Quantum diei processit? Superest. Cic. Halálunk (Holtunk) napja: der Todestag. bestimmte Tag des Todes. Decretorius dies. Sen. A' határ napnak halasztása: der Aufschub des bestimmten Tages. Dilatio termini. Ovid. Hanyatlik a' nap: der Tag neigt sich, es gehet gegen Abend. Inclinat dies. Liv. A' hónapnak 13. v. 15dik napjai: der 13 od. 15 Tag eines Monats nach dem Römischen Calender. Idus, iduum. Cic. Holtak ([illegible]) napjára: am Tage aller Seelen. Dies fidelium defunctorum. Eccl. A' haragnak, és büntetésnek napja: der Tag des Zornes und der Strafe. Dies irae, et de sumtio supplicii. Cic. A' halála előtt-való napon: den Tag vor seinem Tode. Pridie quam excessisset e vita. Cic. Valakinek napot hagyni: einem einen Tag bestimmen. Constituere alicui diem. Cic. A' napot halogatni: den Tag verschieben. Differre, proferre,

prorogare diem. Cic. Valamit más napra hagyni: etwas auf den andern Tag lassen. Aliquid in alium diem differre. Cic.

Három naptól fogva: von drey Tagen her. A tribus diebus. Cic.

A' holnapi nap senkinek sints homlokára irva: der Morgende Tag ist niemanden auf die Stirne geschrieben. Crastina dies nulli ad frontem scripta est. Prov.

Minden Isten adta nap' valami ujság történt köztök: alle liebe Tag ist was neues unter ihnen geschehen. Quotidie aliquid inter eos accidit. Cic.

Minden Isten adta nap azt hányták szemünkre. Man hat alle liebe Tag uns das vorgehalten, Quotidie hoc nobis oggesserunt. Plaut.

Napjában egyszer: einmahl des Tages. semel in die. Cels.

Napot innepelni: Feyer Tag halten. Festum celebrare. Cic.

Adgyon Isten jó napot. Gott verleihe dir ~~dir~~ einen guten Tag. Deus tibi diem hunc laetum reddat, feliciter. Cic.

Szerentsés jó napot kivánni valakinek: jemanden einen guten und glückseligen Tag wünschen. Bonum et faustum diem precari alicui. Suet.

Jó napot szinálni magának: sich einen guten Tag machen. Indulgere sibi, se exhilarare. Cic.

A' napot italban tölteni: den Tag mit Saufen zu bringen. Diem potando exigere, transigere. Cic.

Valakit valamelly napra törvénybe idézni: einem einen Tag bestimmen, da er vor Gericht erscheinen soll. Diem alicui dicere. Cic.

Ötet tsak a' késő napok, és károş tsapások ~~t~~ téritik jó eszre: ihn können nur die späten Tage, und schädliche Streiche zur gesunden Vernunft bringen. Eum saltem serotinae dies possunt, et calamitates damnosae ad sanam mentem reducere. Cic.

Két nap egymás után: zwey Tage hinter einander. Continuum biduum. Cic.

Napjában kétszer: des Tages zweymahl. Per diem bis. Plaut.

Kevés napok után, vagy, múlva: nach wenig Tagen. Paucis diebus interjectis. Ter.

Nap kezd lenni: der Tag erscheint, der Tag fangt an zu erscheinen. Diluceſcit. Hor.

Midőn már közelgetne a' ki-rendelt nap: da der bestimmte Tag [illegible] sich annähern wollte. Cum jam in proximo esset destinata dies. Cic.

Kis Asszony' napja: Maria Geburt. Nativitatis B. M. Virginis festus dies. Eccl.

A' lelkek' (halottak) napján: am Tage aller Seelen, Dies commemorationis

OO.-fidelium defunctorum. A' ~~napra ki-menni~~. Három nap alatt ki-költeni valamit: in 3 Tagen etwas ausbrüten. Aliquid in triduo excludere. Plin. Kedvünk szerint megy a' nap: der Tag ist ganz nach unserem Gefallen, nach unserem Wunsche. Nostro omine it dies. Cic. ~~Még magosan vagyon a' nap:~~

Minden nap: täglich, alle Tage. Quoti die. Cic. Minden Másod nap: allen andern Tag. Altero quoque die. Cic. Minden szentek' napja: Aller Heiligen Tag. Dies Omnium Sanctorum. Eccl. Mulikó nap: der Tag vergeht, geht vorbey. Transit dies, labuntur dies. Cic. A' múlt napokban: den nächst vorhergegangenen Tagen. Proximis superioribus diebus. Cic. Mái napon: -időben: heut zu Tage. Hodierno tempore. Cic. Meg-ülni (szentelni) a' napot: Diem sanctificare. Eccl. Ma van az a' nap —: der Tag ist heute. Is dies est hodie. Cic. ~~Még magosan van a' nap:~~ Nagy boldog Asszony' napja: Mariä Himmelfahrt. Dies assumtionis B. M. Virginis. Eccl. Négy nap előtt: vor vier Tagen. Nudius quartus. Plaut. Négy nap vagynak el-bujva: vier Tage lang, das sie versteckt sind. Quaterendo diebus latent, in occulto sunt. Cic. Neve napja valakinek: eines Namens Tag. Nominis dies. Onomasticus dies alicujus. Graec. Még nincs tizen öt napja, hogy —: es sind noch nicht fünfzehen Tage, daß — Sunt minus quindecim dies, quod — Plaut. Nyoltz napok alatt: in acht Tagen. Intra octo dies. Cels. Minden napja életünknek tömve tele sok nyomorúsággal: alle Tage des unseren Lebens sind voll Elend und Noth. Tota vita nostra miseriis oppleta est. Cic. El-éltem már a' nyugodalom napját: ich habe gesehen die Zeit der Ruhe erlebt. Jam requietis diem supervixi. Justin. Ötöd naptul fogva: vor fünf Tagen her. Ex ante quintum diem. Cic. Nem minden nap pap' sajttya: ist nicht alle Tag Kirch Tag. Dies quandoque Parens, quandoque noverca. Prov.

Egész nap a' piaczon ácsorog: den Tag bringt er auf dem Markte zu. A' mane noctem usque diem in foro degit. Plaut.

Törvény napot rendelni: Termin setzen vor Gerichte zu erscheinen. Terminum praefigere. Jurid. A' rendelt napra meg-jelenni: auf den bestimmten Tag erscheinen. Ad diem dictum comparere. Rövidül a' nap: der Tag wird kürzer. Decrescit dies. Plin. Soha napján: ~~Soha sem:~~ am Tage des Nie. Magno Platonis anno. Ad Graecas calendas. Nunquam. Cic. Napot szabni,

---

1293.-N.
rendelni
Diem de
szám adás
kommt.
sehen. –
dies ven
tult. Szá
dius' hal
hundert
Centesim
Clodii. C
nap ez!
Tag
dies! C
latinek
Natalis
ja: Ein
Dies
encó
Tiren
tag:
der Gr
infir
Wenn b
dies.
Cic. A
Leiun
gen.
dies.
ja:
Novi
nek n
oder i
Tragen
kalia

rendelni: den Tag bestimmen. Diem designare. Liv. Közelit á szám adás napja: der Zahltag kommt. der Zahltag nähert sich. – an kommt. Solutionis dies venit. – adproximat. Terent. Századik napja ez á Clodius' halálának: das ist der hundertste Tag nach des Clodius Centesima hæc lux est ab interitu Clodii. Cic. Melly szerentsés nap ez! wie glücklich ist dieser Tag! Quam fausta est hæc dies! Cic. Születése Napja valakinek: eines Geburts Tag. Natalis dies. Cic. Templomi napja: Kirchmeß, Kirchen Tag: Dies cultui divino dicata. encænia, iorum. n. August. Tizenkét napja már, hogy beteg: es sind zwölf Tage, daß der Kranke ist. 12 dies sunt, quod infirmus jaceat. Tiltott napok: Verbotenen Tage. Prohibiti dies. vetiti, interdicti dies. Cic. Alig tölt egy' nap bele: Kaum ist ein Tag vergangen. Vix una transacta est dies. Fall. Új esztendő napja: den Neujahrs Tag. Dies Novi Anni. Usora beszedésnek napja: Zeit, da die Zinsen oder interessen zu Rom abgetragen werden müssen. Feneralia, orum, n. Liv. Ez á nap lészen utolsó napja életemnek: Dieser Tag naht, wird der letzte Tag meines Lebens werden. Hæc ~~A~~ erit ultima vitæ meæ dies. Valamire időt, napot választani magának: Tag zu etwas ansetzen. Summere diem rei alicui. Terent. Világosodik már á Nap. es wird schon Tag. Diescit. Voss. illucescit dies. Cic.

Napam, -pad, -pa, ő. napája: meine, deine, seine Schwiegermutter. Socrus mea, -tua, -sua, ö. ejus. us, f. Nav. ap. Non. Annak az asszonynak ő napája (anyóssa) volt: zu dieser Frau war sie die Schwiegermutter. Ei mulieri illa erat socrus. Cic. A' napák nem alkusznak meg á menyökkel; alle Schwiegermütter hassen ihre Schwiegertöchter. Omnes socrus oderunt nurus suas. Terent.

Napam' annya, -nyának, -nyát: Mutter der Schwiegermutter. ~~Soc.~~ Prosocrus, us, f. Ovid.

Nap' áldozása, -sának, -sát: der Untergang der Sonne. Occasus Solis. us, m. Plaut.

Nap-alkonyodása, -sának, -sát: der Untergang der Sonne. Solis occasus, us, m. Plaut. Crepusculum ~~[illegible]~~ vespertinum, li, m. n. Plaut. Tsak nem Nap-alkonyodáskor jött ide: er ist bey anbrechender

Abends kam er zu kommen. Primo crepusculo huc venit. Wolff. Sole fere occiduo huc venit. Gelli.

Nap-állapodás, -snak, -st, nap fordúlás: die Sonnen Wende, da der längste, oder auch kürzeste Tag im Jahre ist. ~~Wolff~~ Solstitium, ii, n. Wolff. Téli nap-állapodás: die Winter Sonnen Wende. Solstitium hibernum.

Napaló (minden napi jegyzö) könyv: -nek, -vet: das Tagbuch. Diarium, ii, n. Gelli.

Nap-beli fogyatkozás, -snak, -st: die Sonnen Finsterniß. Defectio solis, Eclipsis solis. ios, eos, is, f. Cic.

Nap-bér, vagy napi bér, -rnek, bért: egy-napi fizetés: der Tage lohn. Merces diurna, edis, f. Sall.

Nappúl-való, adj. die Sonne angehend. Solaris, e, c. Ovid.

Nap-égetés, -snek, -st: der Sonnen Stich. Ictus solis, us, m. Cic.

Nap és éj egygyenlösége, -gének, -gét: die Nacht Gleiche, oder die Zeit da Tag, und Nacht einander gleich sind. Aequinoctium, ii, n. Cic.

Nap-ellenzö, -zönek, -zöt: Nap ernyö, árnyék tartó: das Parasol, Sonnenschirm. Umbella, æ, f.

Nap-enyészet, -tnek, -tet: der Untergang der Sonne. Solis occasus, us, m. Cic. Nap enyészetkor érkezett meg: er ist gegen Abend angekommen. Primo crepusculo vespertino advenit Wolff.

Nap-enyészeti, adj. nap-nyugati p. o. szél, -lnek, szelet: der Abend Wind, Westwind. Zephyrus, i, m. Plin.

Nap ernyö, -önek, -nyöt, nap-ellenzö, árnyék tartó: der Parasol, der Sonnen Schirm. Umbella umbraculum, i, n. tegmen contra solem.

Nap-eset, -tnek, -tet: der Untergang der Sonne. Occasus solis. Plant. Jöj nap-eset elött: komm vor Untergange der Sonne. Venias ante occasum solis, vel solem. Plant. Nap-eset után nach Untergange der Sonne. Sole occaso. Lucil. Nap-esettel: mit dem Untergange der Sonne. Die labente. Virg.

Nap-estig, adv. egész nap den Tag über. Tota die, a mane usque ad vesperam, per totum diem. usque ad solis occasum. Terent. Nap-estig áldogálni a piaczon: bis in die sinkende Nacht auf ~~dem~~ Markte stehen. In foro usque ad solis occasum restitare. Plant. Nap-estig dolgozni: den Tag über ~~an~~ arbeiten. Tota die laborare. Cic.

Nap felett-való: was über der Sonne ist. Supra solaris, e. c.

Nap' fel-jötte, -ttének, -ttét: der Sonne

Aufgang. Solis Ortus, us, m. Cic. Ere-
ket a napnak fel-költe előtt ér-
tam. Ich habe diese beim Sonnen
aufgang gefangen. Haec ego
ante lucem cepi. Cic.

Nap-fel-jötte Ror. Beim Sonnen auf-
gang. Luce-, sole Oriente. Plin.
Cipio Lucis. Lucret.

Nap-fel-jöttével. mit anbrechen-
dem Tage. Cum prima luce.
Terent. die jam illustri. Quinct.

Nap-fel-jövés, -ncke, -st: der Sonn-
Aufgang. Exortus Solis, us m. Cic.

Nap-fel-költe, -tének, -tét: dem Sonn-
Aufgang. Solis Ortus, us, m. Plaut.

Nap-fény, -nyének, -nyt: der Sonn-
nen Licht, Sonnen Strahlen.
Sonnen Schein. Lumen Solare.
inis, n. Cic.

Nap-fényen száritás, -sznake, -st: Abtrö-
knung auf dem Sonnen. Die Trock-
nung an der Sonne. Insolatio
onis, f. Plin. ~~Az ölő~~

Nap-fényessége, -gének, -gét: der Glanz
der Sonne. Splendor Solis. oris, m.
Luer. Az idő mindent nap-fény-
re hoz: ki-nyilatkoztat: Die Zeit
bringt alles ans Licht. Tempus
omnia revelat: Prov. Nem más Nap-
fényre jönni: an Tag kommen. Non alter
esse in Publico. Cic. Bár sohase
látta volna a Nap fényét. Wolte
Gott nie die Sonne gesehen
hätte. Utinam Lumen Solis
nunquam conspexisset. Cic.

Nap-fénnyel világitott: mit Tages
Licht erleuchtet. Diurnus, a, um.
Voss.

Nap-fényre exponálni a' munkát:
ans Werk an Tag geben. Opus
aliquod Luci edere. Cic.

Nap-fényre hozni Valamit, kozol-
hozni-tom, -zza: etwas Heimli-
chen. In Apricum proferre ali-
quid. Horat. In lucem proferre
aliquid. ad lúgnid um ferendum
perducere aliquid. Curt. A' fény-
nek tiltkát nap-fényre hozza
Cki-nyilatkoztattya, ki-fettsenti)
a' kéjszeg: Die Trunkenheit entdeckt
steckt alle Heimlichkeiten der
Menschen. Ebrietas omnia ar-
cana Cordis revelat. Cic. Az ök-
vet estére vés nap-fényre jött:
die Zusammen Verschwörung
ist entdeckt. an das Licht gekom-
men. Conjuratio ex tenebris, et
latebris erupit. Cic. Nap-fény-
fényre jö a' Gonosz szándék: die
Hinterlist wird offenbar. Pate-
scunt insidiae. Virg. Nints olly rej-
tett titok, melly nap-fényre ne
jönne: es ist nichts so Heimlich, es kommt endlich an die
Sonne. Nihil est tam occultum,
quod non aliquando in lucem pro-
feratur. Quid quid sub terra est,
in apricum proferet aetas. Horat.

Nap-fogyatkozás, -nake, -st: die Son-
nen Finsterniss, die Verfinsterung
der Sonne durch den Mond.
Eclipsis, is, is, eos, st. Solis. Cic.

Obscuratio solis, onis, f. Cic. A' nap fogyatkozást szenved, – fogyatkozik, a' hóld által el-homályosodik: ~~tellyes fényében~~: die Sonne wird verfinstert. Sol obscuratur, patitur defectum. Wolf.

Nap-fogytig p. o. élni: bis zum Untergang der Sonne leben. Ad solem occasum vivere. Plaut.

Nap-folt, -tnak, -tot: Nap' foltyai: die Sonnen Flecken. Maculae solis. Cic.

Nap-fordító, adj. p. o. bak jele: der winterliche Sonnen Wend Circul. Tropicus Capricorni. i, m. Wolf.

~~[illegible]~~ Rák jele: ~~den~~ Sommerliche Sonnen Wend Circul: Tropicus Cancri. Wolf.

Nap-fordító karika: -kának, -kát: der Sonnen Wende Circul. Solstitialis orbis. Cic.

Nap-fordulás, -snak, -st: der Sonnen Wende Circul. Solstitium, ii, n. Wolf. Nyári nap-fordulás: Sommerliche Sonnen Wende. Solstitium aestivum. Colum. Téli – brumale. id.

Napra forduló, adj. p. o. fű, -üvek, -üvet: Tányér-virág: die Sonnen Wende, Gewächse. Solaris herba, ae, f. Cels. Solsequium, ii, n.

Napra forgó-fű, -üvek, -üvet: tányér-béli virág: Sonnen blumen. Heliotropium, ii, n. Plin. Helianthus, i, m. Linn.

Nap-haladatkor, adv. alkonyodatkor, nap le-mentekor, -le-nyugtakor: bey der untergehenden Sonne. Occidente sole. Cic. Sole occaso, Tacit. Inclinato in vesperam die. Praecipitante jam die. Cic.

Nap-haladta után: nach dem Untergangen der Sonne. Post crepusculum vespertinum.

Nap-haladtával: gegen Abend, da sich der Tag neiget. Labente die. Virg.

Nap-hanyatlás, -snak, -st: der Sonnen Abgang. Solis occasus, us, m. Tacit. Nap-hanyatlás tájban: bey der Abgang der Sonne. Inclinante in vesperam die. Praecipitante jam die. Labente jam die. Virg. Nap' hanyatlásával: bey dem Abgang der Sonne. Jam obscura luce. Liv.

Nap' hevenye, -nyének, -nyét: die Sonnen Hitze. Aestus solis, us, m.

Nap' hevenye alatt-való: an der Sonnen liegende. Apricus, a, um. Horat.

Nap' hévsége, -gének, -gét: die Sonnen Hitze. Calor, – aestus, fervor solis. Szokatlan nap-hévség: ungewöhnliche Sonnen Hitze. solis fervor non adsuetus. ocis, i. Al

Nap-hordozó kerek (abroncs) az ég napnak az útya: den Weg der Bahn der Sonne. Via solis.

Nap-hossza, -szának, -szát die Läng

des Länge. Longitudo diei.

Nap-hosszabbodása, -sának, -sát: die Tages Verlängerung. Crescentia diei. ae, f. Vitr.

Napja, -pod, -pom: p. o. születés napja: der Geburtstag. Dies ~~Nativitatis.~~ Natalis, ei, lis, m. Cic. Éltem' napjában: in meinen Lebzeiten, od. Lebtagen: Diebus vitae meae. Cic. Napjában kétszer — des Tages zweymahl. Intra diem binis vicibus. Cels. A' mi napjainkban: bey unseren Zeiten. Nostra memoria. Cic. Nostris diebus, — temporibus, Aetate nostra. Cic. Vén napjaimban írtam ezeket: ich habe dieses in meinen alten Tagen geschrieben. In senectute mea haec scripsi. Soha napján: soha sem: niemahls? Magno Platonis Anno. Prov.

Naps' járása, -sának, -sát: — forgása: der Sonnen Lauf. Cursus solis. us, m. Cic.

Nap-jegyző könyv, -vnek, -vet: das Tagebuch. Diarium, ii, n. Gell. — diurni commentarii. Suet. liber, qui diurna acta continet. Suet.

Napi, adj. p. o. járás: egy napi járás: eine Tagereise. Iter unius diei. itineris, n. Cic.

Napi bér, -rnek, -rt, egy' napi fizetés: der Tagelohn. Merces diurna, edis, ae, f. Sall.

Napi béres, -snek, -st: napi fizetést kapó: der für einen Tagelohn arbeitet. Diurnista, ae, m. diurnarius, ii, m. Cod. Th.

Napi fizetés, -tésnek, -tést: der Tagelohn. Merces diurna. edis, ae, f. Sall.

Napig, mái napig: bis zu gegenwärtigen Tag, od. Zeit. Ad hunc usque diem. Cic. Mái napig ehez hasonlót nem láttam: ich habe bis an diesen Tag dem nichts gleiches gesehen. Ad hunc usque diem nihil vidi simile. Plaut. Midőn tíz egész napig ott lettem volna: da ich dort zehen ganze Tage zugebracht hätte. Cum ibi decem ipsos dies fuissem. Cic. Ezt ő egész negyed napig halasztotta: er hat dieses bis auf den vierten Tag aufgeschoben. Illud usque quartum diem distulit. Cic. Utolsó napiglan: világ végig: bis zum letzten Tag. Ad extremum usque diem. Cic. Egygy napig tartó: was nur einen Tag währet. Monohemerus, a, um. Blancard. Minden napi, adj. hideg-lelés: ein alltäglicher Fieber: Diaria febris. Woyt. Minden napi ruha: ein alltägliches Kleid. Quotidiana vestis. ae, stis, f. Nyóltz napi járás: eine Achttägige Reise. Octo dierum iter. Egy' napi munka: ein Tag Arbeit. Unius diei labor. Cic. Egy' napi munkáját el-végezni: seine Tagesarbeit vollenden, fertig machen. Pensum suum absolvere. Varr.

Nap-kása, -sának, -sát: Gyöngy köles

Madár köles. fü neme. Meer-Hirse, Steinsamen, ein Gewächs. ~~Herba~~ Lithospermum, i, n. Plin.

Nap' karikája, -jának, -ját: Die Sonnenscheibe. Discus solaris, Wolff.

Nap-kelet, -tnek, -tet: der Aufgang der Sonne. Ost. Solis ortus, us, m. Cic. Arczal nap-kelet-nek fordúlni: sich mit dem Gesichte gegen Sonnen Aufgang wenden. De facie versus Orientem vertere. Varr. Nap-kelet-tül fogva nap-nyúgotig: Von Sonnen Aufgange bis zum Sonnen abgange. Ab ortu ad occasum. Cic. ab oriente ad occidentem. Cic. Nyári vagy téli nap-kelet: der Sommer- oder Winter Sonnen Aufgang. Aestivus, vel hibernus Oriens. Wolff.

Nap-kelet előtt: vor Sonnen Aufgang. Ante solis ortum.

Nap-kelet felűl jöttek: Sie sind von Osten hergekommen. Ab Oriente venerunt.

Nap-keleti, adj. Morgenländisch. Orientalis, e. Justin. Nap-keleti tartomány: Die gegen Morgen gelegene Provinz. Orientalis regio, is, onis. Justin.

~~Nap-keletkor~~ Nap-keleti szél: der Morgenländische Wind, oder Ostwind. Orientalis Ventus. i, ti. m. Cic.

Nap-keletkor, adv. bey anbrechendem Tage. Sub lucis ortum. Liv.

Nap' kezdete, -tének, -tét: die aufgehende Sonne, der Anfang des Tages, der anbrechende Tag. Oriens sol, Cic. vel dies. Tibull.

Nap-kor, adv. valamint éj-kor: bey Tage. Die, de die, interdiu. Auct. ad Heren. ~~Spatium vel interca~~

~~Nap-köz, -znek, -zt: des Tages über. Interdiu~~ Auct. ad Heren.

Nap-köz, -znek, -zt: eine Zwischenzeit. Spatium, vel intercapedo diei. ii, n. -dinis. f. Cic. Nap-közben. ~~der~~ des Tages über. Interdius. ad Plaut.

Nap-közelítés, -snek, -st: Punct in der Bahn eines Planetens wenn er der Sonne am nächsten kommt. Perihelium, ii, n. Wolff.

Naplás, l. Napolás, és napozás.

Nap le-áldozás, -snak, -st: das Untergehen der Sonne. Occasus solis. us, m. Cic.

Nap' le-áldozattya: das Untergehen der Sonne. Crepusculum vespertinum. i, n. Plaut. A' Nap' le-áldozattya után: nach Untergang der Sonne. Sole occaso. Lucil.

Nap le-alkonyodása, -sának, -dását: der Untergang der Sonne. Occasus solis, us, m. Plaut.

Nap' le-haladása, l. Nap le-alkonyodása.

Nap le-menet, -tnek, -tet: Sonnen Untergang. Occasus solis. us, m. Plaut.

N — Náp le-menetig, adv. bis zum Untergang der Sonne. Usque solis occasum. Plaut.

Náp' le-szállása, -sának, -sát. l. Náp-le-nyugta.

Napló könyv. l. Náp-jegyző könyv.

Náp lopó, -ónak, -pot: nap-vesztegető: der ~~den~~ Tagdieb. Deses, otiosus, a, um. Cic.

Náp' magossága: ~~der~~ -gának, -gát: die Sonnenhöhe. Altitudo solis, inis, f. Cic.

N p' mássa, -sának, -ssát: Fattyú Nap: eine Neben-Sonne. Eine Sonne, so die wahre Sonne in den Wolken einen Schein wirft, als stünde da noch eine Sonne. Parelius, ii, m. Plin.

Náp-messzeség, -gnek, -get: die Sonnen Weite. Aphelium, ii, n. Wolff.

Náp-múlva, kevés nap-múlva: nach wenig Tagen. Intra paucos dies. Colum.

Napnak fekvő hely, -lynek, -lyet: ~~ein~~ Ort, wo der Sonne gegen über gesetzt ist. Expositus solibus locus. Plin. — subsolanus. Idem.

Náp-nyugot, -tnak, -tot: der Sonnen niedergang. der West. Solis occasus. Cic. Nap-nyugot előtt: vom Abend, vor dem Sonnen Niedergange. Ante vesperum. Cic.

Náp-nyugot felé-való tartomány: das Land gegen Westen. Provincia versus occidentem. Cic. Nap-nyugot felé van már: der Tag neiget sich, es gehet gegen Abend. Inclinat dies. vel sol. Liv.

Náp nyúgoti, adj. Westlich. Occidentalis, e. c. Plin.

Náp-nyugoti India, -diának, -diát: West Indien. Occidentalis India. Plin.

Náp-nyugoti rész, -sznek, szt: der Westliche Theil. Occidua pars, -rtis. Gell. ~~et Favonius, ii, m.~~

Náp-nyúgoti szél: der Westwind. Favonius, ii, m. Cic. Zephyrus, i, m. Plin. occidentalis ventus. Plin.

Náp-nyúgoti tájék: die Westliche Gegend, die Abend Gegend. Occidentalis —, vesperalis plaga. Solin.

Náp-nyugoti tartományok: die Westlichen Provinzen. Terrae occidentales. Regiones vespertinae. Horat.

Náp-nyúgoti tenger, -rnek, -rt. das Westliche Meer. Aquae occiduae. Ovid. Oceanus occidentalis. Cic.

Náp-nyúgotkor. adv. da sich der Tag gegen den Abend neiget. Praecipiti jam die. Cic. Occidente sole. Sub occasum solis. Plaut.

Náp-nyúgotnak fekvő: gegen Untergang liegend. Occasinus, a, um.

Náp-nyúgotra, — gotfelé: Abend wärts. Occidentem versus.

Náp-nyugovás, -snak, -st: Sonnenabgang. Sonnen Untergang. Occasus solis. Plaut.

Napolás, -snak, -st: napozás, nap-töltés: die Verweilung. Insumtio diei. ~~[illegible]~~ Comperendinatio, onis, f. Mart. Cap. Minden naplás nélkül ~~ohne~~ sich zu verweilen. Sine mora. Cic.

Napolni, -polok, -ptol: Napot tölteni: den Tag hin bringen. Diem ati.

cubi exigere. Senec. Ha jó szelünk volna itt nem napolnánk: wir wollten uns hier nicht aufhalten, wenn wir einen guten Wind hätten. Si venti essent, hic non sederemus. Fest.

Napoló adj. p.o. tábor: ein Rastlager. Stativa Castra. Hirt.

Nápoly, -lynak, -lyt: Stadt in Italien. Neapel. Neapolis, is, f. Plin.

Nápolyi, adj. zur Stadt Neapel gehörig. Neapolitanus, a, um. Plin.

Napon. azon napon, mellyen születtek: den nämlichen Tag, da sie geboren sind — Eo ipso die, quo nati sunt — Cic. Azután-való napon tudtam-meg, hogy — ich habe erst den Tag hernach erfahren, dass — Postridie ejus diei intellexi, quod — Cic. Első kö-adatott napon, ersten Tage. Primo quoque die. Cic. Napon fekünni: auf der Sonne liegen, sich in der Sonne wärmen. Apricari. Cic. Napon járni: sich an der Sonne aufhalten. Versari in sole. Cic. In sole ambulare. Cic. Következendő napon-is ott maradni: den folgenden Tag da bleiben. Posterum diem ibi commorari. Cic. Köz napon: an einem Werktage. Die profesto. Plaut. Ha nem azon nap, legalább másod napon: Wenn nicht eben am selben Tage, doch am andern darauf. Si non eodem die, at postridie. Cic. Minden másod nap: ein Tag um den andern Alterno quovis die. Suet. Némelly napon: an einem Tage. Die quadam. Cic. Tegnapi napon: den gestrigen Tag. Hesterno die. Cic. Utánna-való napon-is: auch den folgenden Tag. Postero etiam die. Cic. A' napon ülni: ~~Fr~~ in der Sonne sitzen. In sole sedere. Quint.

Napon-forgó, -gónak, -gót. virág' neme. Sonnenwende, eine Sonnenblume. Dialion, ii, n. Appul.

Naponként: adv. täglich. In dies singulos, Quotidie. Cic. Singulis diebus. Cic. dictum. Hieron. Naponként nevekedik a' galibánk: das Übel nimmt täglich zu. Crescit in singulas dies malum. Cic.

Naponként-való jegyzés, -snek, -st: was täglich bemerkt, und aufgeschrieben, aufgesetzt wird. Diarium, ii, n. Gell.

Napon sült: adj. -aszszott, -i, pörkült, -szaradt: an der Sonne gedörrt. Solis ardore tostus, a, um. Virg. Edd-meg a' napon sültet: friss den Dreck. Ede stercus sole exustum.

Nap-óra, -rának, -rát: die Sonnen-Uhr. Horologium Solare, ii, n. Plin. — Fekvő nap-óra: ein horizontal Sonnen-Uhr. Horologium Solare horizontale. Wolff.

Nap-órá
ten der
rologiu
óránat
ter Zei
athera
rologiu

Nap-óra tsiná
der Sonn
Vitr.

Napos, adj. f
alt. Na
ius dra

Napos
Schreib

Naporska, -k
Tag, Bl
Cic.

Napozás, é
Sonnen
tio, on
nélkül
sinema

~~Nap~~
Napozni, -po
Sonnen
crastin

Nappal. adv
Tacit, in
Világos
Sonnen
clara lu

1295. N.

Nap-órának az árnyéka: der Schatten der Sonnen Uhr. Umbra horologii solaris. Plin. A' Nap-órának mutatója: ein Schatten zeiger der Sonnen Uhr. Sciatheras, a, m. Vitr. Gnomon horologii solaris, -onis, m. Vitruv.

Nap-óra tsinálás, -annak Mestersége: die Gnomonik. Gnomonica, ae, f. Vitr.

Napos, adj. Hat napos: sechs Tage alt. Natus dies sex. Plaut. egressus aetatis diem ~~[illegible]~~. Senum Cic.

Napos író, -ának, -rót: ein Tag-Schreiber. Diurnista, ae, m.

Naporska, -kának, -kát: ein kurzer Tag, kleine Zeit. Diecula, ae, f. Cic.

Napozás, -ásnak, -zást: halogatás: die Verzögerung. Perendinatio, onis, f. Mart. Cap. Napozás nélkül: ohne Verzögerung. Sine mora. Cic. ~~auf den Andern~~

~~Nap Morgenden -pozok, -poz, halogatni~~

Napozni, -pozok, -poz: auf den morgenden Tag aufschieben. Procrastinare. Cic.

Nappal. adv. beym Tag. De die. Tacit., interdiu. Plaut. Fény s-, világos nappal: bey hellem Sonnenschein. Claro sole. Horat. clara luce. Multa jam luce. Terent.

Nappal bé van az ajtó nála-is zárva: bey ihm ist die Thüre des Tages über zugeschlossen. Apud eum etiam interdiu clausa est janua. Plaut.

Nappal alszik, éjjel fen-van: bey Tage schläft er, und bey der Nacht wachet er, ist er auf. De die dormit, de nocte vigilat. Cic.

Hat nappal az után, hogy el-ment: den sechsten Tag, nach dem er weg gegangen ist. Septimo die, quam profectus est. Liv. Ezelőtt ötöd nappal született: er ist vor fünf Tagen geboren worden. Nudius quintus natus est. Plaut. A' harcz után: den Tag nach der Schlacht. Postridie pugnae. Caes. Éjjel nappal azt mívelte: er that solches den Tag, und die Nacht über. Id agebat perdius, et pernox. Senec. Sem éjjel, ~~nincs~~ sem nappal nints nyugtom: ich habe ~~w~~ weder Tag noch Nacht Ruhe. Neque noctu usquam, neque dius quiesco. Plaut. Urget nox diem, et dies noctem. Horat. Ki merné azt nappal tselekedni? wer sollte sich bey Tage unterstehen zu thun? Quis audeat luci hoc facere. Cic.

Nappal záratott-be: bey Tag ist er eingesperrt. Interdiu clausus est. Terent.

Nappali, adj. was beym Tag geschieht. Diurnus, a, um. Interdianus, a, um. Cel. Aur. Nappali idő: die Tageszeit. Diurnum tempus, oris, n. Cic. Reggel kezdődik

a' nappali idő: in der Früh fängt der Tag an zu tagen. Mane incipit dies. Plaut. Nappali munka: tägliche Arbeit. Diurnus labor, -i, -oris, m. Cic. Nappali nyugodalom: die Ruhe bey Tage. Diurna Quies. a, etis f. Cic. Nappali szoba: ein tägliches Zimmer. Cubile diurnum. Cic.

Nappalig, adv. bis zum Tage. Usque diurnum tempus. Cic.

Nappalodás, -snak, -dást. Aufgang der Sonne. Ortus solis. Sol oriens. Cic.

Nappalodáskor, adv. bey Sonnen ~~Abgang~~ Aufgang. Die, vel sole oriente. Cic.

Nappalodni, -lodom, -lodik: es geht gegen den Tag. Nox vergit ad lucem. Cato. Lucidat. Reánk nappalodott az idő: der Aufgang der Sonne hat uns den Tag zugebracht. Sol ortus diem nobis adtulit. Tacit.

Nappalonkint: adv. Täglich. Per dies, diurnis temporibus. Cic.

Nappolás, -snak, -lást: nap-töltés: die Zubringung der Zeit. Traductio temporis. Cic. den Tag wo zu

Nappolni, -polok, -pol: bringen. Diem alicubi exigere, traducere. Cic.

Nappalozni, -lozok, -loz: napot töltök. den Tag zubringen. Diem transigere. Just.

Nap-porotska, -kának, -kát: ein Sonnen Stäubgen. Atomus, i.

Napra fekvő, adj. igen verő-fényre napra fekvő hely: ein Ort, so an der Sonne liegt. Solibus expositus locus. Plin.

Napra forgó, -ónak, -ót: Tányér-beli virág: die Sonnen Wende, ein Gewächs. Helianthus m. Linn. Solago, -ginis f. Appu.

Napra néző, -őnek, ~~-zőt~~: Sonnen Blume. Heliotropium, ii. n. Plin.

Naprúl napra, von Tag zu Tag. In dies singulos. Cic. Dictim. Isidor. Naprúl napra fellyebb megy az élet' ára: das Korn steigt täglich. In dies crescit pretium frumenti Colum. Naprúl ~~Naprúl~~ napra eldegelni, -élni: in den Tag hinein leben. In diem vivere. Cic. Naprúl napra halasztani valamit: etwas von einem Tag zum andern aufschieben. Comperendinare. Cic. de die in diem, differre aliquid in aliud tempus. Cic. Naprúl napra nevekedik az ellenség száma, és a' gonoszság: von Tag zu Tag wächst die Zahl der Feinde, und das Übel. Numerus hostium, et malum in dies crescunt. Cic. Naprúl napra várakozni valaki után: auf jemanden von Tag zu Tage warten, einen Tag nach dem andern auf jemand warten. Adventum alicujus de die in diem exspectare. Cic.

Napról napra-való adj. p. o. halogatás: die Verschiebung, Verzögerung. Procrastinatio, onis. f. Cic.

Napra tartó, -ónak, tót: Nap-ernyő: der Sonnenschirm. Umbraculum, i n. Ovid. Umbella, ae, f. Juvenal.

Napság, -gnak, -got: der Tag. Dies. A' napságtul fogva: von dem Tage an. Abeo die. E' napságtul fogva: von heute, od. von dem heutigen Tage an. Ab hoc die. ab hoc tempore. Cic.

Nap-sugár, -rnak, -rt: der Sonnenstrahl. Solares radii, Radius solis, ii, m. Cic. A' nap sugarit terjeszti: die Sonne breitet seine Strahlen aus. Sol extendit radios suos. Plin. Secund.

Nap-sütés, -snek, -st. der Sonnenstich. Ictus solis, us, m. Cic.

Nap-sütötte, adj. p. o. része valaminek. melly a' naphoz volt fordítva: von der Sonne angebrannter Theil einer Sache. Pars rei alicujus sole adusta. Plin.

Nap-szabás, -snak, -st: die Bestimmung eines Tages. Designatio diei. onis, f. Cic.

Nap-szakasz, -sznak, -szt: den ganzen Tag. A mane usque ad vesperam, vel vespertinum tempus. Suet.

Nap-szállat, -tnak, -tot: vagy -efet, -le-menete: gegen Abend, da sich der Tag neiget. Occasus solis, us, m. Plaut.

Nap-szállattal: da sich der Tag neiget. Die labente. Virg. Nap-szállat után: nachdem die Sonne untergegangen. Sole occaso. Plaut.

Nap-szám, -mnak, -mot: der Taglohn. Merces diurna, edis, f. Horat.

Nap-számba jár: er gehet um Taglohn arbeiten. Diurnas operas factum pergit pro mercede diurna. Négy nap-számba venni: jemanden auf vier Taglohne aufnehmen. Aliquem quaternis operis sumere. Varr. Nap-számra dolgozni: um Taglohn arbeiten. Pro mercede diurna laborare. Horat.

Nap szám adó, vagy fizető, -őnek, -tőt: der den Arbeitern den Lohn auszahlt. Mercedonius, a, um. Fest.

Nap-számos, -snak, -st: der Taglöhner, der Handlanger. Mercenarius, ii, m. Cic. Operarius, ii, m. Cic, et mercede diurna conductus, [illegible] i, m. Horat. Nap számosokat fogadni: nap-számra míveseket fel-venni: Arbeiter aufnehmen. Operas mercenarias conducere. Colum. Igen drága Napszámos asszony, eine gar zu theure Taglöhnerin. Nimis pretiosa Operaria, ae, f. Plaut.

Nap-számos író, -írónak, írót: der für einen Taglohn schreibt. Diurnista, ae, m.

Nap-számra dolgozni, -gozom, -zik: für einen Taglohn arbeiten. Laborare pro diurna Mercede. Hor.

Nap-számra dolgozó, -ónak, -zót: ein Taglöhner. Mercenarius, ii, m. Cic.

Nap-számra fogadott emberek, -knak, -ket

die Aufgenommenen Werkleute. Homines ad Operas conducti mercede. Nep.

Nap'szekere, -rének, -rét: der Sonnen Wagen. Phoebeus axis. -ei, -xis, m. Ovid.

-Nap-szökö esztendö, -önek, -öt: Mátyás ugrása: das Schaltjahr. Annus bissextilis. i, is, m. Mathem. Annus intercalaris, i, is, m. Plin.

-Nap-szülötte, -ének, -tét: ein Sonnen Kind. Soligena, æ, c. o. Valer. Flacc.

-Nap-támadás, -snak, -st: das Aufgehen der Sonne. Oriens Sol. ntis lis. Tibull.)(Nap-nyúgot.

Nap-támadat, -tnak, -tot: Nap-kelet: der Sonnen Aufgang. Ortus Solis, us, m. Cic.

-Nap-támadati, adj. p. o. Népek: Morgenländisches Volk. Orientales populi. Justin.

-Nap-támadatkor: adv. bey Sonnen Aufgang. Oriente Sole. Cic.

Nap-tár, -rnak, -rt: Kalendariom. der Kalender. Calendarium, ii, n. Voss.

~~Nap-tévitő~~ Egyházi Nap-tár: der Kirchen Kalender. Directorium, ii, n. Eccl. Új Nap-tár, új kalendariom: ein Neuer Kalender. Novi fasti. Cic. Novum Calendarium. ~~St.~~ Voss.

Nap-térítő kerület, -tnek, -tet: der Sonnen liche, Mitternächtliche Sonnen Wende Cirkul. Tropicus Cancri. Solstitia. Cic. [illegible], die Winterliche Sonnen Wende Cirkul. Tropicus Capricorni. Wolf. Mathes.

Nap-töltés, -snek, -st: Zubringung der Zeit. Traductio Diei, -onis. f.

-Napról feketedett: von der Sonne verbrannt. Sole adustus, a, um. Hor.

Napról keződve: bey angehender Sonne. Oriente die. Cic.

Nap-tündöklése, -sének, -sét: der Glanz der Sonne. Fulgor solis. oris m. Horat.

Nap'udvara, -rának, -rát. der Sonnen Hof. Halo, lonis m. Circulus circa solem. Math.

Nap-útja az égen: die Sonnenbahn, Strasse. Orbita solis. Jacis.

Nap-után fordúló fű, -füvet: die Sonnen Blume. Heliotropium, ii, n. Linn.

Nap-verö-fény, -nynek, -nyt: der Sonnen Strahl. Solis radius, ii, m. Cic.

Nap-vesztegetés, -snek, -st: das unnütze Zubringen des Tages. Inanis consumtio diei, temporis. Cic.

Nap-vesztegető, -önek, -töt: der den Tag unnützig zubringt. Consumtor diei. Cic.

Nap-világ, -gnak, -got: nap-fény, der Sonnenschein, das Tages Licht. Lumen Solis, inis. n. Virg. Fax Phoebea, acis, æ. f. Sen. Trag. Még az nap-világra fog jönni: es wird noch an den Tag kommen, offenbar werden. Id ad lucem palam fiet. Plaut. A' könyvét nap-világra adni: sein Buch herausgeben. Librum suum edere. Cic.

Nap' világa, -gának, -gát: das

1296. N.

Licht. Solare lumen. Ovid. Lumen solis, inis, n. Virg.

Nap-világ előtt: Virradta előtt: vor Tage. Ante solis ortum. Cic.

Nap-világnál: bey hellem Licht: De die. Cic. ~~Fanyér-beli Virág~~

Nap-virág, -gnak, -got: Napra forgó – Fanyér-beli virág: die Sonnen Blume. Heliotropium, ii, n. Plin.

Narants, -tsnak, -tsot: Gyümölts: die Pomeranze. Malum aurantium. i, n. Schrader.

Narants ág, -gnak, -got: ein Pomeranzen Ästgen. Aurantiae ramusculus, i, m. Plin.

Narants alma, -mának, -mát: Pomeranzen Apfel. Aurantium Malum, ~~Narants~~ pomum Schrad.

Narants-fa, -fának, -fát: der Pomeranzen baum. Malus aurantia, i. a. f. ~~Virg.~~ Plin.

Narants-hal, -lnak, -lat: der Stirnzkopf. Rammfisch. Coryphaena: Linn.

Narants héj, ~~-ja~~ -haj, -jnak, -jat: die Pomeranzen Schalen. Aurantiorum Cortex, ticis, m. Lin.

Narants olaj, -jnak, -jt: ein Pomeranzen Oel. Oleum Aurantiorum, -ri, A.

Narants szín, -nek, szint: die Pomeranzfarbe. Color aurantiorum. oris. m.

Narants színű, adj. pomeranzen farbe. Aurantii Coloris, m.

Narants virág, -gnak, -got: die Pomeranzen Blumen. Flos aurantiorum. oris, m.

Narants víz, -znek, -zet: das Pomeranzen Wasser. Aqua aurantiorum. Officinal.

Nárd-fű, -fűnek, -füvet: Spikinárd, das Borsten Gras. Nardus, i. m. Linne.

Nardus, -snak, -st: die Narde. Andropogon nardus. Linn. Mezei Nardus: Réti nárd: Valeriana officinalis. a. f. Illatos Nárd genöts: ~~vent~~ Narden Balsam. ~~Ung~~ Unguentum Nardinum. Plin.

Nartzis, -snak, -st: nartzissus. die Narzisse. Narcissus, i, m. Linn. Dísses nartzis: die Jonquillen. Narcissus Jonquilla. Linn.

Nartzissus olaj, -jnak, -jt: Narzissen Oel. Narcissinum oleum. Plin.

Nartzissus virág, -gnak, -got: die Narzissen Blume. Narcissus, sc. flos. Sárga nartzissus die gelbe Narzisse. Narcissus luteus. i, m. Linn. Tellyes nartzissus. die doppelt gefüllte Narcisse. Narcissus pleno flore. Linn.

Narvál, -valnak, -lt: ragadozó hal neme. der Narwall. egy szarvú Nervál: ein Horn Narwall. Monodon, Monoceros, otis, m. Plin. két fogú Narváll ~~hal~~. Tengeri emlős állat: der Narwall. Diodon. Linn.

Nás-fa, -fának, -fát: fa-zár, kilints, retesz: ein hölzerner Riegel, womit man eine Thüre verwahret. Pessulus, i, m. Terent. Vectis, is, m. Rudent. Násfával be zárni az ajtót: den Riegel.

vom der Thür zuschieben. Pessulum obdere foribus. Ter.

Náspáholni, -páholok, -holt, -holom, holtya: meg-nádolni, meg-nádpátzázni valakit. Jemanden mit Rohrstabe abbrügeln. Aliquem arundineo baculo percutere. Cic.

Naspolya, -lyának, -lyát, gyümölts: die Mispel. Mespilum, li, n. Plin. A' Naspolyát az idő, és a szalma érleli-meg: Zeit und Stroh macht Mispeln weich: Mespilum cum tempore, vel in stramine fit maturum. Prov.

Naspolya-fa, -fának, fát: der Mispelbaum. Mespilus, i, f. Plin

Nász, -sznak, -szt: Lakodalmi pompa. Pompa nuptialis, æ, alis. Gram. A' menekezők szüléi: die Ältern der Verlobten. Sponsorum parentes. Cic. Matrimonium contrahentium parentes.

Nászad, -dnak, -dot: könnyü tengeri hajó, sajka: eine Art von Meerschiffen. Cymba, æ, f. Cic. Lembus, i, m. Liv. Navicula levis, et velox. Gloss.

Nászados, -snak, -dost: Hajós vezér, hajós kapitány: ein Schiffherr. Classiarius, ii, m. Nauclerus, i, m. Navarchus, i, m. Suidas, Lexicograph. Græc.

Nász-nagy, -gynak, -gyot: Fő gazda a' lakodalomban: der Hochzeit Vater. Architriclinus, i, m. Petron. Strategus, i, m. Plaut. Nász-nagyok: die vornehmsten Hochzeitleute. Primores Nuptiantium.

Nász-népe, -pének, -pét: die Hochzeitleute. Convivæ, arum, c. Cic.

Nátha, -hának, -hát: der Hauptfluss, der Strauchen, der Schnupfen. Catarrhus, i, m. Gravedo, inis, f. Woyt. Folyó nátha: der Hauptfluss, der flüssige Strauchen. Rheumatismus, i, m. Blancard. Fúlasztó nátha: der Stickfluss. Catarrhus suffocativus, i, m. Medic. Rekedő nátha: der Stockschnupfen. Gravedo hæsitans, Cels. Száraz nátha: der trockene Schnupfen. Gravedo sicca, Woyt. Elűzni a' náthát: den Hauptfluss vertreiben. Gravedinem removere. Cic. Meg-szünik a' nátha folyás: der Hauptfluss hört auf. Cessans pituita consistit. Plin. Segíteni a' náthán: dem Strauchen Hülfe leisten, ihm zu Hülfe kommen. Subvenire gravedini. Cic. Unalmamra vagyon a' náthád: dein Strauchen ist mir beschwerlich. Gravedo tua mihi molesta est. Cic.

Nátha-hideg, -gnek, -get: Flussfieber. Febris catarrhalis, is, f. Medic. Nátha hurut, die Gilt, Influentia ae g. f. Med.

Náthán, -nnak, -nt: kereszt név: der Nathan. Nathan. Bibl.

Nathanael, [illegible] -lnek, -elt: kereszt név: Nathanael. Nathanael, -lis, m. Bibl.

Náthás, adj. der den Schnupfen hat. Gravedinosus, a, um. Cic.

Náthásítani, -sítok, -sít, -ítom, -sittya: einen den Schnupfen zu-

ziehen. Gravedinosum reddere quempiam. Plin.

Náthásodni, sodom, -dik: Schnupfig werden. Gravedinosum, pituitosum fieri. Cic. ~~[illegible]~~

Náthás vagyok, -vagy -a: ich habe den Schnupfen. Rheumatizo, are. Blancard.

Nátha száraztó fü: -fünek, füvet: Dismünze, ein Gewächs. Pituitaria, æ, f. Plin.

Náthát szerző, -okozó, adj: Der den Schnupfen verursacht, einen zuziehet. Gravedinosus, a, um. Plin.

Nátra, -trának, -rát, Méh, méhanya: die Gebährmutter. Matrix, icis, f. Plin. Uterus, ri, m. ~~Plin.~~ Leszállott a' Nátrája: ihr Bärmutter ist gesenkt. Procidit Uterus ei.

Nátra dühödés, -snek, -st: das Wüten der Gebärmutter. Furor uterinus, oris, i, m. Med.

Nátra-fájás, -snak, -st: die Bärmutter Beschwerung. Passio hysterica. Medic.

Nátra-fü, -ünek, -üvet: der Mutterkraut. Matricaria, æ, f. Schröd. Parthenium, ii, n. Plin.

Nátra-kürt, -tnek, -töt: méhkürt: die Trompete der Gebährmutter. Tuba fallopiana, æ, f. Blancard.

Nátra-görts, -tsnek, -rtsöt: Asszonyi nyavalya: die Hysterica. Malum hystericum, i, n. Woyt. der Mutter Beschwerung Pflaster. Emplastrum hystericum. Med.

Nátra görtsös, adj: Hysterisch. Malo hysterico laborans. Woyt.

Nátra-görtsös köszvény: die Hysterische Gicht. Passio hysterica arthritica. Grac

Nátragulya, -lyának, -lyát: Nadragulya, bolonditó fü, halálos mérges növevény, Farkas bogyó: der Alraun, die Wolfskirsche. Atropa Mandragora, æ, f. Linn.

Nátragulya-mag, -gnak, -got: der Alraun Saamen. Morio, onis, m. Plin.

Nátragulyás, adv. wüthend, tobend, unsinnig. Delirus, a, um, Vesanus, a, um. Cic.

Nátra-hideg-lelés, -snek, -st: das Bärmutter Fieber. Febris hysterica, is, æ, f. Blancard.

Nátra-kürt, -tnek, -töt: megfogadó tsö az Asszonyi állatoknál: die Trompete der Gebähr Mutter. Tuba Fallopiana, æ, f. Blancard.

Nátra-tsap, -pnak, -pot: Seb-orvosi mü szer neve: ein Bärmutter Zäpfgen. Pessus, i, m. Blancard.

Nátra-víz, -znek, -zet: das Mutterwasser. Aqua hysterica, æ, f. Woyt.

Náva, -vának, -vát: ein Schiff. Classis, triremis, biremis.

Názáret, -tnek, -tet: Nazareth, Nazareth. Indecl.

Názáret-béli: von Nazareth. Nazarensis, a, um. Nazarenus, a, um. Isidor.

salut.

rameko, inis, f. H

Ne, -énck, éte nő, Felség: Ehefrau.
Nupta, æ, f. Uxor, oris, f. Inst.

Ne! (neszt, fogd) egy darab hús!
Da hast du ein Stück Fleisch.
En tibi frustum Carnis.

Ne, negat. " et vetant. nicht. Non. " Ne. Attúl tartván, ne hogy hijják; á falura ment: Aus Furcht, nicht eingeladen zu werden, gieng er aufs Land. Ne invitetur, peregre abiit. Horat. rus ivit. Ter. Hogy ne ismérnem? wie solte ich ihn nicht kennen? Quid ni cum noverim. Plaut. Ne adgya az Isten. Gott soll nicht zu lassen. Ne Deus siverit. Curt. Ne nézz reám. Siehe mich nicht an. Ne me intuearis. Cic.

Ne- vetant. Ne-bánkodgyál: ne búsakodgy: nicht bekümmere dich. Ne sis mæsto animo. Auctor ad Heren. Ne annyira: nicht so sehr, — so weit. Ne quid nimis. Cic. Ne-bántsd á Magyart: lasse den Ungarn ruhig seyn. Sine ungarum pacifice vivere. Ezt te ne bántsd: Laß du es derge rühren es nicht an: Hoc tangere noli. Cic. Ne boszontsd á lelkemet: nicht erbittern mich. Noli animum meum exacerbare. Inst. Ne bolondozz: legyen eszed: treibe keine Narren Possen. Noli ineptire. Ter. Bár ne élnék inkább, Wolte Gott, ich lebte nicht. Utinam non viverem potius. Cic.

Ne élyek, ha tudom: ich wollt nicht leben, wenn ich es weiß. Ne-féllyz, fürchtet euch nicht. Desiste timere. Cic. Ne-is jöjj előlem többé: troll dich, und —. Age te a me. Plaut. Ne mondgyanak engem soha betsületes embernek ha igazat nem szóllok: nenne mich nur einen ehrlichen Mann, wann ich nicht die Wahrheit sage. Non me pro honesto homine habeas, si verum non dico. Ter. Ne neked: minek utanna valaki nyak levet kapott: Siehe da hast du eins, behalt diese Ohrfeige. Hem serva, quod accepisti. Terent. Hogy ne hazudgyak: damit ich nicht lüge. Ne mentiar. Plaut. Ne sírj: lasse ab vom Weinen. Mitte lacrimas. Plaut. Ne szánd á költséget: nicht schonen die Ausgaben. Noli sumtibus parcere. Noli dolenter ferre sumtus. Cic. Hogy szót ne szaporittsak: damit ich nicht viele Worte mache. Ne multis. Cic. Ki ne tsudálkozna rajta? wer würde sich darüber nicht wundern? Quis id non miratur? Cic. Ne valaha: das nicht jemals.
Ne quando. Cic. Ne véld: nicht meinen, Cave putes. Cic.

~~Nedves, adj. [illegible] nyirkos, vizes.~~

Nedv, -vnek, -vet: nyirok, nedvesség: die Feuchtigkeit, der Saft. die Kräfte. Humor, oris, m. Cic.
X szárazság.

1297. N.

Nedves, adj: leveses, nyirkos, vizes: feucht, naß. Madidus, a, um. Uvidus, a, um. Colum. Egy' kevesse' nedves: ein wenig — etwas feucht, — naß. Uvidiusculus, a, um. Catull.)(Száraz. Nedves föld: die feuchte Erde. Uda terra. Colum. Még most-is nedves a' föld: die Erde iſt noch feucht. Adhuc uvet tellus aquis. Avien. Nedves hideg idő: ein feuchtes, und kaltes Wetter. Naß-kaltes Wetter. Tempestas humida cum frigore conjuncta. Ovid. Nedves hely: ein nasser Ort. Humidus locus, i, m. Plaut. Nedves időben: bey feuchtem Wetter. Humenti coelo. Hor. Nedves nap: ein feuchter Tag. Humida dies. Ovid. Nedves helyen való rét: eine feuchte Wiese. Irriguum pratum. Colum. Nedves tavasz: ein nasser Frühling. Ver udum. Virg. Nedves vagyok a' könnyektül: von Thränen bin ich naß. Humeo lacrimis. Ovid. Valamennyire nedves: etwas feucht. Subhumidus, a, um. Cels.

Nedvesedett, adj. befeuchtet. Humefactus, a, um. Vitr.

Nedvesedni, -sedem, -dik. feucht werden, naß werden. Humere. Ovid. Humescere. Pallad. Madescere. Cic. Madescere. Ovid. Humidum fieri. Tacit.

Nedvesen. adv. Naß. Humide; madide. Plaut.

Nedvesetske, adj. nedveske, egy kevessé nyirkos. ein wenig feucht, etwas naß. Humidulus, a, um. Ovid. Uvidulus, a, um. Catull.

Nedvesiteni, -sitek, -sit; -sitem, -vesiti: befeuchten, feucht machen, naß machen. Humectare, humidare. Cels. Madefacere. Uvidare. Temm. Gemmar.

Nedvesités, -ének, -sitést: Anfeuchtung, Befeuchtung. Humectatio, onis, f. Cathol. ~~Anfeucht~~

Nedvesitő, adj. anfeuchtend, Be- ~~feuchtend~~ feuchtend. Irriguus, a, um. Virg. Nedvesitő patakok: wässernde Bäche. Rigui amnes. Virg. Nedvesitő patikai szerek: feuchtmachende Arzneyen. Humectantia sc. medicamenta. Blancard.

Nedvesitetlen, adj. das nicht befeuchtet iſt. Inhumectus, a, um. Cael. Aurel.

Nedvesitetett, adj. befeuchtet, naß gemacht. Humidus factus, a, um.

Nedvesitgetni, -getek, -get; -getem, -get: sehr naß machen. Madefactare. Fortunat.

Nedveskés, adj. näßlich. Humidulus, subhumidus, a, um. Cels.

Nedvesség, -gnek, -séget: Nyirkosság: vizenyősség: die Feuchtigkeit, Näs- se. Humedo, inis, f. Hu

ditatis, ~~[illegible]~~ Cels. Humor, oris, m. Cic. Mador, oris, m. Sall. Ártó nedvesség: die schädliche Nässe. Nocivus humor. Cic. Bőr alatt-való rossz nedvesség: víz-korság: die böse Feuchtigkeit, so zwischen Haut ist. Vitia intercutia. Cic. subcutaneus humor. Medic. Enyves-, nehezen folyó-, vastag nedvesség: ein dicker Unrath den man ausspeÿt, ein Qualster, Schleim. Oris excrementum spissius. Tacit. Pituita, ae, f. Cic. Főbül mellyibe le-folyó nedvesség: der Fluss aus dem Haupte in die andern Theile des Leibes. Rheuma, atis, n. Blancard. Gyomor nedvesség: ~~die~~ Magen Nässe. Gastricus succus, i, m. Woyt. Jó illatú szurkos nedvesség: Wohl riechende Harz-Nässe. Ladanum, i, n. Plin. Keserű nedvesség: bitterer Saft. Tristis succus, i, m. Virg. Ragadós nedvesség: Unbrüchiger Saft. Viscosus succus. Pallad. Táplálló nedvesség: a' testnek éltető ereje: ~~Táplálló nedvesség~~ ernährender Saft: Succus nutriciens. Firmic. Nedvességet adó: ~~feuchtend~~, ~~Feuchte~~ Feuchtigkeit gebend. Hummectatious, a, um. Consta

Nedvessége a' földnek: die Erdfeuchten, die Nässe in der Erde. Uligo, -ginis, f. Virg. Nedvesség a' szemben: Wässerige Feuchtigkeit in den Augen. Hydatoides, -is, n. Blancard. Humor oculorum.

A' palánták a' földbül szíják a' nedvességet: die Gewächse ziehen ~~[illegible]~~ Feuchten von der Erde hin aus. Stirpes ex terra succum trahunt. Cic.

Nedvességet okozó: adj. Feuchtigkeit verursachend. Humificus, a, um. Plin.

Nedvesség nélkül-való: ohne Saft, ohne Feuchtigkeit. Exsuccus, a, um. Quinct.

Nedvességtelen, adj. saftlos, ohne Feuchtigkeit. Exsuccus, a, um. Quinct.

Nedvességtül származó, adj. das von der Feuchtigkeit entstehet. Humoralis, le. c.

Nedvesíteni valamit. etwas anfeuchten. Humefacere. Humectare. Virg.

Nedvesülni, -sülök, sült: feucht werden. Madidum fieri. Cic.

Nedvesült, adj. feucht-, nass geworden. Humectatus, a, um. Madidatus. Madidus factus, a, um.

Nedvetlen, adj. feucht-, saftlos. Exsuccus, a, um. Quinct. It nedvességgel tele:

Ne-felejts, -tsnek, -tset: Mizsót, bika szem. Virág' neme. das Vergiss mein nicht. Myosotis scorpioides, tidis, dis, f. Linn. Plin.

Ne-féllyl, ne rettegj: fürchte dich nicht. Ne metuas, noli metuere. Cic.

Negéd, -dnek, -det: büszkeség, kevélység. Negédség: die Hoffahrt, der Stolz. elbizás, Inflatio animi. Superbia.

Cic. Arrogantia, æ. f. Cic. Ill. maga meg-alázása:

Negédes, adj. fel-fuvalkodott, kevély, p. o. beszéd: eine hochmüthige, stolze Rede. Superbiloquentia, æ, f. Cic. Negédes beszédekkel élni: sich hochmüthiger Reden bedienen. Fastuosis — superbis verbis uti. Cic.

Negédeskedni, -dem, -dik: büszkélkedni, kevélykedni: hoffärtig, hochmüthig, stolz seyn. Superbire. Cic.

Negédesség, -gnek, -get: büszkeség, kevélység, Negédség: die Hoffart, der Stolz. Fastus, us, m. Superbia, æ, f. Cic.

Negédesen, adv. hoffärtig, hochmüthig, stolzig. ~~Ambitiose~~, Fastuose, Superbe. Cic.

Negédség, -gnek, -get: büszkeség: kevélység: die Hoffart, der Stolz: Fastus, us, m. Superbia, Cic. Negédséggel-való kérés: eine hochmüthige, stolze Bitte. Pompæ plena petitio. Cic.

Negely, -lnek, -lyt: négoly, tsobány, ~~tsobolyó~~, víz ~~hordó fa edény~~: ~~der Lägel~~ ~~ein Geschirr~~ ~~mint Gefäß. Batus, i, m. Bibl. der Lägel~~ ~~Gefäß. Batus~~ tsobolyó, vízhordó lapos ~~edény der~~ edény: der Lägel, ein Trink-Geschirr

Batus, i, m. Bibl. Obba, æ, f. Varro. Hozz nekem egy Négely vizet: bringe mir ein Lägel Wasser. Adfer mihi uno bato aquam. Bibl.

Négoly, -lnak, -lyt. l. Négely.

Négy, adj. vier, Viere. Quatuor. Indec. pl. o.

Négy ágú, adj. p. o. vas-villa: die vierzackigte eiserne Gabel. Quadri furca furcina, æ, f.

Négy agú, négy ágra folyó víz: ein Fluß, so vier Ströme hat. Quadrifluus amnis, i, nis. Prudentius.

Négy annyi, adj. viermahl so viel. Quadruplus, a, um. Suet. Négy annyi (négyszer annyi) áron venni valamit: etwas viermahl so theuer kaufen. Quadruplicato emere aliquid. Plin.

Négy annyira büntetni valakit: einen zu einer Strafe, die viermahl so viel, als der Schaden in seinem Betrage beträgt, verurtheilen. Quadrupli aliquem condemnare. Cic. In quadruplum condemnare aliquem. Cato.

Négy annyiszor, adv. p. o. nagyobb: viermahl größer. Quadruplo major. Plin.

Négy arasznyi: vierspannig: vier Spannen groß. Tetradoron, i, n. Plin. Quatuor spitamarum.

Négybe-fogás, -snak, -st: die Einrichtung in Viere. Quaternatio, onis. f.

Negybe fogni, -fogok, -fog: -gom-gja: öszve-hajtani az arkus papirost: einen Bogen in Quart falzen. Unam plagulam quaternare. Jemmie Gymn. in Quart

Negybe-fogott, adj. p. o. arkos papiros: gebrochener Bogen Papier. Quaternio, onis, m.

Négy-betübül álló, adj. von vier Buchstaben entstehend. Tetragrammatus, a, um. Martin.

Négy-birák, -knak, -kat: die vier Männer, Vornehmsten Obrigkeit in den Municipiis. Quatuorviri. Argon.

Négy-birói rend, -dnek, -det: das vier Männer Amt. Quatuorviratus, us, m. Cic.

Negyed, -dnek, -det: ein Viertel. Viertheil. Quartarius, ii, m. Colum. Quartale, is, n. Quadrans, ntis, c. Gell. Egy negyed: ein Viertheil. Quadrans, ntis, c. Gell. Egy egy negyednek örökösse: ein Erbe, der ein Viertheil bekommt. Heres (hæres) ex quadrante. Leány negyed: der Vierte Theil Erbe einer Mägdleins. Quartalitium, ii, n. Quarta puellaris. Negyede az esztendei fizetésnek: ein Vierte Theil der jährlichen Besoldung. Quarta pars annui salarii. Negyede egy lábnak (mérték neme) ein Viertheil eines Schuhes. Quadrans pedis Geometrici. Gell. A' Negyes Papok' negyede. Die geistliche Zehende, so den Pfarrern gegeben wird. Decima (quarta) Parochorum. A' munkának negyede. den Viertheil der Arbeit. Operæ quadrans. Colum.

~~Negyedéve adv: im vierten Jahre. Quarto ab hinc anno. Cic.~~

Negyedelni, -delek, -del; -delem, -deli: in vier Theile theilen. Quadrifariam dividere. Liv.

Negyedes, -snek, -st: der den vierten Theil einer Sache besitzt. Quartarius, ii, m. Negyedes Fejedelem, ki az Ország' negyed részét birja: ein Vier Fürst, der den vierten Theil von einem Königreiche, oder andern Lande besitzet. Tetrarcha, æ, m. Cic. Negyedes Fejedelemség: ein Vier Fürstenthum. Tetrarchia, æ, f. Cic. Negyedes apró fejedelemségre szakadozott Ország: in vier Theile getheilten Land. In quatuor principatus divisum Regnum. Cic. 2. Negyedes, ~~vier~~ viertheilig. Quartarius, a, um.

Negyedéve, adv. im vierten Jahre. Quarto ab hinc anno. Cic.

Negyedévi, ~~adj~~ adj. vom vierten Jahre. Anni quarti.

Negyed-fél. adj. vierthalb.

Quartus dimidius. Sesquitertius, a, um. Cic. – Negyed-félre jár az óra: es geht auf halb viere. Media quarta hora est

Negyed-fü, -ünek, -füt: vierjährig. Quadriennis, e. Flor. Ez a ló negyed-fü: das Pferd ist vier Jahr alt. Hic equus est quadriennis. Quatuor annorum. Flor. Negyed-füre megy a tsikó: das Füllen geht aufs vierte Jahr. Pullus equinus quartum annum agit. Ter.

Negyedik, adj. der, die, das vierte. Quartus, a, um. Cic.

Negyedik ejtés, -snek, -tést: der Accusativus. Accusativus casus, i, m. Gram.

Negyed-írás, -snak, -st: eine Quadruplicat einer rechtlichen Act ~~wort~~ aus einer Streitigk. Quadruplica, ae, f. Ord. Judiciar.

Negyed ízen-való adj. p.o. Unoka gyermek: ha fi: der Ur-ur Niftel Sohn oder Sohn im 5ten Grad. Atnepos, potis, m. ha pedig leány: die Ur-ur Niftel Tochter, oder Tochter im 5ten Grad. Atneptis, is, f. Inscrip. Vet.

Negyedikszer, adv. viertens, das vierte mahl, zum vierten Mahle. Quarta vice.

Negyedleni, -dlek, -delt, -lem, -dli: mint tizedleni. dézmálni, negyedrészt elvenni: abnehmen den vierten Theil wegnehmen. Quartare. Gloss.

Negyedlő, adj. den vierten Theil nehmend, od. in 4 Theile theilend. In quatuor partes dividens, ntis. o. Quadratim dissecans. 2. der astronomische Quadrant, ein Werkzeug die Höhe der Sonne, Monds, Sternen zu messen. Quadrans astronomicus. Wolf. ~~Quadrans~~

Negyed-magával p.o. jött hozzám: er ist mit drey andern zu mir gekommen. Cum tribus aliis venit ad me.

Negyed-napja, hogy –, den vierten Tag ist, daß – Quarta dies est, quod – Cic.

Negyednapi, adj. p.o. halott: viertägiger todter Mensch. Quadriduanum cadaver. Negyednapi hideg-lelés: das viertägige Fieber. Quartana Febris, ae, vis, f. Plin.

Negyednapos, adj. p.o. gyermek: ~~ein~~ viertägiges Kind. Quartanus infans, i, ntis, m. Tacit.

Negyed-rendi, adj. dem vierten in der Ordnung. Ordine quartus, a, um. Cic.

Negyed-rész, -sznek, -szt: das Viertel, dem vierten Theil. Quadrans, ntis, m. Negyed része egy lábnak: der vierte Theil eines Fußes, oder

Fuß messendes, mithin 3. Zoll. Quadrans pedis, Gell. Három negyedrész: Dreÿ Viertel von einem Ganzen. Dodrans, ntis, m. Nep. ~~Tert~~ Quarta. Arith. Egy negyedrész sajt: der vierte Theil eines Käses. Quadra Casei. Martial.

Négyed-részes, adj. (egy fertályos) vastagságú valami: die Dicke von 3 Zoll einer Sache. Quadrantalis Crassitudo rei alicujus. Plin.

Négyed-rét formába nyomtatni á ~~kön~~vet: das Buch in Quart drucken. Librum in Quarto imprimere. Cic.

Négyedszer, adv. zum viertenmahl. Quarto. Gell. Quartum. Liv. Négyedszer választatott Polgár Mesternek: er ist zum viertenmahl zum Bürger Meister erwehlet worden. Quartum Creatus est Consul. Liv.

Négyedszerre: adv. auf das 4te mahl. Ad quartam Vicem. Plin.

Négyed' úttal: negyedik izben. zum viertenmahl. Quartum. Liv.

Négy-éjszaka: Zeit von 4 Nächten. 4. Nächte. Quadri noctium, i, n. Cathol.

~~Négy és fél, adj. vier und ein halber. Quintus dimidius. Plin~~

~~Négyszeresíteni, -sítek, -sít; -sítem, -síti: négygyel sokasítani: vierfältigen. Quadruplicare.~~

Négy esztendei kor, -rnak, -rt: vier~~jähriges Alter. Quadrimatus, us, m. Colum. Négy esztendei korra jutni: in sein vierten Jahre stehen. Quadrimatum agere. Colum.~~

~~Négyen, adj. vier. Quatuor. Négyen négyen: zu vieren. Quaterni, ae, a. Plin. Négyen voltak nálam: ihrer vier waren bey mir. Quaterni erant apud me. Cic.~~

~~Négyen~~

~~2. Négyenkint, adv. négyével: zu vieren. ~~Quaterni, ae~~ Quaterni. Cic. Négyenkint állottak elő: zu vier und vier sind sie im Vorschein gekommen. Quaterni prodiverunt. Cic.~~

Négyelni, -gyelek, -gyel; -gyelem, -gyeli. viertheilen, auf vier Theile theilen. Quadri partiri. Vitr. In quatuor partes dividere, secare. Cic.

Négyelni-való adj. ~~tegez latort~~ Te négyelni-való gaz lator! du Schurke, der du verdientest geviertheilt zu werden. Tu latro infamis, qui Mereeris Quadripartiri. Vict.

Négyen, adj. vier, Quatuor. Négyen négyen. zu vieren. Quaterni, ae, a. Plin. Négyen voltak nálam: ihrer vier waren bey mir. Quaterni

exant apud me. Cic.

Négyenkint, adv. négyével: zu vieren. Quaterni, æ, a. Cic. Négyenkint állottak elő: zu vieren und vieren sind sie hervor gekommen. Quaterni prodiverunt. Cic.

Négyes, -snek, -st: 1. sos pénz, 12 krajczáros, négy Garas érő, de már erejü érdeme vesztett pénz: eine Groschen Stück. Moneta quatuor grossorum, quae jam abolevit. 2.

Négyszeres: adj: vierfach, vierfältig. Quadruplex, icis, o. Plin. Quadruplus, a, um. Suet. Négyes be venni valamit: etwas vierfach nehmen. Aliquid quadrigeminare, Plin. — Quadrupliciter sumere, accipere quadrifariam. Liv.

Négyes be fogni, -fogok, -fog; fogom, -gja: vier Pferde einspannen. Quatuor jungere equos. v. currui eos, v. jungere currum quatuor equis. ~~Négye~~ Cic.

Négyesben járni, -járok, -jár: auf einem Wagen mit vier gespannten Pferden fahren. Curru quadrigarum vehi. ~~Cic.~~ Quadrigis vehi. Id.

Négyesben-való pallya futás, -snak, -st: ein Wettrennen mit vier gespannten Wagen. Quadrijugum certamen. Stat.

Négyes dall, -lnak, -lt: das Quartett. Cantus quaternarius, us, ii, m. Plin.

Négyesdi, -dinek, -dit: négy között-való játék: Lusus inter quatuor. -us, m.

Négy és fél, adj. vier und ein halber. Quintus dimidius, a, um. Cic.

Négyesiteni, -sitek, -sit; -sitem, -sitti: vierfältigen. Quadruplicare. Plin. nyereséggel a vagyonnát: sein Vermögen durch Gewinst viermahl vermehren. Lucris rem suam quadruplicare. Plaut.

Négyesités, -snek, -st: die Einrichtung in vier. Quaternatio, onis, f.

Négyesithető, adj. ein Stückchen Raum, in der Geometrie, dessen Verhältniss gegen ein Quadrat in endlichen Zahlen, oder auch in geraden Linien gegeben werden kann. ~~Wolf~~ Quadrabilis, e. Wolf.

Négyes szám, -mnak, -mat: die Zahl vier. Quaternarius numerus, i, m. Plin.

Négy esztendeig-való, adj. p. o. pihenés: ~~eine~~ eine vierjährige Ruhe. Quadriennis requies, is, ei, f. Flor.

~~Négy~~ esztendő, -őnek, -őt: eine Jahrzeit von vier Jahren. Quadriennium, ii, n. Cic.

Négy esztendei kor, -rnak, -rt: vierjähriges Alter. Quadrimatus, us, m. Négy esztendei korban lenni: im vierten Jahre seyn. Agere quadrimatum. Colum.

Négy esztendős, adj. gyerkőtze: ein vierjähriges Kind. Quadriennis. Adolescens vel quadrimus puer. Hor.

Négy esztendősség, -gnek, -get. Négy esz.

esztendeikor: lásd ugyan ezen szót,

Négy evezős, adj. p. e. hajó: ein vierruderiges Schiff. Quadriremis, is, f. sc. navis. Cic.

Négy ezer, adj. viertausend, (4000) Quater mille. indecl. Négy ezeren jöttek hozzánk: vier Tausend sind zu uns gekommen. Quater Mille ad nos venerunt. Cic.

Négyezerszer. adv. Viertausendmahl: Quatermillies. Ter.

Négyezés, -snek, -st: in vier Theile Theilung. Quadruplicatio, onis, f. Ulp.

Négyezet, -tnek, -tet. das Vierung. ~~Quadratura, ae, f.~~ die Vierung. Quadratura, ae, f. Vopisc.

Négyezett: adj: viereckicht gemacht, ins Gevierte [illegible] gebrachter. Quadratus, a, um.

Négyezni, -gyezek, -gyez; -gyezem, -gyezi. Viereckicht machen, ins Gevierte bringen. Quadrare. Horat.

Négyeztetett, adj: vervierfältiget. Quadruplicatus, a, um. Plin.

Négygyé vágni, -vágok, vág; -vágom, vágja: darabolni. ~~ns~~ in vier Theile zerschneiden. Quadrifariam dividere. Liv.

Négy-fejű, adj: vierköpfig. Quatuor capitum. Quatuor capitibus. Quadri-

~~vagy in darabokra in vier Theil~~
~~geschnitten~~

ceps, cipitis, o. Varr.

Négy felé ágozó út, -tnak, -tat: Wegscheide in vier Wege, Ort, wo 4 Wege zusammen kommen. Quadrivium, ii. n. Catull.

Négy-felé hasadó, négy-felé-váló. adj: in vier Theile getheilet. Quadrifidus, a, um. Claudi.

Négyfelé vágni, -gok, -vág; -gom, -gja. Metszeni, szakasztani valakit. einen viertheilen, in 4 Theile hauen. Quarterizare, in quatuor partes secare. Voss.

Négy-féle, adj. viererley. Quadruplex, licis, o. Plin.

Négy-féleképpen: adv. auf viererley Art. Quadruplici modo. Plin. Quadrifariter. Paull. Dt.

Négy-fogú, adj. vierzähnig. Quadridens, ntis, o. — gereblye: ein vierzähniger Rechen. Quadridens rastrum, ntis, n. Cato.

Négy-fonalú, adj. vierfädig. Quadrilix, licis, o.

Négy-fontos, adj. vierpfündig. Quadrilibris, e. Plaut.

Négy-garasos, -snak, -st: pénz' neme, melly 12 krajczárbúl állott, és már nem forog. vier Groschen Stück, ein Zwölfer. Quatuor grossarius, ii, m. 2. adj. Négy garasos tripsó: 4 groschen

1299. N.
Laib Brot. Quatuor grossorum panis.

Négy hámba fogott lovak, hámos lovak: vier Zugstehende. Quadrigæ, arum. f. Cic.

Négy-hasadékú, adj. vierspaltig. Quadrifidus, a, um. Virg.

Négy-határú, der vier-, oder viererley Gränzen hat. Quadrifinalis, e. c.

Négy házú, adj. p. o. bik-fa-mag-tok: in vier Theile getheiltes Samenkapsel einer Buche. Capsula seminalis fagi quadripartita. Plin.

Négy homlokú, adj. p. o. Jánus: der Janus mit vier Gesichtern. Janus Quadrifrons, ontis, m. Cato.

Négy hónap, -pnak, -pot: vier Monath. Quadrimestre tempus. Gloss.

Négy hónapi, adj. viermonatlich. Quadrimestris, e. c. Quatuor Mensium. Suet.

Négy igás, adj. p. o. szekér: ein vierzügiger Wagen. Quadrijugus currus, i. m. Virg.

Négy igazgató Urak: die vier Männer, vier Herren, von vornehmster Obrigkeit in den Municipiis. Quatuorviri, orum. m. Cic.

Négy jószágok, -knak, -kat: ugymint: Igazság, Mértékletesség. Okosság, és Vitézség: die bestimmte Zahl der Tugenden, Wahrheit, Mäßigkeit, Klugheit, und Tapferkeit. ~~Négy~~ Tetractys, ios, f. Virtutum. Ter.

Négyképen: vierfach. Quadrifariam. Liv.

Négy kerekü, adj. vierräderig, das 4. Räder hat. Quadrirotus, a, um.

Négy keszeg oldalú, adj. so gestaltet, daß keine Seite der andern gleich ist. Trapezi formis, e. c. Mathe.

Négy kéz-láb mászni: auf allen Vieren kriechen. Quadrupedare. Voss.

Négy kéz-láb mászott hozzám: er ist auf allen Vieren zu mir gekrochen. Quadrupes ad me serpsit: Ter.

Négy kéz-lábon másztáló, adj. p. o. gyermek: ein vierfüßig kriechendes Kind. Quadrupes infans, edis, ntis. Ter.

Négy kezü, adj. vierhändig. Quadrimanus, a, um. Eutrop.

Négy királyok könyvei, -nek, -it: die 4 Bücher der Könige. Tetra Volumina Regum.

Négy láb, -bnak, -bat: vier Fuß, oder -Schuh. Quadrupes, edis, c. Quatuor

Négy lábú, adj. vierfüßig. Quadrupes, pedis. o. Cic. Quadrupedus, a, um. Ammian. Tetrapus, odis, o. Apul.

A' – barom jár: ein vierfüßiges Vieh schreitet fort. Quadrupes pecus graditur. Cic. Te, és a négy lábú barom között nintsen külömbség: es ist zwischen dir und einer Bestie kein Unterschied. Nihil inter te, et quadrupedem interest. Cic. A' négy lábú-is botlik néha: es stolpert auch zuweilen ein Pferd, das doch vier Füße hat. Quandoque bonus dormitat Homerus. Prov.

Négy lábni széles, adj. p.o. vermek: vier Fuß weite Gruben. Quaternarii scrobes. Colum.

Négy lábon járó, adj. p.o. ló, ein 4 füßiges Pferd. Quadrupedans, ntis, o. Plaut.

Négy lovakon járni, Gyors négy lovakon járni: mit schnellen vierspännigen Wagen fahren. Quadrigis albis vehi. Plaut.

Négy lovas, adj. p.o. szekerek: vierspännige Wägen. Quadrijuges currus. Apul.

Négy lovú kotsis, vagy szekeres: ein Fuhrmann, der einen Wagen mit 4 angespannten Pferden führet Quadrigarius, ii, m. Arnob.

Négy lyukú, -nyílású, adj. p. fészek: Nester mit 4 Löchern. Quadrifores nidi. Plin.

Négy nap, -pnak, -pot: vier Tage. Quadriduum, ui, n. Varr. Négy nap alatt: in 4 Tagen. Quadriduo. Négy nappal ez előtt, vor vier Tagen. Quadriduo ante. Cic.

Négy napi, adj. viertägig. Tetartaus, a, um. Colum. Négy napi halott: eine viertägige Leiche. Quadriduanum funus. Hieron.

Négy napi járó föld: ein viertägiger Weg. Quadridui iter. Cic.

Négy napi idő: Zeit von 4 Tagen. Quadriduum, ui, n. Varr.

Négy napon, -napig: ~~adv~~: in 4. Tagen. Quadriduo. adv.

Négy nyelven beszéllő adj. der vier Sprachen redet. Quadrilinguis, e. Germ. [illegible]

Négy nyüstös, adj. p.o. vászon: ein Leinwand von 4 Trümmern. Linteum – eben tela quatuor liciorum. Colum.

Négy-oldalú, adj. vierseitig, das 4 Seiten hat. Quadrilaterus, a, um.

Négy oszlopú, adj. vier säulig. Tetrastylus, a, um. Vitr.

Négy rész, -szenek, -szt. vier Theile. Quatuor partes. Cic.

Az esztendőnek négy része: die vier Theile des Jahres. Quatuor anni tempora. Cels.

Négy részben. vierfältig. Quadruplicato. Plin.

Négy részbül álló: adj. aus vier Theilen, oder Gliedern bestehend. Tetracolus, a, um. Sen.

Négy részes, adj. was vier Theile hat, oder das ein ganzes Maß enthält. Modialis, e, e. Plant.

Négy részre osztani, -sztok, oszt; -stom osztya a' sereget: die Armee in 4 Theile theilen. Quadrifariam dividere exercitum. Liv.

Négy részre szelni, darabolni, vágni valakit: einen in vier Theile zerhauen. Quaternizare aliquem. Voss.

Négy részre osztás, -snak, -st: Theilung in Viere. Quadripartitio, onis, f. Vitr.

Négy részre osztatott, adj. in 4 Theile getheilt. Quadripartitus, a, um. Cic.

Négy részre osztva: in 4 getheilt. Quadripartito. adv. Colum.

Négy-részű, adj. vierteilig. Quadrifarius, a, um. Cassiodr.

Négy rend, -dnak, -det: vier Reihen. Quatuor ordines. Négy rend evezős hajó: eine Galeere mit 4 Reihen Rudern. Quadriremis navis, is. f.

Négy rend oszlopú, adj. vierseülig. Tetrastylus, a, um. Vitr.

Négy rét, adv. vierfältig, od. vierfach. négy rét venni (négy rétbe hajtani) p. o. az árkus papirost: einen Bogen Papier vierfach zusammen legen. Phyleram Chartae Quaternare. Temm. Temm.

Négy rétü, adj. vierfältig. Quadruplex, icis, c. Quadrifidus, a, um. Claudi.

Négy rétüen venni valamit: etwas vierfach nehmen. Aliquid Quadruplare. Digest.

Négység, -gnek, -get: die Vierfältigkeit. Quaternitas, atis, f. Pomp.-lat.

Négy soros vers. ein Carmen von 4 Versen. Tetrastichon, i, n. Martial.

Négy sorú, adj. vierzeilig. Tetrastichus, a, um.

Négy szakaszú (négy emeletű) ház: ein Haus von vier Contignationen. Quatuor contignationum domus. Liv.

Négy szálas, adj. vierdräthig. Quadrifilocum.

Négy-szálas, adj. vierfädig. Constans quatuor filis. Schell.

Négy szálosan, adv. vierdrätig. Filo quadruplicato.

Négy szálú: vierfädig. Quadrilix.

Négy számú, adj. vierzählig. Quaternarius, a, um. Plin.

Négy szárnyú, adj. p. o. kapu: ein Thor, so überzwerch getheilet und also 4 Flügel hat. Quadrifores valvae. Vict.

Négy szarvú adj. einer hörnig. Quadricornus, a, um. Quadricornis, e. c. Hederich.

Négy-száz, adj. p. o. esztendő: vier hundert Jahre. Quingenti anni. Cic.

Négy-századik, adj. -dik -dik; der vierhundertste. Quadringentesimus, a, um. Plin.

Négy százas, adj. das vier hundert enthält. Quadringenarius, a, um. Cic.

Négy-százbúl álló, adj. p. o. kis sereg: von einer hundert [illegible] kleinen Armee. Quadringenarius parvus exercitus. Liv.

Négy szavú, adj. p. o. éneklés: ein 4 stimmiger Gesang. Cantus quatuor vocum. Heder.

~~Négy százan, vier hundert. Quadringenti~~

Négy-százszor, adv. vierhundertmahl. Quadringenties. Cic.

Négy százon: adv. vier hundert. Quadringenti, ae, a.

Négy-száz féle: adj. vierhunderterley. Quadringentarum specierum.

Négy-százszor. vierhundertmahl. Quadringenties. Cic.

Négy-szeg. -szög. szegelet: -gnek. -get. ein Viereck. Quadratum, i, n. Cic. Hajlott négy-szeg. ein Viereck mit vier gleichen Seiten, und kein [illegible] Winkel. Rhombus, i, m. Wolf.

Négy-szeg hüvelk, -knek, -ket: ein Quadratzoll. Quadratus pollex, icis, m. Wolf.

Négy-szeg láb, -bnak, -bat, mérték neme. der Cubick schuh. Pes cubicus quadratus.

Négy-szeg mértföld: -dnek, -det: eine Quadrat Meile. Milliare quadratum, -ris, ri. Cic.

Négy-szeges, adj. négy-szegletű: viereckigt. Quadratus, a, um. Liv.

Négy-szegesen; adv. viereckigt, ins Gevierte. Quadratim. ad. Heder.

Négy-szegesiteni, -szegesítni, -sített, -sítem, -sítti: quadrieren, einem winkelrecht machen. Quadrare. Cic. Quadrangulare. Temm. Temm.

Négy-szegesítés, -snek, -st: [illegible] in das Viereck bringung eines Zirkels. Quadratura circuli. Wolf.

Négy-szegelet, -tnek, -tet: négy-szeglet, négy-szeg, -szög: ein Viereck. Quadratum, i, n. Cic. Tetragonum, i, n. Suid.

Négy-szegletesen, adv. viereckigt. Quadratim.

1.300. N.

Négy-szegletesítni, -sítek, -sít, -sítem, -sítti: abvieren, 4 eckicht machen. Quadrare. Cic. Quadrangulare. Tertull. Tertull.

Négy-szegletesítés, -sének, -st: die Abvierung. Quadratio, onis, f. Vitr. Quadratura, ae, f. Hygin.

Négy-szegletű, adj. viereckicht, vierkantig. Quadrangulus, a, um. Négy-szegletű kő: ein viereckigter Stein. Quadrangularis lapis. is, idis, m. Heder. Négy-szegletű torony, ein viereckigter Thurm. Quadrata turris, ae, ris, f. Cic.

Négy-szegletűvé tenni valamit: etwas viereckigt machen, -abvieren. Quadrare aliquid. Cic.

Négy-szeg öl: ein Quadrat Klafter. Quadrata Orgia, ae f. Mathem.

Négy-szeg ölni, adj. pro- föld: ein Quadrat Klafter Erde, od. Platz. ~~Raum~~ Terra Quadratae Orgiae. Math.

Négy-szegre osztani, -sztok, -oszt, -sztom, -osztya: valamit: etwas in Quadrat Klafter theilen. ~~Négy-sz~~ Aliquid in Quadratas Orgias dividere. Cic.

Négy szegre osztása a keréknek: die Abvierung der Zirkels. Quadratura Circuli. Hygin.

Négy-szegre rendelt hadi sereg: auf 4 Theile geordnetes Kriegsvolck. Quadratum agmen. Cic.

Négy-szegre gyalulni, -tsinálni valamit: etwas viereckicht ~~ma~~chen. Ad Quadrum dolare, redigere aliquid. Cic.

Négy-szegű, adj. négy-szegletű: viereckig. Quadriangulus, a, um. Auson. Tetragonus, a, um. Suid.

Négy-szegű határ kövek: viereckigte Gränzsteine. Quadri termini. Cajus Jct.

Négy-szegű helyetske, -kének, -két: ein kleiner viereckigter Plätzgen. Quadratula, ae, f. Solin.

Négy-szegű láb, -bnak, -bat: mértékneme der Quadrat Fuß, od. Schuh. Pes Quadratus, edis, m. Vitr. Der Schachtfuß. Pes Cubicus. Id.

Négy-szegű mért-föld, -dnek, -det: die Quadrat Meilen. Milliare Quadratum. Cic.

Négy-szegű sereg, -gnek, -get. Bataillon Carré. Agmen Quadratum. Caes.

Négy szegű üveg-táblák, -knak, -kat: viereckichte Glas Tafeln. Quadraturae vitreae. Vopisc.

Négy-szegűség, -gnek, -get. die Viereckigkeit. Quadratura, ae, f. Hygin.

~~Négy~~-szer, adv. viermahl. Quater. Virg.

Négy-szeres, adj. vierfach. Quadruplus, a, um. Plin.

Négy-szerre. adv. auf viermahl. Quater. Quinct. Ad Quatuor vices.

~~Négy-szeri, adj. vier viermahlig ge-~~

geschehen. Quod quaternis vicibus fit. Cic.

Négy szeresíteni, -sítek, -sít; -sítem, -sítti: vierfach machen. Quadruplicare. Plaut.

Négy-szeresítés, -snek, -st. die Vierfachung. Quadruplicatio, onis, f. Ulpian.

Négy-szeri, adj. p.o. hívásra el-jött: auf viermahligen Einladung ist er gekommen. Quater repetitus venit. Cic. A' négy-szeri szántást el-végezni: das viertenmahl geschehenen Ackern vollenden. Quartam soli scissionem peragere finire. Virg.

Négy szó-tagú, adj. p.o. szó: ein viersylbiges Wort. Quadrisyllabum verbum. Heder.

Négy-szög. l. négy szeg.

Négy-tagú, adj. vier Gliedrig. Quadrimembris, e. c. Gramm.

Négy-tenyérni, adj. vier Hand breit. Tetradorus, a, um. Plin.

Négy-újni széles ~~adj.~~ ségű, adj. vier Daumen breit. Palmarius, a, um. Colum. Quadrantalis, e. c. ~~Cic.~~ Plin.

Négy ülésű, adj. p.o. kotsi: ein viersitziger Wagen. Currus quatuor sedilium. Schell.

Negyven, adj. vierzig. Quadraginta. indecl. p.o. Liv. Egygy híján negyven, vierzig weniger eins. Unde Quadraginta. Egy híján Negyvenszer. vierzig mahl, weniger ein mahl. Unde Quadragesies. Plin.

Negyven egygy. ein und vierzig. Quadraginta unus a, um.

Negyven egyszer. ~~vierzig mahl~~ ein und vierzig mahl. Quadragesies semel. Heder.

Negyvenedik, adj. der-, die-, das vierzigste. Quadragesimus, a, um. Plin.

Negyven egygy, adj. Num. ein und ~~vierzig~~ vierzig. Quadraginta et unus, a, um. unus, a, um, et Quadraginta.

Negyven egygyedik, adj. Num. der ein und vierzigste. Quadragesimus primus, a, um.

Negyven egyszer; adv. ein und vierzig mahl. Quadragesies semel.

Negyvenen, adj. ihrer vierzig. Quadrageni, æ, a. Cic.

Negyvenenként; adj. zu vierzigen. Quadrageni, æ, a.

Negyvenen, negyvenen. vierzig und vierzig. Quaterdeni, æ, a. Ovid.

Negyvenes, -adj. die Zahl vierzig angehend. Quadragenarius, a, um. Arnob.

Negyvenes (40 akós) hordó: ein vierzig Eimer enthaltendes Fass.

Quadraginta Urnarum Vas, Culeus, -dolium.

Negyven esztendös, adj. vierzig jährig, vierzig jährig alt. Quadragenarius, a, um. Arnob. Több negyven esztendösnél: er ist älter als vierzig Jahr. Annos natus magis Quadraginta. Cic.

Negyven fogu (léptsejü) gradits: eine Stiege von 40 Stuffen. Quaterdeni gradus. Ovid

Negyven három, adj. drey und vierzig Quadraginta tres.

Negyven hat: adj. sechs und vierzig. Quadraginta sex.

Negyven hét, sieben und vierzig. Quadraginta septem.

~~Quadraginta~~
~~Negyven két: zwey und vierzig.~~

Negyven kettö: adj. Zwey und vierzig. Quadraginta duo. Negyven kettö nyert szabadságot el-menni: zwey und vierzig haben Erlaubniß weg zu gehen. Quadraginta duo acceperunt facultatem abeundi.

Negyven kilentz, adj. neun und vierzig. Unde Quinquaginta.

Negyven kilentzedik, der neun und vierzigste. Quadragesimus Nonus, a, um.

Negyven napi, adj. vierzig tägig. Quadraginta dierum. Negyven napi idö, eine Zeit von ~~vierzig Tagen~~ vierzig Tägen. Tempus Quadraginta dierum.

[illegible]

Negyven négy, adj. vier und vierzig. Quadraginta Quatuor. Indecl. pl.

Negyven nyoltz, adj. acht und vierzig Duo de Quinquaginta. Colum.

Negyven nyoltzadik, -adj. acht und vierzigster. Duo de Quinquagesimus. Quadraginta Octavus, a, um.

Negyven nyoltzadszor: acht und vierzigmahl. Duo de Quinquagies. Quadraginta octo vicibus.

Negyven órányi, adj. vierzig stündig. Quatuor horarum.

Negyven öt: adj. fünf und vierzig. Quadraginta Quinque.

Negyven számos, adj. die Zahl 40 angehend. Quadragenarius, a, um. Arnob

Negyvékás, adj. das 4 Metzen fasst. Fut. Quatuor modialis, e.

Negyvenszer. adv. vierzig mahl. Quater decies. Cic. Quadragies. Cic.

Néha, adv. némellykor, valaha: bisweilen, manchmahl, zuzeiten. Aliquando. Cic. Interdum. Caes. interpolatim. Cic. Non nunquam. Cic. Quandoque. Cic. Unquam. Liv. DC Ritkán, vagy sohasem. Néha abban vétt az ember: in dem verfehlt sich zuweilen der Mensch. Non nunquam in hoc ~~pecca~~ peccatur. Cic. Néha kemény, néha kegyes: er ist zuweilen sehr strenge, sonst aber ein gütiger Mensch. Interdum severus, alias benignior. Cic. Néha néha be-fordulni: vala-

kihez: zuweilen ins Haus zu einem eingehen. Nonnunquam intrare ad aliquem, et eum invisere. Cic. Néha néha ki-rándúlni valahová: manchmahl ausgehen, ausfahren, sich wohin begeben. Exire, Cic. se aliquo conferre. Cic. Néha egyre másra nem érkezünk eszünkkel: bisweilen zu einem und andern Dingen haben wir die Geschicklichkeit nicht zu üben. Interdum ad aliquid non valemus ingenio Cic. Néha, sőt igen-is gyakran —, bisweilen, oder viel mehr gar zu oft. Interdum, vel potius nimium sæpe. Cic. Néha a' vélekedés meg tsallya az embert: bisweilen die Meinung betrügt den Menschen. Nonnunquam fallit conjectura. Cic.

Néhai, adj. weiland: a' néhai boldogult Úr: dem Gottseeligen Herrn. Piæ memoriæ Dominus.

Néha-kor, adv. vorzeiten, manchmahl, zuweilen. Interdum, nonnunquam, Quandoque. Cic. Néhakor (néha) magát meg-vonni jó: es ist gut —, es hilft zuweilen sich einzuziehen. Juvat quandoque esse contractum. Cic.

Néha-korban: néha néha, bisweilen. Interdum, quandoque Cic.

Néha-kor-való maga meg-vonása az embernek, tanátsos: es ist rathsam sich bisweilen sich einzuziehen. Consultum est nonnunquam se continere, et contrahere. Cic.

Néha-nap, adv. vorzeiten, manchmahl, zuweilen. Olim, quondam, quandoque. Cic.

Néha-napban: vorzeiten. Quondam. Cic.

Néha-napján, vorzeiten. Olim. Cic. — így beszéllettek: vormahls redeten sie also. Olim sic loquebantur. Cic.

Néhány, z. adj. egynehány, z. einige. Aliquot, nonnulli, æ, a. Cic.

Néhányan, pl. adj. egynehányan. közzülünk: einige von uns. Aliquot ex nobis. Cic. Néhány vagy kevés napok előtt: vor einigen Tägen. Paucis ante diebus. Paull. Oct. Néhány nap múlva: nach einigen Tägen. Post aliquot dies. Cic.

Néhányszor: adv. einigemahl. Quandoque, nonnunquam Cic. Egynehányszor eret vágtak rajta: einigemahl hat man ihm zur Ader gelassen. Nonnunquam ei venam secuerunt.

Ne hogy, adv. hogy ne: valahonnat károd érkezzék: daß dir kein Schad

Nehéz, adj. bajos, fárasztó, nagy munkával-, bajjal járó, sulyos: gewichtig, schwer. Difficilis, e. c. Cic. Gravis, is, e. c. Cic. laboriosus, a, um. Cic. molestus, a, um. Cic. onerosus, a, um. Ovid. ponderosus, a, um. Plin. ƆC Könnyü.

Nehéz álmú: adj. Schlaftrunken. Gravisomnis, e. c. Heder.

Nehezebb a' gyalázattya, mint a' fájdalma. Die Schändlichkeit ist ärger, als die ~~Empfindung~~ schmerzhaften Empfindung. Turpitudo pejus est, quam dolor. Cic. két fontnyi nehéz: zwey Pfund schwer. Pondus duarum librarum habens. Eggy kevessé nehéz kérdés: es ist ein wenig schweren Frage. Subdifficilis quaestio, lis, onis, f. Cic.

Nehéz a' parkasnak magvát szakasztani, a' konkolt tövöstül ki-gyomlálni: Hart ist, die schlechten Pflanzen auszurotten. Non cito decrescit mala planta, sed usque virescit. Prov. Igen nehéz (tekervényes) dologez: Dies ist eine schwere Sache. Per gravis haec res est. vel. Per molesta. Cic.

Nehezek a' lábaim: ich hab schwere Füße. Graves habeo pedes.

Nehéz a' levegő-ég: die Luft ist schwer. Vitiosus aër. Ovid.

A' faradtt lónak (rókának) a' farka is nehéz: einem ermüdeten auch die Spreu ist schwer. Longo itinere etiam palea est oneri. Prov.

Nehéz nehezen türheté, hogy — Er hat es übel aufgenommen, das — Graviter id tulit, ~~Cic~~ quod — Cic. Nehéz a' mély álomba esteket fel-ébreszteni: es ist schwer die Tiefschlafenden aufzuwecken, oder die Schlafsüchtigen zu ermuntern. Labor est lethargos excitare. Plin. Már a' nehezén a' beszédnek által estük: die schweren Dinge dem Redner haben wir schon vollendet. Scopulos praetervecta est Oratio. Cic. Minden a' mi nehéz a' föld felé le-siet: alles was schwer ist trachtet hinunten ~~zu~~ in geraden Linien ~~zu~~ gegen [illegible] zu wenden. In tellurem feruntur omnia suo nutu ponderi. Cic. Nehéz ebben módot találni: es ist schwer da ein Mittel zu finden. Difficile est huic rei modum reperire. Cic. ~~A~~ Szemei nehezek az álomtúl: die Augen sind voll Schlafes. Oculi gravantur somno. Cic. Nehéz (akadályos) út: ein schwerer Weg. Impeditum iter. Cic. Valamennyire nehéz: etwas schwer. Semigravis. Liv.

Nehéz dolog ezt meg-tenni: das ist schwer zu thun. Difficile est hoc perficere.

Nehezedni, -dem, -dik: schwerer werden. Ingravescere. Cic. Nehezedik a nyavalya: die Krankheit nimmt

zu. Ingravescit morbus. Cic.

Nehezedett fejű: adj. náthás: der den Schnupfen hat. Gravedinosus, a, um. Plin.

Nehezék, -knek, -ket, nehezei: Múlnak szivemnek nehezei: die Schwierigkeiten des Herzens nehmen ~~Nehéz~~ ab. Evanescunt difficultates animi. Cic.

Nehézék, -knek, -ket; -zékek, pl. Egy nehézék: 10 lat: das Quint, Quintchen, Quintel. das Quintlein. Drachma, æ, f. Mederich. Quincunx, -cis, m. Vitruv. Nehézékkel (latszám) ka árúllyák a sáfrányt. der ächte Safran wird Quintweis verkauft. Crocus sativus Quincunce venditur. Vitr. Kilentz nehézék borsot vett: Dodrantem piperis emit. Colum.

Nehezelleni, zellek, -zel; zellem, -zelli: etwas für schwer halten. Gravi animo ferre aliquid. Cic.

~~Nehéz értelmű, adj. p. o. Szó: ein Wort das schwer zu verstehen ist. Obscurum verbum. Cic.~~

Nehezen, adv. schwer, schwerlich, hart, kaum. Aegre, peraegre, difficulter, vix. Cic. Nehezen fog ennek jó vége lenni: schwerlich wird das ein gutes End haben. Hoc difficulter sortietur bonum finem. Cic. Némellyek lassúk, és nehezen tanúlók: einige sind langsam, und ungelehrsam. Quidam nimis tardi, et indociles sunt. Cic.

Annál nehezebben tanúlt: desto schwerer hat er gelernet. Eo tardior ad discendum fuit. Cic.

Azt mondá, hogy semmit nehezebben nem várt vala: er sagte, das er hätte auf nie was schwereres gewartet. Nihil sibi longius fuisse dicebat. Cic. Nehezen beszéll: er redet schwer. Duriter disseruit. Cic. Operose loquitur. Plin.

Nehezen törő (szijjos) fa: ein Holz, das sich nicht brechen lässt. Lignum infrangendo lentum. Plin. Nehezen ugyan, de még-is neki esett: hart zwar, er hat ihn aber doch überfallen. Difficulter quidem, aggressus est tamen eum. Cic. Nehezen, vagy talán nem-is: hart, aber vielleicht gar nicht. Vix, aut nullo modo. Cic.

Nehezen élni, élek, éli; élem, éli: hart leben. Nehezen éltem mind e korig: bis zu dieser Zeit habe ich hart gelebt. Vitam duram vixi usque adhuc. Terent.

Nehezen érő p. o. szöllő: ein Weinstock der langsam trägt. Morosa vitis, æ, tis, f. Plin.

Nehéz értelmű, adj. p. o. szó: ein Wort das hart zu verstehen ist. Obscurum verbum. Cic.

Nehezen förő: was sich hart kochen lässt. Quod difficulter coquitur. Lucret.

Nehezen hallás, -snak, -st: die Schwierigkeit zu hören. Gravitas auditus, atis. Plin. Tarditas aurium. Heder.

Nehezen hallani: schwer hören. Surdere. difficulter audire. Cato.

Nehezen halló, adj. übel hörend. Difficulter audiens, ntis, o. Surdaster. Cic.

Nehezen hívő, adj. ungläubig. Incredulus, a, um. Horat. (Könnyen hívő.)

Nehezen huddás, -snak, -st: die Harnstrenge, die Schwierigkeit den Urin zu lassen. Dysuria, æ. f. Cic. It. Dysuriacus, a, um. Firmi.

Nehezen járni, -rok, jár: er geht hart. Difficulter incedit. Plaut.

Nehezen jutni, -jutok, -jut, nehezen jutsz te ahoz, a' mire vágyódol: hart wirst du erlangen das, nach was du dich bestrebst. Difficulter impetrabis, quod adpetis. Cic.

Nehezen lehellő: adj. der an der Engbrüstigkeit laboriert. Dyspno-
2 ~~Nehezen~~ icus, a, um. Plin. Asthmaticus, a, um.

Nehezen ki-mondható nevek: hart
1 auszusprechende Benennungen: Contortuplicat[illegible]omina. Plant.

Nehezen lehetni, -hetek, -het: a' nélkül: ich kann kaum ohne dem seyn. Aegre Mo[illegible]. Mare carere potest. Ter.

Nehezen (nehéz) lélekzés, -snek, -zést: die Engbrüstigkeit, der schwere Athem. Asthma, atis, n. Plin. Orthopnoea, æ. f. Cels.

Nehezen lenni, leszek, lesz: schwer krank seyn. Graviter aegrotare. Cic. Nehezen lesz elegendő: schwer wird genug seyn. Aegre, vix sufficiet. Liv.

Nehezen lépő, adj. langsam gehend. Kleine aber auch dichte Schritte machend. Spissigradus, a, um. Plaut.

Nehezen venni észre, veszem, veszi: kaum bemerken. Aegre animadvertere. Cic. Nagy nehezen vettem észre, schwer habe ich es wahrgenommen: vix tandem sensi. Ter.

Nehezen kerülni-el valamit, -rülök, -rül: Nagy nehezen kerültem-el a' veszedelmet: ich bin der Gefahr genauer Noth entgangen. Valde difficulter periculum evasi. Virg.

Nehezen meg-nyerni: nagy nehezen nyertem-meg azt, a' mit —: hart habe ich es erlangt, was ich —. Gravate impetravi id, quod — Cic.

Nehezen növő, adj. p. o. fa: ein Baum der langsam wächst. Arbor morosa natu. Plin.

Nehis nehezen vártuk őtet ide: wir haben ihn sehr hart hieher erwartet. Aegre admodum exspectavimus eum huc. Cic.

Nehezen szántó földek: Felder, die

hart zu ackern sind. Difficiles terrae. Colum.

Nehezen szedni magát össze: ~~[illegible]~~ sich mit harter Mühe erholen ~~[illegible]~~ Difficulter se recolligere. Cic.

Nehezen szenvedni valamelly esetet, einen Unfall sich allzu ~~sehr~~ nahe gehen lassen. Aliquem Casum immodice ferre. Cic.

Nehezemre vagyon, hogy: das ist mir ein Verdruß, es fällt mir schwer, daß – Dividiae est mihi, quod – Plaut.

Nehezetske, adj. p.o. á kérdés: die Frage ist etwas schwer. Difficilis quaestio. Cic.

Nehezetskén, adv. ~~nehezen~~ egy kevessé nehezen esik nekem; nehezemre esik, hogy, es fällt mir etwas schwer, daß – Grave mihi accidit, quod – Cic.

Nehezetskén, egy kevessé nehezen venni-fel elméjével á dolgot: langsam etwas zu begreiffen. Tardus in cogitando. Cic. Nehezen venni valamit. hart etwas vertragen. Indigne aliquid ferre. Id. Nehezen viselni az igát. das Joch hart tragen. Graviter ferre jugum. Varr.

Neher ~~etskén~~, egy-kevessé nehezen vizellő: der ein wenig die Harnwinde hat. Stranguriosus, a, um Marc. Emp.

Nehéz-, igen nehéz fej. sehr schweren Kopf. Praegrave Caput. Plin. á tegnapi vatsorától még most-is nehéz á feje. sein Kopf ist vom gestrigen Abendessen noch schwer. Hesterna Coena redundat. Plin.

Nehéz fejű, adj: nehezen tanúló: hartköpfig. indocilis, duri capitis. Cic.

Nehéz fel-menetel, -lnek, -lt: die harte Aufsteigung. Iniquus adscensus. Liv.

Nehéz hitelű, adj. mondás, -nak, -t: ein unglaubwürdiger Spruch. Dictum, quod parum fidei habet. Cic.

Nehéz idő, -önek, -öt, eine schwere Zeit. Durum tempus. Cic.

Nehezíteni, -zítek, -zít; -zítem, -hezíti: erschweren, schwer machen. Gravare, praegravare. Hor, Onerare. Id. Valaki' fájdalmát nehezíteni: einem Krankheit beschweren. Gravare dolorem alicujus. Cic. Ez az idő nehezíti az ember' fejét: die schwere Luft beschwert den Kopf. Hoc Caelum gravat caput. Tacit. Mi nehezít? was beschwert dich? Quid te gravat? Virg. einem die Last schwerer machen. Onus inclinare in aliquem. Liv.

Nehezítő, -önek, -öt. 1. font, mérték: das Gewicht. Pondo. n. indecl.
2. Beschwerer. Gravator, -oris, m. August.
Adj. was schwer macht

1302. N.
Gravatious
Nehezítés, -sne
1. Pragravati
Nehezíttetett, a
a, um. Pl
~~Nehézkedés, -~~
~~chung.~~
Nehézke, adj.
Sub difficil
Nehézkedés, -snek
Nehézkedni, -ke
sich mit fr
auf etwas
re aliqu
Nehézkedvű,
Melanchol
Rosz kedvűsé
die Schwer
a. f. Cic.
~~Nehézleni~~
Nehéz kérdés,
die Frage
stio. is, e
Nehézkes, adj.
~~Grav.~~
die Frau
Mulier.
neheretsk
derosus,
lan, neh
gen. Mo
Nehézkesedni
selőssé le
Gravid ari

1302. N.

Gravatious, a, um. Voyt.

Nehezítés, -snek, -st: die Beschwerung. Praegravatio, onis, f. Colum.

1.

Nehezíttetett, adj. beschwert. Gravatus, a, um. Plin.

~~Nehézkedés, -snek, -st: schwer machung.~~

Nehézke, adj. ein ~~wenig~~ etwas schwer. Subdifficilis, e. Cic.

Nehézkedés, -snek, -st: schwer machung.

Nehezkedni, -kedem, -dik: valamire: sich mit seinem ganzen Schweren auf etwas nieder lassen. Gravare aliquid. Cic.

Nehézkedvü, adj. schwermüthig. Melancholicus, a, um. Cic.

Rosz kedvüség, -gnek, -get: komorság: die Schwermüthigkeit. Melancholia, ae, f. Cic.

~~Nehézleni, l. Nehezelni~~

Nehéz kérdés, -snek, -st: eine schwere Frage. Difficilis, nodosa Quaestio, is, ae, onis, f. August.

Nehézkes, adj. terhes, viselös ~~schwanger~~. asszony: die schwangere Frau. Gravida, praegnans Mulier. Plant. 2. Nehézkés. nehezetske: etwas schwer. Ponderosus, a, um. Plin. 3. alkalmatlan, nehézkés, unalmas. ungelegen. Molestus, a, um. Cic.

Nehézkesedni, -sedem, -dik: terhessé, viselössé lenni: schwanger werden. Gravidari, prae[illegible]antem fieri.

A' tevék ismét nehézkesednek. Die Cameele werden wieder trächtig. Cameli iterum gravescunt. Plin.

Nehézkesíteni, -sítek, -sít, -sitem, -kesitteni: schwanger, od. trächtig machen, beschwängern. Gravidare, Gravidam reddere. Plant.

Nehézkessé lenni: schwanger werden. Ventrem ferre, Gravidari. Varr.

Nehézkesség, -gnek, -get: die Schwangerschaft, Trächtigkeit. Graviditas, atis, f. Cic.

~~Nehéz lábú~~

Nehézkesülés: -snek, -st: die Schwangerschaft. Praegnatio, onis, f. Varr.

~~Nehéz lábú, adj. der langsam füssig ist. Segnipes.~~ edz. a

~~Nehéz nyavalya, -lyának, -lyát: Nyavalyatörés: die Fraiss. Caducus morbus. A' nyavalya gyötri, töri ötet: er hat die Fraiss, die schwere Krankheit. Epilepsiam, scenesim habet, ea laborat. Cic.~~

~~Nehéz ok, -knak, -kot: dolog, mellyet bajos elegazítani: der Knoten ist schwer aufzulösen. Scrupulosa ratio, quam difficile est solvere. Hor.~~

Nehéz lehelletü, adj. engbrüstig, der einen kurzen Athem hat. Asthmaticus, a, um. Grae. Dyspnoicus, a, um. Plin.

Nehéz lélekzés, -snek, -st: schwerer Athemhohlung. Dyspnaea, ae, f. Plin.

Nehéz lélekzetü, adj. engbrüstig. Orthopnoicus, a, um. Plin.

Nehézleni, l. Nehezelni.

Nehéz magyarázatú, adj. schwer zu erklären. Difficilis interpretationis. Cic.

Nehéz meg-mondani: es ist schwer zu sagen. Tardum dictu est Plin.

Nehéz mindennek a' kezdete: aller Anfang ist schwer. Omne initium grave. Cic.

Nehéz mindennek tetszeni: schwer ist allen zu gefallen. Arduum est cuique placere. Tacit.

Nehéz művelésű: adj. hart zu bearbeiten. Difficilis opera. Cic.

Nehéz nehezen tűrhete, hogy ne nevessen: schwer hat sich enthalten können vom Lachen. Admodum difficulter se potuit a risu continere. Cic. – Nehéz nehezen vártam est az órát: sehr schwer habe ich diese Stund erwartet. Difficulter admodum hanc praestolatus sum horam. Cic.

Nehéz néven veszem, ki, hogy — ich sehe es ungern, es fällt mir schwer, dass — Graviter fero, quod — Cic., — accipere. Cic.

Nehézni: egygy arany nehézni: eines Dukaten schwer. Pondus unius aurei habens. Egy nehéznit bé-venni valamiből: so viel als ein Quintel ist von etwas einnehmen. Drachmam de aliqua re sumere.

Nehéz nyavalya, lyának, -lyát: nyavalyatörés: die Fraiß. Caducus morbus, i, m. Appul. A' nehéz nyavalya töri ötet: er hat die Epilepsie, die Fraiß, die fallende Sucht. Epilepsia laborat. Woy.

Nehéz ok, -kának, -kot: dolog, mellyet bajos el-igazítani; den Knoten ist schwer aufzulösen. Scrupulosa ratio, quae difficulter solvitur. Páriz.

Nehéz seb, -bnek, -bet: nehéz sebet kapott: er hat eine schwere Wunde bekommen, er ist schwer verwundet geworden. Insanabilem accepit plagam. Cic.

Nehézség, -nek, -get: 1. súly: die Schwere. Gravitas, atis, f. Pondus, eris, n. ponderositas, atis, f. Voss. 2. bajoskodás: die Schwierigkeit, Beschwerniß. Difficultas, atis, f. Querela, ae, f. Cic. 3. Neheztelés: die Beschwerde. Incommoditas, atis, f. Molestia, ae, f. Cic. Ha nints nehézséged: wenn dir nicht beschwerlich fällt. Si grave tibi non est. Cic. Nehézségemre vagy: du bist mir zur Last. Oneri mihi [illegible]. Liv. Soha se voltál nehézségemre: du warst mir nie zur Last. Nunquam mihi molestus fuisti. Cic. 4. A' nehézség, a' nehéz nyavalya töri ötet: er hat die fallende Sucht. Epilepsia, caduco morbo laborat. Lamprid. 5. Nehézségé[illegible]nek: midőn náth

~~[illegible]~~er: die Hauptbeschwerde. Gravedo Capitis. Woyt.

6e Az Ország' nehézségei: die Last und Bedrückung, das ein Land hat. ~~G~~ Gravamina Regni: Dict. 7. A' nehézségét valaminek probálni, -kezzel fontolgatni. Erproben, sehen, wie schwer es sey, es nach der Hand erproben. Manu exigere pondus rei alicujus. Sect.

Nehézséges, adj. p. o. dolog: eine schwere Sache, od Arbeit. Difficilis, gravis -, operosus labor, vel res aliqua. Cic.

Nehézségű: adj. húsz arany nehézségű arany pénz: ein Ducaten, der 20 Ducaten wiegt. Aureus nummus, qui viginti similes nummos ponderat. Lac. Husz árpa szemni nehézségű: ein Scrupel schwer. Scrupularis, e. c. Plin. Nagy nehézségű aranyos ruha: ein goldenes Kleid von großer Schwere. Aureum amiculum grandi pondere. Cic.

Nehéz szabású, adj. ein bißchen beschwerlich. Submolestus, a, um. Cic.

Nehéz szag, -gnak, -got: ein beschwerlicher Geruch. Graveolentia, ae, f. Plin. Nehéz szaga á' hónalnak: der üble Geruch der ~~A~~ Höle unter den Achseln. Gravedo subalaris. Plin.

Nehéz szagú, adj. der ü[illegible]en Geruch hat. Graveolens, [illegible] Mephiticus, a, um - Sidon. Nehéz szagú á' lehelése: er stinkt vom Maul auf. Foetente est spiritu. Cic. Medic.

Nehéz szivvel venni valamit: etwas mit Widerwillen leiden. Indigno animo ferre aliquid. Cic.

Nehéz szülés, -snek, -st: eine harte und schwere Geburt. Dystocia, ae, f. Blancard. Gravis partus, is, us. Cic.

Neheztelés, -snek, -st: boszszúság: der Unwille, Beschwerde. Indignatio, onis, f. Offensa, Stomachus, i, m. Sen. Kis neheztelés: kleiner Unwille. Indignatiuncula, f. Plin. Sec. Ha nints neheztelésedre: wenn es dir nicht schwer fällt: Si grave tibi non est. Cic. Nagy neheztelésem volt: ~~hogy~~ ~~Gravis (Concii) mihi fuit~~. es war mir zum Beschwerden. Gravis (Concii) mihi fuit. Cic. Az Ország' neheztelései: die Landesbeschwerde. Gravamina Regni. Dict. Neheztelés nélkül: ohne Unwillen, ohne Widerwillen. Ingravate. Ammian.

Neheztelni, -telek, -telt; -telem, -teli: nehéz szivvel venni valamit: etwas übel aufnehmen. Aegre -, graviter -, moleste ferre aliquid. Cic. Azért igen

~~neheztelek: das~~ Neheztelek: das nehme ich übel auf. Id aegre fero. Cic. Nem neheztelek érte: das kränkt mich nicht. Haec res me male non habet. Cic. Neheztelek reá: ich bin ihm ungehalten. Succenseo ipsi. Cic. Azt nem neheztelem végher vinni: das will ich gern verrichten. Id facere non gravor. Ovid. Miért neheztelsz reám: warum entrüstest du dich denn böß auf mich. Quid est negotii quamobrem succenseas mihi. Plaut. Méltán neheztelni valakire: billig auf einen boshaft seyn. Juste succensere alicui. Plaut.

Neheztelő, adj. unwillig, widerwärtig. Aegre ferens, indignabundus, stomachosus, a, um. Cic.

Neheztelve, adv. venni valaki előmenetelét: eines Fortgang neidisch aufnehmen. Graviter iniquo oculo accipere alterius progressum. Cic.

Nehéz teher, -terhe, terek, terhet: eine schwere Last. Grave, iniustum Onus. Virg.

Nehezülni, -zülök, zült: schwer werden. Ingravescere, infirmari. Ammian.

Nehéz vizelés vagy vizelet, -letek, -letet: die Harnstrenge, Harnwinde, die Schwierigkeit den Harn zu lassen. Dysuria, a. f. Cic. Stranguria, a. f. Cic.

Néhol, adv. néhon. hier und da. Non nullibi. Cic. A' kő falak néhol-néhol (némelly helyen) meg-vannak szakadozva: die Mauern sind an manchen Orten beschädigt. Muri hinc et ibi vitiati sunt. Plant. Néhol (imitt, amott) lehet találni: man kann hie und dort finden. Hic et ibi potest inveniri, reperiri. Cic.

Néholt. adv. Homerus-is ki-tántorodik. fehlet doch wohl auch Homerus. schlummert doch wohl auch ein Pferd, ob es gleich 4 Füß hat. Et bonus quandoque dormitat Homerus. Hor.

Néhon, adv. néhon. hier und da. Nonnullibi. Cic.

Neki

Neki, ~~ihm~~ ő neki, ihm. Ei. Illi. Neked, nekem: dir, mir, tibi, mihi. Ha neked volnék: wenn ich derjenige wäre als du bist. Si loco tuo essem. Plant. Jaj neked: wehe dir! Vae aetati tuae. Plaut. Ne neked! da hast du es! En tibi. Cic. Az nem nekem, neked, neki, nekünk, nektek, nékiek -való: das ist nicht für mich, dich &c. es taugt nicht für mich, dich u. s. w. Hoc non est pro meo, tuo &c. usu. Ő nekem mindenem: er ist mein Totum fac. Totum fac meum. Az nekem eszem ágaz attyában sem volt: das ist ~~mir~~ mir nie eingefallen. Hoc mihi nunquam incidit, -mihi [illegible] in mentis operationem habui. Isten neki [illegible]

1303. N.

Gott befohlen. Deus hoc viderit. Cic. Ürül neki: er freuet ~~mich~~ sich ~~darüber~~. Laetatur ea re. Ne kem ne menj sehova: gehe du mir ~~nir~~gends hin. Nullas praesumas ire. Ne latum unguem abeas. Ne transversum unguem hinc ~~hinc~~ te moveas. Cic. Neki bátran Vitézeim! nur zu! los darauf meine Kinder! ihr Helden haltet euch tapfer! Ite infestis signis! Caes. Capite Filii mei Animos et spiritus heroicos Curtius in —

Neki, ~ nékie, nékije, nékik, nekiek pl. ihnen, ei, eis, iis.

Neki adni – adok, ád; adom, adgya: einem etwas geben. Ei dare aliquid. Adgy nékik enni. Gebe ihnen zum Essen. Dapinā~~[illegible]~~tum. Plaut. Suppeditacis cibum. Cic. Valaminek neki adni (vetni) magát: Obliegen einer Sache. Animum adjicere ad aliquid. incumbere in rem aliquam. Cic.

Neki akasztani valaminek (á csizma húzó fának á lábát, és annak segedelmével á csizmát le-húzni: die Stiefeln mit Hülfe des Stiefelknechtes abziehen. Ope furcae cothurnariae detrahere cothurnos. Schell.

~~Neki állt~~

Neki-állani, -állok, -áll: neki-kezdek: Angreifen. Adoriri. Cic. Neki állott á dolognak: er hat a[illegible]fangt zu arbeiten. Adort[illegible] laborem. Cic.

Valakinek mérészen neki állani: sich beherzt einem widersetzen. Audacter alicui resistere. Cic.

Neki állítani, -lítok, -lít; -lítom, -líttya: egy kis seregnek hatvant: einem kleinen Kriegsheer 60 Soldaten widersetzen. Exiguo cohorti sexaginta milites opponere. Plaut.

Neki-arányozni, -nyzok, -nyoz, -nyzom, -nyozza: á nyilat: mit dem Pfeile auf ~~jemanden~~ zielen. Sagittam contra aliquem collineare. Cic.

Neki bátorítani, bátorítni, -rítok, -rít; -rítom, -ríttya: valakit einem Muth einsprechen. Alacritatem afferre, animos addere alicui ~~vel face~~re. Cic.

Neki bátorodni, -dom, -dik: Muth fassen. Recipere animum. Cic. animos tollere. Cic. se animo adfirmare. Catull.

Neki biztatni, -tatok, -tat; -tatom, -tattya á hadi sereget: die Armee aufmuntern; ihr Muth einflössen; die Courage der Soldaten vermehren. Intendere ardorem exercitus. Tacit.

Neki búdúlni, -dúlok, -dúl: betäubterweise aufgehen. Obtuso animo adgredi aliquid. Cic.

Neki bolondúlni, -dúlok, -dúl: etwas närrisch anfangen. Stulte rem aliquam adgredi. Cic.

Neki borzasodni, sodom, -dik: kraus, unleidlich werden. Horridum fieri. Plin.

Neki borlani, -lom, -lik: neki borlotta á törzsöknek: er ist an einen Stock angerennt „angestossen“. Impegit in truncum. Plin. sec.

Neki dönteni, -ntök, dönt, -ntöm, -nti: valakit á falnak: jemanden an die Wand stossen. Aliquem parieti

adprimere. Tacit.

Neki dűlni, -lom, -llya: Ha neki dűlöm (ha el-tökéllem, el-szánom) magamat: wenn ich mich darauf steure: Si me ~~[illegible]~~ posuero. Plin.

Neki dühödni, -döm, -dik: toll werden nach etwas. Insanire post aliquid. Neki dühödött ember valaminek: ein Mensch, der toll nach etwas trachtet. Homo furore instinctus. Cic. – Oestro percitus. Tac.

Neki dühösödni: -döm, -dik: in Wuth gerathen. In rabiem agi. Cic.

Neki dühült, adj. p. o. ~~[illegible]~~ vitézség: eine tolle Stärke. Rabiosa fortitudo. Cic.

Neki dőlni, -dőlök, dőlt: a' falnak. sich an die Wand lehnen. Se parieti acclinare. Plin.

Neki élesíteni, -sítem, -sítti, neki köszörülni elméjét, -éjét: seinen Verstand darzu schärfen. Ingenium exacuere. Cic.

Neki eredni, -redek, -red: neki eredt az eső: hat angefangt zu regnen. Pluere incepit. Cic. Neki eredt a' futásnak: er hat angefangt zu laufen. Adortus est fugam. Ter. in fugam se conjecit. Cic.

Neki ereszkedni, -dem, -dik: asszonyi módra a' sírásnak: sich weibischer Weise dem Heulen und Weinen ergeben. Muliebriter se lamentis et lacrimis dedere. Cic.

Neki ereszteni ~~a~~ -sztek, -szt; -sztem, -szti. p. c. a' gyeplőt: den Zügel verhängen. Frenum, habenas remittere. Ovid. A' gyeplőt neki ereszteni a' lónak: dem Pferde die Zügel schlaff gehen lassen. Equo habenas permittere. Tibull. Neki eresztették a' gyeplőt, 's úgy ütöttek az ellenségre: die Zügel gänzlich schießen lassen, und also mit vollem Rennen auf den Feind losgehen. Effusissimis habenis hostem invadere. Liv. Valaminek neki ereszteni a' népet: das Volk auf etwas los lassen. Sinere, ut populus aliquid invadat. Cic. Neki ereszteni magát a' fájdalomnak: sich von den Schmerzen überwinden lassen. Succumbere doloribus. Cic. Nem jó magát a' szomorúságnak neki ereszteni: es ist nicht gut sich der Traurigkeit überlassen. Se tristitiae dare inconsultum est. Cic.

Neki erősödött, adj. p. o. ad rio: ein wohl zugeschicktes Herz, oder Gemüth. Bene praeparatum pectus. Horat.

~~Neki esés, -sem, -sik.~~

Neki esés, -snek, -st: ein Anfall. Impes, petis, m. Lucret. 1. Neki esett: jutott. az örökség: ihm ist die Erbschaft anheim gefallen. Hereditas ei obvenit. Cic. 2. Jól esett neki: es ist ihm nicht unrecht widerfahren. Non injuria id ei accidit. Cic. Optimo jure id ei contigit. Cic. 3. Meg-esett neki: es ist um ihn gethan. odavan. es ist aus mit ihm. Actum est de eo. Terent.

Neki esni [illegible] -sik. valaminek: über

etwas herfallen. Adoriri aliquid. Neki estek a' dolognak: sie haben angefangt zu arbeiten. Aggressi sunt laborem. Terent. Neki esni az ellenségnek: den Feind anfallen. Invadere hostem, irruere in hostem. Cic. Neki esni á gölödönnek: ein Stück Brey anfallen. In offam pultis invadere. Cic. Más vagyonnyának neki esni: sich eines andern Vermögen bemächtigen. In fortunas alicujus invadere. Cic. involare in aliena. Cic. Kardal esett neki: mit dem Degen ist er ihn angefallen. Ferro eum petiit. Tacit. Neki estek á szalonnának: nun gehet es ~~[illegible]~~ über den Speck her. Labes venit lardo. Plaut. Igen neki esni á tanulásnak: anfangen zu lesen. Vorare litteras. Cic.

Neki fenni, -fenem, -feni p.o. á fogait valamire: die Zähne auf etwas wetzen. Acuere dentes ad aliquid. Horat.

Neki feszíteni, -szítem, -szítti magát: sich sehr anspannen. Magnopere se tendere. Hor.

Neki feszülni az evezőnek: sich in die Höhe heben, um die Ruder mit desto größerer Gewalt angreifen zu können. Insurgere remis. Virg. ~~den Dolch wider einen~~

Neki fogni, -gom, fogja: á dákost valakinek: den Dolch wider einen angreifen. Sicam in aliquem distringere. Cic.

Neki fordítani, -dítom, -díttya á hátát valakinek: einem den Rücken zu kehren. Obvertere alicui dorsum. Virg.

Neki futamodni, [illegible], -dik: einen Sturm entgegen laufen. Fugiend.

invadere. Cic.

Neki támaszkodni, -dom, -dik. p.o. á falnak: sich an die Wand lehnen. Se parieti acclinare. Petron.

Neki gondolni, -dolom, -dollya magát: sich bedenken. Secum aliquid in animo versare. ~~Cic.~~ Liv.

Neki hajtani, -jtok, -jt; -jtom, -ttya: egyenesen az ellenségnek: den Feind gerad anfahren. Recta aggredi inimicum. Liv.

Neki hajulva-való, adj. p.o. hagyítás: ein Schoß in die Höhe, weil sich einer darbey zurück biegen muß. Supinus jactus. Liv.

Neki hevülni, -vülök, -vül: entbrannt seyn. Exardescere. Cic.

Neki eresztení, -sztem, -szti: los lassen. Sinere aggredi. Liv.

Neki indulni, -dulok, -dul: neki indult, neki ment: er ist auf ihn losgegangen. Invadere aliquem. Tacit.

Neki iramodás, -snak, -sta neki vágtatás, neki rugtatás: Anlauf, Anfall. Adgressio, onis f. Cic.

Neki ítélni, -télem, -téli: valamit valakinek neki, oda ítélni: einem etwas rechtlich zuzuerkennen. Aliquid adjudicare alicui. Cic.

Neki jönni, jövök, jön: auf einen losgehen. adgredi quem. Cic.

Neki jutni, -jutok, -jut, neki jutott á az Elsőség: die erste Stelle ist ihm zugefallen. Illi obvenit Principatus locus prior. Cic.

Neki kanyarítani, -rítok, -rít; -rítom, -ríttya: Neki kanyarít~~[illegible]~~tani á parittyát: die Schleudern bogenförmig werfen

Junda liberare. Curt.

Neki kapni, -kapott, -kapp. p. o. à kardgyának: nach seinem Säbel greiffen. Gladium suum rapere, stringere. Cic. Ha neki kapom magamat: wenn ich mich fasse. Si me collegero. Cic. Neki kapott, hogy le-rajzollya: er hat es angefangen abzuzeichnen. Coepit delineare. Plin.

Neki kelni, -kelek, -kel: sich wider einen erheben. Exoriri. Suet. Se parere. Cic.

Neki keményedett: adj. verhärtet. Occallatus, a, um. Senec.

Neki keményedni, -nyedem, -dik: verhärten. Obdurescere, occallescere. Plin. Sec. Neki keményedett à szivem az ujjabb bánatnak: mein Herz ist auf den neuen Betrübniß stark verhärtet. Obduruit animus meus ad dolorem novum ~~Plin~~. Cic. Cor mihi obcalluit ad- Sec. Már neki keményedtem: ich bin schon verhärtet. Occallui tandem. Idem.

Neki keményiteni, -nyitem, -nyitti magát: ich werde es standhaft ertragen. Feram id obfirmato animo. Plaut.

Neki keményülni, -nyülök, -nyül: p. o. à munkának: er ist durch die Arbeit gehärtet. Laboribus duratus est. Curt. Már neki keményültek à sok türésnek: sie sind durch die lange Gedult unempfindlich geworden. Longa patientia occalluerunt. Plin. Sec.

Neki kerekedni, -dem, -dik: egyszerre felkelni, -fel-emelkedni, -fel-repülni: sich fassen, und in die Höhe fliegen. In girum surgere, cum altum-, in sublime ferri. Liv.

Neki kerülni: kerülök, -rül: ~~[illegible]~~ umgehen: berücken. Circumvenire aliquem. Cic.

Neki keseredni, -dem, -dik: sich erbittern. Animum suum exulcerare. Cic.

Neki készülni, -szülök, -szül: sich bereiten. Se parare. adparare, praeparare. Cic.

Neki kezdeni, -zdek, -kezd: hozzá fogni: etwas angreiffen. Adgredi aliquid. Neked kezdték: dir zu gefallen ist es angestellt. In tui gratiam id institutum est. Cic.

Neki kösörülni, -rülöm, -rüli az eszét: vagy neki élesitteni: sein Gemüth schärfen. Exacuere animum. Cic.

Neki lóditani, -ditok, -dit; -ditom, -lóditya: anstoßen. Cum impetu illidere, -impellere. Tacit.

Neki menni, megyek, -megyen. p. o. az ellenségnek: auf den Feind losgehen. Adgredi-, invadere hostem. Cic. Nagy erövel megy neki: er überfällt ihn mit großer Macht, er geht mit großer Gewalt darauf. Magno impete fertur in eum. Ovid. Utóllyára à falnak-is neki ment: à fallal-is tusakodott: zuletzt ist er die Wand angefahren, ~~Muros et parietem adgressus est-invasit.~~ er ist an die Mauren gegangen. Ultimo parietem adgressus est, -invasit. Cic. A' templombúl egyenesen à kortsm[illegible] ment: er ist

1304 N.

den Fürsten gerade in die Schenke gegangen. Extemplo recta (sc. via) in Cauponam profectus est. Cic. Szekérrel ment neki: er ist angefahren. Vehiculo advectus est. Vehiculum admovit. Cic. Tűznek víznek neki menne: er geht ins Feuer. In ignem iret. Plant. Valakinek bolondúl neki menni: ungestümmen. Temere adgredi aliquem. Cic. Nagy lármával neki menni valakinek: jemanden mit grossem Geschrey anfallen. Maximo cum clamore involare aliquem. Plant.

Neki mérgesedni, -dem, -dik: entbrennen vor Zorn. Effervescere, excandescere ira. Cic.

Neki mérni ~~[illegible]~~ mérem, méri p.o. á botot: einem den Stock zu messen. Alicui fustem admensurare. Cato.

Neki rugaszkodni, -dom, -dik: auf einen losrennen. Cursu effuso in aliquem ferri. Liv.

Neki öregedni, öregszem, -gszik: alt werden. Consenescere. Liv.

Neki rivalkodni, -dom, -dik: heftig anschreyen. Declamare aliquem. Plant.

Neki rugaszkodni, -dom, -dik: sich schnell dem Laufe ergeben. Fugae se propere dare. Cic. impetum sibi dare ad fugam. Propere aliquem persequi.

Neki rugtatva: adv. Stückweise vorgehen. Per intervalla se promovere. Tacit.

Neki sarkantyúzni, -[illegible] tyúzza á lovát: das Pferd anspornen. Admittere equum. Calcari equum concitare. Curt. adversus

Neki soványkodni, -dom, -dik: abzehren, mager werden. Macilentum fieri.

Neki sütni, -sütöm, -süti p.o. az agyút: die Canonen los brennen auf — Accenso pulvere pyrio explodere tormentum.

Neki szaladni, -ladok, -lad: zulaufen. Adcurrere. Stat.

Neki szánni, -szánom, szánnya: magát: sich zu etwas bestimmen. Se devovere. Cic. Neki szánta magát á kereskedésre: sich der Kaufmannschaft widmen. Mercaturae se dare. Cic.

Neki szedni vedni -dem, -di magát: sich fassen. Se recolligere. Plin.

Neki szegezni, -gezem, -gezi magát: sich widersetzen. Se opponere. Cic. Az ágyúkat a' vár-falának nekiszegezni: die Canonen gegen die Festungsmauern richten. Tormenta adversus arcis moenia dirigere. Cic.

Neki szelesedni, -dem, -dik: sich übereilen, unbedachtsam und übereilt seyn. Ventose agere. Appul.

Neki szokni, -szokom, -kik: zu gewöhnen. Adsuescere. Occallescere. Plant. Ő annak nagyon neki szokott: er ist dem schon sehr gewöhnt: Jam huic rei vehementer adsuevit; jam prorsus occalluit. Plant.

Neki szóllani, szóllok, -szóll: lelkesen neki szóllottam: ich habe ihm einen derben Verweis gegeben. Strenue cum reprehendi. Cic.

Neki szökni, -köm, -kik: neki ugratni á vad állatnak. Zu einem wilden Thiere hinzuspringen. Adsilire ad feram. Cic.

Neki támadni, -madom, -dgya, az ellen, signak, azt meg-támadni, reá üstni, den Feind anfallen. Invaderehostem, Cic.

Neki támaszkodni, -dom, -dik á fának: sich auf einen Baum lehnen, stützen, mit den Armen. Innixi Arbori. Cic.

Neki támasztani, -masztom, -sztya magát á falnak: sich an Wand stützen, mit den Armen. se parieti acclinare. Petron.

Neki törödni, -döm, -dik az ember. Mit einem gutwöllenden sich bezeigen: Indulgere homini. Colum. Neki törödött á bekessèges-tüzésnek: zum Crüzifix abgemahlet. Duratus ad omnem patientiam. Sene. A' parasz mind kának neki törödött: ist zum braunen Ambrit abgemahlet. Duris Operibus est duratus. Colum. A' sok szenvedésnek már neki törödött á Váross: ist Geduld dem Stadt ist abgemahlet. Patientia Civitatis percalluit. Cic. Neki törödött szív: ein Wolthun für, gutthätig, zugeneigtes Herz, oder Gemüth. Bene præparatum Pectus. Horat.

Neki trapni, -tsapok, -tsap. Neki tsapott, de el-hibázta: er hat schon einen Hund angeworffen, er hat aber verfehlet nach ihm geworffen, aber er hat nicht getroffen. Telum in ictum, quem vibrare voluit.

Neki türödz, -döm, -dik: sich um jemanden, etwas annehmen, sich bemühen. Brachia demandare. Appul.

Neki tüzelleni: tüzelni-lem, -zelli: anfangen. Inflammare, incipere, incendere. Cic.

Neki tüzesedni, -dem, -dik: anbrennen fangen. Exardescere, excandescere, in ignes exardere. ira ardere. Cic.

Neki tüzesiteni, -sitek, -sitj, -sitem, -sitli: anfangen. Inflammare. Cic.

Neki trélozni, -lozok, loz, -lozom, lozza. Absicht auf einen Hasen auf einen Zielen. Neki trélozni á lantsával. mit einem Degen auf einen Zielen. stastam in aliquem collineare. Cic

Neki ugrani, -grom, -grik: hinzu gehen. Adsilire. Cic.

Neki ugratni, -ratok, -rat, -ratom, -gratta á lovát valamineck: er hat sein Pferd auf einen zugehen lassen. Equo alicui adsilire. Cic. Neki ugratott az ellenségnek: er hat auf den Feind gesprengt. Hostem equo invasit. Tacit.

Neki vágni, -vágok, -vág: sein Hinbringen. Petere Caesim alicui intentare. Cic.

Neki vágtatni, -tatok, -tat: auf einen los rennen, mit Pferden anfallen. Equo aliquem celeriter invadere. Tacit.

Neki-való, adj. A' tisztségi, melyet kér, nem neki-való: der Dienst an den er sich anfällt, ist nicht für ihn. Officium cui petebat, non est pro eo.

Neki vastagodni, -szom, -gszik: sich

werden. Incrassari. Tertull.

Neki vénhedni, -hedem, -dik: alt werden. Consenescere. á' fegyverzés á' sok viadal között: — unter den Waffen. — in armis. Horat.

Neki venni, veszem, veszi magát: hane-ki durálom, hazzá adom —, rá határozom magamat: wenn ich mich darauf setze. Si me posuero. Plin.

Neki vénülni, -nülök, -nül: alt werden. Consenescere. Hor.

Neki veresedni, -dem, -dik: roth werden. Rubere. Cic. Rubicundum fieri. Cels.

Neki vetemedni, -dem, -dik: verfallen. In pejus ruere. Cic. Se rei alicui dare. — adfixum esse. Cic.

Neki vetközni, -zom, -zik: sich darzu ausziehen. Se exuere. Lucret.

Neki vetni, vetem, veti magát: sich setzen. Se adstringere, ponere. Cic. 2. Neki vetette magát falnak, er hat sich an die Wand angestämmt. Parieti se adclinavit. Petron. Neki vetni á' zabolát: szájára ereszteni á' lovat; — á' népet: dem Pferde, oder dem Volcke die Zügel nachlassen. Laxare frenos equo vel Populo. Lucr.

Neki vezetni, -zetek, -zet; -zetem, -ti á' népet: das Volck anführen. Ducere exercitum. Liv.

Neki vinni, -viszek, -visz; -viszem, -viszi: A' szilaj ló neki vitte őtet á' tűznek: er ist mit einem ungezäumten Pferde mit ihm ins Feuer gerennet. Effreno equo in [illegible]dios ignes illatus [illegible]. Neki vinni á' sereget az ellenségnek: Inducere in hostes exercitum. Die Armee wider den Feind führen. Inducere exercitum in hostem. Liv.

Neki züdítni, -dítom, -dittya á' vitézeket az ostromnak: die Soldaten mit großem Tumult zum Schlacht anregen. Ad prælium committendum cum impetu concitare milites. Cic.

Nél. nál suffix. adhær. bey. Apud, juxta. Kinél voltál? bey wem warst du? Apud quem fuisti? A' kereskedőnél: bey dem Handelsmann. Apud mercatorem. Cic. A' bor jobb á' sernél: der Wein ist besser als das Bier. Vinum est melius, quam cerevisia.

Nélkül. Postp. ohne. Sine. Cic. Jó erkölcs nélkül semmit sem ér á' tudomány: ohne gute Sitten gilt nichts die Gelehrsamkeit. Sine virtute scientia nihil est. Prov.

Ész nélkül beszéllni: phantasiren. Aliena loqui. Ovid. Senki sints olly ész-nélkül-való: es wird niemand so gar ohne Verstand gefunden. Nemo tam sine mente vivit. Cic. Eb oda fa nélkül: nicht gehe hin unbewaffnet. Absque baculo ne ingrediaris. Horat. Prov. Kimérés nélkül: ohne einige Bedingung. Categorice. absolute. Hederic. A' nélkül, hogy — ohne daß —. Præterquam, quod — Cic. A' nélkül-is korán volna még oda menni: es wären ohne hin zu früh hin zu gehen. Cæteroquin mature esset eo ire. Cic. Kalap nélkül jár: er gehet ohne Hut hin. Sine pileo ambulat.

köztünk ki e nélkül, ki más nélkül vagyon: unter uns bald bedarf einer einer dieser, bald der andere einer andern. Inter nos unus unare, alter altare indiget. Cic. Mód nélkül: über die Maaßen. Præter modum. Cic. Supra modum. Colum. Nem leheték nálam nélkül: ich kann ohne seiner nicht seyn, oder ich kann die Sache nicht missen. Carere hac re, vel eo non possum. Cic. Azt ö nálam nélkül tselekedte: das hat er ohne meinem Wissen gethan. Clam me fecit id. Cic. Nevetés nélkül mondá ezeket: er hat dies ohne Lachen gesagt. Hæc dicebat non ridens, ita ut non rideret, sine risu. Cic. Unalom nélkül: ohne Langweile. Citra fastidium. Cic. Ok nélkül haragszol: du erzürnest dich ohne Ursache. De nihilo irasceris. Liv. Pénz nélkül: ohne Geld. Sine pecunia. Tanátsom nélkül: ohne meinen Rath. Inconsulto me. Plaut. Vélekedésünk nélkül történt: es ist ohne unsere Muthmaßung geschehen. Accidit præter opinionem. Cic.

Nélküle, nélküled, -külem: ohne ihn, -dich, -mich. Sine eo, -te, -me.)(Vele. Nélküle (nála nélkül) semmit sem vihetünk végbe: egy hajó fát sem érünk: ohne seiner Hü können wir nichts verrichten. Sine eo nihil possumus facere. Cic. Nélküled semmire sem mehettek, ohne deinen Helfen sie nichts thun können. Nélkülem (nálam nélkül) ne-is fogj á dologhoz: ohne meinen greifet die Sache nicht an. Sine me noli opus aggredi. Cic.

Nem, adv. Negativ. nicht, nein. Haud, non. Cic. Ne: dum vetamus. nicht. Ne, Conj. Cic. Nem akar engedelmeskedni: er will nicht folgen. Abnuit imperium. Liv. ~~Nem~~ Álhatom, hogy fel ne kiáltsak, ich muß nothwendig ausrufen. Non queo, quin exclamem. Cic. De nem ám: aber fürwahr nicht. Non certe ~~vel~~ forte. Általjában nem: durchaus nicht. Minime vero. Cic. Avagy nem: vielleicht nicht. ~~[illegible]~~ vel forte non. Ő azt el nem adgya: das wird er nicht verkaufen. Hoc ille non vendet. Cic. Nem-e? ~~[illegible]~~ nicht das jenige. Non est ille, a, ud. Eppen nem: ganz nicht. Plane non, prorsus non. Eppen nem alkalmatos idöbe: zur ungelegensten Zeit. Tempore alienissimo. Nep. Felfogadom, hogy nem: ich wette, nein. Sponsionem facio, quod non. Cic. El-hiszem hogy nem: ich glaube, daß nicht. Credo quod non. Én azt mondom, hogy nem: ich sage nein dazu. Ego dico non, non plane. Cic. Ingyen sem: gar nicht. Nullatenus. adv. Marc. Cap. Nem álhatom ki á füstöt: ich kann den Rauch nicht aushalten. Fumum perferre, -tolerare ~~non possum~~ sustinere non possum. Cic. Így nem, és ~~[illegible]~~ semmiképen nem. Gar nicht. Nullatenus. Nequaquam. Cic. Ő nem á leg-szerentsésebb: sem nem á leg-boldogabb ember: er ist nicht dem glückseligsten Menschen: Homo non beatissimus. Nep. Tellyességgel nem: gar nicht. Prorsus non, nequaquam. Nem tsuda[illegible] Wunder. Non mirum. Az úgy és nö[illegible]k, de nagy gondot adnak

1305 N.

das So, und nicht So sind kurze Wörter; sie geben einem genug zu thun. Vocabula hac: ita-, sic, et non ~~Sic~~ sic brevia sunt sed ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ multum negotii dant.

Nem úgy vagyon. es ist nicht so. Non est ita. Cic. Nota: Nemmel felelni valamivel. Nein zu etwas sagen. ~~Abnuere~~ Abnuere. Curt. Non respondere. Cic. ~~Aliquid~~ Aliquid alicui negare. Cic. Az udvariás Nem, néha kedves feleletté válik: auf eine schöne-höfliche Art Nein sagen, ist auch manchmahl eine angenehme Antwort. Abnuere aliquid humaniter, non unquam responsum facit non ingratum. Curt. Kerek válasz képen Nemmel felelni: rund einem etwas abschlagen. Aliquid alicui rotunde abnegare. Cic. Nemet hozott á válasz neki. zur Antwort hat er Nein bekommen. Negativum responsum accepit. Caius Jct.

Nem, -nnek, -met: das Geschlecht, Stand, woher einer entsprossen. Genus generis, n. Cic. Nemes nembül született: von edlem Geschlechte geboren. Nobili genere natus. Cic. A' varosnak leg-föbb nembül-való embere. der an Geschlecht und Adel in seiner Stadt leicht der Vornehmste ist. Genere et nobilitate suæ Civitatis ~~facile~~ primus homo. Cic.

2. Nem, nemzet: Az emberi nemzet: das menschliche Geschlecht. od. Art. Hominum-, vel humanum Genus. Cic. Asszonyi nem: das weibliche Geschlecht. [illegible] muliebre genus. Cic. Szép (de rossz) nem: das schöne Geschlecht. Sexus sequior. Férjfi nem: das männliche Geschlecht. Virile genus. Cic. Al-, alá-való-, alatson Nem. niedriges Geschlecht. Humile Genus, Cic. humilis progenies. -iei, f. Cic. Obscurum Genus. Tac. Királyi nembül való: die Könige [illegible] haben. Editus Regibus. Hor. Mitsod a nembül-való? von was für Geschlecht ist er? Ex quali prosapia? Cic. Nagy nembül-való: aus sehr vornehmem Stande geboren. Summo loco (genere) natus. Cic. et Liv. Paraszt nembül-való. von bauern Stande her. Ex agresti genere. Cic. Szegény nem: ein bedürftiges Geschlecht. Inops Genus. Cic.

3. Ágazás-, Ágazat. Geschlecht. Sexus, us, m. Cic. Az emberi Nemzetet (ágárul) neméről szoktuk meg-különböztetni, és meg-tekinteni, asszonyi-e, vagy férjfi nem: man betrachtet das menschliche Geschlecht, ob es weiblich, oder männlich sey. Hominum Genus in sexu consideratur, virile an muliebre sit. Cic. A' nemnek különbsége nélkül: ohne Unterschied des Geschlechts. Citra discrimen sexus. Cic. A' másik nem, az asszonyi nem. Férjfi nem: alább-való nem: das weibliche Geschlecht, weil es schlechter als das männliche ist. Sequior sexus. Appul.

4. A' Földnek neme: Art der Erde. Species soli. Cic.

5. A' vad állatok' nemei: die Art der wilden Thiere. Genera, vel Species ferarum. Lucret.

6. Mitsoda élet Nemére, mód gyára szántad magadat? was hast du dir ein lebens Amt vorgenommen? Cui vitae conditioni vis te addicere. Cic.

7. A' halálnak gyalázatos Neme: ein schändlicher Tod. Genus mortis foedum. Cic.

Néma, adj. 1. ki nem szólhat, Stumm. Elinguis, e. Cic. Mutus, a, um. Cic.)(Ékesen szólló. A' némának az annya sem érti á szavát: dem, der nicht klagt, ist schwer zu helfen. Multas amicitias silentium diremit. Prov. Aristotel. Némább lett á halnál: er ist stummer geworden, als Stock. Taciturnior factus est Pythagoreis. Prov. ~~[illegible]~~ — Statua. Hor. Süket' némák' intézete: die Taubstummeninstitut, Anstalt: Institutum Surdo mutorum, i, n. Jobb néha némának lenni. es ist bessern manchmal stumm zu seyn. nicht zu sagen. Satius est quandoque mutum esse. Cic. A' néma nem szóll: nem beszélhet, tsak gyagyog, makog, vakog: ein Stummer redet nicht. Mutus non loquitur. Cic. Némával beszélni: haszontalan dolog: Cum muto loqui. Cic. A' fájdalom némává teszen: der Schmerz verhindert die Rede. Dolor vocem intercludit: Cic. 2. Néma Pénz-tartó tserép edényke: ein Geldtöpflein. Capsula fictilis, e, -lis, f. Senec.

Nem-akarás, -snak, -st: die Weigerung. das nicht wollen. Detrectatio, onis, f. Recusatio, onis, f. Nolentia, ae, f. Tertull. Noluntas, atis. f. Enn.)(Kész akarat. A' nem-akarásnak nyögés á Vege: das ist eine Entschuldigung. so sagt man gewöhnlich: ich kann nicht. Laconicas lunas causaris. Prov. Engedelmeskedni-való Nem-akarás: der Unwille zu gehorchen. Dedignatio parendi. Plin. Sec.

Nem-akarni, akarok, -kar; -rom, -rja. nicht wollen. Nolle. Cic. Tellyességgel nem-akarom. ich will gar nicht. Prorsus nolo. Cic. Nota: Nem-akaromra mutat á válasz: die Antwort ~~zeigt~~ zeiget an, daß man nicht will. Responsum Negativum exhibere videtur.

Nem-akaró, -ónak, -ót: ein Weigerer, der was nicht thun will. Detrectator, oris, m. Petron.

Néma állat: -nak -tot: die stummen Bestien. Muta bestia. Cic. Muta ~~Ani~~ Animalia. Cic.

Néma barátok, -knak, -kat die Camaldulenser. Camadulenses, ium, m.

Néma barlang, -gnak, -got: eine stille stumme Höhle. Muta-, tacita antra, specus. Voyt.

Néma erdő, -őnek, -őt: ein stiller Wald. Silens, tacita Silva, Ovid.

Néma Jankó: der stiller, ~~stummer~~ Hans. Mutus.

Néma játék, -knak, -kot: die Pantomime. Pantomima, ae. f. Senec.

Néma kő: -önek, -övet, mellyre írás nints vág[illegible]: Stein, auf dem kein Überzeich[illegible]hnet. Mutus lapis.

Hygin.

Néma magánosság, -gnak, -got: eine ſtille Einſamkeit. Tacita-, Silens solitudo. Cic.

Némán, adv. ſtumm. Mute. Némán ülök: in der Stille ſitze ich. Mutus sedeo. Cic.

Némaság, -gnak, -got: die Stummheit. Mutitas, atis, f. Gloss. inopia facultatis loquendi, ae, f.

Némául, adv. ſtumm. Sprachlos. Mute.

Nem bánni, -bánom, -bánnya: Nem bánom: meinet wegen, ich habe nichts dawider. Pace mea, per me licet. Cic. Nota. Nem-bánomra mutató válasz: die Antwort zeiget an, das man nichts dawider hat. Responsum indicat, quod sinat, et non recenset. Petron.

Nem-béli természet, -tnek, -tet: Nemzetséges hiba: ein Geschlechts Fehler, der ihr angebohren iſt. Gentilitia nota. ae, f. Két nem-béli testü: Hermafrodita, a. fm.

Nembül-való, adj. Alá-való nembül való: von geſchlechtem herkommen. Modicus originis. Tacit. Egygy nembül-valók: die Befreundter. Consortes generis. Ovid.

Nemde? adv. interrog. gelt? nicht wahr? Nonne? [illegible] Nem-de jól mondottam? Gelt, ich habe es gut geſagt? Nonne bene dixi? Cic. Nem-de úgy vagyon? iſt es nicht alſo? Nonne sic est? Cic. Nem-[illegible] észre veszed? ſiehest du nicht? Nonne animadvertis? Cic.

Nem-de nem. adv. interrog. gelt? nicht wahr? Nonne? Cic. Nem-de nem esztelenség ez? iſt das nicht eine Tollheit? Non est ista amentia? Cic. Nem-de nem ezek tsak emberi gyarlóságok? gelt, das ſind nur menſchliche Schwachheiten? Nonne hae saltem humanae fragilitates sunt? Cic.

Nem-e? adv. interrog. ob nicht? Utrum. Cic. Nem-e elég a' mit már adtam? iſt nicht genug, welches dir ſchon gegeben habe? Nondum est satis, quod tibi jam largitus sum?

Nem egygyenlö, adj. p.o. sipok: eine ungleiche Rohr Pfeiffen: Dispares calami. Virg.

Nem egygyezni, -gyezek, -gyez. nicht übereinſtimmen. Discordare. Cic. discrepare. Cic.

Nem-egygyezö, adj. nicht übereinſtimmend. Discrepans, ntis. o. Cic.

Nem ehetés, -snek, -st: der verlohrene Appetit, da man keinen Appetit zum Eſſen hat. Anorexia, ae. f. Blancard.

Nemei a' füveknek: die Arten der Kräuter. Genera herbarum. Lucr. A' verseg' nemei: der Unterſchied der Carminum. Genera carminum. -Horum Etc.

Némelly, adj. egy-kit, -valaki: einiger, jemand, mancher, Nonnullus, Quidam, Quispiam. Cic.

Némellykor adv. bisweilen. Quandoque.

Némelly kor, hébe hóba, ollykor ollykor nekem-is kedvezett á szerentse: das Glück hat sich mir manchmahl günstig erzeigt. Mihi quandoque fortuna adrisit Loca. Petron.

Némellykoron. adv. dann und wann. Nonnunquam. Quandoque.

Nem engedni, -gedek, -ged, -gedem, -di: nicht zulassen. Non Cedere. Cic.

Nem erösittetett: adj. nicht befestiget. Immunitus, a, um.)(Meg-erösített.

Nemes, adj. Adelich, edel. Egregius, a, um. Cic. Generosus, a, um. Cic. Inclytus, a, um. Plaut. insignis, e. c. et Nobilis, e. c. Cic.)(Nemtelen. Birtokos Nemes: ein angesessener Edelmann. Possessionatus Nobilis. Egy faluban birtokos nemesek: ein Mitbesitzer. Compossessores, rum. m. Tertull. ~~Nemes~~ hires, neves és fő rendbűl-való Nemes: ein Edelmann, der von edlem Geschlechte geboren ist. Homo, nobili genere natus. Cic. Jószágos Nemes. ein begüterter Edelmann. Possessionatus Nobilis. Leveles (Jószágtalan, ~~[illegible]~~. czímeres) Nemes. ein Armalist. Armalista, ae. f. ex Jure Hung. Kényes Nemes emberke: ein Delicater Stutzer. Trossulus, i, m. Fest. Régi igaz Nemes ember: von alten edlen Geschlechten geborener. Antiquis Nobilibus Natus. Cic. Savatos nemes Ember: ein Edelmann, der votieren darf. Nobilis, qui votum in Capitulo habet. Cic. Udvari nemesek: die Praedialisten. Praedialistae, arum. m. Jurid. Rút dolog á Nemesnek nemtelenül élni: schändlich ist es, einem Edelmann unadelich zu leben. Bene natis turpe est male vivere. Prov. Dedecus est natis claros habuisse parentes, ni studeant illis moribus esse pares. Prov. Nemes emberekké lettek. Sie sind Edelleute geworden. Nobiles facti sunt. Nemessé tenni valakit. Adeln, zum Edelmann einen machen. Nobilitare aliquem. Cic.

~~Nemes Nem, -mnek, -met: ein adeliches Geschlecht. Nobile genus hominum. Cic. Nemes nembül született: von edlem Geschlecht geboren. Nobili ortus genere. Cic.~~

Nemes Aszszony, -nynak, -nyt: eine adeliche Frau. Nobilis Domina, -Matrona. Cic.

Nemesedni, -sedem, -dik: sich veradeln. Nobilitari. Curt.

Nemes elme, -mének, -mét: ein edles Gemüth. Magnanimitas, atis f. Cic. Nemes elméjü férj-fi: ein edelmüthiger Mann. Magnanimus Vir. Cic.

Nemes ember, -rnek, -rt: ein Edelmann. Homo nobilis. Nemes emberré lött: er ist ein Edelmann geworden. Inter nobiles lectus est. Cic.

Nemes erkölts, -tsnek, -tsöt: edle Sitten. Ingenuitas, atis, f. Suavitas morum. atis f. Cic.

Nemes erkölttsű, adj. von edlen Sitten. Homo, in quo quidquid est, ingenuum est. bonis moribus liberaliter instructus, a, um. Cic.

Nemesen, adj. herrschaftlich. Nobiliter. Cic. Egregie. [illegible]ose. Horat.

Nemes hely, -lynek, -lyet: -telek: szabad telek: der edle Hof. Curia, æ, f. Cic. Nobilis fundus, i, di, m. Cic. Nobilis alicujus villa. Dan.

Nemesi adomány levél, -lnek, -velet, f. ein Geschenkungs Brief. Donatio, onis, f. Cic.

Nemesi birtok, -knak, -kot: Recht der Possession. Jus possessio-arium. uris, n. Jurid.

Nemesi karok, -knak, -kat: die adelichen Stände. Nobilium Status, us, m. Jurid.

Nemesíteni, -sítek, -sít; -sítem, -sítti: nemessé tenni valakit: jemanden in den Adelstand erheben, adeln. Nobilitare aliquem. A' virtus-, a' betses jók nemesítik az embert: die Tugend adelt den Menschen. Virtus nobilitat. Prov.

Nemesítés, -snek, -st: das Adel machen. Nobilitatio, onis f. Ez neked nemesítésedre fog szolgálni: Hoc ad te nobilitandum serviet. Cic.

Nemesített, adj. Geadelt. Nobilitatus, a, um. Cic.

Nemesítő, adj. adel machend: das adel macht. Quod Nobilitat.

Nemes ülés, -snek, -st: ein edler Sitz. Sessio Nobilis, onis, f.

Nemes lelkek, -knek, -keket: die edle Seelen. Illustres Animæ. Virg.

Nemes lelkű, adj. Großmüthig. Animus excelsus, a, um. Ma[illegible]nimus, a, um.

Cic.

Nemes levél, -lnek, -velet: ein edler Brief. Nobilitares litteræ. Tabellæ laureatæ. Cic. Regi füst-fogta nemes levél: ein alter, beräucherter ~~Brief~~ Adelbrief. Antiqua fumo obsita instrumenta Nobilitatis. Cic.

Nemes mód, -dnak, -dot: die edle Art. Nobilis Modus, -ratio. Cic.

Nemes nemzet, -tnek, -tet: die edle Nation. Nobilis Natio, -onis, f. Cic. Nemes nemzet az annyárúl: ein Edler von der Mutter her. Materno ortu Generosus. Cic.

Nemes, és Nemzetes, adj. p.o. Úr: ein hochedler ~~Herr~~, und hochgebohrner Herr. Perillustris, Prænobilis, Nobilis ac Generosus Dominus. Cic.

Nemes nevelésű, adj. edelerzogen. Nobiliter educatus, p.o. Ifjú: Jüngling. Juvenis. Cic.

Nemes rend, -dnek, -ndet: die Adelschaft, der adeliche Stand. Nobilitas, atis f. Nobilium Ordo. Cf. Köz-rend.

Nemes örökség, -gnek, -get: örökségül nyertt Nemes jószág: eigene Güter, ein eigenes freyes Gut. Bona alodialia. Ager immunis. Heder.

Nemesség, -gnek, -get: der Adel, der Adelstand, die adeliche Geburt. Nobilitas, atis, f. Cic. Hányatt-vetett nemesség: ein sehr alter Adel. Antiqua, Prisca

Nobilitas. Jó barátja a' Nemességnek: der es mit dem Adel hält. Fautor nobilitatis. Cic. Nemességgel másokat meg-előző ifjú: ein Jüngling, der hervorsticht allen an Adelstand. Praestans nobilitate alios adolescens. Cic. Szép a' Nemesség a' rendes erkölcsel: schön ist edel seyn, und sittsam seyn. Pulchrum est virtute praeditum esse. Cic. ~~Ne~~ Nemességet nyerni: adelich zu werden. Nobilitatem adipisci. in Nobilium Ordinem cooptari. Cic. Tsak a' Virtus érdemel nemességet: nur die Tugend ist werth edel zu seyn. Tota licet veteres exornent atria cerae: Nobilitas sola est, atque unica virtus. Juvenal. Elméjének nemessége: die Vortrefflichkeit des Verstandes. Ingenii fasces. Páriz.

Nemesség nyerés, -snek, -st: die Erlangung des Adelstandes. Impetratio Nobilitatis. Cic.

Nemesség vesztés, -snek, -st, vesztessége a' nemességnek: der Verlust des Adelstandes. Amissio Nobilitatis. Cic.

Nemes sólyom. -lyomnak, -lyomot: der edle Falk. Falco gentilis, onis, is, m. Pitisc.

Nemes szív, -vnek, -vet: ein edles Herz. Nobilis animus, Cic.

Nemes szívű, adj. edelgesinnt. Ingenui-, liberalis-, nobilis animi. Cic.

Nemes szívűség, -gnek -get, der Edelmuth. Generositas, atis f. Cic.

Nemes származású: von edlem Geblüt. Nobilis ortu. Stat.

Nemes Tanáts, -tsnak, -tsot: der löbliche Magistrat. Amplissimus Magistratus, i, us, ui. Cic.

Nemes tántz, -tznak, -tzot: lassú tántz: der langsame Tanz. Lentus-, moderatus-, nobilis saltus. — Saltatio, onis, f. Cic.

Nemes telek, -knek, -ket: der edel Grund " die Curie. " — Curia, æ, f. Cic. nobilis fundus, i, m. Cic.

Nemes telkű, adj. p.o. birtokos: ein Curialist. Curialista, æ, m. Decr. Hung.

Nemes természetű: adj. — indúlatú ember: ein Mann von einer edlen Natur. Comis-, humanus-, ingenuus homo. Cic.

Nemesül: adv. vortrefflich. Nobiliter. Vietr.

Nemes ülés, -snek, -st: ein edler Sitz, edel Hof. Sessio Nobilis, l. Nemes telek.

Nemesülés, -snek, -st: Erhebung zum Adelstand: Cooptatio-, adnumeratio inter nobiles. Modest. Jctus. Item Nobilitatio, onis, f.

Nemesülni, -sülök, -sült: in den Adelstand versetzt werden. Nobilitari. Item meg-javulni: verbessert werden. Meliorari. Ulp.

Nemesü[illegible] adj [illegible] p.o. Gyapjú: — szív

die veredelte Wolle, — ~~Sprng.~~ Lana nobilioris proventus. — Sprtz. ein edles Gemüth. Nobilis animus.

Német, -tnek, -tet: der Deutsche, ein Deutscher. Germanus, i, m. Caes.
2. adj. p. o. Német nyelv: die deutsche Sprache. Germanica lingua. Német hasogatott ruha: das deutsche Kleid. Vestis Germanica. és a't.

Németezni, -tezek, -tez: deutsch reden. Germanice loqui. Ne németezz annyit: nicht rede deutsch so viel. Ne teutonizes tantum.

Német forint, -ntnak, -ntot: ein rheinischer Gülden, von 60 kr. Rhenanus florenus, i, m. 60 kros valens.

Németi, adj. deutsch. Germanicus, a, um. Plin.

Németlen, adj. ohne Geschlecht. Sexus expers, -rtis, o.

Német ló-here, -rének, -rét: fű neme. die Luzerne. ~~Medicago Sativa.~~ eine Art Schnecken Klee. Medicago Sativa. Herbar.

Német nadrág, -gnak, -got: die deutsche Hose. Bracha, ae, f. — Suet. Caligae arum Germanicae f. Suet.

Német Nem, -mnek, -met: die deutsche Nation. Natio Germanica. onis, ae. f. Suet

Német Ország, -gnak, -got: Deutschland. Alemannia, ae. f. Germania, ae, f. Ovid. Alsó német Ország: das untere Deutschland. ~~Germ.~~ od Niederland.

Belgium, ii, n. Belső német Ország: das innere Deutschland. Interior Alemannia, penetralis Germania. Tacit. Felső Német Ország: Ober Oesterreich. Austria —, Germania Superior. Hübner. Magyarnak tarttya magát, de Német Ország a' szíve: er giebt sich für einen Ungarn aus, aber ist er deutsch gesinnt, oder sein Herz steckt im Deutschlande. Hungarum se venditat, sed cor ejus Germaniam sapit. Német Országban: im Deutschlande. In Germania. Suet.

Német Országi, adj. aus Deutschland. Germanus, a, um, ex Germania oriundus a, um.

Német-tántz, -tznak, -tzot: ein deutscher Tanz. Germanicus saltus, i, m. Saltatio Germanica, onis, ae. f. Cic.

Nem-ett: adj. ungegessen. Inesus, a, um. Ross.

Német tenger, -rnek, -rt: das deutsche Meer. Mare Germanicum. Plin.

Németül, adv. deutsch. Germanice.

Német varga, -gának, -rgát: Schuhmacher. Sutor, oris, m.

~~Nem tudni, tudok, -tudi: nicht wissen. Ignorare, nescire. Nem tudós még hoz zá: du verstehst es noch nicht. Rudis es adhuc, et hospes in arte. Luca.~~

[illegible] mehr was anders

Nemez, -meznek, -mezt. Öszve-veretett, avott p.o. Gyapjú, vagy posztó: kalap-posztó: der Filz. Coacta lana. Digest. Pannus coactilis, ni, -tilis. ein Filz Tuch. Id. Nemez kapstza, -tzának, -tzát: ein Filz schuh. Udo, onis, m. Ulpian.

Nemeztetett: adj. Jupitertül születetett: p.o. Herkules: Hercules, so durch des Jovis Zeugung geboren worden. Hercules Jovis satu editus. Cic.

Nem félni, -lek, -fél: a büntetéstül: er ist sorglos wegen der Strafe. Securus pœnæ. Horat

Nem férni, -férek, -fér ez az ö gyomrához, az ö természetéhez: das kann sein Magen, seine Natur nicht vertragen. Stomachus —, vel Natura ejus hoc ~~fert. Cic.~~ non fert. Cic.

Nem fogni, -gok, fog; -fogom, fogja: nicht fangen. Non Capere. Plaut. Nem fogja ötet á fegyver: er ist fest wider Schuß, und Hieb. Ejus Corpus ferro impenetrabile est. Liv. et Sen. Ö rajta már á szó sem fog: Meg-átalkodott, semmi szóra nem halgat: er giebt um seine Rede. er giebt auf niemands Rede nichts. Monitis non obedit, non paret. Cic. Nec verbis jam flectitur, movetur. Cic. L. Fogni.

Nemes — -neg, -gnek-get, [illegible]

Nem gondolni, -dolok, -dol, -lom, dollya: nicht denken, nicht achten. Non Cogitare. Cic. Ö a' tanátsal sem gondol. er verachtet auch die Gewalt der Obrigkeit. Ille etiam Senatus Auctoritatem abjicit. Cic.

Nem győzni tsudálni valamit: was nicht genug bewundern können. ~~[illegible]~~ Aliquid non satis posse mirari. Cic.

Nem halgatni, -gatok, -gat; -gatom, -gattya: nicht zuhören, nicht gehorchen. Non audire. Cic. non tacere. Cic. Nem halgat á beszédre: er merket nicht auf die Rede. Peregrinantur Aures ejus. Cic.

Nem halgató, adj. unachtsam. unaufmerksam. der nicht zuhöret. Inattentus, a, um. Reiner.

Nem —, hanem ha — Conj. nicht —, wenn nicht —, wo nicht. Non —, nisi — Cic.

Nem hasonló, adj. ungleich. Dispar, aris. o. Liv. Ö tehozzád erőre nem hasonló: er ist dir an Kräften ungleich. Viribus tibi dispar est. Liv.

Nem hogy, adv. viel weniger, geschweige denn. Nedum. Conj. Nem hogy ditsérné, de inkább gyalázza: nicht nur, daß er ihn nicht lobet, sondern, sondern schmähet er ihn noch aus. Non modo non laudat, verum etiam vituperat. Cic.

Nem azért [illegible] — hanem —; nicht [illegible]

nem, daß — sondern —. Non quo, non quod —, non quia, — sed —, verum —. Cic. Nem azért, hogy ő véle tartok, hanem —. nicht darum, daß ich mit ihm halte, sondern —. Non quod amicitiam cum eo servem, sed —. Cic. Még az Attya-fiait sem szereti, nem hogy az idegeneket: er liebet die Verwandten nicht, desto weniger die Fremden. Ne propinquos idem amat, nedum exteros. Cic. Nem sok híja volt, hogy —. hat nicht viel gefehlt, daß —. Paululum abfuit, quod —. Suet. Nem hogy nem igaz volna, de —. nicht, das es nicht wahr wären, sondern —. Non quia rectum esset, sed quoniam —. Ez nem hogy hihető dolog volna, de az igazságtúl-is messze van. nicht daß die Sache glaubwürdig wäre, sondern nicht ein mahl wahrscheinlich ist. Non quod res haec credibilis sit, sed nec vero similis quidem est. Cic.

Nem igaz, adj. unwahrhaft, falsch. Fallax, iniquus, a, um. Cic. Az neki nem igaz felesége: die ist dessen keine wahre Ehefrau. Ista injusta ejus uxor est. Digest. Azoknál nem az igazat (igazságot), hanem a' pénzt nézik a' Bírák: die Richter sehen vont nicht auf die Gerechtigkeit, sondern aufs Geld. Ibi ex opibus, non ex veritate causa penditur. Cic. Hát nem igaz, amit mondok? ist also nicht wahr, was ich sage? Non est igitur verum, quod dico?

Nem igazán, adv. [illegible] rani. nicht aufrichtig spielen. Non bona fide ludere. Cic.

Nem igen, adv. nicht sehr. Non nimis. Minimopere. Lucil. ap. Priscian. Nem igen adakozó, adj. nicht sehr freygebig. Parum largitur. Cic. Nem igen bő kezű. Id. Nem igen eszes: nicht sehr gescheid. Parum prudens, -ntis, o. Cic. Terentia nem igen jól érzette magát: die Terentia hat sich nicht gar gut befunden. Terentia minus bene habuit. Cic. Nem igen sokan: nicht sehr viele. Parum multi. Cic. Nem igen sokszor: nicht sehr oft. Parum saepe. Cic. Nem igen szép: nicht sehr schön. Non adeo pulchra. Cic. Nem igen szorgalmatosan cselekedni valamit: etwas nicht sehr fleißig verrichten. Parum diligenter facere aliquid. Cic. Nem igen víg: nicht sehr lustig. Parum laetus. Cic.

Nem illeni, illem, illik: sich nicht schicken. Non quadrare. Nem illik az a' cselekedet a' mi nemzet~~tünkhöz:~~ségünkhöz: es stehet unserem Geschlecht nicht an. Illud facinus nostro generi non decet. Plaut.

Némi némű képpen. adv. einigermassen. Quodam modo. Ratione quadam. Ter.

Nem-is. adv. nicht einmahl. Neque. Ne quidem. Liv. Akarom-is nem-is: bald will ich, bald will ich nicht. Volo, nolo rursum. Plaut. Nem-is más: auch nichts wer anders.

Nec quicquam aliud est. Cic.

Nem járni, -rok, -rsz, -rom, -rja: nicht gehen. Non incedere. Cic. A' fösvenység nem jár magán: der Geitz ist nicht gewohnt allein zu seyn. Avaritia nequit solitaria esse. Cic. Nem jár ja ötet a' hónap-szám: Sie hat die Monatliche Reinigung nicht. — den Monat Fluss nicht. Non habet Menstruum. Pallad.

~~Nem jó, adj. nicht gut. Non bonus, a, um.~~

Nem javallani, llek, vall; -llom, vallya valamit: etwas nicht gut heissen. Dissuadere aliquid. Cic.

Nem jó, adj. nicht gut. Non bonus, a, um. Cic. Hatalmassan szaporodik a' nem jó: das nicht Gute vermehret sich stark: Malum in immensum crescit. Liv.

Nem jól: adv. nicht gut. Male. Cic. Még egyszer el-mondom, ha nem jól értetted: ich will es dir nocheinmahl erzählen, wenn du es nicht gut verstanden hast. Dicam denuo, si parum intellexisti. Plaut.

Nem kemény, adj: nicht hart. Edurus, a, um. Virg. Mollis, e. c. Cic. Ikemény. A' viasz viasz nem kemény: das Wachs ist nicht hart. Mollis est Cera. Cic.

Nem kevéssel, adv ezez előtt: nicht lange vorher. Non longe ante hac. Cic.

Nem különben —, mint —: nicht anders, als —. Pariter atque Liv. Nem különben a' köz-népnél, mint a' Fő-Rendeknél ~~kedves.~~ és a' Tanáts-béli Uraknál kedves. den Vätern so angenehm ist, als dem Pöbel. Pariter Patribus ac plebi carus. Liv. Pariter Patribus plebique acceptus. Liv.

Nem látni, látok, -lát; látom, láttya: nicht sehen. Non videre. Cic. Nem látod-e!? siehest du es nicht? Nonne animadvertis? Cic.

Nem másképpen —, hanem —. nicht anders, als — Non aliter, quam — Liv. Nem más tselekedte azt: Kein anderer hat das gethan, als —. Nemo alius hoc patravit, nisi — Cic.

Nem még, adv noch nicht. Nondum. Cic.

Nem messze a' háztúl: nicht weit vom Hause? Prope domum. Cic. non procul a domo. Cic.

Nem mindgyárt. adv. nicht gleich. Non continuo. Varr.

Nem mondani, -ndok, -nd, -ndom, -ndgya.
Nem mondom —, de —. ich sage es nicht, aber —. Non dico, sed — Cic.

Nem nagyra vágyó, adj. nicht ehrgeizig. Inambitiosus, a, um. Ovid.

Nem nélkül-való, adj. p. o. szolga: der Knecht ist nicht vom [illegible]. Ex usu nostro non est ille servus. Colum.

Nem azon okbúl, hanem —: nicht aus jener Ursache, sondern —. Non ex ea Causa, sed —. Colum. ~~und nicht~~

Nem pedig — [illegible] — nicht. Et non.

nec, neque. Cic.

Nem rég, -régen, -régi idő, hogy— nicht lange. Haud diu est, quod— Nem rég az ideje, hogy— es ist nicht lange Zeit, daß— Non diu est, quod— Cic.

Nem régen, adv. à minapában: unlängst. Proxime. Varr. Nem régen, egy kevéssel virradta előtt: nicht lange vor anbrechendem Tage. Nondum ante lucem. Plaut. Nem régen érkezett ide a' levele: sein Brief ist unlängst hergekommen. ~~Ei~~ Ejus litteræ sunt proxime huc adlatæ. Cic. Tsak nem régen. Nur vor kurzer Zeit. Nuper admodum. Terent. † † Recenter. ore memoria. Cic. Tsak most nem régen mondotta: nur jetzt vor kurzer Zeit hat er es gesagt. Nuperrime dixit. Cic. ~~Nup~~

Nem régi; adj. jüngst, neu. Nuperus, a, um. Terent. A' mi egymással-való esméretségünk nem régi. Inter nos nupera admodum notitia est. Terent. Nem régi Nemes: ein ~~neuer~~ unlängst gemachter Edelmann: Homo novus. Nobilitate non pridem donatus. Cic.

Nem rossz: -sznak, -sszat. Nem tsak rosszat nem, hanem jót mondani inkább akart, ki— Nicht nur nicht böses, sondern lieber alles Gutes von dem sprechen, der— Nihil mali —, quin potius boni de eo referre, qui— Cic.

Nem sok, adj. nicht viel. Modicum. adv. Ezzel ő nem sokat gondol: um das bekümmert er sich wenig. Id ille modicum C[illegible] Plaut. Nem sok ideje, hogy— [illegible] nicht lange Zeit, daß— Non diu est, quod— Haud diu est, ~~H~~ quod— Plaut.

Nem sokan: nicht viele, wenige. Parum multi. Cic.

Nem sokára, adv. bald, in kurzer Zeit. Paulo post, post paulo. Cic. Nem sokára majd meg-látogatlak: ich werde dich ~~mit~~ nächstens besuchen. Quam potero proxime apud te ero. Cic.

Nem szép, adj. p. o. az idő: das Wetter ist nicht schön. Turpis est Cœli status. Colum.

Nem szeretett: adj. ungeliebt. Inamatus, a, um. Sen.

Nem szóllani, -llok, -szól: Nem tsak nem szóllottam, de még nem-is gondolkoztam felőle. ich habe nicht nur nicht geredet, sondern nicht einmal daran gedacht. Non modo non dixi, sed nec cogitavi quidem de e.. Cic.

Nem szótska, -ának, -kát: das Geschlechts-Wort. Articulus, i, m. Gramm.

Nem szükséges, adj. volt-e? ist denn es nicht nothwendig gewesen? Nonne oportuit? Cic. ~~Plebe~~

Nemtelen, -adj. unadel, unadelich. Ignobilis, e. Cic. Plebeius, a, um. Liv. Sine genere. Cic. Nemtelen ~~-i~~ ember: ein unadlicher Mann. Ignobili-, obscuro genere, vel loco natus. Cic. X Nemes nembűl-való.

Nemtelenitni, -nítek, -nít; -nitem, -nitti: unedel machen. Ignobilitare. Matt.-Paris.

Nemtelenség, -ségnek, -séget: einen Un-

edle Handlung, ein unedles Betragen. Factum ignobile.

Nemtelenül. adv. unedel, unadelich. Ignobiliter. Voss. Rút dolog Nemesnek nemtelenül élni: es iſt ſchändlich edel [illegible] ſeyn, und unadelich leben. Turpe eſt bene nato male vivere. Prov.

Nemtő, -tőnek, -tőt: indulat, kény-kedv-természet: die Angeborne Neigung. Genius, ii, m. Plaut.

Nemtői, adj. frölich, luſtig. der man ſeinem Genio was zu güte thut. Genialis, e. c. Nemtői (víg, örvendetes) nap: Dies genialis. Juvenal.

Nemtőtske, -kének, -két: ein kleiner Genius. Geniscus. Genius parvus. Heder.

Nem tréfa, -fának, -tréfát. ernſthaft, ernſtlich. Serium Verbum. Res eſt seria. Ammian.

Nem tsak: nicht allein, nicht nur. Non modo–, non solum. adv. Cic. Nem tsak–, hanem – nicht nur – sondern – Non modo, sed etiam – Cic. Nem tsak a' főnek, hanem a' gyomornak-is használ: nicht nur dem Kopfe, ſondern auch dem Magen dienlich iſt. Praeterquam Capiti, etiam stomacho prodeſt. Cels. Nem tsak nem javaslottam, hanem inkább azon voltam hogy az ne történnyék: ich habe nicht nur gerathen, ſondern ſehr widerrathen, das nicht geſchehe. Adeo non suasi, ut summo studio dissvadere conatus sim potius, ne id fieret. Cic. Tsak nem meg-fakadt nevettében. er hat ſich aus dem Athem gelacht. Pene diffluxit risu. Apul. Nem tsak kenyérrel él az Ember: man lebt nicht allein vom Brodte. Non solo pane vivit homo. Bibl.

Nem tsuda! Kein Wunder! Non mirum. Plaut. nach der Natignan.

Nem tudni, -tudok, -tud; -dom, -dgya az ég' forgásához: ungelehrt bey Himmels Laufes. Indocilis Coeli. Plin. Nem tudhattya az ember: man kann nicht wiſſen. Neſcit. non poteſt scire homo. Cic. Nem tudod még, mi történt nálunk? weißt du noch nicht, was bey uns geſchehen iſt? Nondum scis, quid apud nos acciderit? –evenerit. Cic. Nem tudom mitsoda szivvel vagy hozzám: ich weiß nicht, wie du mir gewogen biſt. Dubito de tua in me voluntate. Cic. Nota. Egygy embertelen Nem tudom-mal mentegette magát: er hat ſich mit unartigen Nein ſagen entſchuldiget. Cum inhumana Voce Nescio, se excuſavit.

Nem úgy van-e'? iſt nicht ſo? Norine ita eſt? Cic. Egygyik azt mondgya hogy úgy vagyon, a' másik, hogy nem úgy vagyon: einer ſagt, daß es ſo ſeye, der Andere, daß es nicht [illegible]; einer ſagt ja, der A[illegible] iſt [illegible]nein. Hic ait, alter negat. Cic.

Némulás, -snak, -lást: die Verstummung. Obmutescentia, æ, f. Cic.

Némulni, -múlok, -múl: ich verstumme, werde stum. Mutescere. Obmutescere. Cic.

Némúló, adj. p.o. ajakok: die verstummenden Lefzen. Labia muta. Cels.

Némúltság, -gnak, -ságot: die Verstummung. Obmutescentia, æ, f. Cic.

Nemű, adj. jó nemű: vom guten Geschlechte. Ingenuus, a, um. Propert.

Némű-nemű, adj. p.o. jóságok: einige Güter. Nonnulla bona, aliquæ virtutes.

Nemű-nemű – Nemi-nemű kép'-képpen: einigermaßen. Aliqua ratione, quodammodo, quodantenus. Cic.

Neműntebűl, – a' mi nemunkbűl-való: adj. ein Mensch von unserer Art, von unserem Geschlechte. Nostræ farinæ homo. Persi.

Nem vagyok (ex lenni) én paraszt ember. ich bin kein Bauer. Non sum agrestis homo. Cic. Nem vagyok szintén ollyan embertelen. ich bin nicht just so unhöflich – unmenschlich. Non adeo inhumano ingenio sum. Terent.

Nem-való, adj. betrogen. Falsus, a, um. Plaut.

Nem várt, adj. unerwartet. Inexspectatus, a, um. Ovid. Nem várt öröm. eine unerwartete Freude. Insperatum gaudium. Cic.

Nem vélt, adj. unvermuthet. p.o. öröm. Freude: Inopinata gaudia. Stat.

Nem vigyázó, adj. unachtsam. Inattentus, a, um. Ne légy ollyan vigyázatlan: seye nicht so unaufmerksam. Noli tam inattentus esse. Reines.

Nemzeni, nemzek, -mez, -mz: zeugen, erzeugen. Generare. Cic. Gignere. Cic. progignere. Cic. Voss. Prolificare.

Fiakat –, gyermekeket, magzatokat nemzeni: Kinder erzeugen. Filios –, liberos producere. Terent. Liberis operam dare. Cic. A' sas-keselyű holló-fiat nemzett: der Adler hat abgeartet, und hat einen jungen Raben erzeuget. Degeneravit aquila, et pullum corvinum progeneravit. Cic. Jupiter nemzette Herkulest: Herkules ist durch die Jovis Zeugung geboren worden. Jovis satu Hercules editus est. Cic. Lelkibe nemzette magát a' feretelmesség: die Abscheulichkeit ist ihm schon im Herzen angeboren. Animo ejus ingenerata est omnis fœditas. Cic. A' szép-tartást az úri illendőség nemzi: die herrliche Geziemendheit erzeugt das Ansehen. Magnifica condecentia parit auctoritatem. Cic. Azon szép tulajdonságokat a' természet nemzette belé: die schöne Qualitäten hat ihm die Natur eingepflanzet. Natura ipsa elegantes has qualitates ingeneravit. Cic.

Nemzés, -snek, -st: die Erzeugung. Generatio, onis, f. Plin. Genesis, is,

ios, eos. f. Genitura, æ, f. Plin. Progeneratio, onis, f. Plin.

Nemzés' ágozattya, -ttyának, -ttyát: ein Geschlecht Register. Genealogia, æ, f. Mosal.

Nemzés módgya, -gyának, -gyát: die Erzeugungs Art. Generationis modus. Plin.

Nemzés rendgye, -gyének, -dét: ein Geschlecht Register. Tabella Genealogia

Nemzet, -tnek, -zetet: die Nation. Generatio, onis, f. Plin. Gens, ntis, f. Cic. Natio, onis, f. Cic. Progenies, ei, f. Pacuv. Prosapia, æ, f. Cic. Stemma, atis, n. Firmic. Egész emberi nemzet: das ganze menschliche Geschlecht. Universitas generis humani: Cic. Egy' nyelvű nemzet. die Nation von einer Sprache. Unius linguæ natio. El-szórtt, el-hányódott nemzet. Zerstreute Nation. Dispersa natio. Virg. Emberi nemzet. das menschliche Geschlecht. Humanum genus. Cic. Éjszaki nemzetek: die nordische Nation. Hyperboreæ gentes. Cic. Fösvény nemzet: ein geitziges Volk. Avida gens. Plaut. Görög nemzet: die griechische ~~Nat~~ Græcorum natio. Cic. Hadakozó nemzet: ein kriegerisches Volk. Bellicosa natio, Cic. Idegen nemzet. die fremde Nation. Alienigena, æ, m. Nep. Exteræ gentes. Cic. Kegyetlen-, embertelen nemzet: grausame unmenschliche Nation. Barbara-, crudelis-, immanis natio. Cic. Királyi nemzet: ein königliches Geschlecht. Regium genus. Cic. A' külső nemzetek: die auswärtigen-, fremden Nationen. Exteræ nationes. Cic. Messze földrűl-való nemzetek: weit entlegenen Nationen. Longinquæ nationes. Cæs. Meg-győzetetett nemzet: die überwundene Nation. Subacta, superata, victa natio. Cæs. Nagy nemzet: die grosse Nation. Magna natio. Cic. Genere clarus. Gell. Német nemzet: die deutsche Nation. Natio Germanorum. Cic. Nyomorúltt, inséget látó nemzet: die elende Nation. Misera natio. Cic. Régi nemzetbűl ~~eine alte Nation~~ -való: einer von alten Geschlecht. Veteris prosapiæ. Sallust. Tudós-, tanúltt nemzet. die gelehrte Nation. Erudita natio, Cic. Vad nemzetek: die wilde Nationen. Efferatæ-, feræ nationes. Sall. Virágzó nemzetek: die blühende Nationen. Florentes nationes. Virg. Ez a' te nemzeted fele: a' te nemzetedbűl való: er ist aus deinem Geschlechte. Gentilis tuus. Cic. Nagy lelkű nemzet. die grossmüthige Nation. Magnanima natio. Cic. Jó nemzetbűl -való: er ist vom guten Geschlecht. Est bene natus. Cic.

Nemzetek' törvénnye: das Völkerrecht. Jus gentium. Cic.

Nemzetenkint: nach den Nationen. Generatim, secundum genus. Nationatim, Heder.

Nemzetes, adj. wohledel, hochwohledel. Generosus, a, um. Cic. Perillustris, e. Cic. Praenobilis, e. e. Appul. Nemes, és Nemzetes Úr: ein hochwohledel gebohrner Herr. Perillustris ac Generosus Dominus. Titul. Cic. Nobili, ac Generosa Stirpe Ortus. Cic.

Nemzetett, adj. erzeugt. Generatus, a, um. Cic.

Nemzeti, adj. National. Nationalis, e. e. Vernaculus, a, um. Heder.

Nemzeti büszkeség, -gnek, -get: der Nationalstolz. Nationalis arrogantia et fastus. Quinct.

Nemzeti erkölts, vagy szokás, nak, st. Nationalgewohnheit, Mode, Weise. Nationalis mos. Cic.

Nemzeti Gyülekezet, -tnek, -tet: eine Nationalzusammenkunft, Synodus Nationalis, i. lis, f. Cic.

Nemzeti Gyülölség, -gnek, -get: der Nationalhaß. Odium Nationale. Cic.

Nemzeti katonaság, -gnak, -got: die Nationalmilitz. Militia nationalis. Heder.

Nemzeti módon. adv. nationalisch. Gentiliter, nationaliter. Heder.

Nemzeti Oskola, -lának, -lát: die Nationalschule. Nationalis Schola: Cic. Az elsők közül-való Nemzeti Oskola: die National Mutterschule. Primaria Nationalis Schola. Főbb nemzeti Oskola: die Hauptnationalschule. Capitalis Nationalis Schola.

Nemzeti ruha, -hának, -hát ein national Kleid. nationalis vestitus. ûs, us. m. Cic.

Nemzetiség, -gnek, -get: die Nationalität. Nationalitas, atis, f.

Nemzeti szokás, -snak, -st: die national Gewohnheit. Mos populi. Cic.

Nemzet név, -vnek, vet: vezeték név: der Zuname. Cognomen, inis, n. Cic.

Nemzetség, -gnek, -get: die Familie, das Geschlecht, die Nation, der Stamm. Cognatio, onis, f. Cic. Familia, ae, f. Martial. Generatio, onis, f. Plin. Gens, ntis, f. Cic. Natio, onis, f. Cic. Propago, inis, f. Lucret. Progenies, ei, f. Pacuv. Stirps, -pis, f. Virg. Az egész emberi nemzetség: das ganze menschliche Geschlecht. Totum genus hominum. Cic. — humanum. Cic. A' Fejdelemség Gyülésére hivattatni szokott nemzetségek. zum königlichen Landtag berufenen Völker. Regalistae, arum, m. Gaz nemzet: ein schlechtes Volk, die schelmische Nation. Fex nationum. Cic. Stirps sceleratorum hominum. Cic. Gyülöletes Nemzetség: eine verhaßte Nation. Invisa Stirps. Virg. Hadakozó nemzetség: die kriegerische Nation. Bellicosa Natio, ae, onis, f. Cic. Rosszúl fajzott nemzetség: die schlecht gezeugten Nation. Natio male parta Lucret. Tős-gyökeres nemzetség: die eingewurzelte Nation. Gens radicalis. Cic. Szilaj-, vad-, zabolátlan Nemzetség: das grausame, und wilde Volk. Immanis ac fera Gens. Cic. Az egész nemzetség ki-halt: die ganze Generation ist gestorben. Tota Stirps emortua est. Cic. Más nemzetségbe

lépni: in eine andere Familie kommen. In familiam alienam venire. Cic. Alá-való nemzetségbűl való: er ist vom schlechten Stam- ~~való~~: ~~[illegible]~~ ~~Infimo loco natus.~~ er ist von sehr geringem Stande. Infimo loco natus. Cic. Kik ugyan azon nembűl-valók: die eben des Geschlechts sind. Qui sunt ejusdem stirpis. Cic. Meg-kell tudni, mitsoda nembűl-valók: man muß untersuchen, aus was für Zucht daß die seyen. Quaerendum quo sint seminio. Varr. Mitsoda nemzetségbűl-való vagy? aus welchem Geschlechte bist du? Unde domo. Virgil.

Királyi nemzetségbűl lenni: mit dem königlichen Hause in Verwandschaft seyn. Contingere domum regiam propinquitate. Liv.

Nemzetsége hozza ezt magával: sein Geschlecht bringt das mit sich. Gentilitium hoc illi est. Plin. secund. Natio ejus hoc fert secum. Cic. Ezen nemzetségnek ő volt fő kezdője: von dieser Familie war er der Urheber. Familiam hanc ille ducebat. Quinct.

Nemzetség' agazattya, -ttyának, -ttyát: ein Geschlecht Register. Genealogia. Mesala Cor.

Nemzetségenkint: nach den Nationen. Generatim, secundum Genus et Nationes. Heder.

Nemzetség' eredetit, és ágait visgáló emberek: die eine Genealogie schreiben, untersuchen, oder sonst kennt. zu thun haben. Genealo-

Senecanum:

gi, gorum. m. Cic.

~~Nem Nemzetségenkint rendelték die haben ihre Völkern nach der Nationen geordnet. Copias generatim constituerunt. Caes.~~ ~~A' magok hadait~~

logi, gorum. m. Cic.

Nemzetségenkint. nach der Nationen. Generatim. Cic. A' magok hadait Nemzetenkint rendelték-el: sie haben ihre Völkern nach den Nationen geordnet. Suas copias generatim constituerunt. Caes.

Nemz- ígére nézve első, adj. an Geschlecht ist er der erste. Genere primus est. Cic.

Nemzetséges, adj. was einem Geschlecht gemein ist. Gentilitius, a, um. Plin. sec. Nemzetséges az néki: er hat das von seinen Vätern an sich: Gentilitium hoc ei est: Plin. sec. Nemzetséges hiba: ein Erbfehler. Vitium hereditarium. Cic. a stirpe generis ingeneratum vitium. Cic. Ez néki nemzetséges nyavalyája: die ist eine von der Familie geerbte Krankheit. Morbum hunc a natione derivatum habet. Quinct.

Nemzetséget illető, adj. ein Geschlecht angehend. Geneaticus, a, um. Heder.

Nemzetség' fája, -jának, -fát. -lajstroma,.

táblája: eine Stamm Baum. Geschlecht Register. Arbor consanguinitatis, -Genealogica. Jct.

Nemzetségi ágazat, -tnak, -tot: der Geschlecht Stamm. Prosapia, ~~ae~~ Stirps. Sall. Nemzetségi folyamat, -agazása: die Geschlechts folge. Successio Gentilitia, onis, æ, f. Jct. Nemzetségi nyavalya: die National Krankheit. Morbus nationalis, i, lis, m. Heder.

Nemzetség' ágozását író, -ónak, -rót: der einen Genealogie schreibt. Genealogus, i, m. Cic.

Nemzetség' lajstroma, -mának, -mát: Geschlechts Register. Genealogia, æ, f. index stirpis, -pis, m. Cic.

Nemzetségek eredeti, -tinek, -tit: der Ursprung der Geschlechts. Origo stirpis, generis, is. Cic. A' nemzetnek eredetét rendbe venni, szamba szedni: die Ursprung der ~~Geschlechts in~~ Geschlechter in die Ordnung bringen. Generis seriem deseri bene persequere. Cic.

Nemzetségek szokása szerint: eine ländliche Weise. Gentico more. Tacit.

Nemzetség' tulajdona, -nának, -nait: die Eigenschaft der Nation. Proprietas Nationis. Cic.

Nemzetségünk' törzsöke, -kének, -két: der Zeuge des Geschlechts. Auctor sanguinis, -propaginis. Sen.

Nemzett, adj. geboren. [illegible]

~~a, um~~ erzeugt. Genitus, a, um. Sil. procreatus, a, um. Cic.

Nemzettek, -knek, -ket: die Nachkommlinge. Descendentes, ium. c. Justin.

Nemző, -önek, -őt: der Erzeuger. Generator, oris, m. Cic. Genitor, oris, m. Ovid. Procreator, oris, m. Cic. Progenitor, oris, m. Ovid. A' mi nemzőink: die unsere Ältern. Parentes nostri. Ovid. Nem nemző: adj. was nicht mehr fruchtbar ist. Effetus, a, um. Plin.

Nemző atyja, -tyjának, -tyját: Vater, der erzeugt. Genitor, oris, m. Ovid.

Nemző erő, -őnek, -őt: nemző tehetség: Kraft im Werk der Erzeugung des Menschen. Plastica Virtus, utis. f. Wogt.

Nemzőink, -nknek, -nket: die unsere Gross Eltern. Progenitores nostri. Ovid.

Nemzők, -knek, -ket. die Steigenden im Stammbaum. Ascendentes, ium. c. Geneal.

Nemző-mag, -gnak, -got: der Saamen der Menschen. Genitura, æ, f. Plin.

Nemző-mag-folyás, -snak, -st: der Saamen Fluss. Profluvium genituræ. Plin.

Nemző por, -rnak, -rt: hím por á virágokon.

der Semmelstaub. Pollen, inis, n. Terent.

Nemző részek, -szek, -ket: die Zeugungstheile. Genitale, lis, n. Plin.

Nemző tehetség: l. Nemző erő.

Néne, -nének, -nét: Nennike: die ältere Schwester. Soror natu major. Cic.

Nénnye, -néd, néném: Asszony: meine ältere Schwester. Soror natu Major. Néném' Gyermeke: der Sohn der älteren Schwester. Filius Sororis. Cic. Néném' testvére: der Bruder von meiner Schwester. Frater sororis meae, aetate majoris. Testvér Néném: meine leibliche Schwester. Mea Germana Soror natu Major. A' nénnyét inti, hogy ne sírjon: er mant seiner ältern Schwester, daß sie nicht weine. Monet, Ne lacrimet soror aetate major. Cic.

Nennike, -kének, -két: die Schwesterchen. Sororcula, ae. f. natu Major. Dimin.

Nénnyének férje: der Bruder der Schwestern. Maritus sororis, i, oris, m. Nénnye á férjének: des Mannes Schwester. Glos, oris, f. Fest.

Nénnyének gyilkossa, -sának, -ssát: der von seiner Schwester der Mörder. Cic. Sororicida.

Nép, -pnek, -pet: das Volk. Plebs, bis, f. Liv. Populus, i, m. Cic. Máshová szállíttatott nép: das anderswohin übersetzte Volk. Translocata Gens. Cic. Adózó nép: ein Volk, das Contribution ablegt. Contribuens populus, tributaria plebs. Justin. Alatsony-, alávaló nép: der geringste Pöbel. Infima plebs. Cic. A' Dunán innen-való népek: die Völker diesseits der Donau. Plebs cisdanubiana. Elegy-belegy nép: eine Menge Sammlung allerhand Völker. Colluvies Nationum. Tacit. Fegyveres nép: ein Kriegsvolk. Militia, ae, f. Cic. Fejér nép: fejér személyek, patyolatos nép, az asszonyok: das Frauenvolk. Mulier, eris, f. Cic. Sexus muliebris. Colum. Sexus sequior. Appul. Gaz renyhe nép: das lüderliche Gesindel, lumpen Volk. homines perditi. Caes. Populi faex, cis, f. Cic. Gyülevész nép: zusammengelaufenes lumpen Volk. Fex hominum Congregata. Cic. Hajadon nép: das ledige, unverehlichte Volk: Turba Caelibum. Ovid. Henye-, hivalkodó-, ácsorgó nép: ein faules, und müßiges Volk. ein verfaulendes Volk. Desses et ignavae plebs. Gell. Inséget szenvedett nép: ein Elend- und Noth leidendes Volk. Egestate laborans populus. Sall. Köz nép: das gemeine Volk. Plebs, Vulgus, i, m. Cic. Labban hozzánk fordúlt népek: az alsó világ: die Gegenfüßler, die Leute, so auf der uns gegenüber stehenden Fläche der Erde wohnen, und mit die Füße gegen uns kehren. Antipodes, -dum, m. Cic. Nőstény

~~Népe, -pnek, -pem. Népeik~~ [illegible] ~~Volk. Plebs~~ [illegible] ~~Liv.~~

nép: das weibliche Volk. Feminea turba. c. f. voss. Öszvegyült nép: eine Versammlung. Corona, c. f. Cic. Palotás (szine) nép: die vornehmsten des Volkes. Primores plebis. Cic. Roppant hadi magyi nép: eine zahlreiche Armee. Magni et ingentis Numeri exercitus. Cic. Salakos nép: a' nép' allya: ein geringes Volk. Exilis plebs. Cic. Sátoros nép: a' katonák: Soldaten, die mit Zelten versehen sind. Militia tentoriis provisa. Sok nép a' játék-színben. dichte Volk sitzende Schauplätze. Spissa theatra. Horat. Sokféle nép: vielerley Volk. Diversa et varia hominum turba. Cic. Szárnyas nép: szárnyas állatok, Madarak: das Flügelwerk. Alites, num. l. ~~Szép~~ Cic. Szép nép: ein schönes-, weib- ~~nép~~ liches Volk. Venustum muliebre Genus. Cic. Szép választott nép. ein auserwähltes ~~popu~~ schönes Volk. ~~Delectus~~ Delectali flos populi. Cic. Szín nép: színe-, nagygya a' népnek: die Vornehmsten des Volkes. Primores populi. Horat. Tisztes fejér (patyolatos) Nép: ein ehrbares Frauen Volk. Honesta muliebris plebs. Teméntelen (Cigensos) Nép: vieles Volk. Multitudo plebis. Cic. Tudatlan pór Nép. ein dummes, unwissendes Volk. Vulgus insipientium. Cic.

A' nép gyar~~ma~~tokra osztatott: das Volk ist in Colonien versetzt. Plebs in Colonias deducta, distributa est: Tacit. Nints olly nép, melly meg-ne hódolt volna: ist kein Volk, was nicht wäre. Gens nulla est, quae subdita non sit. Cic. A' Népek birodalom alatt vagynak: das Volk ist unterworfen. Regnantur Gentes. Tacit. A' Föld' népe: das Landes Volk. Plebs, populus. Cic. Kedves a' nép előtt: das Volk hat ihn gern. Gratus est vulgo. Cic. A' goromba nép' arja el-lepte őtet: das grobe Volk ist ihn überfallen. Inculta et rustica Gens eum invasit. A' nép közé ki-menni: unter die Leute gehen. Exire in vulgus. Cic. in Concionem prodire Cic. A' népet el-botsátani: das Volk entlassen. Concionem dimittere, solvere, submovere. Liv. A' népet öszve-hívni: das Volk zusammenrufen. Concionem convocare. Cic.

Nép-ámittó, -tónak, -tót: ein Verführer des gemeinen Volkes. Demagogus i, m. Graec. Suid.

Népa, -pának, népát: tsimaz forma mérges állat: ein Scorpion, ein giftiges ~~Unge~~ Ungeziefer. Nepa, ae, f. Colum.

Népedelem, -lemnek, -lmet: a' nép' uralkodása: die Volks Regierung: Regiment. Regimen Democraticum. i, n. Graec.

sein-, dein-, mein u. s. w. Volk. Plebs mea, tua, ejus. Liv. Egész város' népe kin volt: das ganze Volk der Stadt war im Draußen. Totus populus ~~Népe~~ (incola) Civitatis foras fuit.

Népenként, adv. Von Volk zu Volk. Populatim. Appul.

Néper vize, -zinek, -zet: der Nieper Fluß in Polen. Borysthenes, -nis, m. Graec. Herodot.

Népes, ~~-nek, -st~~ adj. Volkreich. Frequens. Populosus, a, um. Solin. Populo abundans, -ntis, o. Népes Oskola: eine Schule, die viele Jugend besuchet. Celebris schola. Cic. Népes város: eine volkreiche Stadt. Populosa Civitas. Appul.

Népesedni, -sedem, -sedik: bevölkert werden. Impopulari. Petron. Populosum ~~[illegible]~~ fieri. Petron.

Népesíteni, -sitek, -sit; -sitem, -sitti a' várast. Die Stadt bevölkern. Impopulare Urbem. Petron.

Népesítés, -snek, -st: die Bevölkerung. Impopulatio, onis, f. Propagatio hominum. Cic. A' népesítés fő targygya a' Fejedelemnek, die Bevölkerung ist der größte Gegenstand des Landfürstens. Impopulatio est summum objectum Regnantis Principis. Heder.

Népesség, -ségnek, -get: Menge des Volkes. Populositas, atis, f. Arnob.

Népestül: adv. Haufenweis. Populatim, turmatim. Appul.

Népesülni, l. Népesedni.

Népetlen, adj. Népetlenné tenni az Országot: das Land entvölkern. Populo, Civibus orbare, privare Provinciam.

Népetlenülés, -snek, -st: die Entvölkerung. Desertus populi, us, m. Liv. A' pestis által okoztatott Ország' népetlenülésén segíteni: die durch Pest verursachte Entvölkerung abhelfen. Provinciam per pestem populo privatam restaurare, sublevare. Cic.

Népetske, -kének, -két: ein kleines Volk. Popellus, i, m. — annak hízelkedni: dem gemeinen Pöbel schmeicheln. Blando caudam jactare popello. Persi. ei adulari. Tacit.

Nép-fogyasztás, -snak, -st: die Entvölkerung. Populatio, vastatio incolarum. Saluft.

Nép-gyűlés, -snek, -st: die Versammlung des Volkes. Conventus populi, us, m. Cic.

Nép-gyűlölő, -lőnek, -lőt: ein Menschenfeind. Misanthropus, i, m. Cic.

Népi, adj. néphez-való: gemeinverständlich, das Volk angehend. Popularis, e. c. Cic.

Nép-igazgatás, -snak, -st: Lakkormány. Die Politic. Politia, ae, f. Cic.

Népet ingerlő, -lőnek, -lőt: ein Aufwiegler. Irritator plebis. Cic.

Nép' kedvében járó, adj. dem das Volk zugethan ist. Cui populus favet, Quem populus corde fovet. Cic.

Nép' akadállya, -akadályoskodása, -sának, -dását: die Verhinderung des gemeinen Volks. Impedimentum vulgi. Cic.

Népnek allya. – a' nép' allyának, a' népnek allyát: das geringe Volk. Homines Quintæ Classis. Gelli. ~~gens~~ Plebs infimæ sortis. Cic.

Nép-nagyai, -inek, -ait: die vornehmsten Männer des Volks. Primores populi. -rum. Horat.

Nép-országlás, -onak, -st: Regiment ~~des~~ des gemeinen Volks. Democratia, æ, f. Suid.

Nép-rendelés, -snek, -st: die Anordnung des Volk. Ordinatio populi, onis, f. Colum. A' nép-rendelését el nem fogadni. dem Schluss des Volkes nicht gehorchen. Populi scito non parere. Nepos.

Nép-pezsgés, -gésnek, -st: die Volksgährung. Motus, den tumultus tremor Populi. Schall.

Nép-pusztítás, l. Nép-fogyasztás.

Nép salakja, -jának, -ját: nép sepredékje, -allya: der geringste Pöbel. Fæx populi. Cic.

Népség, -gnek, -get: község, köz-nép: das gemeine Volk. Plebs, populus, vulgus, i, m. Cic.

Nép' sepredékje, l. Nép' allya.

Nép' sokasága, -gának, -gát: Menge des Volkes. Populositas, atis, f. Fulgent.

Nép-szállítvány, -nynak, -nyt: das Volk, das wohin geführt wird, um dort sich zu setzen. Colonia, æ, f. Cic.

Neptunus, -snak, -st: Tenger' Istene. Neptunus, Gott des Meeres. Neptunus, i, m. Maris Deus. Plant.

Nép' uralkodása, -sának, -sát: l. [illegible]-országlás.

Nép-zendülés, -snek, -st: die Volksempörung. Seditio -, tumultus populi. A' nép' zendülése ki-ütött: die Volksempörung ist ausgebrochen. Seditio -, tumultus populi erupit. Cic.

Nép-zsibbongás, -snak, -st: das Summen des Volkes. Susurrus plebis. Cic.

Nerita, -tának, -tát: féreg' neme: eine Art der Muschel. Nerita, æ, f. Nerite, -rites, f. Plin.

Nertz, -rtznek, -rtzet: 1. állat' neme: der Baummarder. Martes fenaria. is, æ, f. Linn. Mustela lutreola.

2. Háló, retze: ein Netzgestrickwerk. Reticulum, i, n. Cic.

Nertzelés, -snek, -st: ~~kötése~~ [illegible] lő Kötés: das Stricken. Textura reticuli. Plant.

Nertzelni, -rtzelek, -rtzel; -rtzelem, -rtzelé: rétzet kötni: ein Netzgen stricken. Reticulum nectere, texere. Cic.

Nertzezés. l. Nertzelés.

~~[illegible], -stének, -stét: Anastasia, Anastasia, æ, f. N. p. Mulier.~~

Neste, -stének, -stét: kereszt név: Anastasia, Anastasia, æ, f. N. p. Mulier.

Nester fejér-vár, -rnak, -rt: Niester Weissenburg. Hermonassa, Nester alba.

Nester-vize, -zének, -zét: der Niester fluss. Tyras, æ, m. fluv. Plin.

Nesz, -sznek, -szt: hire valaminek: Rumor, oris, m. Cic. Neszét hallani valaminek: Wind von etwas bekommen. Rumorem rei alicujus audire. das Gerücht, das Geräusch, die Gemurmel der Leute. Rumor, oris, m. Cic. Neszét hallani

valaminek: Wind von etwas bekommen. Rumorem rei alicujus rei audire, odorari aliquid. Cic. Semmi neszét nem hallani: Man hört nichts davon. Nihil de eo auditur. Cic.

Nesze-, neszsze: ne, fogd, vedd-el: Ne! egygy darab kenyér: da hast ein Stück Brod: Accipe frustum panis. Neszsze egy' kantsó bor! da hast du ein Krug voll Wein. Eccum amphoram Vini. accipe, cape hanc — Plaut. Neszszetek! netek! da habt ihr! En vobis! Neszsze a' ritka madarat: da hast du einen Vogel. En, hem raram avim! Prov

Neszelni, -szelek, neszel: várni, vigyázni, warten, etwas in Acht nehmen. Exspectare, praestolari. Csak úgy neszeltem (füleltem, 's vártam mikor le-ült, hogy mit szóll: ich hab gepaßt, da er sich nieder setzte, was er sagen wird. Exspectavi dum sedisset, quid dicturus sit.

Neszezni, -szezek, -szez: in Acht nehmen. Animadvertere. Cic. Valamit neszszezek: észre-veszek, körel hallok, sejtek ~~etwas~~ hören, bemerken. Animadvertere aliquid. Cic.

Netalán, netalám, netalántán: damit nicht etwa. Ne forte. Netalán meg-szeretsük őtet valaha: damit wir ihn nicht etwa lieben möchten. Ne quando eum adamare inciperemus. Cic.

Netalántán, adv. damit nicht. Ne forte. Cic. Netalántán vétsek vele: damit ich dadurch keinen Fehler begehe. Ne forte errorem admittam. Cic.

Név, évnek, vet, vek pl. der Nahmen. Nomen, inis, n. Cic. Vocabulum, ~~Ct.~~ n. Gell. Adott nevek: die beygelegten Nahmen. Nomina impositiva. Plin. Elő név: ein Vornahmen. Praenomen, inis, n. Cic. Valakinek elő-járó név nélkül levelet küldeni: ohne Vornahmen an einen schreiben. Sine praenomine Epistolam ad aliquem mittere. Cic. Eredeti név: Stamm Wort, so von keinem andern abgeleitet ist. Nomen vel verbum primitivum. Gramm. Eredett név, melly mástúl származott: ein Wort, das von einem Andern abgeleitet ist. Nomen derivativum. Gramm. Idegen név: ein fremder Nahmen. Peregrinum Nomen. Cic. Jártas nevek: Községes nevek: die gemeinen Nahmen. Trivialia Nomina. Inscr. Keresztény Név: der Christlichen Nahmen. Nomen Christianum. enthält den Christlichen Nahmen vieles. Nomen Christianum multa continet in se. Kerest név: der Tauf Nahmen. ~~N~~ Nomen Baptismale. Eccl. Költött név: ein erdichteter Nahmen. Commentitium Nomen. Cic. Közös név: ein Nenn Wort, womit man die Dinge überhaupt benennt z. B. arbor, urbs, vir, mulier. Nomen appellativum. Gramm. Magában érthető Név: Haupt Wort. Substantivum nomen. Gramm. Magának do fel-vett, faragott, -tsinált név: ein angenommener Nahme. Adscitum Nomen. Aet. Magános, tulajdon név: ein eigener Nahme. Nomen Proprium. Gramm. Mássa értekető név: der Beywort, Ad

jectivum. Gramm. Mástúl adatott név: ein aufgelegter Nahme. Impositum Nomen. Plin. Nagyságos név: ein Gnädiger Nahme. Magnificum Nomen. Cic. Öszve tett név: ein zusammen gesetztes Wort. Compositum Nomen. Gramm. Sokakkal közös név: Nahmen, den Viele führen. Vagum Nomen. Plin. Tsúf név: Schelmnahme, Spitz Nahme, Spottnahme. In contumeliam alicui impositum ~~Nomen~~, effictum Nomen. Tulajdon név: ein eigener Nahme. Nomen Proprium. Gramm. Veszett név: ein verschreiener, toller Nahme. Rabiosum, ~~Nomen~~ rabidum nomen. Plin. Valakitül vett név: der Zunahme. Agnomen, inis n. Lex antiq. Rom. Vezeték név, der Zunahme. Cognomen, inis n. Gentilitium Nomen. Gramm. Egygy név alatt, vagy névvel: da man mit ein Wort von den gleichen Dingen spricht. Universe. adv. Heder. Költsönözött (más) név alatt lappangani: unter fremden-, entlehnten Nahmen verborgen seyn. Sub alieno nomine latitare. Cic. Más név alatt utazni: incognito reisen. Omnibus ignotum esse, et sic peregrinari. Nepos. Másnak neve alatt levelet írni: einem unter einer andern Nahmen einen Brief schreiben. Alicui alieno nomine litteras scribere. Cic. Úgy gondolom az a neve: ich meine, er führet diesen Nahmen. Arbitror, eo nomine esse. Cic. Nem tsak egy ebnek

Taxi a neve: es giebt mehreren flockete Hunde. Plures reperiuntur ~~macu~~ maculis conspersi canes. Prov. Isten' nevében: in Nahmen Gottes. In nomine Dei. Valakinek a nevében valamire kérni valakit: einen in eines Nahmen zu etwas bitten. Alicujus nomine rogare aliquem. Cic. Mi a neved? wie heißt du? Quod tibi nomen est? Cic. Quis vocare? Plaut. A' melly ebet el akarnak veszteni, dühös nevét költik: der einen Hund umbringen will, so haltet ihn als wüthenden. Qui canem vult occidere, fingit illum rabiosum. Prov. Ennek nints különös tulajdon neve: das Ding hat keinen eigentlichen Nahmen. Res haec non habet Proprium Vocabulum. Cic. Jó-, vagy rossz híre, 's neve vagyon: er steht in einem guten, oder übelen Nahmen. Bene-, vel male audit. Cic. Annak sok neve van: er hat einen unbeständigen Nahmen. Vagi nominis id est. Plin. A' Gyermeknek, míg nem születik, nints neve. das ~~K~~ ungeborne Kind hat noch keinen Nahmen. Nondum natus infans nullum Nomen habet. Heder. Kegyetlen neve volt: er ist ein grausamer Mensch genannt worden. Crudelis nominatus est. Cic. Sok dolognak nintsen igaz deák neve: viele Dinge sind, die Lateinisch nicht benennt sind. Multa sunt latine non denominata. Quint.

ad Heren. A' hajóknak nevezeti: die Benennungen der Schiffe. Appellationes navium. Plin.

Neveket elö-számláló: der einen nach den andern Nahmen sagt. Nomenclator, oris, m. Cic. A' neveknek elö-számlálások: die Nennung der Nahmens. Nomenclatio, onis, f. Cic. A' nevek' lajstroma: ein Verzeichniss, oder Register der Nahmen. Registratura, ae, f. Plin. Köszöntsed nevemmel ötet: grüsse ihn in meinem Nahmen. Verbis meis dic ei salutem. Cic. A' nevemet-is már el-felejtettem, ich habe schon meinen Nahmen vergessen. Etiam nomen meum jam perdidi. Terent. Valakit tulajdon nevén hivni: einen Dinge mit ihrem Nahmen benennen. Appellare aliquid suo nomine. Cic. Valakivel egygy néven lenni: mit einem gleichen Nahmen führen. Ejusdem Cog-Nominis esse cum aliquo. Cic.

Néven nevezni a' dolgot: eine Sache mit seinem Nahmen benennen. Nominare rem suo nomine. Cic. Jó-, vagy rossz néven venni valamit: etwas gut, oder schlecht aufnehmen. Bene vel male accipere aliquid. Aequo et bono vel iniquo et malo animo accipere aliquid. Cic. Nehéz szivvel vette, hogy — er hat es ungern gesehen, dass — Graviter (gravi animo) tulit, quod — Ha beszédemet nem jó néven veszed, nem tehetek ellene: wenn du meine Rede übel aufnimmst, kann ich nicht dafür. Si sermonem meum malo fers animo, contra ire non possum. Cic.

Micsoda néven vette, hogy meg-látogattad ötet? wie hat er es aufgenommen, dass ihr besuchet habt? Quo animo accepit quod tu eum inviseris? Cic. A' baráti nevvel vissza-élni: den Nahmen Freundschaft missbrauchen. Abuti nomine amicitiae vel amicitia alicujus. Cic.

Tsak nevérül ismeretes: ist nur den Nahmen nach bekannt. Nomine tantum cognitus. Plin. De nomine tantum notus. Ad.

Valakinek minden féle rút és tsúf nevet adni: einem allerley schimpfliche Nahmen anhängen. Contumeliosis verbis aliquem persequi. Cels. Nevet adni mindennek: einem jeden Dinge den eigenen Nahmen geben. Vocabula rebus imponere. Horat. A' maga nevét az egész világgal meg-ismértetni: seinen Nahmen der ganzen Welt bekannt machen. Nomen suum late in ultimas terras extendere. Horat. Valakinek hírét, nevét betsteleníteni: einem einen üblen Nahmen zuziehen. Inhonestas famas alicui injungere. Ambr.

Nevét el-változtatni: seinen Nahmen verändern. Nomen suum commutare. Cic. Polgár Mester nevet viselni: Nahmen eines Burgermeisters führen. Sustinere titulum Consulatus. Cic.

Isten panasz névre ne vegye: Gott soll es nicht übel aufnehmen. Ne Deus hoc in malam partem accipiat. Cic.

Jó hírt 's nevet után járni: einen guten Nahmen zu erlangen suchen. Bonam famam consectari. Cic. Hírünk, nevünk volt egész Siciliában: in ganzen Sicilien war unser Nahme berühmt. Erat in Syria nostrum Nomen in gratia. Cic.

Nevedék, -ének, -ket: Neveltetni fel-serdült ifjú: ein Jüngling, Zögling. Adolescens, ntis. c. Cic. 2. adj. Nagyon nevedék ifjú: sehr jung, aufgewachsen. Novellus, a, um. Cic. Succrescens, ntis, o. Cic. Nevedék hajtás, tsemeték növése: der Sprößling. Palmes, itis, m. Plin. Surculus, i, m. Varr. Ramus tenellus, i, m. Terent. Játszanak a' nevedék ollók: die jungen Lämmer springen, hüpfen herum. Lusitant agnini pulli. Nevedék palánta: die junge Pflanzen. Succrescens planta. Cic.

Nevedékeny, adj. ein junger Mensch. Adolescens, ntis, c. Cic. Pubens, ntis, o. Stat. Valakinek a' nevedékeny fiát meg-gyilkolni: einen jungen Sohn umbringen. Impuberem filium alicujus necare. Cic. Nevedékeny (hajadon) leányokat elő szóllitani: die junge Mägdchen hervorrufen. Adolescentulas provocare. Terent. Nevedékeny újj: der Goldfinger. Digitus annularis. Plin.

Nevedékenység, -gnek, -get: das Wachsthum, das Zunehmen. Accessio, incrementum, succrescentia, e. f. Heder. It. adolescentia, ae, f. Cic.

Nevekedés, -ének, -t: "nevelkedés" Gyarapodás, szaporodás: das Wachsthum, das Zunehmen in Wachsthum, der Zuwachs. Augmentum, i, n. Gramm. Incrementum, i, n. Cic. profectus, us. Id.

kis nevekedés: kleine Vermehrung, ein kleiner Zuwachs. Incrementulum, i, n. Appul. A' betsületnek nevekedése: die Vermehrung der Würde. Accessio dignitatis, honoris. Cic. Idejében nevekedés a' tisztségében: zur rechten Zeit vorwärts kommen in seinem Amt: Officiorum et aetatis gradus. Cic. A' jóban nevekedés: der Fortgang in Tugenden. Progressus virtutis. Cic. Javainak nevekedése, meg-gyűlése: die Vermehrung der Güter. Tumor rerum familiarium. Paris. Idejében nevekedés: der Fortgang des Alters. Progressus aetatis. Cic. Szerentséjének nevekedése: die Zunehmung des Glückes. Accessio fortunae. Cic.

Nevekedett, adj. erwachsen. Maturus, a, um. Cato. Félig nevekedett: halb gewachsen, im halben Alter: Dimidium adultus.

Nevekedhető, adj. zunehmend. Provectibilis, e. Fulgent. Ennek a' munkának betse szüntelen nevekedésben vagyon: der Werth dieser Arbeit wird immer vermehrt. Pretium hujus laboris continue crescit. augez. Cic. Szép nevekedésű gyermek: ein Knabe so wohl zunehmend. Magni puer profectus, us, m. Plin.

Nevekedni, -dem, -dik: wachsen, zunehmen, größer werden. Augescere. Tacit. Crescere. Liv. Aetatis gradus scandere. Ovid. Nevekedni a' jóban: in der Tugend zunehmen. Procedere in virtute. Cic.

Nevekedik

porodik az adósság: die Schulden schwellen auf. Aes alienum crescit. Cic. Valakivel együtt nevekedni: mit einem zugleich aufwachsen. Aetatem cum aliquo agere. Cic. Pubescere cum aliquo. Virg. A' földbül nevekedik a' fa, -fü: die Bäume, das Gras wachst aus der Erde hervor. A terra dicitur se tollere Arbor. — Sub crescit herba. Colum.

Nevekedik a' fájdalom, der Schmerz wird grösser. Dolor exsurgit gravior. Sen. Naponkint nevekedik a' galibánk: das Hinderniss breitet sich von Tag zu Tage weiter hin. In dies malum longius manat. Cic. Téjjel nevekednek, tápláltatnak a' tsetsemö-kisdedek: die säugenden Kinder werden mit Milch genähret. Infantes lacte crescunt, nutriunturque. Ovid. Naponkint nevekedik vala a' harag. der Zorn ist täglich heftiger geworden. Major in dies ira eminebat. Liv. Helyébe nevelkedni valaminek: einem nachwachsen. Succrescere alicujus aetati. Cic. Méltóságában nevekedni: weiter in den Ehren Aemtern gehen. Procedere longius honoribus. Cic.

Naponkint nevekedik: von Tag zu Tage nimmt die Krankheit zu. In dies augetur, ingravescit morbus. Nagyra nevekedik: egész mangaléra: er wachst sehr hoch. In excelsitatem nascitur. Plin. Pergrandescit. Noni. Nevekedik a' pártütés: der Aufruhr nimmt täglich zu. Gliscit seditio in dies. Liv. Nevekedik a' déli szél: der Südwind erhebet sich. Increbescit Auster. Cic. Nevekedten nevekedni a' jóban: einen beträchtlichen Fortgang machen in Guten in Tugenden. Egregie proficere in bono. Cic.

Nevekedö, adj. p. o. betegség: zunehmende Krankheit. Crescens, ingravescens morbus. Cic. Nevekedö erdö: ein zunehmender Wald. Succrescens silva. Virg.

Nevekedve, part. A' meleget tsak fokonkint nevekedve alkalmaztatni: die Wärme allmählig anbringen. Calor sensim ac pedetentim est adhibendus. Cic.

Nevelés, -snek, -st: die Erziehung. Educatio, onis, f. Cic. Barom nevelés: die Aufziehung der Viehes. Educatio pecorum. Colum.

Neveletlen, adj. p. o. gyermek: ein unerzogenes Kind. Non educatus Puer. Cic.

Neveletlenség, -gnek, -get: die Unerzogenheit. Neglectus educationis.

Nevelkedés, -snek, -st: 1. das Wachsthum, das Zunehmen im Wachsen. Incrementum, i, n. Cic. 2. Szaporodás: der Zuwachs, die Vermehrung. Accessio, onis, f. Cic. Amplificatio, onis, f. Propagatio, onis, f. Varr.

Nevelkedni, ~~-dem~~, -kedik: 1. wachsen, zunehmen. Crescere. Liv. Incrementum capere. Colum. A' több lásd: Nevekedés, és a' többit.

Nevelni, -velek, -vel; -veltem, -velt: a' gyermeket: das Kind erziehen. Puerum educare. Cic. 2. Nevelni (szaporitani) az adót, a' fizetést: den Zins, die Besoldung vermehren. Censum, vel salarium augere. Cic.

Nevelö, -önek, -töt, Erzieher. Educator, oris, m. Cic.

Nevé napja valakinek: der Nahmens Tag. „Dies onomast. Lex."

Nevendék, -kenek, -ket: jung, noch nicht herangewachsene. Adolescens, ntis. c. Item -nevelés alatt lévö gyermekre: der Zögling. Eleve. Alumnus, i, m. Stat.

Nevendék pap, -papnak, -pot: kis pap: der junge Cleriker. Clerus junior, oris, m. Biblion.

Nevendék ujj: -jnak, ujjat: der Goldfinger. Ringelfingerl: Annularis digitus, is, ti. m. Gelli.

Nevenkint, adv. nahmentlich. Nominatim, Nomine tenus. Cic. Nevenkint elö-szóllitani á tselédet: die Dienstboten nahmentlich vorrufen. Famulitium nominatim provocare. Cic.

Nevén szóllitani, -litok, -lit; -litom, -littya: -valakit: jemanden mit Nahmen nennen. Nomine appellare aliquem. Cic.

~~Nevet~~

Neve szerint, adv. nahmentlich. Nominatim. Cic.

Nevet adni valakinek: einem einen Nahmen geben. Nomen alicui dare, -indere. Plaut.

Nevetdegelni, -gélek, -gélt; -gélem, -géli: oft lachen. Subridere. Cic.

Nevetés, -snek, -st: das Lachen. Cachinnatio, onis, f. Cic. Risus, us, m. Cic. Farkas nevetés: kedve ellen-való kaczagás: ein Lachen in seinem Unglück. Sardonius risus. Cic. Hangos nevetés: das helle laute Lachen. Sonorus risus. Tibull. Jó ízű nevetés: ein schmackhaftes Lachen. Risus sapidus. – Sapidatus. Appul. Petr. Keserü nevetés: ein bitteres Lachen. Sardonius risus. Cic. Nevetésre valót mondani: etwas zum Lachen vorbringen. Risu dignum quid proferre. Cic. Alig tarthattam magamat á nevetéstül: ich habe mich kaum vom Lachen enthalten können. Vix risum tenere, ~~[illegible]~~ comprimere potui. Cic.

Nevethetni, -tek, -het; -hetem, -heti: lachen können. Ridere posse. Cic.

Nevetkezni, -kezem, -zik: midön többen vannak együtt: ein Gelächter anfangen. Corridere, Risum movere. Horat. Magok közt nevetkeznek: die machen unter sich ein Gelächter. Inter se jactant ridicula. Plaut. Sokáig nevetkeztek együtt: Sie haben lange ein Gelächter gehabt. Diu inter se riserunt. Cic.

Nevetetlen, adj. ohne Lachen. Sine risu. ✕ Röhögö, nevetö.

Nevetlen, adj. unbenannt, der keinen Nahmen hat. Anonymus, a, um. Hederic.

Nevetni, -vetek, -vet; -vetem, -veti, kacagni: lachen. Ridere, risum edere. Lucr. ✕ Mérgelödni. Majd agyon nevette magát: er hat sich halb todt gelacht. Ferre risu emortuus est. Terent. – Alattomban-, titkon nevetni: heimlich lachen. In stomacho ridere. Cic. Valamin nevetni: über etwas lachen. Ridere aliquid. Cic. Crassus tsak egyszer nevetett éltiben: Crassus hat nur einmahl in seinem Leben gelacht. Crassus semel in vita sua risit. Cic. Édesdeden nevetni: herzlich lachen. Dulce ridere. Catull. Fennyen-, hangosan nevetni, ~~[illegible]~~ -teke: Sie haben hell und laut gelacht. Altum riserunt. Cic. Fogait vitítva nevetni, nyeríteni valakire: einen anlachen, anwiehern. Adhinnire alicui. Plaut. Adridere cui. Cic. Majd meg-ütötte á gu-

ta, úgy nevetett: zum Schlagflusse hat er gelacht. Fere ipsum apoplexia tetigit, ita risit. Woyta. Nagy hahotával nevetni: hell laut lachen. Ingentem tollere risum, — edere risum. Cic. Hát megett nevetni: hinter dem Rücken lachen, hinterrucks lachen. A tergo ridere. Cic. Erre még a' fél-holt-is nevetne. Über das möchte der halbtodte lachen. Hoc et semianimis rideret. Liv. Nevetni-is, sírni-is: lachen und weinen zugleich. Ridere fletu mixto. Stat. Tsak neveti a' jó intést: er ~~er~~ lachet, achtet die Ermahnung nicht, nur lachet er darüber. Contemnit, et ridet saltem monitiones. Cic. Kedvetlen nevetni: Muthlos lachen. Alienis mandibulis ridere. Prov. Ezt nevetnem kell: das muss ich lachen. Hoc mihi est risui. Cic. Nevetni kezdett: er fienge an zu lachen. Risus ei obortus est. Liv. A' nevetőkkel nevetni: Lachen mit den Lachenden. Ridentibus adridere. Horat. Olly furtsán viselte magát, hogy nevetnem kellett neki: er hat sich so gross gehalten betragen, dass ich lachen hab müssen darüber. Adeo lepide se gessit, ut ei adridere debuerim. Horat. Nem nevetni: nicht lachen. Non ridere, risum tenere. Plaut. Melly igen nevettek rajtad? wie lachten nicht die Leute über dich? Qui risus hominum de te erat? Cic. Reám nevetett: er hat auf mich gelacht. Adrisit mihi. Cic. Ő titeket nevetett, és ti őtet: er hat euch ausgelacht, und ihr ihn. Vos ab illo irridemini, et ipsi illum vicissim eluditis. Cic. Téged nevetnek: man lacht über dich. Tu irrideris, de te ridetur. Cic. A' vak neveti a' vakot, a' kantsalt: die Schielenden an, der Blinde lacht den nicht Sehenden aus. Clodius accusat moechos, Catilina Cethegum. Prov. Rectus loripedem deridet. Prov. Zajosan nevetni: laut lachen. Cachinnari. Cic.

Nevető, -őnek, -őt: ki-nevető, tsúfolódó: ein Spötter, der Spottvogel. Risor, oris, m. Horat. valakire nevető, vigyorgó: der jemanden anlächelt. Adrisor, oris, m. Cic. 2. adj. nevető: lachend. Risibilis, e. c. r. risibundus a, um. Plant.

Nevetős, adj. nevetni való nevetséges p. o. beszéd: eine Rede mit untermengtem Lachen, da man zugleich redet, und lachete. Risiloquium, ii, n. Tertull. Nevetős dolog: ein lächerliches Ding. Risibunda res. Plaut. Ridicula res. Cic.

Nevetség, -gnek, -get: das Gelächter, was zum lachen. Cachinnus, i, m. Risus, us, m. Cic. Farkas nevetség: das Lachen in seinem Unglück. Sardonius risus. Cic. Ekes nevetség: eine Kurzweile, was lächerliches. Deridiculum, i, n. Terent. Zajos-, hangos nevetség: das hell laute Lachen. Cachinnus, risus sonorus. Tibull. Merő nevetség a' dolga: seine Sache ist eine Kurzweile. Res ejus deridiculo est. Tacit. Nevetséget indítani: eine Kurzweile anstellen. Risum concitare, excitare. Cic. Nevetséget, kaczajt űzni: ein Gelächter anrichten. Risum movere. Cic. Valakiből nevetséget űzni: einen lächerlich machen. Pro ridiculo habere aliquem. Ter. Nevetségnek okáért: Gelächters halben. Ridiculi causa. Cic. Valakinek szavát [nevetségre fordítani:

einer Wort zu lachen machen. Verbum alicujus in risum convertere. Cic. Nevetség támadott köztök: ein Gelächter ist unter ihnen entstanden. Risus factus —, excitatus est inter eos. Cic.

Nevetséges, adj. auslachenswert, lächerlich. Deridiculus, a, um. Facetulus, a, um. Perridiculus, a, um. Cic. Nagyon nevetséges —: sehr lächerlich. Perridicula res. Cic. Nevetséges ~~dolog~~ ez: das ist ein possierliches Ding. Haec res est ridicula, et jocularis. Cic. Nevetségesebb magát látni, hogysem beszédit hallani: er ist lächerlicher ihn zu sehen, als seine Gespräche zu hören. Facie magis, quam facetiis ridiculus. Cic. Maga teszi magát nevetségessé: er macht sich selber zum Gelächter. Solus se risui aliorum exponit, Terent. Nevetségessé lett a' szegény öreg. der arme Alte ist zum Gelächter geworden. Deridiculo fuit miser senex. Plaut. Valakit motskolódó versekkel nevetségessé tenni: einen in einem Pasquille durchziehen. Aliquem carmine mordaci distringere. Ovid.

Nevetségesen, adv. lächerlich. Ridicule. Cic. — mondani valamit: etwas auf eine lächerliche Art vorbringen. Facete, lepide —, ridicule dicere aliquid. Cic.

Nevetséges ~~szabású~~. adj. lächerlich. Ridiculus, a, um. Cic. Ő nekem nevetséges szabásúnak (nevetségesnek) tetszett lenni: er ist mir lächerlich vorgekommen. Ridiculus mihi apparebat. Boeti.

Nevetségre-való: adj. zum lachen sinnlich. Perridiculus, a, um. Cic.

Nevetség szerző, adj. lachend machend. Risifer, a, um. Monin. Gelasimus, a, um. Martin.

Nevettében, -tedben, -tében. majd el-dőltem, majd meg-fúltam nevettemben: ich wäre vor lachen fast umgefallen, — fast erstickt. Fere corrui, — fere suffocatus sum risu. Cic.

3 Nevetve, part. lachend. Ridendo. Nevetve fakadni: anfangen zu lachen. Occipere ridere. Ezeket ő nevetve mondotta. das hat er lachend gesagt. Ridens haec dixit. Cic.

1 Nevettetni, -ttetek, -ttet; -ttetem, -tteti: valakit. jemanden zum Lachen bewegen. Facere, ut quis rideat.

2 Nevettető, -őnek, -tőt: der Spaßmacher, der Spaßvogel. Jocosus. Scheller

Nevezdegelés, -snek, -st: Benennung. Nominatio, onis, f. Cic. Nuncupatio, onis, f. Plin.

Nevezdegelni, -gelek, -gel; -gelem, -geli: nennen. Nominare. Cic. Valakit betsületnek okáért nevezdegelni: einen Ehren halber nennen. Nominare aliquem honoris causa. Cic.

Nevezés, -ének, -zést: das Benennen. Nominatio, denominatio, onis, f. Cic. Nomenclatio, onis, f. Nuncupatio, onis, f. Plin.

Nevezet, -tnek, -zetet: Benennung. Nomen, -minis, n. Cic. Appellatio, onis, f. Cic. Nomenclatio, onis, f. Ditséretes nevezet: die rühmliche Benennung. Honoris vocabulum, — nomen. Cic. Helységtül-vett nevezet: der Nachname, den man von einer Ortschaft genommen hat. Agnomen, inis, n. Lex antiqua. Praedicatum. n. Köz nevezet: eine gemeine Benennung. Communis nomenclatio, onis. f. Cic. Idegen, fel-vett nevezet alatt utazni: unter einem fremden Nahmen reisen. Sub incognito peregrinari. Cic. Nevezetben se

leggyen. Man soll es gar nicht nennen. Ne nominetur quidem. Cic. Nagy nevezetben lenni ~~in grossem~~ ~~Ruf stehen~~ ~~Benennung~~ ~~Lorgnette~~ ~~magno~~ ~~m~~ a' nép előtt Rumore claro ~~apud~~ apud Vulgus esse. Cic. Kitül vesred a' nevezetedet? von wem hast du deinen Nahmen erhalten? A quo nomen tuum trahis? Colum. Nevezetinek nem tudgyák az okát: man weis die Ursache dessen Benennung nicht. Causa nominis est in dubio. Suet. Tsak nevezet, és nem tétel szerint való keresztények ezek: diese Leute führen nur den Nahmen der Christen, in der That aber nicht. Tantum Nomine, et non re sunt hi Christiani. Tertull.

Valakirül való nevezet: der Nachnahmen. Agnomen, inis, n. Lex antiq.

Nevezetes, adj. namhaft. Nominatus, a, um. Cic. Nevezetes dolog: ein berühmtes Ding. Res celebrata, ae, f. Cic. Ez nevezetesebb az ékes szóllásban: der ist mehr berühmt in der Beredsamkeit. Eminentissimus in eloquentia. Quint. Azt tartom leg nevezetesebbnek: das halte ich für mein vornehmstes. Id mihi palmarium est. Teren. Hüsége miatt nevezetes: er ist berühmt wegen seiner Treue. Fide insignis. Tacit. Nevezetes ember: ein berühmter Mann. Praepotens ac clarus Vir. Cic. Eszére nézve naggyon nevezetes: sehr berühmt wegen seines Verstandes. Praenobilis ingenio. Appul. Nevezetes napok: Merkwürdige Täge. Memorabiles dies. Cic. Nevezetes nevek: berühmte Nahmen. Nomina Celeberrima. Cic. A' munka nevezetessé mesterét: das Werk macht den Meister berühmt. Drcendit opus artificem. Virgil. Nevezetessé tenni valakit: jemanden berühmt machen. Celebrem et clarum facere aliquem. Cic.

Nevezés, -snek, -st: die Benennung. Institutio, onis, f. nuncupatio, onis, f. Plin. Örökösi nevezés: die Einsetzung eines zum Erben. Institutio heredis. onis. f. Digest.

Nevezetesen, adv. vornehmlich. Imprimis, potissimum. Cic. Nevezetesen köszönts őtet szommal: begrüsse ihn mit meinem Nahmen vornehmlich. Illi articulate salutem dices. Cic.

Nevezetesség, -gnek, -get: die Merkwürdigkeit. Res memorabilis nominatior. Az írása tele van nevezetességekkel: seine Schrift ist voll Merkwürdigkeiten. Scripta ejus plena sunt rebus nominatioribus. Plin. A' városnak nevezetességeit meg-nézegetni: die Raritäten der Stadt besehen, anschauen. Res memorabiles civitatis perlustrare. Cic.

Nevezetesíteni, -sítek, -sít, -sítem, -sít: ~~valamit: etwas Nahhaft machen.~~ Valamit nevezetessé tenni: etwas nahmhaft machen. Aliquid clarum et memorabile facere. Cic.

Nevezetlen, adj. ungenannt, unnennbar. In- non nominatus, a, um. Woyt. Nomine carens, ntis, o. Ge

Nevezet szerént, adv. nahmentlich. Nominatim. Ces. Articulate. Cic. Nomine tenus. Tacit. Én ezt nevezet szerint meg-tiltottam: dieses hab ich dir nahmentlich verbothen. Ego hoc tibi conceptis verbis nominatim prohibueram; interdixi. Cic.

Nevezet szerént-való, adj. Nominativus specialis, c. c. Capitol. [illegible]

Nevezhetetlen, adj. Der nicht Name eigentlich genannt werden kann. Innominabilis, c. c. Tertull.

Nevezett, adj. az előbb nevezett. Der Vorbesagte. Ante-, vel supra dictus, a, um. Zugenannt, Appellatus, a, um. Nepos.

Nevezetü: nagy nevezetü ember: ein Mann von Ansehen. Heros, onis, Cic. Clarus, Gloriosus, Praeclarus, Insignis, Egregius, Eximius, Excellens, Praestans, Praecipuus, Singularis, Luculentus, Illustris, Conspicuus, Spectabilis, Notabilis, Memorabilis, Famosus, Celebris, Nobilis, Magnus, Amplus, Ornatus, Honestus, Honorabilis, Honoratus, Gravis, Dignus, Auctoritate praeditus, Auctoritatem habens, Auctoritatem habens apud aliquem, Auctoritatem habens cum aliquo, Auctoritatem habens inter aliquos, Auctoritatem habens in aliquo, Auctoritatem habens ad aliquid, Auctoritatem habens ad aliquem, Auctoritatem habens ad aliquid faciendum, Auctoritatem habens ad aliquem faciendum, Auctoritatem habens ad aliquid agendum, Auctoritatem habens ad aliquem agendum, Auctoritatem habens ad aliquid dicendum, Auctoritatem habens ad aliquem dicendum, Auctoritatem habens ad aliquid scribendum, Auctoritatem habens ad aliquem scribendum, Auctoritatem habens ad aliquid legendum, Auctoritatem habens ad aliquem legendum, Auctoritatem habens ad aliquid audiendum, Auctoritatem habens ad aliquem audiendum, Auctoritatem habens ad aliquid videndum, Auctoritatem habens ad aliquem videndum, Auctoritatem habens ad aliquid cognoscendum, Auctoritatem habens ad aliquem cognoscendum, Auctoritatem habens ad aliquid intelligendum, Auctoritatem habens ad aliquem intelligendum, Auctoritatem habens ad aliquid sentiendum, Auctoritatem habens ad aliquem sentiendum, Auctoritatem habens ad aliquid credendum, Auctoritatem habens ad aliquem credendum, Auctoritatem habens ad aliquid faciendum, Auctoritatem habens ad aliquem faciendum, Auctoritatem habens ad aliquid agendum, Auctoritatem habens ad aliquem agendum, Auctoritatem habens ad aliquid dicendum, Auctoritatem habens ad aliquem dicendum, Auctoritatem habens ad aliquid scribendum, Auctoritatem habens ad aliquem scribendum, Auctoritatem habens ad aliquid legendum, Auctoritatem habens ad aliquem legendum, Auctoritatem habens ad aliquid audiendum, Auctoritatem habens ad aliquem audiendum, Auctoritatem habens ad aliquid videndum, Auctoritatem habens ad aliquem videndum, Auctoritatem habens ad aliquid cognoscendum, Auctoritatem habens ad aliquem cognoscendum, Auctoritatem habens ad aliquid intelligendum, Auctoritatem habens ad aliquem intelligendum, Auctoritatem habens ad aliquid sentiendum, Auctoritatem habens ad aliquem sentiendum, Auctoritatem habens ad aliquid credendum, Auctoritatem habens ad aliquem credendum.

Nevezetes-szerént, adv. namentlich. Nominatim, Ie nominetenus. Tacit. Valakit név szerént szólítani: einen bey Nahmen benennen. Nominatim alicujem appellare. Cic.

Név-szó, -szónak, -szót: ein Nennwort. Nomen, inis, n. Gramm.

Név-mássa, -ának, -ssát: das Nennwort. Pronomen, inis, n. Gramm. Bizás jelentő név-mássa: zu nichts nennendes Fürwort. Pronomen Possessivum. Gramm. Tulekedet név-mássa: Angehörigkeits Fürwort. Pronomen Gentilitium. Gramm. Határozatlan név-mássa: ein unbestimmtes Fürwort. Indeterminatum Pronomen. Gramm. Kérdő név-mássa: ein fragendes Fürwort. Interrogativum Pronomen. Gramm. Meg-határozó név-mássa: ein [illegible] Fürwort. Pronomen determinativum. Gramm. Mutató név-mássa: ein anzeigendes Fürwort. Demonstrativum Pronomen. Gramm. Nem határozó név-mássa: nicht endliches Fürwort. Indeterminatum Pronomen. Gramm. Személyes név-mássa: ein persönliches Fürwort. Pronomen personale. Gram. Viszsza-hozó név-mássa: ein hinzeigendes Fürwort. Pronomen relativum. Gramm. Viszszáló név-mássa: ein zurückkehrendes Fürwort. Recipiocum Pronomen. Gram.

Név szerént: adv. namentlich. Nominatim, Nominetenus. Tacit. Valakit név-szerént szólítani: einen bey Nahmen benennen, Nominatim aliquem appellare. Cas.

Név-szó, -szónak, -szót: ein Nennwort. Nomen, inis, n. Gramm.

Névü, adj. benannt, Nahmens-. Nominatus, a, um. Rút névü: übel abgenahmter Nahme führet. Nominabilis, turpis Nominis.

Név-változtatás, -nak, -st: die Nahmensänderung, Trans nominatio, onis, f. Gloss

Nevezgetés, -snek, -st: oft Benennung. Appellatio, onis, f.

Nevezgetni, -getek, -get; -getem, -geti: oft nennen. Nominitare. Lucret. frequentius nominare. Cic.

Nevezni, -vezek, -vez; -vezem, -vezi: benennen. Apellare, compellare. Cic. A' fiát Askániusnak ~~akarta nevezte~~ nevezte: er hat seinen Sohn Ascanius genannt. Filium suum Ascanium nominavit. Ter. Valakit éhes vólta miatt Éhesnek nevezni: einen von Hungerleiden Hungerleider nennen. Alicui ab esurie Esurioni nomen indere. Ter. Valamit más nevvel nevezni: etwas mit andern Nahmen benennen. Aliquid alio nomine vocare. Cic. Valakit nem nevezni: einen nicht nennen. Aliquem —, vel alicujus nomen praeterire. Cic. Valakit nevén nevezni: einen mit eigenem Nahmen nennen. Aliquem suo nomine compellare. Cic. Rendrűl rendre nevezni a' Győzedelmeseket: die gesiegt haben [illegible] hernennen. Pronunciare nomina Victorum. Cic. Tanúkat nevezni: Zeugen herstellen. Testes citare, constituere. Ovid.

Nevezni-való, adj. zum nennen gehörig. Nominalis, e. c. Varr.

Nevező, őnek, -őt: ein Nennender Person, item, ein Ding [illegible]. Nominator, denominator, oris, m. Wolf. Item. Subjectum. i. n. Philos.

Neveződni, -ődöm, -ődik: das benannt werden. Appellari nominari, vocari. Cic.

Neveződött, -ttnek, -öttet: von dem man was redet. Subjectum i. Gramm.

Neveztetni, -tetem, -tetik: benennt werden. Nominari. Cic. A' fiát Asczniusnak akarta neveztetni: er hat wollen haben, man soll seinen Sohn Ascanius heissen. Filium suum Ascanium voluit Nominari. Cic. Bőltsnek neveztetik: er wird als ein Weiser Mann benennt. Sapiens usurpatur. Cic.

Nevezett szerént: mit Nahmen. Nominatim. Cic.

Nevezetés, -snek, -st. Benennung. Denominatio, onis, f. Cic.

Nevezetett, adj. benannt. Nominatus, vocatus, a, um. Cic.

Név mássa, -ssának, -ssát. Das Fürwort. Pronomen Gramm. Bírást jelentő ~~Név Massa~~ Zueignendes Fürwort. Pronomen Possessivum. Gramm. Felekezet Név-mássa: Geschlechts Fürwort. Pronomen Gentilicium. Gramm. Határozatlan név-mássa: Unbestimmtes Fürwort. Indeterminatum Pronomen. Gramm. Kérdő név mássa: ein fragendes Fürwort. Interrogativum Pronomen. Gramm. Meg-határozott név-mássa: ein bestimmtes Fürwort. Pronomen determinatum. ~~nomen determinatum~~. Gramm. Mutató név-mássa: ein Anzeigendes Fürwort. ~~Gramm~~. Pronomen demonstrativum. Gramm. Nem határozó név-mássa: Unbestimmendes Fürwort. Indeterminatum Pronomen. Gramm.

személyes név-mássa: ein persön-
licher Fürwort. Pronomen perso-
nale Gramm.

Név-szerént, adv. namentlich. Nomi-
natim, Cic. nomine tenus. Terent.
valakit nevé szerént szólitani:
einen bey Nahmen benennen.
Nominatim aliquem appellare. Caes.

Név-szó, -szónak, szót: ein Nennwort.
Nomen, inis, n. Gramm.

Nevű: adj. benannt, nahmens. Nomi-
natus, a, um. Rút nevű: der ei-
nen abscheulichen Nahmen führt.
Abominabile, turpe nomen gerens,
habens.

Név változtatás, -snak, -st: die Nahmen
Veränderung. Transnominatio, onis f.
Gloss.

Nézdegelés, -snek, -st: das Herumschauen. Circumvisio, onis f.
Nézdegelni, -gelek, -geli; -gelem, -geli.
~~[illegible]~~ herumschauen, herumsehen.
Circumspicere. Cic. Spectare.
Cic. valamit merően, egyenes sze-
mekkel nézdegelni: ~~Aliquid irre-
torto oculo spectare~~: etwas mit
unverwandten Augen ansehen.
Aliquid irretorto oculo specta-
re. Horat.

Nézdsze, sehe nur doch. Vide sis. Cic. Nézd-
sze mikép-, mint miképpen
forr-, tódul össve a' számtalan
árús a' vásárra: sehe doch
sieh sieh die Kaufleute auf Jahr-
märkte drängen. Vide qua s-
ter confluant ad nundinas Mer-
catores, venditores. Cic. Nézdsze-
tek — sehet nun zu — Vide sis
modo. Cic.

Nézegelni, -gélek, -géli; -gélem, -géli:
nézdegélek. frequ. oft schauen.

Intueri. Cic.

Nézegetni, -getek, -get; -getem, -geti:
sich anzuschauen. Aspecto, are. Intue-
or, Contueri. Cic. Magát a' tükörben
nézegetni: sich in einem Spiegel be-
trachten. Speculum consulere. In spec-
ulo se intueri. Cic. Ide 's tova nézeget-
ni, nézkelni: hin und her geschauen.
Circumspicere. Cic. Circumferre oculos.
Cic. Valamit nézegetni: etwas be-
sichtigen. Aliquid oculis requirere.
Curt.

Nézellés, -snek, -st: das Ansehen, die An-
sehung, Anschauung. Spectatio,
onis, f. Cic. Inspectio, onis f. Quintil.

Nézelleni, -zellek, -zell; -zellem, -zell:
Aspecta, inspectare. Quintil. Va-
lamit; ~~etwas~~ jól meg-tekinteni:
visgálni: etwas gut besichtigen
betrachten etwas gut besichti-
gen. Aliquid bene spectare. A-
spectare, inspectare. Contempla-
ri. Cic.

Nézellő, -őnek, -őt: Besichtiger. Inspec-
tor, oris, m. Appul. Lustra-
tor.

Nézelődni, -lődöm, -dik: visgálódni:
sich nach etwas umschauen. Aliquid
contemplari, intueri. Cic.

Nézés, -snek, -st: das Sehen, Schauen.
Aspectus, conspectus, intuitus. Cic.
Éles nézés, -látás: Adlerblick.
Visus acerrimus, aquilinus. Ap-
pul. Haszonra nézés: der Nutzen
Vortheil. Interessentia. a. f. fi-
Mart. Por. Valamire nézés: fi-
gyelmezés: die Achtsamkeit. Attentio,
onis f. Observatio, onis f. Cic. Nézés
végett: zur Schau. Adspectus cau-
sa. Cic. Nézést érdemlő vidékeket

látogatni: die Sehenswürdigen Gegenden besichtigen. Visu dignas Regiones inspicere. Cic. Nézésre méltó: Ansehens Würdig. Spectandus, a, um. Cic. visu dignus. Cic:

Nézetett, adj. jól meg-próbáltatott, gut angesehen. Spectatus, a, um. Cic.

Nézetni, -zetek, -zet: schauen-, sehen lassen. Aspici curare. Valamit etwas. aliquid.

Nézettetni, -tetem, -tetik: angesehen werden. Conspici. Cic. Haragos szemekkel nézettetni: mit feindseligen Augen angesehen werden. Infestis omnium oculis conspici. Cic.

Nézgetés, -ének, -tést: nézdegélés: das oft schauen. Contemplatus, us, m. Cic. Ezeket tsak kivűl nézgeli a' dolgot: diese schauen die Sache nur von Aussen an. Illi rem saltem extrinsecus spectant. Voss. Nem nézhetem őtet: ich kann ihn nicht anschauen. Nec ipsum aspicere possum. Nec ferre eum queo. Cic. refugit oculus eum. Reám sem nézhet: er kann mich nicht anschauen. Fastidit me. Plaut.

Nézider, -rnek, -dert: Mező-város Moson Vármegy. Neusiedl. Nezider. Opp. Hung.

Nézkélés, -ének, -lést: das Herum sehen: die Augen herum schiessen. Huc atque illuc intueri. Cic.

Nézkélni: -kélek, -kél: Ide 's tova nézkelni: die Augen herum [illegible] sehen. Circum ferre oculos, volvere oculos per singula. Virg.

Nézkélő: Ide-'s tova nézkélő. adj. hin und her sehend. Dispex, icis, c. Minut. Fel.

Nézlelni, -lelek, -lel; -lelem, -leli: Oft beschauen. Conspicari, contueri. Cic.

Nézlet, -tnek, -letet: die Angeschauung in der kritischen Philosophie. Adspectus, us, m. intuitus, us, m. Plin. ~~Nézd~~ ben

Nézni, nézek, néz; nézem, nézi: schauen, sehen. Conspicere, intueri, respicere. Cic. Egygyik a' másikra néz: einer schaut den Andern an. Alius alium circumspectat. Liv. Erre sok szem néz: hieher Augen wenden sich an ihm. Multorum oculi in eum convertuntur. Cic. Reám néz állhatatosan: er schaut mich standhaft an. Aciem in me intendit. Haeret in vultu meo. Ter. Isa

A' maga hasznára néz: er schaut auf seinen Nutzen. Saltem sua commoda spectat. Ipse sibi balneator est. Prov. Úgy néz reám, mintha apját 's annyát meg-öltem volna: er schaut mich an so feindselig an als wenn ich seinen Ältern umgebracht hätte. Ita torvo vultum intuetur, ac si patrem et matrem ejus interemissem. A' szeméde néz-ki valami jó: aus seinen Augen schaut nichts Gutes heraus. Ex oculis ejus nihil boni prospicit. Ter. Nézd tsak: sieh Joch. Eia vero. Plaut. Ne nézd a

költséget: schaue auf Unkosten nicht. Noli sumtus respicere. Cic.

valakire el-bámulva nézni: auf einen unverwandt schauen. Convertere ora et oculos in aliquem. Cic.

Görblén nézni valakire: jemanden ungern ansehen. malo animo aliquem aspicere, intueri. Cic.

Mindeneknek szemei te reád néznek: alle Augen sehen auf dich. Omnium oculi in te sunt conjecti. Cic.

Mennél többet nézem, annál inkább tetszik: je ich ihn mehr anschaue, desto mehr und mehr gefällt er mir. Quem hunc magis contemplor, tanto magis placet. Plaut.

Tsak fél szemmel (görbe szemekkel nézett reám: er hat mich mit scheelen, schmähischen Augen angesehen. Torvo vultu me, torvis oculis me intuitus est. Quinct.

Olly szeméivel nézett reám, mintha meg akart vólna enni: er hat mich mit solchen Augen angesehen, als ob er mich wollen gleich verschlingen ~~[illegible]~~. Tali me vultu conspexit, quasi me devorare voluisset. Cic.

Tsak a maga hasznát nézi: er schaut nur auf seinen Nutzen, saltem commodis suis servit. Cic., — consulit. Cic.

Ö tsak magát nézi, és nem mást: er schaut nur sich, und nicht andere an. Se respicit, non alium. Cic.

Tsak azt nézi, merre szaladgyon-el: er schaut, wo er die Flucht angreiffe. Circumspicit, quà se in fugam conjiciat: Liv.

Az ajándék marhának, nem nézik a fogát: einem geschenkten Pferde muss man nicht in Gaumen schauen. Donum quodcunque probato. Prov.

Rút szemmel nézik azt mindenek: von allen mit feindseligen Augen angesehen ~~[illegible]~~ werden. Infestis omnium oculis conspicitur. Cic.

Maga betsületire nézni: auf seine Ehre sehen. Ad suam gloriam spectare. Cic.

Valakire el-bámulva nézni: die Augen auf einen verstaunend wenden. Oculos in aliquem cum stupore convertere. Cic.

Egyenesen valakire nézni: die Augen nach jemandem richten. Aciem oculorum ad aliquem dirigere. Cic.

Nem győzök reá eleget nézni: ich kann mich an ihm nicht satt sehen. Non possum satiari cum videndo.

Felfelé nézni: in die Höhe sehen. Alte spectare. Cic.

Földre nézni: auf die Erde schauen. Terram intueri. Plaut.

Tsak a' haszonra néz, er schaut nur auf Nutzen. Tantum utilitates sequitur. Cic.

Hátra nézni: zurück sehen. Respicere. Cic. retroaspicere. Cic.

Valaki' javára nézni: auf eines Wohlfart, und Erhaltung schauen. Saluti alicujus prospicere. Cic.

Nézni jött: er ist schauen gekommen. Venit ad videndum. Cic.

Irtóztató ~~vólt~~ vólt nézni: es war greulich anzusehen. Horror fuit id videre. Quinct.

Káposztás kertbe nézni: schielen. Limis intueri, spectare.

Terent. Két-három forintra nem nézek: auf zwey drey Gulden schaue ich nicht. Duos tres florenos non respicio. Cic. Comediát (víg-játékot) nézni: eine Comoedie anschauen. Spectare fabulam. Cic. Komoron nézni valakire: mit bewunderlichen Augen einen anschauen. Torvo aliquem intueri oculo. Cic. Valamit tágy melegséggel nézni: etwas leicht hinnig ansehen. ~~Magá~~nak ~~aliquid intueri. Le~~ ~~leányt nézni. Cic.~~ ~~Cic.~~ Leviter aliquid intueri. Cic. ~~Mag~~

Magának (feleségül) leányt nézni: leány-nézőbe menni: sich um ein Mädchen umschauen. Prospicere sibi de aliqua. ~~Plaut.~~ in futurum Uxore. Plant. Magára nézni: sich betrachten. auf sich selbst schauen. Se respicere. Terent. Mordon ~~nézni valakire~~ (haragosan kegyetlenül) nézni valakire: jemanden grausam-, grimmig-, mörderisch anschauen. Truci vultu aliquem intueri. Cic. Napba nézni: in die Sonne sehen. Solem adversum intueri. Cic. Rút dolgot nézni: schändliche Dinge mit ansehen. Conscelerare oculos. Ovid. Dal szemmel nézni valakit: jemanden über die Achsel anschauen, ansehen. Aliquem lumine obliquo spectare. Stat. Szemébe mer akárkinek, még az ellenségnek-is nézni: sich einem jeden selbst unter die Augen dreistfreundlich zu schauen. Acc summit quem ~~magn~~ ea inimicum obtueri. Plaut. Valakinek az elő-menetelét-, gyarapodását irigy szemmel nézni: einem Fortgang, und Zunehmen mißgönnen. Invido animo alterius progressum accipere. Item: einem Nutzen, Vortheile mit neidischen Augen ansehen. Alterius commoda limare. Horat. Öregségére nézni: seinen Alter betrachten. Aetatis ejus rationem habere. Cic. Örömest nézni a kötéltáncot: einen Seiltänzern emsig zusehen. In funambulo occupare animum. Terent. Tükörbe nézni: in Spiegel schauen. Consulere speculum. Ovid. Merőn nézni valakire: einen mit unverwandten Augen ansehen. Adspicere aliquem rectis oculis. Suet. Az újjain által nézni: durch die Finger sehen. Valaki gonoszságát, einem Bosheit. Conniveere in sceleribus. Cic. Egynehányat el-küldött, hogy nézzenek helyet a tábornak: er hat einigen weggeschickt, um zu sehen, wo man das Lager aufschlagen könnte. Ad locum castris capiendum prospectatum misit. Liv. Ide nézz: ide tekints, ide legyen az eszed. sich hieher, Gibachtung. Huc adverte oculos, huc adspice. Plaut. Az Istenre nézzen minden vágyodásunk: zum Gott sollen all unsere Verlangen gerichtet werden. Ad Deum dirigantur. — Deum spectent omnia nostra desideria. Tertul. Magadra nézz: zuerst dich selbst bey der Nase. Te ipsum inspice. Prov. tuo te metire pede. Horat. Ne nézz reám: sehe mich nicht an: Noli ad me respicere. Cic. Nézze az em[illegible]! sehe der Mensch da! Hem! Cic. Videat homo! [illegible] Ha valamit nem néznek:

1314. N.

wenn ich auf etwas nicht schauen möchte. Si quid non respicerem. Egyedül tsak tégedet néztelek, tekintettelek: nur auf dich hab ich geschaut, sonst —. Te solum saltem respexi, secus — Ezt nézték leg-jobbnak: Man hat ihn für den besten angesehen. Is visus est optimus. Cic. Továbbra-is kell nézni. Man muß auch weiter schauen, denken, nicht nur —. Man muß auf das Zukünftige denken. In futurum etiam oportet consulere. Terent.

~~Nézni~~ 2. De várj, nézek én neked-~~is egyet~~ (keresek én neked-is) egy kis helyet, az ebek elől el-tétetlek: ich werde dir schon ein Loch finden, wo du nicht frey bist. Jam ego inveniam tibi locum, ubi claudaris. Terent. 3. Engemet néz (illet) ez: das betrifft mich. Hoc ad me attinet. Plaut. Ezek a' dolgok a' közönséges jót nézik: illetik: diese Sachen betreffen das gemeine Gut. Hae res spectant ad commune ~~bonum~~ bonum, respiciunt commune bonum. Cic. Ez reám néz, jó részét nézi kötelességemnek: das betrifft mich, meine Pflicht. Hoc me, et summam officii mei respicit. Cic. Azon szolgálat, melly kötelességünket nézi (illeti) meg-kívánnya, hogy — der Fleiß, so unsere Schuldigkeit erfordert, verlangt, daß — Nostra sedulitas, quae officium nostrum respicit, exposcit, ut — Liv. 4. Maska nézett reá (boszúság érte őtet) die Laus lief ihm über die Leber, er ward zornig. Commovebatur, irritabatur. Liv. 5. Te tunya ember, miért nézed a' napot? nem szégyenled a' drága időt illy henyén el-tölteni? Wo denkst du tagdurch hin? schämst du dich nicht die schätzbare Zeit so müßig zuzubringen. Oh te desidem hominem! qui non expendis pretium temporis, nec erubescis diem consumere in nihil agendo.

6. Ha az Isten reánk nem néz — nem segít: Wo uns Gott nicht hilft. Nisi nos Deus respexerit. Cic. 7. Az ablakjai az útszára néznek: szolgálnak: seine Fenster sind gegen die Gasse gerichtet. — sehen auf die Gasse zu. Fenestrae ejus spectant in plateam. Plaut. 8. Jól néz-ki: jó színben vagyon. er sieht gut aus. Bene prospicit. 9. Kinek nézed (tartod, véled lenni) őtet: wem glaubst du das er sey. Quem putas eum esse? A' kutyát farkasnak nézte: er hat den Hund für einen Wolfen angesehen. Canem pro lupo habuit. Plaut. Ostobának nézem őtet: ich sehe ihn für einen dummen Kerl an. Fungum eum esse puto. Terent. Úgy nézz szemembe (olly embernek tarts) és vélly lenni. du sollst mich so anschauen, für solchen halten. Pro tali me habeto. 10. Tsak a' pénzre néznek, ~~tekintenek~~: sie schauen nur auf das Geld. Saltem pecuniae habent rationem. Cic.

Nézni-vágyó sokaság: adj. öszve-gyűlt nép: eine Menge Volk, so begierde hat zuzuschauen. Multitudo spectantium, videre quid volentium. Ter.

Néző, -őnek, -zőt: der Zuschauer. Spectator, -oris, m. Cic. Haragos szemekkel néző: der mit zornigen Augen einen ansieht. Oculis immitibus tuens. Ovid. Játék néző: der Zuschauer der Schauspiele. Spectator ludorum. Cic. Káposztás kertbe néző: Kantsal-sándal: der Schielender. Strabo, onis, m. Petron. Későn érkezett néző: der hinten nachkommt, die Spiele mit anzusehen. Serus spectator. Martial. Két-felé néző: elől hátúl néző: zweystirnig, der zwey ~~der~~ Gesichter hat, eins vorn, das andere hinten wie Janus. Bifrons, Janus. Virg. Leány néző l. Leány-kérő. Sok nézőid ~~[illegible]~~ lesznek: du wirst viele Zuschauer haben. Multos spectatores habebis. Cic. Újságon kapó nézőkkel tele volt az utsza: die ganze Gasse war voll mit Zuschauern einer Neuigkeit. Tota platea plena fuit cum novarum cupidis.

Néző, -őnek, -őt: varásló: der Wahrsager. Incantator, -oris, m. Firmic. Praestigiator, oris, m. Plaut. A' nézőhez menni, hogy valamit meg-tudhasson az ember: zum Wahrsager gehen, um etwas zu erkündigen. Ad incantatorem aliquid sciscitatum ire. Firm. ~~[illegible]~~

Néző, adj. Néző állás: eine Bühne zum Zuschaun. Specula, ae, f.

Néző folyosó: tornok, erkély: der Gang, die Altane, -Galerie. Porticus, us, m. Cic. Néző hely: ein Ort, wo man aussehen kann. Pergula, ae, f. Plin. ~~[illegible]~~ Theatrum, i, n. Cic. Néző játék: das Schauspiel. Dramma, atis, n. Fabula, ae, f. Ludus, i, m. Virg. Spectaculum, i, n. Néző szín: néző hely: der Schauplatz. Theatrum, i, n. Cic. Néző tantz a' szín-játékban: das Ballet. Saltatio scenica, onis, f. Néző tső: messze látó üveges tső: der Perspectiv. Perspectiva, ae, f. Wolf. Minden felé néző: hin und her sehend. Circumspiciens, a, um.

Néző játéki, adj. néző játékhoz-való: dramatisch, zum Schauspiel gehörig. Dramaticus, a, um. Graec. ~~[illegible]~~

Néző-játéki módon, adv. auf eine dramatische Art. Dramatice.

Néző-játékos, -snak, -kost: ein Dramendichter. ~~Néző~~ Dramaticus, i, m. Graec. Eo intui

Nézvén - Gerundial. Arra-való nézve: in Ansehen nach. Relate ad hoc. Eo intuitu. Plin. A' bölts hírére nézve halhatatlan: der weise Mann dem Ruhm nach ist unsterblich. Sapiens homo ratione famae immortalis est. Én reám nézve: aus Respect gegen mir. Respectu mei. Senec. Éltre nézve - - - - - - - aus Regard gegen ihn. In illius respectum. Senec. Nagy erődre nézve keveset végeztél: du hast in Ansehung der grossen Kräfte, die du hast, wenig ausgerichtet. Respectu virium tuarum, quibus abundas probe, parum perfecisti. Colum. Eszére nézve, álmélkodást érdemel

in Ansehung seines Verstandes ist er bewunderswürdig. Ratione ingenii, admirationem meretur. Cic. Fájára nézve: anlangend das Holz. Quod lignum attinet. Hirt. Jámborságára nézve valakit meg-ajándékozni: in Betrachtung seiner Frommigkeit jemand beschenken. Virtutis ergo praemio donare aliquem. Cic. A' királyra nézve: in Ansehung des Königs. Intuitu Regis. Plin. Nagy okokra való nézve, wegen vielen wichtigen Ursachen. Multis, et gravibus de causis. Cic. Te reád való nézve: in Rücksicht deiner. Tua causa, respectu tui. Cic.

Ni: interj. la, lásd, nézd: schau! Specta, vide. Cic. Ni mint Item zörgeti az ajtót a' ~~vide Cic.~~ gyalázatos: schau wie die unverschämte an die Thüre anklopfet. En, ut pulsat fores propudium! Terent. Ez ám az ember, ni! das ist ein Mann, wie er sich gebührt, schau. Item Virum, ut virum esse decet! Cic. Ni ni: schau schau! Vide, vide! en! ecce! Cic. Nini be szép! schau schau, wie schön. Vide, vide quid amoenum et pulchrum hoc sit! Hor.

Nikápoly. Város Európai Török Orsz. Nicopolis, ios, eos, f.

Ninizni, -nizek, -niz: ujjal mutatni. mit Fingern zeigen, das man sehen ~~[illegible]~~ soll. Digito ostendere, ut ~~quis~~ rem videat: Quint. Ugyan! ~~Sehe sie videlicet. Cic.~~

Nikápoly, -lynak, -lyt: Város Ásiában. Nicopolis. Stadt in Armenien, in Asien. Nicopolis, is, f. Hübn.

Nikodemus, -snak, -st: Nicodem. Nicodemus, i, m. Bibl.

Nikol, -lnak, -lt: Város Silesiában: Nickol Stadt in Schlesien. Nicolum, i, n.

Nilus, -snak, -st: folyó-víz Egyiptomban: der Nil, Fluss in Egypten. Nilus, i, m. Cic.

Nilusi, adj. -bon, oder aus dem Nilo Fluss. Niloticus, a, um. Senec.

Nilus mellékí, adj. Anwohner des Nils. Nilicola, ae. c. Pend.

Nilus' torka, -kának, -kát: der Ausfluss des Nils. Ostium Nili, ii, n.

Nimfa, -fának, -fát: ~~[illegible]~~ weibliche Göttin. Nympha, ae, f. Cic. Erdei Nimfa: die Nymphe in den Wäldern. Dryades, um, f. A' folyó vizek' Nimfái: die Nimphen in den Flüssen. Potamides, dum, f. A' hegyek között tartózkodó Nimfák: die Nimphen auf den Bergen. Oreades, adum, f. A' kútfők, és források Nimfái: [illegible] Nimphen in den Brunnen. Najades, dum, f. A' mezei Nimfák: die Nimphen auf den Wiesen. Lemoniades, -dum, f. A' tavakban tartózkodó Nimfák: Nimphen in den Seen. Limnades, dum, f. A' tengeri Nimfák: die Nimphen in dem Meere. Nereides, dum, f. A' völgyekben múlatozó Nimfák: die Nimphen in den Thälern. Napaeae, arum, f. 2. Vízi nimfa: növevény: eine der Blumen. Nymphaea, ae, f. Linn. 3. A' bogarak bábja: die Nimphe, die Puppen. Nympha

Nints, verbum defect. nints: nicht ist. Non est, non habet. Cic. Nints álma: er hat keinen Träumen. Caret insomniis. Cic. Nints semmi bajom: mir fehlt nichts, mir ist nichts geschehen. Mihi nihil accidit mali: nullam habeo molestiam. Cic. Nintsen barátya: er hat keinen Freunden. Caret amicis, nudus á propinquis. Cic. Nints annyi bátorsága, hogy — er hat nicht so viel Muth, daß — Non habet tantum animi, ut — Cic. Most nints bátorságom, jetzt habe ich kein Herz. Nunc me deficit animus. Cic. Most semmi betsülete nints á jóságos-tselekedetnek: jetzt ist die Tugend verachtet. Jacet virtus. Cic. Nints jól dolga: ebül van á dolga: er befindet sich nicht wohl. Minus belle se habet. Cic. non est belle ci. Cic. Nints semmi dolgom: ich habe ~~nichts~~ nichts zu thun. Sum animo vacuo. Cic. Nints, el-fogyott az élelmünk: wir haben keinen Proviant. Re frumentaria laboramus. Cæs. Te rajtad kivül semmi más emberem nintsen, á ki — außer dir habe ich niemanden, der — Praeter te neminem habeo reliquum, qui — Cic. Nints mit ennem: ich habe nichts zum essen. Non est, quod edam. Plaut. Semmi jó erkölts nintsen benne: er hat keine Tugend in sich. Nihil habet verae, solidaeque virtutis. Cic. Nints epéje, mint á galambnak: er hat keine Galle, wie eine Tauben. Caret felle, ut columba. Cic. Nints még elegendö ereje: er hat noch keine genugsamen Kräften. Nondum satis virium habet. Cic. Nints erömben, 's hatalmamban: es stehet nicht in meiner Macht. Non est in mea potestate. Plaut. non est in me situm, Ter. in me non est: Terent. Nintsen helyén az esze: er hat seine fünf Sinne nicht. Communi sensu plane caret. Prov. Nints esze, hogy — bist nicht gescheid, daß — Non satis sanus es, quod — Plaut. Volt az apjának, nints á fiának. Man hat vorhero gehabt, jetzt nichts mehr. Olim Pelasgi, Danaidae postea. Prov. Nints mitül félnem, ich sehe nichts wofür ich mich fürchte. Nihil video, quod timeam. Cic. Ha szorgos dolgod nintsen, látogass-meg: wenn du keine nothwendige Verrichtung hast, besuche mich. Nisi quid te tenet, invise me. Cic. Ezekbül nekem semmi hasznom nintsen: aus diesen allen habe ich keinen Nutzen. Nihil ad me redit ex his rebus. Cic. Ennek itt nints helye: nem ide-való: das gehört hieher nicht. Hoc huc non pertinet, — hic locum non habet. Cic.

Nintsen egy hete, hogy meg-jött, es ist nicht eine Woche, daß er angekommen ist. Non est hebdomas, quod advenerit. Cic. Nints h remmel, nem hallottam, nem esett

értésemre: ich weiss nichts davon. Nullam ejus notitiam habeo, mihi nihil horum omnium notum est. Cic. Nints időm: ich habe keine Zeit. Non habeo tempus, non vacat mihi, excludor tempore. Cic. Nints itt: er ist nicht da. Ille non adest. Cic. Nintsen íze érzése: er hat keinen scharfen Geschmack. Hebes gustu. Colum. Nints kedvem hozzá: nints kedvem szerinte: es ist nicht nach meinem Gu: Deest mihi animus ad hoc —. Non placet mihi hoc. Cic. A'hol nints, ott ne keress: was suchst du dort, wo nichts ist? Quid ibi quaeris, ubi nihil est. Prov. Nints különben: es ist nicht anderst. Non est aliter. Ita prorsus —, ita sane est. Cic. Nints közöm hozzá: ich habe an dem kein Antheil. Cujus rei non sum particeps. Cic. nihil ad me attinet. Cic. Nints nagyobb kints e' Világon a' jó lelki-ismeretnél: es ist kein grösserer Schatz auf der Welt, als ein gutes Gewissen. Non est major thesaurus in mundo, quam sit bona conscientia. es ist aus. Nihil est reliqui, quam — actum jam est. Cic. Nints eszén: ~~er~~ ist nicht mächtig seiner Sinnen. Est impotens animi. Plaut. Az életben nints egyébb a' nyomorúságnál: im Leben ist nichts als Elend. In vita nihil est nisi miseria. Cic. ~~Nints~~ Nyugtom ~~nints~~ ich habe ~~keine~~ Ruhe. Non ~~habeo~~ quietem. Cic. Nintsen már orvosi [illegible]: ist dem Doctor schon abgedankt.

Os dudum perfricuisti. Cic. nulla tibi jam verecundia est. Cic. Nints otthon: er ist nicht zu Hause. Non est domi. Cic. Nintsen elég őrző Vitéz a' Városban: eine Stadt, so von aller Besatzung ~~[illegible]~~ entblösst ist. Urbs nuda praesidio est. Cic. Nints pénzem, de gondom sints: ich habe kein Geld, aber auch keine Sorg nicht. Non habeo pecunias, sed nec curas habeo. Nudus nummis, sed nudus curis. Horat. Nints reménység felőle: seiner Hoffnung zu [illegible]. Ist aus. Spes nulla ei reliqua est: Terent.

Semmi nyugta nints: er hat keine Ruhe: Nullam habet quietem. Lucr. Ma semmi szél nints: heut gehet kein Wind. Vento vacat hic dies. Venti silent. Sen. Trag. Semmi szépség nints rajta: es ist nichts schönes daran. Nulla pulchritudo ei inest. Cic. Nints szaga: hat kein Geruch. Non habet odorem. Non spirat suavem. Pers. Nints szíve hozzám: er hat kein Herz zu mir. Non habet animum ad me, erga me. Nints szükségem reá: mir ist es nicht nöthig: Mihi non est res haec necessaria. Cic. Nints többé: meg-halt: Er ist nicht mehr: er ist schon todt. Jam non est, proces eum eripuit nobis. Cic. Meg nints tizen öt esztendeje: fünfzehn Jahre seyn noch nicht, dass — minus quindecim anni sunt. Plaut. A' tulipánnak nints illattya. Die Tulipan hat kein Wohlgeruch. Tulipa non habet fragrantiam. Martin. A' kinek nints tiszttye, nints Vetre- -vegus, a, um. Kühn.

delme: Weit davon, ist gut vor dem Schuß. Procul a Jove, procul á fulmine. Prov. Nints min' tsodálkoznod: Da ist nichts zu bewundern. Nihil est, quod mireris. Plant. Jobb a' Vagyon a' Nintsnél: Haben ist besser, als Nichts haben. Est, est melius, quam non est. Praestat habere, quam non habere. Prov. Nints ebben vétkem: da habe ich keine Schuld. Hac culpa vaco. Cic. abest a me culpa haec. Pl. Nints az egész Világon: ist nirgends nicht. Nusquam gentium est. Terent. Kinek nintsen, utóllyára szeméreme sintsen: der nichts hat, zu letzt verliert auch die Schamhaftigkeit. Qui nihil habet, ultimo etiam verecundiam amittit. Cic. Ez nints hatalmamban: diese Dinge stehen nicht in meiner Gewalt. Haec non sunt in mea manu. Cic. A' hoz nints semmi reménységem: zu dem habe ich keine Hoffnung. Ad hoc nullam spem habeo. — nulla spes me tenet. Cic.

Nister, -rnek, -rt: folyó-víz Lengyel Országban. Niester. Fluß in Polen. Danaster, i, m. Jormand.

Nizsider, -rnek, -rt: magyar Város. M. Országban: Neusiedel. Oppidum Nezider. Hübn.

Nó! wohlan! agite! age! Virg. agedum. Terent. Nó bizony! wahrhaftig. Certe. fürwahr. Certe: Terent. Nó hallottátok-e' ezt valaha? habet ihr es je mehl gehört. En unquam audistis hac. Terent. Nó hiszen: doch schon. Tamen jam. ~~Lássátok~~ Nó! lássátok, mit mívelt: sehet zu was er gethan hat. Agite porro, et considerate, quid fecerit. Cic. No már eleket hagygyunk-el: lassen wir diese Sachen fahren. Age! omittamus ista. Cic. No mit mondasz? Nu? was sagst du? Quid ais? Plant. No vess ennek már egyszer véget: Nu! hör nunmehr einmal auf, lass es nunmehr genug seyn. Ohe jam desine. Terent. No ugyan! No bezzeg! ach ja! Nun. Aha! Ter. Ejnye no! vah! ny! Papae. Terent.

Nóditani, -ditok, -dit; -ditom, dittya: Nóditni, inditani, késztetni, nógatni, ösztönözni, serkengetni: aufmuntern, anmahnen. Hortari. Cic. adhortari. Cic. impellere. Tacit. incitare. Cic. Stimulare. Cic. Urgere. Ulp. A' katonákat valakire nóditani: die Soldaten wider einen aufmuntern. Milites in aliquem incitare. Cic.

Nóditás, -snak, -st. ~~die Auf~~ Aufmunterung, Ermahnung. Incitatio, onis, f. Cic. Nóditása, fel-ingerlése a' népnek: die Anregung des Volks. Concitatio populi. Cic.

Nóditó, -ónak, -ót: Anhetzer. Stimulator, oris, m. Gloss.

Noe, -enak, -ét: kereszt-név: Noe, männlicher Nahme. Noemus, i, m. N. Propr. Viri. Bibl. der Kasten Noah

Noe' bárkája, -jának, -ját: der Kasten Noah. Arca Noe, — Noachi. Bibl.

Nófitálás, -snak, -st: das Klein singen. Lallatio, onis, f. Minurritio, onis. Cic.

Nófitálni, -tálok, -tál; -tálom, -tálly: Klein singen. Ex naso cantillare, lallare, minurire. Sidon.

Nógatás, -snak, -st. die Ermahnung, Zuredung, das Zureden. Exstimulatio, onis, f. Colum. impulsio, onis, f. Cic. Vigasságra való nógatás: das Anhetzen zur Lustbarkeit. In hilaritatem impulsio, -onis, f. Cic. Nógatás valamire. das Zupfen bey den Ohren. Vellicatus, us, m. Aurium. Plin. Az én Nógatásombúl: auf meine Antreiben. Meo impulsu. Cic.

Nógatni, -gatok, -gat; -gatom, -gattya: késztetni, unszolláni: valakit valamire. jemanden zu etwas antreiben, aufmuntern, ermahnen, zureden. Aurem alicui vellere, Stimulos alicui subdere. Liv. Eleget nógattam őket, hogy— ich habe sie sehr oft angemahnet, daß— Auctor ipsis fui, ut— Cic. Egymást nógatni: einander ermahnen. Cohortari invicem. Cic. Valakit Szóval nógatni einen mit Worten antreiben. Instimulare Aliquem Verbis. Ovid. Valakit maga tisztire nógatni: einen zu seiner Schuldigkeit aufmuntern. Suscitare aliquem ad suum Officium. Plaut.

Nógató, -tónak, -gót: Antreiber. Exstimulator, -oris, m. Tacit. 2. Adj. antreibend, aufmunternd. Adhortatorius, a, um. Quinct. ~~[illegible]~~ nó~~[illegible]~~ Igy folytatta nógató szavait: er hat er seine antreibender Wort fort gesetzt. Sic hortativa Verba sua Continuavit. Quinct.

Nógattatott, partic. angetrieben, aufgemuntert. Impulsus, a, um. Cic.

Nógrád, -dnak, -dot. Vár~~[illegible]~~ Magyar Országban. Neograd. Neogradum, -i.

Nógrád Vármegye, -gyének, -gyét: Neograder Gespanschaft. Comitatus Neogradiensis, in Hungaria. Bel.

Noha. Conj. ambár, bátor, jól lehet: Obgleich, obschon, ungeacht, gleich, wiewohl. Quamvis. Cic. Tametsi. Cic. Én ellenem kegyetlenül beszell, noha arra soha okot nem adtam neki: er redet ungütig von mir, wiewohl ich ihm niemal Ursach dazu gegeben habe. In Me inclementer dicit, atque id sine malo. Plaut. Noha irtózom, mikor eszembe jut, még is— es graulet mir, wenn ich daran denke, dennoch— Quanquam animus meminisse horret, tamen— Cic. Noha jól tudgya, de még -is tagadgya. er läugnet es, obschon er es gut weiß. Hic dissimulat se scire, cum tamen optime sciat. Veget.

No! hamondom: thue es, wenn ich dirs sage. Age, inquam, sane. Cic.

No hát: Conj. nun also. Ergo. Cic.

No hiszen jól van: ist schon gut. Tamen bene est. Cic.

No már fontollyátok-meg mások dolgait-is: überleget ihr auch andere Sachen. Agite dum Conferte etiam aliorum res. — res Cum alienis, Cic.

Nono! prohib. No no. Vetantis:

Nórimberga, -gának, -gát: Nürnberg. Norimberga, ae, f. Hübn.

Norvegyia, -ának, -gyiát: Norwegen. Norvegia, ae, f. Hübner.

Norvegyiai, Adj. einer aus Norwegen. Norvegus, a, um. Hübn.

Nó's: noés: und dann? Et quid tum?

Nó'osztán? und dann? Et postea, et quid tum?

Nosza: interj: noszszá. wohlan! nun! Age! agesis. Cic. eja! ohe! Nosza emberkedgyél: halte dich brav und tapfer. Macte virtute. Liv. Nosza immár: nur darauf. Agedum. Cic. Nosza mond-meg: Nosza! wohlan, sage es. Eja vero, age dic. Cic. Nosza rajta: wohlan. Agedum, aggrediamur. Noszatehát: wohlan also! Macti este Liv. Nosza tehát emberkedgyetek vitézek: haltet euch tapfer Soldaten. Macti estote milites. Liv.

Noszítani, -szítok, -szít; -szítom, -szittya: nógatni: Noszítani (Uszítani) az ebeket: anhetzen die Hunde. Canes concitare, hortari. Ovid.

Noszogatni, -gatok, -gat; -gatom, -gattya: nógatni; késztetni, serkengetni, szorgalmaztatni valakit valamire. jemanden zu etwas antreiben. Aliquem ad aliquid exstimulare. Ovid.

Noszsza lásd, Nosza.

Nóta, -tának, -tát: die Arie, die Melodie. Aria, -æ, f. Plin. melodia, -æ, f. Hedea Ének nótája: die Gesangweise, Melodey. Melodia cantionis. Nota musica. -æ, f. Quintil. Szép a' nótája, de nem tudom: die Melodie ist schön, ich kann sie aber nicht singen. Melodiam habet amœnam, sed canere eam nescio.

Ollyan éhetném nóta: midőn valaki reggel éhomra dalol: eine hungarische Melodey, ein Gesang zum Hunger antreiben. Aria, esuriem denotans. Cel. ad Cic. Ijesztő nóta: ein Lied zum Schrecken. Carmen ferale. Plin. Paraszt nóta: das Gassenlied. Carmen de trivio. Cic. Régi nóta: es ist ~~das al~~ die alte Leyer. Régi dolog már ez: Antiqua hæc, ~~jam~~ vetus est cantilena. Ter. Siralmas nóták: traurige Gesänge. Flebiles modi: Horat. Tánt nóta: ein musikalisches Stück. Canticum concentus, pro saltu applicatum. Énekeld-el a' nótámat: singe mir meine Lieblings Arie. Decantilla mihi meam melodiam, quam ego deperio. Plaut. Mindenkor tsak egy nótát dudolni: immer auf einer Leyer singen. Eandem semper canere cantilenam. Terent. Halottas nótát fújni: ein Leichen Gesang blasen. Funebrem ariam canere flatili instrumento. Hármozattya a' nótának, Diszsze a' nótának: das Trio. Trio. Magyar nótákat fújni: Ungarische Gesänge, ~~[illegible]~~ Stücke blasen. Ungaricas notas inflare. Kinek kinek a' maga nótája tetszik: einem jeden gefällt seine Stücke. Suum cuique placet carmen.

Nótára énekeltetett, adj: nach dem Tacte gesungen. Modulatus, -a, -um. Sen. Trag.

Nótára éneklés, -snek, -st: das Singen nach dem Tacte. Modulatus, -us, m. Sen. Trag.

Nótárius, -snak, -st: jegyző, der Notarius. Notarius, -ii, m. A' város' Fő-Nótáriussa: der erste Stadt-Notarius. Primarius civitatis notarius.

Nóta-szerző, -őnek, -őt: ein Componist, Sym

phonasca, æ, m. Vatth. ein Componist, der ein Stück, einen Lied in die Noten übersetzet. Asmatographus, i, m. Compositor Cantici. Appul.

Nő, -nőnek, nejet, vagy nőt, nejek, vagy nők: Házas asszony, feleség, ne: Eheweib, Gattin. Nupta, æ, f. Ovid. Uxor, oris, oris, f. Suet. El-hagyott a' nejem, feleségem: mein Eheweib hat mich verlassen. Uxor mea reliquit me. Cic.

Nődögelni, -gelek, -gelt. allgemach langsam ~~wachsen~~, nach und nach wachsen, zunehmen. Accrescere. Lor. Succrescere. Plaut. Augescere. Tacit. Fel-felé nődögél a' fa: der Baum wächst nach und nach in die Höhe. Arbor pedetentim in altum crescit. Cic.

Nő-féltés, -snek, -st: die Eifersucht. Zelotypia, æ, f.

Nő-hozomány, -nyak, -nyt: jegy ruha, vagy jószag, mellyet a' menyasszon magával a' férjéhez hoz, férjéhez vitt jószág: der Brautschatz. Allatura, æ, f. Ovid. dos, dotis, f. Cic. ~~Huzalkodni, nevekedni~~

Nőni, nővök, -nő, Huzalkodni, nevekedni, serdülni, szálasodni, tseperedni: wachsen, zunehmen. Adolescere. Tacit. Crescere. Liv. Szépen nő a' ~~búza~~: das Getreide wachst schön in die Höhe. Fruges nitide surgunt. Lucret. Hadd, nőjön: lass wachsen. Sine crescere. Nő a' hasa: der Bauch wird ihr dicker. Uterus ei extumet. Plaut. Hosszúra nőni: in die Länge wachsen. In longitudinem excrescere. Plin. A' háta gerinczéhez (= gerinczéhez) nőtt (száradt) a' lelke: sokáig él: lange Zeit lebt er. Die Seele ist ihm am Rückgrathe gewachsen. Ultra catalogum, -diem, -lineam, et pensum vivit. Prov. Igen nőni: groß werden, sehr wachsen, zunehmen. Augescere incrementis. Cic. Nőni kezdeni: anfangen zu wachsen. Verno are. Martial. incipio crescere. Magasra nőni: in die Höhe wachsen. In altitudinem crescere. Liv. Ha nagyobbra nőttem volna: wenn ich mehr in die Höhe gewachsen wären. Si in altum crevissem magis. Liv. Magatul (vadon) nőnek, teremnek a' fák: die Bäume wachsen von sich selbst. Sua sponte nascuntur, veniunt arbores. Cic. Rosszúl nőni: verbütten, schlecht wachsen. Non crescere in plenitudinem. Plin. Male crescere, misere adolescere. Cic. A' sok gond miatt tsak nem szarvok nő: die Grün gen für Noth und Sorgen Hörner. Pre mole cornua eis crescunt. Petron. Szem-látomást nő -nem wächst, wird augenscheinlich groß. Evidenter crescit. Cic. Nő köztök a' szerelem: die Liebe wird stärker zwischen ihnen. Amor adolescit inter eos. Cic. A' daganat nőtön nő: die Geschwulst wachst fort und fort. Tumor indefinenter tumescit. Celsus. A' melly fából horog akar lenni.

idején a' föld-felé nő az: was ein guter Dorn werden will, krümmt sich bey Zeiten. Urit mature, quod vult urtica manere. Prov. Föga nött neki: ein Zahn ist ihm gewachsen. Dens ipsi crevit. Gell.

Nős, ~~-st~~ -snek, nőst: ein Ehemann, der eine Ehe Frau hat. Maritus, i, m. Cic. Vir uxoratus, i, m. Voss.

2. adj: p. o. Nős Virág: két nemű tellyes, és fattyú virág: eine Zwitterblume. Flos hermaphroditus, oris, m. Plin.

Nős özvegy, -gynek, -gyet: sok feleségű: der viel Weiber hat. Polygamus, i, m. Graec.

Nős parázna, -nának, -nát: házasság-törő: der Ehebrecher. Adulter, eris, m. Cic.

Nős-paráznaság, -gnak, -got: házasság-törés: der Ehebruch. Adulterium, rii, n. Peter.

Nősség, -gnek, -get: die Ehe, der Ehestand. Conjugium, Matrimonium, ii, n. Cic.

Nőstény, -nynek, -nyt: weiblichen Geschlechts. Femella, ae, f. Catull.)C Hím. Némelly állatok hímek, némellyek nőstények: die Thiere sind theils männlichen, theils weiblichen Geschlechts. Aliae bestiae mares, aliae feminae sunt. Cic. A' nostény madár a' fészkében tojik, a' tojáson űl, és ki-költi a' fiait: der Vogel legt Eyer im Neste, sitzet darauf, und brütet sie aus. Avis femella in nido ponit ova, iisque incubans excludit pullos. Comeni.

Nőstény medve: eine Bärin. Ursa, ae, f. Ovid. Nőstény nyúl: die Häsin. Lepus femina. oris. Virg.

~~Virg.~~

Nőszés, -snek, -st: házasodás, pára~~sodás~~sodás: die Heirath, die Begattung. Heirathen. Connubium. Plin. Matrimonium, ii, n. Cic. Feles nőszés: die Vielweiberey. Poligamia, ae, f. Graec. Könnyebb a' nőszés, mint a' kétszer főzés: leichter ist eine Frau zu Ehe nehmen, als dieselbe erhalten. Facilius est uxorem ducere, quam curare. Prov.

Nőszésnek kivánsága az élő állatokban: das Aufwallen. p. o. des Bluts. Orgasmus, i, m. Voigt.

Nőszésre kivanni kat: nach dem Beylager trachten. Procari. Cic.

Nőszésre-való, adj. buhlerisch. Venereus, a, um. Cic.

Nő-szirom, -romnak, -rmot: kard-fű, kardikó: die Schwertlilien. Xiris, idis, f. Plin. Gladiolus, i, m. Linn.

Nőszni, -szöm, -szik, házasodni, öszve-kelni, párasodni: heirathen, ein Weib nehmen, sich begatten. Uxorem ducere aliquam. Cic. Valakivel nőszni, öszve házasodni: mit einer sich vermählen. Uxorem ducere aliquam. Cic. Nőszik-meg vele: hállyon vele: er soll sich verheirathen, ein Unglück damit haben. Habeat! consumat in morbo. Prov. A' kits tisztaságokat

Istennek szentelik, nem szabad azoknak nösznick: denen die ihre Keuschheit Gott gewidmet hat, denen ist nicht mehr erlaubt sich zu verehlichen. Iis, qui castitatem Deo voverunt, non licet Matrimonio jungi. Tertull.

Nöszni vágyó, -ónak, -gyót: ein Freyer, Werber um ein Frauenvolk. Procus, i, m. Cic.

Nöszö, adj. házasodni kivánó: ein Freyender. Matrimonio jungi cupiens, ntis, o. Tacit. Nöszö fü: Knaben Kraut. Satyrium ii n Linn. Testiculus muscarius, i, ü, m. Tabern Mann. ~~Nöszö legény~~ 2. kosbor, fü neme: Knaben Kraut, ein Gewächs. Orchis, is, f. Plin. Nöszö legény: ein Freyer. Procus, i, m. Cic. Uxorem ducere volens, ntis, o. Nösztön nöszö vén menyetske: eine Wittwe, die noch nach einem jungen Mann wiehert. Matrimonio jungi cupiens vetula Plaut.

Nöszött, adj. verehlicht. Uxoratus, a, um. Voss.

Nötelen, adj. Nem házas. ledig, unverwechsen, unverehlicht, ohne Frau. Caelebs, ibis. C. Gell. Exsors matrimonii: Plin. Agamus, i, m. Hieron. innuptus, a, um. Virg. Nötelen élet: das ledige Leben. Caelibatus, us, m. Mart Cap. Caelebs vita, ibis, ae, f. Ovid. A' mi nötelenink: unsere junge Leute. Juvenes nostri.

Cic. Nötelen (hajadon) leányzó: ein ledige Mädchen, od. Mägdchen. Caelebs ~~puella~~, innupta puella: Cic. Nötelen legény: ein jung Gesell. Caelebs juvenis. Cic.

Nötelenség, -get: der ledige Stand: Caelibatus, us, m. Cic. in le

Nötelenségben ~~élni~~ élni: im ledigen Stande leben: In caelibatu vivere Cic.

~~[illegible]~~
~~Nötelen [illegible]~~
~~[illegible]~~
~~Caelebs est [illegible]~~

Nött, adj. nevekedett: gewachsen. Cretus, a, um. Ovid. Alá nött az esze, mint az ökör farka: er hat einen geringen Verstand. Est homo exigui admodum, et humilis animi: Rov. Kö között nött füvek: zwischen Steinen gewachsene Kräuter. Saxis internatae herbae. Tacit. Magosra nött pálma fa: hochgewachsener Palmbaum. Procera, in speciosam altitudinem excrescens palma. Cic. Valamin nött: über etwas gewachsen. Supernatus, a, um. Plin.

Nöttön nöni: növök, nö, fort und fort wachsen. Continuo crescere Cic. Nöttön nönek keserves fájdalmim: meine bittern Schmerzen wachsen immerfort. Amarulenti mei dolores continuo augentur et crescunt. Cic.

Növekedö, adj. aufwachsend. Novellus.

Succrescens, ntis. o. Plant.

Növedékeny, adj. aufwachsend. Succrescens, ntis. o. Plant.

Növés, -snek, -st, ág, hajtás, növevény: das Hervorwachsen. Pullulatio, onis f. Nep. Excrescentia, ae, f. Blancard. Foga növése a kis gyermekeknek: das Zahn bekommen der Kinder. Dentitio, onis, f. Veget. A' füvet növésében ki-tépni: ein Kraut ausraufen, da es in einem Wachsthum ist. Herbam in nutricatu evellere. Plin. A' növéstül meg-szünt virág: Blume, die nicht wachst, sich nicht aufthut. Flos silens, oris, ntis, m. Colum. Esztendei növés. der Jahrwachs eines Baums. Surculus, i, m. Varr. Fattyú növés a' fa' tövérül: ein Schößling, neben Schoß an einem Baume. Malleolus, i, m. Cic. Új növés: új hajtás: ein neuer Schößling. Surculus, ramus novellus. i, m. Colum.

Növevény, -nynek, -nyt: növötény ~~Vegetabile, n.~~ die Pflanze, das Gewächs. Vegetabile, lis, n. Cal. Aurel.

Növevények' háza: Winterhaus für die Pflanzen. Hiberna[illegible] plantarum, naculi, n. Vitr.

Festő növevény: zum Färben dienliche Pflanze. Tinctoria planta. Plin. Hagyma gyükerű növevény: die bolligen Pflanze

bulbosa planta. Plin. Tengeri növevény: das Meergewächs. Marina herba. ae, f. Cic.

Növevények' le-írása: die Beschreibung der Pflanzen. Historia vegetabilium. ~~Historia Vegetabilium~~ Linn.

Növevényekrül-való tudomány: die Lehre von den Pflanzen. Phytologia, ae. f. Blancard.

Növevények Országa: tartománya: das Pflanzenreich. Regnum plantarum; vegetabilium. i, n.

Növevényke, -kének, -két: das Gewächschen. Plantula, ae. f. Plin.

Növő, adj. zunehmend. Crescens, ntis. o. Liv.

Növötény - növetény Országa: das Pflanzenreich. Regnum Vegetabile. i, lis. n.

~~Nyafogni, fogok,~~ fog:

Nünüke, -kének, -két: tserebogár: der Maykäfer. Scarabaeus Melolontha. ei, m. Linn.

Nyafogni, fogok, -fog: unalmason sírni, mint a' gyermekek szoktak: kläglich weinen. Taediose flere, puerorum more.

Nyafogó, adj. p. o. gyermek: ein kläglich weinendes Kind. Taediose flens, vagiens infans.

Nyaggatni, -gatok, -ggat; -gatom, -gatya valakit: faggatni, bántani: einen würgen. Angere, divexare, comprimere aliquem. Cic.

Nyáj, -jnak, -ját: sereg. ~~[illegible]~~

tsorda: die Heerde. Armentum, i, n. Cic. Grex, -regis, m. Lucret. Disznó-Nyáj: die Schweine Heerde. Porcorum -, suum grex. Plaut. Juh-nyáj: die Schaf Heerde. Grex Ovium. Varr. Kérődző (nyámogó) nyáj: die wiederkäuende Heerde. Grex ruminans. Colum.

A' nyáj hever, kérődzik: die Heerde liegt sorglos. Grex stertit, ruminat. Varr. Kié ez a' nyáj? wessen Vieh ist das? Cujum pecus? Virg. A' nyáj követi a' pásztort: die Heerde folget dem Hirten nach. Grex comitatur Pastorem. Lucr. A' nyáj a' jó füvön meg-szépül: die Heerden werden bey dem guten Grase fett, und glat. Grex herbis nitescit. Plin. Mezőre hajtani a' nyájat: die Heerde auf die Weide treiben. Cogere pecus pastum. Varr.

Nyája, -jad, -jam: seine, deine, meine Heerde. Ejus -, tuus -, meus Grex. Lucret.

Nyáj-akol, -lnak, -klot: ein Schaf-stall. Gregaria caula. ae, f. Varr.

Nyájanként: adv. tsoportonként: Heerdenweise, haufenweise, mit Haufen. Gregatim. Appul.

Nyájas, adj. barátságos, modos, népi kedvében járó. Szelíd, udvari: freündlich, höflich. Comis, e. c. Cic. festivus, a, um. Cic. Jocosus, a, um. Cic. Jovialis, e. c. Macrob. lepidus, a, um. Plaut. A' hol nyájas az anya, kényes a' leánya: der seiner Kinder viel nachsieht, der erhält schlechte Freünde. Blanda patrum segnes facit indulgentia natos: Proverb. Nyájas gondolatok: Herzerfreuende Einfälle. Lepidae cogitationes. Plaut. Nem nyájas: unfreündlich. Inaffabilis, e. c. Catholi. Nyájas társ: ein freündlicher Gesell. Blandus Comes. -itis. m. Stat. Nyájas a' tűz: das Feüer ist annehmlich. Ignis est acceptus, gratus, et jucundus. Cic. Nints nálánál nyájasabb ember: es ist niemand scherzhafter, als er. Nemo est illo suavitate comptior. Cic.

Nyájasan, adv. höflich, freündlich. Blande, perblande, Macrob. Comiter. Cic. festive. Cic. perlepide. Plaut. Valakit nyájasan meg-szollítani: einen liebreich anreden. Comiter appellare aliquem. Cic. Igen nyájasan köszönteni valakit. jemanden sehr freündlich begrüssen. Perblande salutare aliquem. Cic.

Nyájas beszéd, -dnek, -det: eine scherzhafte Rede. Perhumanus sermo. Cic.

Nyájas beszédü, adj. der freündlich redet. Affabilis, e. c. Cic.

Nyájas-, jeles, tréfás beszédű: er ist kurzweilig in der Rede. Est comis, et humanus in sermone. Praestat festivitate, et facetiis. Plaut.

Nyájasitani, -sitok, -sit; -sitom, -sitja: ergötzen. Blandificare. Affabilem reddere. Cic.

~~Nyájbéli való, adj. ein Schafstück. Oviaricium pecus. Colum.~~

Nyájaskodás, -snak, -st: die Possenmacherey. Joculatio, onis, f. Firmic. Affabilitas, atis, f. Cic.

Nyájaskodni, -dom, -dik: tréfálni, enyelegni: scherzen. Blandiri, jocari, salibus uti. Cic.

Nyájaskodó, adj. der liebkosende, freundlich. Affabilis, blandus, comis. Cic.

Nyájasodni, -dom, -dik, freundlich werden. Affabilem fieri, blandificari. Mart. Cap.

Nyájason, adv. freundlich. Familiariter.

Nyájasság, -gnak, -got: die Freundlichkeit, Höflichkeit, Liebkosung. Affabilitas, comitas, lepor, Urbanitas, atis, f. Cic. Tréfás nyájasság: eine scherzhafte Freundlichkeit. Facetosa Urbanitas. Cic. Magát ajálló kegyes nyájasság: die Liebkosung. Affabilitas, atis, f. Cic. Rendes nyájassággal beszélni: sanftmüthig reden. Comiter, facete loqui. Tréfás nyájassággal valakit gyönyörködtetni: jemanden mit scherzhaften Freundlichkeit unterhalten. Facetiis suis aliquem oblectare.

Nyájász, -sznak, -szt: juh-pásztor, nyáj-őrző: ein Hirt der Herde. Armentarius, ii, m. Custos gregis. Cic.

Nyájat vezető barom, -mnak, -rmot: der Bock, so vor der Herde hergeht. Dux caper ipse gregis. Virg.

Nyáj-beli, adj. p. o. pásztor: der vom Herde hütet. Gregarius pastor. Colum. ũ ex Gregeanus.

Nyáj-őrző, -őnek, -zőt: ein Hirt der Herde. Custos (pastor) gregis. Cic.

Nyak, -knak, -kat, -kak, pl. Nyaka az embernek, állatnak, korsónak etc. der Hals. Cervix, icis, m. Suet. Collum, i, n. Cic. Trachelus, i, m. Fest. Fejér, szép, alabastrom nyak: ein schöner weisser Hals. Eburnea colla. Ovid. Görbe (félre hajlott) nyak: die Krümme des Halses. Teranus, i, m. Plin. Hosszú vékony nyak: ein langer, und dünner Hals. Procerum et tenue collum. Plin. Igához szokott nyak: ein Joch gewöhnter Hals. Jugo adsuetum collum. Varr. Farkas nyak. nyak merevedés. die Halsstarre, die Halsgicht. Opisthotonus, i, m. Grae. Magasan költ nyak: ein hoher Hals. Elata cervix, a, is, f. Suet. Kemény merő-, meredt, merevedett nyak: ein starrer Hals. Rigida cervix. Suet. Teranus, i. m. Plin. Vastag nyak: ein dicker Hals. Crassum collum. Cic. Valakinek a' nyaka közé tenni: einem auf den Hals einen Schlag geben. Alicujus collo

ictum infligere. Cic. Nyaka törik az embernek a' rossz úton: auf einem schlechten Weg bricht man den Hals. Cervix frangitur homini in mala via. Cic. Valakinek a' nyakába esni, -borúlni: einem um den Hals fallen. Cervicem alicujus manibus amplecti. Curt. Conjicere se in amplexum alicujus, — in amplexum ruere. Tacit. Nyakába akasztani valakinek valamit: einem etwas um den Hals hängen. Alicui aliquid e collo suspendere. Plin. Kötelet vetett a' tsikó nyakába: er hat dem Füllen einen Strick um den Hals geworfen. Collo pulli equini funem injecit. Varr. Egy foszlant vetettem a' nyakába: ich habe ihm einen Rock um den Hals gehängt. Lacernam collo ejus injeci. Juvenal. Sarkunkban nyakunkban vagyon az ellenség: der Feind stehet uns bekhor. Hostis nobis imminet. Liv. Nem látod, hogy nyakadon az ellenség? siehest du nicht, dass dir der Feind auf dem Halse ist? Non vides obsidium tergo tuo? Plant. Kit gyermeke vagyon a' nyakamon: Zwey Kinder habe ich auf dem Halse. Duas proles ejus habeo in cervicibus. Suet.

valakinek valamit a' nyakán hagyni: einem etwas auf dem Halse lassen. Aliquid alicui relinquere oneri. Liv. Nyakán az Isten büntetése: er hat die Gottes Strafen auf dem Halse. Pœnam collo sustinet. Cic. Sok munka van a' nyakamon. So viel Pflichten habe ich auf meinem Hals. Tanta munia cervicibus habeo sustinenda. Cic. 2) Valakinek a' nyakára hágni: einem auf dem Hals treten. Pedem super cervicem alicujus imponere. Curt. jugulo iminere. Idem. 5. Nyakára hágni valaminek: azt el-fogyasztani, el-költeni: etwas verthun, verzehren. Absumere, consumere aliquid. Cic. Nyakamra jöttek hirtelen: die sind unverhofft auf meinen Hals gekommen. Intervenerunt de improviso. Terent. 6. Nyakára kötni a' gyöngyöt a) die Perlen auf den Hals binden. Collo alligare uniones: Plin. A' koslató ebnek kölönttöt kötni a' nyakára: einem umschweifigen Hund um Hals einen Klotz anhängen. Collo vagabundi canis truncellam ~~adligare~~ vel truncutum, adligare. Cels. 6) valakinek egy rossz asszonyt feleségül a' nyakára kötni: einem ein gottloses Weib zum Ehegatten um Hals hängen. Alicui invito obtrudere malam uxorem. Plant. Nyakamra kötötte a' fiát akaratom ellen: er hat sei-

den Sohn wider meinen Willen auf meinen Hals geladen. Invito mihi filium obtrusit. Plaut. Valakinek a' nyakára menni: jemanden über den Hals kommen. Intervenire alicui. Ter. El-vették a' nyakamról őtet: man hat ihn von meinem Halse weggenommen. Avexerunt cum a cervicibus meis. Suet.

8. Valamit a' nyakárúl le-rázni: meg-szabadúlni tőle: etwas vom Halse schaffen: Aliquid a se amoliri, -amovere, -removere. Cic. Ez neki nyakát szegi: meg-rontya: das wird ihn zu Grund richten. Hoc ei interitum adferet. Cic. Meg-hajtani a' nyakát: den Hals biegen. Cervicem flectere. Cic. Nyakát el-vágni valakinek, einen enthaupten. Decolare aliquem. Suet. Nyakát törni valakinek: einem das Genick brechen. Cervicem frangere alicui. Cic. Collum obrumpere. Varr.

Nyaka, -kad, -kam: sein, dein, mein Hals. Ejus-, tuum-, meum collum. Hegedű nyaka: der Geigen Hals, der Hals an einem zc. Saiten Instrumente. Scapus fidium. Valt. Nota. Kemény nyakú, adj. halsstarrig. Dura cervicis, f. Suet. Le-hajlott nyakú edény: eine Retorte, ein bauchiges Glas mit einem langen gebogenen Halse, zum distilliren. Retorta, ae, f. Blancard.

Nyáka, -kának, -kát: nyálka, enyv: der Schleim. Humor viscosus, oris, m. Pallad.

Nyáka-férge, -gének, -get: hal' neme: Art eines Fisches. Myxon, onis, m. Plin.

Nyak-agyar, -rnak, -rt. piros tavaszikat növevény: die Ringelblume. Erythronium, ii, n. Linn.

Nyakas, adj. A' minek nyaka van: mit einem Halse versehen. Collo instructus-, provisus, a, um. Nyakas körtvély, ~~ampullaceum pirum~~: die Kürbiss birn. Ampullaceum pirum. Pariz. Nyakas tök: ein Kürbiss, so Halsflaschen und Kolben tragen. Cucurbita ampullacea. Pariz. P.

2. Durczás, fejes, konok, makats, makrantzos, meg-átalkodott, szó-fogadatlan: halsstarrig, hartnäckig, der Starrkopf. Cervicosus, a, um. Ambros. Obfirmatus, a, um. Plaut. Obstinatus, a, um. Curt. Pertinax, acis. o. Terent. Refractarius, a, um. Sen. Nyakas beszéd: eine hartnäckige Rede. Cervicosus sermo, onis, m. Ambr. Nyakas gyermek: ein halsstarriger Knab. Pertinacis animi puer. Terent. Nyakas üveg: die Caraf Carafina, ae, f. Ampulla vitrea. Plin.

Nyaka' töve, -vének, -tövét: der untere Theil des Halses. Collum, in vel ejus radix, icis, f.

1318. N.

Nyakatska, -kának, -kát: ein Hälschen, ein kleiner Hals. Collulum, i, n. Cathol.

Nyákás, adj. vastag nyálos: dicke, schleimig. Mucilaginosus, a, um. Nyákás, nyálos bor: ein zäher Wein. Mucosum, pendulum ~~Vinum~~ Mucidum Vinum Martial. Nyákás út: ein schleimiger Weg. Via humore viscoso obducta. ~~Nyákát~~ nyákás-, ragadós-, vastag nyálat ereszteni: Schleim von sich geben, lassen. Lentorem salivare. Plin.

Nyakaskodás, -snak, -st: makatsság: die Halsstärrigkeit, ~~Eigen~~ Hartnäckigkeit. Pertinacia, ae, Cic. A nyakaskodást legkisebben-is ótsárollya kiki: die Halsstärrigkeit wird auch in den geringsten Dingen getadelt. Pertinacia reprehenditur in minimis rebus. Cic.

Nyakaskodni, -dom, -dik: trotzen, hartnäckig seyn. Contumacem Obstinatum-, pertinacem-, pervicacem esse. Cic.

Nyakaskodó, adj. hartnäckig, halsstärrig. Pertinax, acis, o. pertinaciter se gerens. Cic.

Nyakason, adv. fejeskedve, makatsosan. Hartnäckig. Pertinaciter. Digest. perfracte. Cic. Obfirmate, obstinate. Terent. Nyers nyakason ellene állni valakinek: einem hartnäckig widerstehen. Pertinaciter resistere alicui. Nyakason védelmezni valamit: etwas halsstärrig vertheidigen. Perfracte defendere aliquid. Cic.

Nyakasodni, -dom, -dik: halsstärrig werden. Pervicacem fieri. Colum.

Nyakasság, -gnak, -got: die Halsstärrigkeit, Hartnäckigkeit. Obstinatia, ae, f. pertinacia, ae, f. Cic.

Nyakaszakadtában: adv. nyakra főre: eilends, geschwind. Halsbrechig. Praepropere, festinate. Liv.

Nyaka-szakadtáig: adv. zum Halsbrechen. Festinate, praepropere. Liv.

Nyaka-szakadtára jutni: unter des Henkers Hand kommen. Carnificinam subire.

Nyaka-szegett ország: Enervatum Regnum.

Nyakazni, -kazott, -kaz; -kazom, -kazza: den Hals abschneiden. Collum decidere alicui. Plaut. Collum secare hominis. Cic. Az ellenséget ki-fáradtig nyakazni: den Feind bis zur Ermüdung nieder machen. Inimicum ad defatigationem usque caedere. Cic. 2. pofozni: Ohrfeigen geben. Colaphum infringere. Plaut. 3. Tsíkot nyakazni: -fel-bontani: die Schichten aufmachen. Cobitem fossilem aperire. Linn. ~~[illegible]~~ 4. Vereshagymát nyakazni: tsak kérbűl metélni: den Zwiebel von der Hand weg schneiden. Cepam obiter scindere.

Nyakba (nyakon-pofon) vágni valakit: einem einen Ohrfeigen geben. Alapam, colaphum alicui infringere. Terent.

Nyakba vetö két fül iszák: általvetö iszák: ~~Bisaccium, ii, n. Petron.~~ Ein Achsel Sack, ~~der vorne und hinten~~ halb vornen, halb aber hintern auf den Achsel hänget. Bisaccium, ii, n. Petron. Mantica, æ, f. Horat. b.

Nyakba-vetö p.o. arany lántz: eine güldene Hals Kette. Torques, is, f. Cic. ~~Nyakba vetö: Papi~~ c.

Nyakba-vetö: papi szentelt ruha: ein Stück der geistlichen Kleidung. Stola, æ, f. Fesh. d.

Nyakba-vetö óra: zseb-óra: eine Sackuhr, die vom Halse hänget. E collo pendens horologium saccale. e.

Nyakba vetö török kard: ein Schwerd, den man am Hals hänget. Parazonium, ii, n. Martial.

Nyakba, vagy ~~ny~~ nyakon viselö valami orvos szer: Amulet, ein Halsgehänge, ein Mittel, so man bey sich, oder am Halse trägt wider die Hexerey, und anderes Böses. Amuletum, i, n. Plin.

Nyak-daganat, -tnak, -tot: der Halsgeschwulst. Tumor colli, oris, m. Woyt.

Nyak-ékesség, -gnek, -get: der Halsschmuck, Halszierde. Ornatus collaris, us, m. Cic.

Nyak-fájás, -snak, -st: der Halsweh. Morbus collaris, i, m. Angina, a. f. Cels.

Nyak-fedezö: -önek, -zöt: der Halskollern. Indumentum collare, i, n.

Nyak-függesztek, -knek, -ket: Pestis ellen-való orvos szer: ein Amulet, Angehang an den Halse wider die Pest. Periaptum, i, n. Blancard.

Nyakra-való, -lónak, -lót: ein Halstuch. Collipendium, ii, n. Collare, is, n. Gloss.

Nyak-hajtogatás, -snak, -st: Zurückbeugung des Halses. Trachelismus, i, m.

Nyaki ékesség, -gnek, -get: ein Halsschmuck. Monile, is, n. Virg.

Nyak-kaloda, -dának, -dát: nyak-vas. Halseisen. Fidicula probrosa. Fesh. Numella, æ, f. Fesh.

Nyakkal szegés, -snek, -st: die Abschlagung, mit Kopfdeutung, dass man etwas nicht will. Renutus, us, m. Plin.

Nyakkal szegni, -szegek, szeg: abschlagen, mit dem Kopfe deuten, das man etwas nicht will haben. Renuere. Plin.

Nyak-kendö, mellyet á fejér nép á nyakán hordoz. ein Halstuch der Weiber. Supparus, i, m. Varr.

Nyak-lántz, -tznak, -tzot: ló-szerszám, mellyet nyakába vetnek á lónak, midön kotsiba fogják: eine Halskette, so zum Joch gehöret. Jugalis catena, lis, æ, f. Nyaklántz, ha aranyból készült: eine güldene Halskette. Torques, is, f. Cic.

Nyak lév, vagy lé, lének, lévenek, le

68

vet: pofon-tsapás: die Ohrfeige. Colaphus, i, m. Spartian.

Nyak levet adni valakinek: einem eine einen Backenstreich, Maulschelle, Ohrfeigen geben. Colaphum alicui dare. Spartian. — ducere. Quinct. — incutere. Juvenal. — infigere. Plin. — infringere. Plin. Nyak-levet kapott: er hat eine Ohrfeige bekommen. Colapho caesus est. Cic. Jól-lakott nagy lévvel: er ist satt vom Ohrfeigen. Satur colaphis. Plant.

Nyakló, -ónak, -ót: ló iga, lő nyakára való kötél, -lántz, vagy egy tenyérni széles szíj: die Aufhalt-Kette, -Strick, oder Halsriemen. Catena equos ad temonem jungens. Funis jugalis, lorum jugale. Comen.

Nyaknak hajthatatlansága, -gának, -gát: die Halsstarren. Tetanus, i, m. Plin.

Nyak-merevedés, -snek, -st: die Halsstarren. Rigor colli. -oris, m. Cels.

Nyak-merevedsége, -gnek, -séget. die Halsstämmigkeit. Tetanus, i, m. Plin.

Nyak-mirigy, -gynek, -gyet: die Halsdrüse. Glandula jugularis, ae, f. Woyta

Nyakon felejteni, -jtek, -jt, -jtem, -jti: valakit: einem eine Ohrfeige geben. Colapho caedere aliquem.

Nyakon fogva hurtzolták a' fog-házba: man hat ihn mit umgedrehtem Halse ins Gefängniß geschleppt. Obtorta gula in carcerem abreptus est. Cic.

Nyakon kapni, -pok, -kapi, -pom, -pja: Nyakon kapták a' tolvajt: den Dieb hat man beym Halse genommen. Fur collo tenus compraehensus est. Cic.

Nyakon önteni, -ntök, -nt, -ntöm, -nti: drüber giessen. Super fundere. Tacit.

Nyakon-tsapás, -snak, -st: eine Maulschelle. Alapa, ae, f. Phaedr. Egy' kis nyakon-tsapás: eine leichte Bestrafung. Levis castigatio. [illegible] f. Digest.

Nyakon-tsapni, -pok, -tsapi, -pom, -pja valakit: einem eine Maulschelle geben. Alapam alicui infligere. — impingere. Plin. Ezzel az igazságot nyakon fogod tsapni: mit dem wirst du der Wahrheit einen Backenstreich anthun. ~~Hoc facto~~ wider die Wahrheit handeln. Hoc facto veritati illudes. Cic.

Nyakon ütni, l. Nyakon tsapni.

Nyakon-verés, -ésnek: Nyakon-tsapás

Nyakon verni, l. Nyakon-tsapni.

Nyakótz, -tznak, -tzot: fű neme. das Halskraut. Trachelium, ii, n. Linn.

Nyak-perec. fű neme. [illegible]

Nyakra-főre, adv. über Hals und Kopf. Citato gradu. Curt. Praecipitanter, Lucret. Praepropere. Liv. Nyakra-főre hányni: etwas über Hals und Kopf stürzen. Praecipitare aliquid. Cas. Nyakra-főre hányatni:

Hals über Kopf gestürzt werden. Iactari in Praecipitia. Firmic.

Nyakra-före hányatott, adj. über Hals und Kopf gestürzt ~~ist worden~~. Praecipitatus, a, um. Cic.

Nyakra-före esni, hirtelen el-esni, -sem, -sik: Über Hals, und Kopf fallen. Pronum Cadere. Suet.

Nyakra före el-szaladni, -ladok, -lad: über Hals und Kopf fliehen. Praecipitem sese fugae mandare. Caes.

Valakit nyakra-före ki-üzni a Városbúl: jemanden über Hals und Kopf aus der Stadt austreiben. Praecipitem aliquem ex Urbe exturbare. Cic.

Nyakra-före le esni: herunterstürzen. Deferri in praeceps. Cic. Magas helyrül nyakra-före le-vettetett: er ist von einer Höhe herunter gestürzt worden. E locis superioribus praecipitatus est. Cic. Szánt szándékkal nyakra-före neki menni á kárhozatnak: mit allem Fleiß dem Verdammniß nachgehen. Studio damnationi occurrere. August.

Nyakra-före szaladni: über Hals und Kopf laufen. Curriculo currere. Ter.

Nyakra-före tenni valamit. über Hals und Kopf etwas thun. Cito, et Cursim agere aliquid. Plaut.

Nyakra-való, -lónak, -lót: Férj-fi öltözet: die Halsbinde. Collipendium, ii, n. Collare, -ris, n. Lucil.

Nyak-szíj, -jnak, -szíjat: dem Halse den Hunde. Millus, i, m. Scipio apud Fest.

Nyak-szirt, -rtnak, -tot: nyak-tsiga, nyak-tsigolya; ~~der Nacken~~ a' fönek hátúlsó részre: der Nacken. Genicke. Cervix, icis, f. Suet. Occipitium, ii, n. Occiput, itis, n. Plaut.

Nyak-szirt tsapni, nyak-szirton ütni valakit: einem auf den Nacken ~~ge~~ eins geben. Percutere Occipitium aliquem ferire. Plaut.

Nyak-szorító, -ónak, -tót: Asszonyi ékesség: die Halsbinde. Fascia collaris. ae, ris, f. Monile, lis, n. Cic. Gyöngyökkel, vagy drága kövekkel ki-rakott Nyak-szorító: Halsband, so mit Perlen, und Edelgesteinen besetzt ist. Consertum Margaritis, gemmisque Monile. Suet. Gemmata monilia. Ovid.

Nyak-szorítós, adj. mit Halsbändern umgeben. Taenia circumdatus, a, um. Cic.

Nyak-szorító sinor: ein Halsschnür. Zona collaris, ae, is, f. Iuvenal.

Nyak-ször, -rnek, -rt, a' ló nyakának felsö részén: sereny a' lónak: die Mähne, lange Haare am Halse eines Pferdes. Iuba, ae. f. Ovid.

Nyak-tályog, -gnak, -lyogot: kelés a' nyakon. ein grosses Geschwür. Angina, ae. f. Cels. Ulcus Colli, ceris, n.

Nyak-tekertö, -tsnek, -tset: Madár neme. der Wendehals, oder Windehals, Art eines Vogels. Jynx, ngis, f. Linn.

1319. N.)

Nyak-tsap, -puak, -pot: Lebedeg, nyeldeklő; das Organum Zäpf-lein. Epiglottis, idis, f. Plin. le-esett á nyak-tsapja: das Zäpflein ist ihm in Hertzen gefallen.
Uvula (epiglottis) ei prori-dit. Cels.

Nyak-tsap: für'ne. Vilbr. Mygdalon. Ruscus hypoglossum. i, m. Linn.

Nyak-tsap le-esés, -sack, -ot: das Verfallen des Zäpflens? Prori-dentia uvulæ. Cels.

Nyak-tsiga, -gának, -gát: nyakcsigolya: das Genick, der Nacken. Cervix, icis, f. Suet. Occi-put, itis, n. Plaut.

Nyak-vágó, -gözsak, -ót: fej-vévő, ho-fier: ein Scharfrichter. Carnifex, icis, m. Cic.

Nyak-vas, -snak, vasat: á pelengó cen. das Halseisen auf dem Pranger. Numella, æ, f. Non. Boyd, arum, Plaut. Nyak-vasba tenni valakit: einem Halseisen anlegen. Numellam collo injicere alicujus. Vost

Nyak vér-ereket, -tsenek, -tet: eine Drossel-, oder Kehl Ader. Jugulares Venæ. inm, arum. Woyt.

Nyál, -lnak, -lt, -lakpl. der Geifer, Speichel. Saliva, æ, f. Plin. Spu-tum, i, n. Propert. Eh-, Ehom nyál: nüchtaner Speichel. Jejuna saliva. Colum. Jejuna Cris saliva. Plin. Vastag nyál: zähe

Nyalam. Phlegma, atis, n. Blancard. Pi-tuita, æ, f. Cic. Foly á nyála: dem Speichel fließt ihm aus dem Munde. Manat salivam. Plin. Foly á nyála ízzé, vagy utánna: Nagyon kívánn nyar: sehr begierig nach Speise. Aures Mund verursacht ihm Verlangen. Ad-petens est ei. Saliva ei manet. Plin.

Nyalab, -bnak, -bot: egy' kis rakás, vagy tsomó: ein Bündel, ein Gebund. Fascis, Cumulus, i, m. Cic. Fasciculus, i, m. Plin. Fascis, is, m. Cæs. Manipulus, i, m. Virg. Egy' nyalab fa: ein Holzbündel. Complexus ligni-orum. us, m. Vulg.

Nyalábba kötni, kötek, kött, -tem, -ti: á' szalmát-, szénát, vagy más egyebet: Hen- Stroh oder dergleichen in Bündel binden: In ma-nipulum colligare fœnum, stra-men &c. Cic.

Nyalabba kötött egyetmás: ein in Bünde gebundenes Ding. Fascina constricta. Ovid.

Nyalábolni, -bolok, -bol, -bolom, -bollya valamit: etwas mit beyden Armen umfassen. Ali-quid utrisque brachiis Comple-cti prehendere. Cic.

Nyalábotska, -kának, -kát: ein Bünd-gen. Fasciculus, i, m. Plin.

Nyaladék, -dékak, -kot: Nyalankság: Leckerey. Leckerbissen. Cupedia, -orum. n. Plaut. esca molliens, Plaut. Nyaladék után nem szag-gatok: nach Leckereyen frage ich nicht

ich nicht kenne. Cupediae nihil ~~mo~~ moror. Plaut.

Nyáladék, -knak, -kot: nyál: der Speichel. Saliva, ae, f. Plaut.

Nyálbúl-való, adj. den Speichel angehend. Salivaris, e. Martin.

Nyál-folyás, -snak, -st: Ausfluß des Speichels. Salivatio, onis, f. Cel. Aurel. Salivalis ductus. Woyt. it. der Speichelfluß. Sialismus, i, m. Blancard.

Nyálhoz-való, adj. zum Speichel gehörig. Salivaris, e. Martin.

Nyalakodás, -dásnak, -st: die Nascherey. Catillatio, onis, f. Pitisc. Parasitatio, onis, f. Plaut. Az asszonyok körül-való nyalakodás: die Schmeichlerey unter den Weibern. Wolf. Mulierositas, -atis, f. Cic.

Nyalakodni, -dom, -dik: schmarotzen. Vivere aliena quadra. Prov. Parasitari. Plaut. Konyha körül nyalakodni: in den Garküchen schlemmen. Popinari. Capitol. Konnyű élet más konyháján nyalakodni: leichtes Leben ist in einer andern Tische schmarotzen. Equus me portat, alit Rex. Prov. Te ugyan ma nálom nem fogsz nyalakodni: du wirst heute bey mir keine Bissen lecken. In hodie apud me nunquam delinges salem. Plaut. 2, Eleget nyalakodtunk, tsókolódtunk: wir haben uns genug geküsst. Sat est osculi. Plaut.

Nyalakodó, -ónak, -dót: ein Schmarutzer, ein Nascher, Tellerlecker. Catillo, onis, m. Macrob. Ligurritor, -oris, m. Auson. Mensarum assecla, ae, c. Cic. Musca, ae, f. Met. Parasitus, i, m. Plaut. Másutt nyalakodó asszony: eine Schmarutzerin. Parasita, ae, f. Horat. A' hol nints, onnan a' nyalakodók távoznak: wo nichts ist, da finden sich die Schmarutzer nicht ein. Diffugiunt cadis cum faece siccatis amici. Horat. Prov. A' nyalakodók: die geschleckten Mäuler, die bey andern gerne gutes fressen und saufen. Proceres gulae. Plin. A' ki a' nyalakodókkal társalkodik, koszra szokik: der mit Schmarutzern umgehet, der gewöhnet sich an üble Sachen. Qui cum parasitis conversatur, parasitari discit. Prov.

Nyalakodva, adv. naschhaft, näschig. Gulosus, a, um. Martin. Nyalakodva élődni: schmarotzen. Parasitari. Plaut. Aliena vivere quadra. Juvenal. Nyalakodva nevelni a' hasát: schmarutzen. Parasitando ventrem pascere. Plaut.

Nyalánk, -knak, -kot: das Leckermaul. Amans cupediorum. Assectator lautitiarum. Plin. Ligurritor, oris, m. Auson. 2, adj. genäschig, leckerhaft, naschhaft. Amans ligurritionis. Cic. Ezt én nyalánk étkeknek tartatom: das halte ich vor Lecker

bisslein. Hoc ego in deliciis habeo. Cic.

Nyalánkodni, -dom, -dik: schmarutzen, einen Tellerlecker abgeben. Catillare. Plaut. Ligurire. Terent.

Nyalánkozás, -snak, -st: das Lecken. Liguritio, onis, f. Cic.

Nyalánkság, -gnak, -got: die Leckerey, die Leckerbisschen, das Genasche. Naschwerk. Cupediæ, arum. Gell. ~~G~~ ~~Irritamenta gulæ~~ Nyalánkságok: die Anreitzung der Kehle. Irritamenta Gulæ, orum, n. Liv.

Nyalás, -snak, -st: das Lecken. Lambitus, us, m. Aurel. Vict. Só nyalás: das Salzlecken. Linctus salis, us, m. Plin.

Nyálas, adj. nyákás: geifernig, voll Speichel. Mucosus, a, um. Cels. Salivosus, a, um. Appul. Humore viscoso obductus, a, um. Nyálas ajakok: ein geifernes Maul. Salivosa labia. Appul. geiferig.

Nyálasan, adv. geiferich. Salivose. Appul. Nyálasan kürdetni valamit: etwas geiferich fallen lassen verkündigen. Elata voce divulgare aliquid. Cic.

Nyalás-falás, -snak, -st: 1. die Na~~[illegible]~~scherey. Catillatio, onis, f. Pitisc. 2. tsókolgatás: Basiatio, onis, f. Lecken und Küssen. Basiatio, onis, f. Martial. Dissuaviatio, onis, f. Cic.

Nyálas-fonál, -lnak, -nalat: mellyet még ki nem mostak: ungesponnen Seiden. Stamen, inis, n. Juvenal.

Nyálas nedvesség: eine speichelhafte Feuchtigkeit. Salivosus humor, i, oris, m. Plin. ~~Geif~~

Nyálas száj: ein geifernes Maul. Salivosa labia. Appul.

Nyálasitás, -snak, -st: die Geiferung. Salivatio, -onis, f. Cœl. Aur.

Nyálaskodás, -snak, -st: izetlen tréfálkodás: 1. eitalen, und liederlichen Dingen. Futilitas, atis, f. Cic. inepta nugacitas, æ, tatis. August.

Nyálasködni, -dom, -dik. izetlenül enyelegni: unannehmliche, unnütze Geschwätze treiben. Putide nugari. Horat.

Nyálasság, -gnak, -got: unangenehmen Geschwätze. Inepta Nugacitas. Futilitas. Cic.

Nyalatni, -tok, -lat, -latom, -lattya: A' méz maga magát nyalatta: die Tugend reitzet die Menschen zu ihren Liebe. Allicit virtus homines ad diligendum. Cic. Paro.

Nyálazni, -lozok, -lazi, -lazom, -lazza: mit Speichel beschmieren. Saliva illinire. Plin.

Nyálazó, -ónak, -zót: a' fonyóknál: zur Salivation dienlich. Salivatorium, ii, n. Woyt. A' tsömöge jó lészen nyálazónak a' fonyás közt. den Zuckerbissen bey Spinnen dienen wird gut

cupedias hic inter fila trahendum valebunt.

Nyálazónak-való, adj. zum Spinnen dienlich. Pro fila trahentibus serviens.

Nyalintani, -lintok, -lint; -lintom, -nyalintya. geschmarützen. Catillare. Plant. Ligurire. Ter.

Nyalka, -kának, -kát: hetyke. ein Hochmüthiger, Hochtrabend, Stolz. Fastuosus. Ovid. Superbus. Cic. Elatus, a, um. Cic.

~~Nyalka-hal, -lnak, -halat~~

Nyálka, -kának, -kát: enyv, der Schleim. Saliva, æ, f. Plin. Nyálkával bekent: mit Schleim bedeckt. Humore viscoso illitus, -tectus. A' nyálka a' mellyén fekszik: der Schleim liegt ihm auf der Brust. Pituita inhæret pectori ejus. Wagn.

Nyálka-hal, -lnak, -lat: Elevent szülő nyálka-hal: ~~der~~ Schleimfisch. die Aalmutter, Blennius viviparus, ii, i, m. Linn.

Nyálka-hínár, -rnak, -rt: Retzes nyálka hínár: ein Kraut, so die Gebeine zusammen geheilet. Conferva reticulata. æ, f. Linn.

Nyalkalegény, -nynek, -nyt: ein hochtrabender jung Gesell. Arrogans, fastuosus juvenis. Tacit.

Nyálkás, adj. verschleimt. Pituitosus, a, um. Cic. Nem nyálkás: Unverschleimt. Haud pituitosus, a, um. Cic. haud obductus pituita.

Nyalkaság, -gnak, -got: ~~Hochmüthig~~ ~~Hoffärtig. Stolz. Superbia, æ~~ ~~Hoc.~~ der Hochmuth, Hoffärtigkeit, ~~Stolz~~.

Stolz. Superbia, æ, f. Cic.

Nyálkásság, -gnak, -got: enyvesség. Klebrichkeit. Viscositas, atis, f. Pallad. Nyálkásságot szerezni, szerezni valakinek: verschleimen. Alicui pituitam creare. Plin.

Nyálkásítani, -sítok, -sít; -sítom, -kásíttya: verschleimen, schleimig machen. Pituitosum reddere. Plin.

Nyalni, nyalok, lsz, nyalt, -tam, nyalta. lecken. Lambere, lingere. Cic. Ha nem borja, nem nyallya: wenn einem nicht gefällt, das verachtet man. Quod ingratum est, animum adficere non potest. Prov. Ki tudgya, hol nyallya á' bába talpát, hol kodorog, hol tekereg, hol futkárog: wer weiss, wo er herum irrt. Quis scit ubi divagetur. Prov. Minden tehény a' maga borjját nyallya: einem jeden gefällt seine Tugend. Quisque studio maxime ducitur. Cic. Prov. Suum cuique pulchrum. Cic. Me mea delectant, te tua quemque sua. Cic. Prov. Üvegen által mézet nyalni: Lieben, und nicht geniessen. Amare, quin amore perfrui possit. Prov. Sót nyalni adni: Salz zum lecken geben. Salem ad lingendum dare. Colum. A' száját nyalni: mit der Zunge das Maul lecken. Lingua circum lambere.

os. Plaut.

Nyalni-falni, -lok, -lok; -lom, falom. Lecken, ablecken, liebkosen. Basiare, deosculari, Lingere. Cic. Nyallyák-fallyák egymást: sie lecken, und liebkosen sich.

Nyaló Blanditiis demulcent se. Tac.

Nyaló, adj. ein Lecker. Catillo, onis, m. Gulosus, a, um. Vorax, acis, c. Cic.

Nyaló-faló, ein Vielfrass, ein Lecker. Gulosus, a, um, Vorax, acis, c. Cic.

Nyalogatás, -ának, ~~-at~~: das oft Lecken. Lambitus, us, m. Auct. vet.

Nyalogatni, -gatok, -gat, -gatom, gattya: freq. Oft, immer fort lecken. Lambere. Colum. Lambitare. Solin.

Nyalogató, -ónak, -tót: ein Lecker, Linctor, oris, m. Gloss. A' száját nyalogattya: er beleckt das Maul mit der Zunge. Lingua circumlambit os. Plin.

Nyalogató orvosság, -gnak, -got: eine Arzney, die wie eine Arzney mit Lecken im Munde gebraucht wird. Ecligma, atis, n. Plin.

Nyalóka, -kának, -kát: ein Näscher, Tellerlecker, Schmarotzer. Catillo, onis, m. Macrob. Lautitiarum assectator, oris, m. Plin. Ligurritor, oris, m. Auson.

Nyálos, adj. f. o. száj: ein geifernes Maul.

os fluidum salivis. labra salivosa. Appul.

Nyálró enyv: der Mundleim. ~~Ich~~ Ichthyocolla, æ, f. Plin.

~~Nyámogás, -ának, -st: das sehr langsame Essen. Fastidiosa comestio.~~

Nyámogni, -mogok, -mog: sehr langsam essen. Fastidiose edere. Cic.

Nyámogó, adj. der mit einem Ekel ~~[illegible]~~ isst, der langsam isst. Fastidiose edens.

Nyanya, -nyának, -nyát: anya. Gyermek szó: Mama. Mater, tris, f. Cato ap. Non.

Nyár, -rnak, nyarat, nyarak. pl: der Sommer. Aestas, aestatis, f. Cic. Derék nyár: die Mitte des Sommers. Adulta aestas. Tacit. Forró nyár: die grosse Sommerhitze. Flagrantissima aestas. Cic. Kellemetes nyár: ein lieblicher Sommer. Mollis aestas. Virg. A' következő (jövő) nyár: den nächsten Sommer. Proxima aestas. Cic. Igen meleg nyár: sehr heisser Sommer. Perfervida aestas. Colum. Nedves (sok esővel járó) nyár: ein feuchter Sommer. Humida aestas. Colum. Száraz nyár: ein trockener Sommer. Aestas pluvia carens. Colum. A' tavalyi (a' múlt esztendőbéli) nyár: der vorjährige Sommer. Praeterita aestas. Fogy. hanyatlik a' nyár: der Sommer neigt sich zu Ende. Aestas praecipitat. Caes. Májával hozza a' nyár a' nyavalyákat: der Sommer bringt uns das Fieber, und andern

-zat: ein Sommer

Krankheiten. Aestas adjicit febres morbos etc. Cels. A' nyár elein, kezdetén: beym angehen des Sommers. Ineunte aestate. Cic. A' vén asszonyok nyara: Alten Weiber Sommer. Aestas vetularum. Vulg. A' nyárnak lágy melege: die Gelindigkeit des Sommers. Clementia aestatis. Colum. Az esztendőnek második részét a' Nyarat szerentsésen el-töltöttük: wir haben die zweite Jahrs Zeit glücklich zugebracht. Aestatem (alteram anni partem) feliciter transegimus. Just.

~~Nyaratoltés, -sz, -zat, nyarat tölteni~~

~~Nyaralni, -ralok, -ral: nyarat tölteni~~

Nyaralás, -snak, -st. Nyár töltés: die Sommerung. Aestivatio, onis, f.

Nyaralni, -ralok, -ral: nyarat tölteni: übersommern. Aestivare. Varr.

Nyaras-, nyarasodott-, nyárlott pro: bor, el-mentt erejű bor, kő szeszű bor: verdorbener Wein. Vapidum vinum. Colum. -mutatum Vinum. Cels.

Nyarasodni, -dom, -dik: nyúlósodni. a' borrúl mondatik: weichen und schwachen Wein, der sich zieht. Lentum, pendulum Vinum. Pariz.

Nyarat-szaka: egész nyarat szaka munkálkodni: egész nyaron dolgozni: den ganzen Sommer arbeiten. Integra, tota aestate laborare. Cic.

~~Nyár [illegible] Aest~~

Nyár-fa, -fának, -fát: der Espenbaum. Pappelbaum. Populus, i, f. Cic. der weißen [illegible] Pappel. Populus alba. Linn. Fekete Nyár-fa: der schwarzen Pappel. Populus nigra. Linn. Remegő ~~[illegible]~~, rezgő, keteges, reszkető Nyár-fa: die Zitterpappel. Populus tremula, i, f. Linn.

Nyár-fa ágok, -knak, -kat: die Pappel Zweigen. Populeae frondes. Virg.

Nyár-fa bimbó ír: Pappelsalbe. Unguentum populeum. Officin.

Nyár-fábúl-való, adj. von Pappeln. Populeus, a, um. Virg.

Nyár-fai, adj. ugyanaz.

Nyár-fa levél, -lnek, -lelet: das Pappellaub. Populeum folium, ii, n. Plin.

Nyárfás, adj. p.o. erdő: der Pappel-Wald. Populetum, i, n. Plin.

Nyár-fa termő, adj. p.o. Pádus vize: der Po, an dem Pappeln stehen. Populifer Padus. Ovid.

Nyargalás, -snak, -st: das Rennen mit dem Pferde. Equitatio, onis, f. Plin. Vagatio, onis, f. Liv.

Nyargalni, -galok, -gal; -galom, -gallya: rennen, reiten. Discurrere, equitare. Ovid. equo celerrimo -citato ire. Cic. A' kapura nyargalt vágtat: an das Thor hinreiten. Adequat.

tat pectore. Liv. Nyargal az elméje: sein Verstand weitet herum. Praesens praegestat. Cur. Másutt nyargal (jár-, koslat) az esze: anderwegt wo irrt sein Vernunft herum. Alibi mens ejus vagatur. Cic. Hosszú nád-szálon nyargalni gyermek módon: auf einem langen Rohre, oder Stecken reiten. Equitare in arundine longa. Horat. Ide 's tova nyargalni: hin und her reiten. Circumcursare. Equo circumferri. Terent. Karingóst nyargalni: Equitare in einem Kreise reiten. Equitare in orbem. Frontin. Keresztül kasúl nyargalni á mezőn: auf dem Feld herum und die Quere reiten. Circumcursare agros. Terent. Az eszét, gondolatit, á lovát nyargalóba botsátani: dem Verstande, den Gedanken, und dem Pferde den freien Lauf lassen. Mentem, cogitationes suas, et equum libero cursui permittere. Cic.

Nyargalódni, -dom, -dik á mezőn: auf dem Felde herum rennen. Persultare in agro. Liv.

Nyargalódzás, -snak, -zást: die Streiferey. Decursio, excursio, onis, f. Cic.

Nyargalódzni, -zom, -zik: herum rennen, hin und her rennen. Cursitare. -ala 's fel: auf und nieder rennen. Cursitare sursum deorsum. Terent.

Nyargalódzó, adj. p. o. indulat: die ausschweifende Gesinnung. Evagans mens. Cic. Szabadon nyargalódzó: frey herum laufender. Libere cursitans. Sen.

~~Nyarg~~

Nyargalótz, -tznak, -tzot: iram szarvas, nyargaló állat: das Rennthier. Tarandus cervus, i, m. Linn. Szelíd nyargalótz: ein zahmes Rennthier. Cicur-, domesticus-, mansuetus Tarandus. Linn. Szibériai nyargalótz: Rennthier aus Siberien. Tarandus sibericus. Linn. Vadon élő nyargalótz: ein wildes Rennthier. Ferus tarandus. Id.

Nyargaltatni: nem hágy magán nyargaltatni: er läßt auf sich nicht reiten. Non se praebet equitandum. Barth. non sinit in se equitari.

Nyargalva, adv. Spornstreichs. Equo citato. Curt. Nyargalva menni keresztül á városon: durch die Stadt rennen. Curriculo currere per urbem. Plaut.

Nyargalvást p. o. menni: dahin rennen, spornstreichs rennen. Citatis equis ferri, volare. Curt.

Nyár' heve, -vének, -vét: die Sommerhitze. Fervor aestivus, oris, i, m. Plin.

Nyári, adj. sommerisch. Aestivus, a, um. Cic. Egy nyári: adj. ein Sommer ~~Nyári baratsk: [illegible]~~ ~~[illegible]~~ während. Unius aestatis. Két nyári: zwey Sommer während: Duplicis aestatis. durantibus duabus aestatibus.

Nyári ház, -znak, -zat: ein Sommer

Haus. Aestiva domus. Cic. Nyári mulató ház: ein Sommer Haus zur Unterhaltung. Domus hortensis voluptati serviens. ein Garten Lusthaus. Domus hortensis voluptati serviens. Colum.

Nyári idő, -őnek, -őt: die Sommerzeit. Aestivum tempus, Cic.

Nyári helyek, -knek, -ket: mulató helyek: Oerter, wo man in Sommer seine Vergnügen hat. Aestivae deliciae. Flor.

Nyári köntös, -snek, -st: nyári ruha: Sommer Kleid. Vestimentum aestivum. i. n. Ulp.

Nyári meleg, -gnek, -get: die Sommer Wärme. Calor aestivus, oris, m. Plin.

Nyári nap, -pnak, -pot: der Sommer Tag. Dies aestivus. ei, m. Cic. Nyári nap-alkonyodás: die Sonnenwende, oder Sonnen Stillstand im Sommer. Aestivum solstitium. Wolf.

Nyári szállás, -snak, -st: szállása a' tábornak: ein Sommerlager. Aestiva, orum. n. Serv.

Nyári szelek, -knek, -ket: gyenge szellők: Lüftlein in Hundstägen. Etesiae, arum. f. Cic.

Nyári takarás, -snak, -rást: be-takarítás: Das Einführen der Sommer Früchten. Collectio, invectio frugum aestivarum. Colum.

Nyár' kezdete, -tének, -tét: der Anfang des Sommers, der Vorsommer, der Frühling. Nova aestas iniens. ingruens. Cic.

~~Nyárbani, [illegible]~~

Nyár közepe, -pének, -pét: Derék nyár: Mittler Sommer. Adulta, Media aestas. Cic.

Nyárlani, -rlom, -rlik: a' bor: der Wein verdunstet. In vaporem abit Vinum, fit vapidum. Colum.

Nyárlott, adj. el-ment erejű, szeszű bor: der verdorbene Wein. Vapidum Vinum. i, n. Colum. Vinum evaporatum. Col. Aurel.

Nyáron, adv. im Sommer. Aestate. Cic.

Nyáron által: den Sommer hindurch. Aestate tota. Cic. Derék nyáron. Mitten im Sommer. Adulta aestate. Tacit. Egész nyáron: im ganzen Sommer. Integra tota aestate. Cic. A' múlt nyáron: im vergangenen Sommer. Exacta aestate. Cic. Télen nyáron. Winters und Sommers. Hieme, et aestate. Cic.

Nyárs, -rsnak, -rsat: der Spiess, Bratspiess. Obelus, i. m. Graec. Veru, u. n. Virg. Fa nyárs: ein hölzerner Bratspiess. Ligneum Veru. Plin. Madár sütő nyárs: ein Brat Spiesslein. Veruculum, i, n. Plin. Petsenye sütő nyárs: der Braten spiess. Veru assandis carnibus. Virg. Tüzes nyárs: ein glühender Spiess. Candens Veru. Candefactum Veru. A' nyárs hegyes: der Spiess ist spitzig. Veru cuspide provisum est. Nyársba, ~~Lin~~ karóba húzni valakit. Jemanden spiessen. Palo suffigere aliquem. Cic. Nyársra húzni, vonni húst: das Fleisch spiessen. Carnem Veru infigere. Virg. Nyársra húzni

1321. N.

á' ludat: die Gans an den Spiess stecken. Verubus adfigere anserem. Nyársra húzni á' sütni valót: an den Spiess stecken, was zum braten ist. Assandam carnem veribus, v. verubus figere. Virg. Nyársra húzni á' gonosz tévöt: den Missethäter an den Spiess ziehen. Maleficum veru figere. Virg.

Nyársaló (spékelö-türö) tü: eine Spicknadel. Creacentrum, i, n. Martin

Nyársoltatni, -tatom, -tatik: angespiesst werden. Veru suffigi.

Nyárs forgató, adj. ember, vagy más személy: ein Bratenwender. Qui carnem transfixum ad ignem versat.

2.) Pecsenye vagy nyárs forgató mív: ein Bratenwender, eine Maschine. Veru automaton.

Nyárs-gerelly, -llynek, -llyt: Rövid hegyes tör: ein kurzer und spitziger Wurfspiess. Verutum, i, n. Liv.

Nyársolás, -snak, -lást: Anspiessung, an den Spiess Ziehung. Impalatio, onis, f.

Nyársalni, -solok, -sol; -solom, -sollya: an den Spiess anziehen. Palo infigere, veru suffigere. Impalare. Test.

Nyársoló, -nak, -lót: Spékoló, Szalonnával türö tü: eine Spicknadel. Acus lardaria, us, f. Creacentrum lardarium. Martin.

Nyárson sült: adj. am Spiess gebraten. Veru tostus, a, um. Plaut.

Nyárson sütni, sütök, süt; sütöm, süti valamit: Torrere quid in veribus, seu verubus. Virg.

Nyársocska, -kának, -kát: der Spiesschen. Veruculum, i, n. Plin.

Nyársra-való, adj. dienlich an den Spiess stecken. In veru inducendo serviens.

Nyársra vonatott: angespiesst. Veruto suffixus. Lucret.

Nyár-vége, -gének, -gét: das Ende des Sommers. Aestatis exitus, us, m. Cic.

Nyáskálódni, -lódom, -dik: á' gyermek az annyán, midön ölébe kéredzik: trachten in den Schoss der Mutter aufgenommen werden. Conari in sinum matris eniti.

Nyás polya, -lyának, -lyát: eine Mispel. Frucht des Mispelstrauchs. Mespilum, i, n. Plin.

Nyás polya-fa, -fának, -fát: ein Mispelstrauch. Mespilus, i, f. Plin.

Nyassán, adv. Pörén, öltözetlen, p.o. jött á' szobámba: er ist in der Nachlässigkeit zu mir gekommen. In neglecto vestitu (neglecte) vestitus venit ad me. Plin.

Nyavalya, -lyának, -lyát: 1. Betegség: die Krankheit. Infirmitas, atis, f. Cic. Morbus, i, m. Cic. Egy idéig el-hagyó nyavalya: eine nur eine Weile nachlassende Krankheit. Intermittens morbus. Blancard. Elöbbi (vissza jött) nyavalya: wiederkommende Krankheit. Recidivus morbus. Blancard. Palindrome, es, f. Idem. Gyógyíthatatlan nyavalya: die unheilbare Krankheit. Insanabilis morbus. Cic. Halálos nyavalya: Tödtliche Krankheit. Mortifer morbus. Cic. Hosszas sokáig tartó nyavalya: eine langwierige Krankheit. Diuturnus morbus. Cic. Könnyebbedö

die abnehmende Krankheit. Senescens morbus. Cic. Lelki nyavalya: die Krankheit der Seele. Morbus animi. Nemzetséges nyavalya: die Erb Krankheit: Morbus haereditarius. Gentilitia nota. Országos nyavalya: eine Land Krankheit. Morbus epidemicus. Woyt. Orvosólhatatlan nyavalya: unheilbare Krankheit. Insanabilis morbus. Cic. Ragadós nyavalya: ansteckende Krankheit. Contagiosus, epidemicus morbus. Woyt. Veszedelmes nyavalya: eine gefährliche Krankheit. Malignus morbus. Blancard. A' nyavalya ágyba vetette ötet: die Krankheit hat ihn ins Bett geworfen. Morbus lecto eum adfixit: Vala Horat.

mi nyavalya bántya-, bolgattya ötet: eine Krankheit belästigt ihn. Morbo aliquo tentatur. Cic. A' dög-nyavalya dühössége a' táborban nagy hézagot ejtett: die Colera hat im Lager eine grosse Niederlage gemacht. Colera in Castris magnam stragem edidit. Nem tudom mi nyavalya érte ötet: ich weiss nicht, was ihm vor eine Krankheit angestossen ist. Nescio, quae infirmitas eum invaserit, incesserit. Gell. Elég nyavalya a' vénség: das Alter ist selbst eine Krankheit. Senectus ipsa est morbus. Cic. Nyavalyába ejteni valakit: jemanden krank machen, - in eine Krankheit stürzen. Aliquem in morbum conjicere. Morbo implicare. Cic.

Nyavalyába esni: in eine Krankheit fallen. In morbum cadere. Cic. - delabi. Cic. Incidere. Cic. Nehezedik a' nyavalyája: seine Krankheit nimmt zu. Morbus ejus ingravescit. ~~Cic.~~ Cic. - Malum adgravescit. Terent. A' szem' nyavalyája: die Krankheit der Augen. Morbus oculorum. Cic. Szöllö nyavalyája, mikor a' szöllö szemek le-hullanak: das Abfallen der Weinbeeren. Cittosis, is, ios, eos. f. Graec. Nem kell a' nyavalyáért követet küldeni: Man darf die Läuse in den Pelz setzen. Mala ultro adsunt. Prov. Minden nyavalyának bokros örvénnye: kein Unglück allein. Nulla calamitas sola. Prov.

Nyavalyát kapni: eine Krankheit bekommen, zuziehen. Morbum contrahere. Cic. A' kis nyavalyát kerülvén, nagyba estem: einem kleinen Unglück entgehen, und dagegen in ein grösseres gerathen. Fumum fugiendo in flammam incidi. Prov. Maga szerzette magának a' nyavalyát: er hat sich selbst das Unglück zugezogen. Ipse sibi (capiti suo) malum suit. Prov. 2. Hiba, sérelem: Lelki nyavalya; fertelme-, motska a' léleknek: das Laster. Labes, vitium animi; Cic. Nemzetséges nyavalya: der Familien Fehler. Vitium gentilitium

Plin. second. 3. Nyavalya: nyomorúság: baj, bú, bánat: die Mühseligkeit. Aerumna, æ, f. Cic. Calamitas, atis, f. Cic. Miseria, æ, f. Plaut.)(Boldogság. 4. Meg-tanított á' nyavalya: á' szükség: die Armuth und Noth lehret einen alles. Necessitas magistra rerum omnium. Prov. 5. A' nehéz nyavalya, á' nyavalya törés: die Epilepsie, das böse Wesen. Caducus morbus, Woyt. Epilepsia, æ, f. Herculeus morbus. Woyt. Sacer morbus, Plin.

A' nehéz nyavalya bánttya őtet: er hat die hinfallende Krankheit. Caduco morbo laborat: Woyt. Mérgében tsak nem fel-ütötte á' nyavalya: Im Zorne hatte er bald die Fraisen bekommen. Prae ira fere Frenesis ipsum corripuit. Woyt.

Nyavalyákrúl-való, adj. p. o. tudomány: Lehre von den Krankheiten, Theil der Medicin. Pathologia, æ, f. Blancard.

Nyavalyás, adj. dögös, göthös, sinlődő, sínlődő: ein Kranker. Morbidus, a, um. Varr. Szegény nyavalyás fejem! ich armer seliger Mensch! Miser ego homo. O me miserum! Cic. et afflictum! Id. A' nyavalyásnak irigyleni az orvosságot: dem armen Kranken die Medizin beneiden. Misero medicinam invidere. Petron.

Nyavalyás állapot, -tnak, -tot: ein jämmerlicher Zustand. Miser status, i, us. m. Nyomorúlt állapotban lenni: In Elend und Noth stecken. Miseriis esse [illegible]

Nyomorúlt állapotban vagyon az Ország: das Land steckt in größter Noth. In summis miseriis vexatur Respublica. Cic.

Nyavalyás képen: p. o. halni-meg: elendiglich sterben. Miserabiliter emori. Cic.

Nyavalyás koldus, -snak, -st: ein armer Bettler. Mendicabulum, i, n. Plaut.

Nyavalyáska, adj. szegényke: ein armer elender Mensch. Misellus, a, um. Cic.

Nyavalyáskodni, -dom, -dik: elendlich seyn, krank liegen. Affligi, angi, ægrotare, langvere. Cic.

Nyavalyásság, -gnak, -got: erőtlenség: Schwachheit. Infirmitas, atis, f. Cic. Nyavalyássága, nyavalyás állapottya a' testnek: die Schwachheit des Leibes. Infirmitas corporis. Cic.

Nyavalyáson, adv. p. o. éldegélni: elendlich leben. Ærumnose victitare. Plaut.

Nyavalyásocska, adj. ein wenig elend. Misellus, a, um. Cic.

Nyavalyásúl, adv. p. o. élni: armselig leben. Ærumnose-, misere vivere. Catull.

Nyavalyás-volta valakinek: der Zustand jemandes: ein elender. Misera alicujus Conditio, onis, æ, f. Cic.

Nyavalya-törés, -snek, -st: Nehéz nyavalya: die Fraisen, die hinfallende Sucht, oder Krankheit. Epilepsia, æ, f. Plin. Caducus morbus. Woyt. Herculeus morbus. Woyt. Sacer morbus. Plin.

Nyavalyátlan: gesund, wohlauf

sanus, a, um, valens. c. Cic.

Nyavalya-törő, adj. der die Zufallende Sucht hat; der die schwere Noth hat. der mit den bösen Stängen behaftet ist. Epilecticus, a, um. Gloss.

Nyavalygó, adj. der immer kränklich ist. – Ander Noth steckt. Angst afflictus, discruciatus, aegrotat. qui cum morbo conflictatur. Cels.

Nyavalyogni, -lygok, -lyog: nyomorogni, nyavaláskodni: kränkeln. jammern, im Elend leben, kümmerlich leben, an einem Krankheit laboriren. Aegrotare, languere, Tabescere. Cels. Az ágyban nyavalyog: er liegt immer im Bette. ~~Kenyér nélkül nyavalyog: nyomorúl él~~: Lectus eum tenet. Plaut. Kenyér nélkül nyavalyog: nyomorúsról él: elendlich und ohne Brod lebt er. Misere vivit Cic. A' köszvény nyavalygattya: er hat das Podagra. Podagra laborat. Martial.

Nyavadni, -vódom, -dik: nyomorodni, nyomorékká lenni: zum Krüppel werden. Affligi, opprimi Miseriis. Cic. Egészen el-nyavodt: el-nyomorodott: er ist ganz zum Krüppel geworden. Aerumnae eum totum confecerunt. Plant.

Nyavogás, -sak, -st: Matska nyivákolás: das Katzengeschrey. Clamor felinus, oris, m. Schell.

ávogni, -vogok, -vog. Matskamódra

~~100~~

~~nyivákolni, nyivákolni: Felis mo~~

nyivátskolni: Mautzen, mauen. Felis in morem clamare. Auct. Philo.

Nyavog a' Matska: die Katze mauent. Felis clamat: Auct. Philom.

Nyávogó, adj. p. o. Matska: berregákoló matska: eine Katze so mauent. Felis clamat, felis. Auct. Philom.

Nyegés, -sek, -st: nyögés: das Ächzen. Gemitus, us, m. Plaut.

Nyeggetés, -sek, -st: faggatás, szorongatás: das Aussmergeln – Quälen. Divexatio, onis, f. Cic.

Nyeggetni, -getek, -get; -getem, -geti: faggatni, szorongatni: quälen. Angere, vexare, divexare. Plaut. Valakit lelkesen meg-nyaggatni: jemanden sehr bequälen belästigen. Aliquem serio divexare. Cic.

Nyegni, -gek, nyeg: nyögni: ~~[illegible]~~ Gemere, ~~Gemi~~scere. Cic.

Nyék, -kek, -ket: mező város Magy. ~~Orsz.~~ Hujus ~~nominis~~ Oppidum in Hungaria.

Nyekegni, ~~-gek~~, -keg: ächzen, Gemitare. Item. meckern, wie eine Ziege. Balare. Auct. Phil.

Nyekkenni, -kenek, -ken. p. o. Nagyot nyekkent, midőn el-esett: er ist schwer gefallen. Graviter, cum gemitu sonoro cecidit. Cic.

Nyel, -lek, -let: markolat, maroklatfogó, fül: der Griff. die Handhabe. der Heft. Capulus, i, m. Virg. Manubrium, ii, n. Juvenal. Ásó, fejsze

1322. N.

Kapa nyél: der Stiel in einem ~~Gr~~ Grabscheite, – in einem Beile, – in einem Hauer. Manubrium spathae, – ~~ligonis~~ securis, – ligonis. Juvenal. ~~A' fejszének a'~~ A' veszett fejszének a' nyele-is jó, ha meg-kerűl: Auch die gefundene Helfte der verlohrenen ist angenehm. Et dimidium rei perditae, est gratum, si redeat. Prov.

Nyelet adni, tsinálni valaminek: etwas mit Stiel versehen. Manubrio armare, – instruere aliquid. Plaut. Ne búsúlj, tsinálok én annak-is nyelet: helyre állítom én azt-is: Sorge dich nicht, ich werde auch das Ausführen vollenden. Noli esse sollicitus, et hoc ego perficiam. Cic.

Nyelébűl ki-ütni a' fejszét: einer Beile den Stiel benehmen. Manubrio exarmare securim. Jarit. Nyelet ütni a' fejszébe: die Beile stielen. Manubrio instruere securim. Virg. 2. Nyél: száratskája a' virágnak, mellyen a' levél áll: der Stiel. Petiolus, i, m. Plin.

Nyeldegelni, -gelek, -gelt; -geltem, -geli: oft ein geschlücken. Glutire. Plin.

Nyeldekelni, -deklek, -kel; -klem, -kli: hinunter schlücken. Glutire, deglutire. Plin. Nyeldekelni. Idem.

Nyeldeklés, -snek, -st: das Schlingen, Schlücken. Devoratio, ingurgitatio, Liguritio, onis, f. Cic.

Nyeldeklő, -őnek, -lőt. Az ételnek, és italnak útya a' gyomorba: der Schlund, die Speiseröhre. Gula, ae, f. est via cibi ac potus in ventriculum. Cic. Oesophagus, gi, m. Blancard. Epiglottis, idis, f. Plin.

Nyeldeklő torok' mondulája: die Mandeln im Halse, so zwey Drüsen auf jeder Seite desselben sind, und sonst insgemein Tonsillae genennt werden. ~~Blancard.~~ Paristhmia, orum, n. Blancard.

Nyeldeklő-tsap, -pnak, -pot: das Halszäpflein. Epiglottis, idis, f. Plin. Le-esése a' nyeldeklő tsapnak: das Schiessen des Zäpfleins. Procidentia Uvulae. Blancard.

Nyele valaminek: der Griff, der Heft, der Stiel einer Dinges. Manubrium, petiolus, i, m. rei alicujus. Plin.

Nyeles, adj. p. o. 1. Kis, mellynek nyele van: ein Messer mit einem Hefte. Manubriatus Culter, Ammian. 2. Nyeles p. o. virág, fű levél: den Stiel hat einem Gewächse. Petiolo provisus flos vel herba. Linn.

Nyelés, -snek, -st: das Schlingen, Schlücken. Devoratio, onis, f. Schell.

Nyelés-falás, -nek-nak, -st, -ást: das Schlemmen, Fressen und Saufen. Gulositas, -atis, f. Gloss. Catillatio, -onis, f. Pitisc. Helluatio, onis, f. Cic. Ingurgitatio, onis, f. Firmic. Vocatio, onis, f. Catull.

Nyeletlen, adj. Ohne Griff, Hefte

ohne Stiel, Stiellos. Exarmatus Manubrio, a, um. Nyeletlen kés, vaskó: ein Messer ohne Heft. Exarmatus Manubrio culter. Sen.

Nyeletske, -kének, -két: das Heftgen. Manubriolum, i, n. Cels.

Nyelezni, -lezek, -lez: nyelet tsinálni valaminek: etwas mit Heft versehen. Manubrio instruere aliquid. Virg.

Nyelni, -nyelek, nyel; -lem, -li, schlingen, schlücken. Glutire. Plin. Bosszúságot nyelni: den Haß zu Sinne fassen. Odia sorbere. Cic.

2.

Nyelő-faló, adj. Zabálló: Gefräßig. ein Schlücker. Sorbillator, oris, m. Gloss.

4.

Nyelhetni, -hetek, -het, -hetem, -heti: ~~schi~~ schlingen können. Glutire posse. Plin.

1.

Nyelni falni, lek, falok: schlingen. Glutire. Plin.

3

Nyelnű adj. egy kaka nyelnyit várj: wart ein wenig. Exspecta paulisper, -paululum. Cic.

Nyelő torok, -roknak, -rkot: der Hals. Collum, Gula. Cic. Fauces, ium. f. Lucan. Frumen, inis, n. Donat.

Nyelő-tsőrönek, -őt: der Ritz der Kehle. Glottis, idis, f. Woyt.

Nyel-szöllő: -önek, -őt: szöllő-fej. szöllő-fürt, szöllő gerezd: die Weintraube. Botrus, racemus, i, m. Colum.

Nyelv, -lvnek, -lvet: 1. melly a szájban fogakkal vagyon körül-véve die Zunge. Lingua, ae. f. Cic. Akadozó-, rebegő nyelv: ungeläufige Zunge. Balbutiens-, impedita-, imprompta Lingua. Liv. Ártalmas nyelv: die schädliche Zunge. Nociva ~~Plin~~ lingua. Plin. Éles nyelv: eine scharfe Zunge ~~eine geschärfte Zunge~~. Acuta lingua. Plant. Gonosz-, gonoszkodó nyelv. Gottlose-, boshaftige Zunge. Malevola, scelesta lingua. Plaut. Gyors, szapora nyelv: eine Zunge, die geschwind redet. Volubilis lingua. Cic. Fondorkodó-, fondorló nyelv: die verläumderische Zunge. Calumniosa lingua. Plaut. Fulánkos nyelv: die giftige Zunge. Acuminata lingua. Sidon. Hasadt-, kétfelé hasadt nyelv: in zwey getheilte, gespaltene Zunge. Duplex-, bisulca, rupta, fissa lingua. Plant. Játékos-, tréfás nyelv: die scherzhafte Zunge. Jocularis lingua. Cic. ~~Igen hartos nyelv~~ Hebegő nyelv. stammelnde, stotternde Zunge. Debilitas linguae. Cic. hebes lingua. Cic. Két rétű nyelv: die einfache-, Gottlose Zunge. Septemplex-, procax lingua, et proterva. Stat. Hirtelen járó-, pergő nyelv: eine schnelle Zunge. Praeceps-, velox lingua. Cic. Hízelő nyelv: die schmeichelhafte Zunge. Adulatoria, adsentatoria lingua. Cic. Hazug, ímit amott hazudozó nyelv: eine lügnerische Zunge.

circulatrix lingua. Martialis.

Igen lustos nyelv: ein lästerendes Maul. Impuratissima lingua. Tertull. impurissima lingua. Terent.

Igen szabad nyelv. Die unbesonnene Zunge. Temeritas linguae. Cic.

Ki-mivelt nyelv. eine wohl geübte Zunge. Culta lingua. Cic. Motskos-, felettébb motskos nyelv. eine garstige und unreine Zunge. Impurissima lingua. Terent. Pergő-, gyors szapora nyelv. die Zunge, so geschwind redet. Volubilis lingua. Cic. Rakontzatlan nyelv. eine zügellose Zunge. Effrenata lingua. Cic. Rebegő nyelv. stammelnde Zunge. Balbutiens lingua. Cic. Szidalmazó nyelv: schmähsüchtige Zunge. Maledica lingua. Quinct. A' gonosz nyelv Angyalbúl ördögöt, szálkábúl gerendát tsinál: Die böse Zunge verwandelt alles. Mala mens, malus animus. Prov. — von einem Splitter macht sie einen Balken. — ex festuca facit trabem. Prov. A' Játékos nyelv kedvet gerjeszt: der lustige Mann macht allen fröhlich. Faceti ingenii homo, omnes exhilarat. Prov. A' nyelv az innyel az izt izleli: Die Zunge kostet. Lingua cum palato gustat sapores. — judicat palato, quid sit optimum. Cic. A' nyelv olly ostor, melly mindenkit tsapdos, és sebesit: Solche Zunge ist eine Geissel, die jedermann schlägt, und allen beschädigt. Lingua est tale flagrum, quod omnes flagellat, et vulnerat. Cic. Ökeme malmának jó vize van, pereg a' nyelve. er redt gar zu geschwind. Volubili lingua praeditus est. Cic. A' rosz nyelv a' bika alá-is borjút teket: ein Schmähsüchtiger kann die gerechteste Sache verschwärzen. — Nihil est, quin male narrando possit depravari. Prov. ~~[illegible]~~

A' nyelv sebessen jár, 's hamar botlik: die Zunge gehet schnell und stolpert geschwind. Lingua celeriter volvitur, sed subito errat: Prov. A' nyelv sok veszedelembe keveri az embert, ha zabolán nem tartatik: die Zunge bringet einen viel Unglücke, wenn man sie in Zaum nicht haltet. Lingua multa causat incommoda, si in freno non servatur. Prov. Ártalmas falat a' mi nyelvünk: unsere Zunge ist ein schädlicher Bissen. Lingua nostra est offula nociva. Cato. Mindeneknek a' nyelvén forogni: in allen Leute Mäulern herumgehen. In ore, atque sermone omnium esse. Cic. Nyelvre kapták őtet: nun ist er den Leuten in die Mäuler kommen. Vulgi fabula factus est. Hor. Nyelvre kötni valamit: etwas ausbringen. Vulgare aliquid. Quinct.

2. Beszéd: die Sprache. Lingua, ae, f. Cic. sermo, onis, f. Cic. Anya, vagy anyai nyelv: die Muttersprache. Materna — Vernacula lingua: Varr.

Deák nyelv. die lateinische Sprache. Latina lingua. ~~Quint.~~ Ovid.

Görög nyelv: die Griechische Sprache. Graeca lingua. Cic. A' Görög nyelv bövségesebb hogysem a' deák nyelv: die Griechische Sprache ist wortreicher als die Lateinische. Lingua Graeca copiosior est quam Latina. Cic. Haza nyelv. die Vaterländische Sprache. Patria lingua: Varr. Holt nyelv: eine todte Sprache. Mortua lingua. Cic. Jelesen tanitó nyelv: ein Professor Maul. Professoria lingua. Tacit. Ez a' nyelv kelendő nálok: diese Sprache floriret bey ihnen. Ista lingua viget apud eos. Cic. Különb-féle nyelvek: unterschiedliche Sprachen. Diversae linguae. Plin. A' Magyar nyelv nagy tökélletességre jutott: die Ungarische Sprache ist auf große Vollkommenheit gekommen. Lingua Hungarica ad magnam perfectionem pervenit. Születtett nyelv: die Muttersprache. Vernacula, nativa, materna lingua. Varr. Tanitásra termett nyelv: eine Sprache, so ein Professor unterweiset. ~~[illegible]~~ Lingua professoria. Tacit. ~~[illegible]~~ Görög nyelven beszélni: Griechisch reden. Graeca lingua loqui. Nép: Huszonkét Nemzet' nyelvén beszélni: zwey und zwanzig Völker Sprachen reden,

re duarum et viginti Gentium loqui. Plin. Születtett nyelven szóllni: Muttersprache reden. Sermone nativo loqui. Curt. 3. A' kémény' nyelve: die Zungen in der Feuer Mauer. Intermuralis paries fumarii. is, etis, m. Vitr.

4. Nyelve a' mérő fontnak, a' mérő serpenyőnek: die Zunge an der Wage. Lingula trutinae. Vitr. 5. Nyelve a' sipnak: die Zunge, [illegible] der Pfeife. Lingula. Fistula. 6. Nyelve a' tsatnak: die Zunge der Schnalle. Lingula fibulae. Voss.

Nyelve, -ved, -vem. seine, deine, meine Zunge. Ejus, tua, mea lingua. Akadoz a' nyelve: seine Zunge will stottern. Lingua ejus haesitat. Cic. Helyesen jár a' nyelve: seine Zunge geht rechtmässig. Eleganter loquitur. Cic. Pereg a' nyelve: er schwätzet geschwind. Blaterat, garrit. loquitur celeriter. Gell. Nyelvére adni valakinek valamit: einem was darreichen. Aliquid alicui suggerere. Cic. A' mi a' nyelvére jön, kimondgya: was ihm in's Maul kommt sagt er aus. Quod in buccam venit, edicit. Cic. A' köz nép' nyelvére ejteni magát: sich dem Volke in die Rede geben. Dare se sermonibus vulgi. Quint. Mások nyelvére kerülni, esni: in die Rede der Leute kommen. In sermonem aliorum incidere. Ire. Cic. Valakit az emberek' nyelvére keríteni: einen in der Leute Gerede bringen. Mittere aliquem in sermones. Quint. Ellene vitte éles nyelvét: er hat seine Zü

1323. N.

Zünge d. schwendet wider ihn Gewonn. et. Acrem suam linguam vertit contra eum. Cic. Valakinek a' nyelvét fel-metszeni: einem die Zunge auflösen. Linguam alicujus liberare. Cic. Meg-fogni a' nyelvét: hallgatni: das Maul halten. Coercere, continere linguam, tacere, silere. Fest. Valakinek fel-metszeni a' nyelvét: einem die Zunge lösen, - aufschneiden. Linguam alicui expedire. Cic. Kiki belé-vágja a' nyelvét: ein jeder steckt seine Zunge darein, - redet darein. Quivis interfatur. Liv. - interpellat. Cic. Ki metszem a' nyelvedet: ich werde dir die Zunge ausschneiden. Elinguabo te. Plaut. exscidere. Cic. A' nyelvét ki-nyújtani, ki-ölteni: die Zunge herausstrecken. Linguam exserere. Liv. - exsertare. Gell. Mind a' két nyelvet érti: er versteht alle zwo Sprachen. Doctus sermonis utriusque linguae. Horat. Valakivel nyelvet vetni: sich einem widersetzen. - einem wider sprechen. Responsare, responsitare alicui. Gell. Meg-zabolázni a' nyelvet, azt zabola alatt, - zabolán, - rakon tartani, vesztegtartani: Maul halten, die Zunge enthalten, im Zaume halten. Linguam continere. Plaut. Ne szólly, fogd-meg a' nyelvedet: halte dein Maul. Coerce, contine linguam. Cic. Idegen nyelvet élni: fremde Sprachen brauchen. Ignoto

sermone uti. Cic. Tsak nyelvvel munkálódik, 's kezzel nem: er war- gnicht, und redet viel, aber mit Händen thut nichts. Est linguâ factiosus. Plaut. Nyelvével vétkezni: er hat mit der Zunge verschuldet, - Sünde gemacht. Peccatum lingua commisit. Cic. Szabadabb nyelvvel kérte a' fizetését, hogysem - er hat sein Sold auf eine frechere Weise gefordert, als - Procacius stipendium suum flagitavit, quam - Liv.

Nyelv akadozás, -snak, -st: das Stottern der Zunge. Haesitantia linguae. Cic.

Nyelv-béka, -kának, -kát: a' gyermekek' nyelve alatt támadott fekély: ein Frosch unter der Zunge. Art einer Geschwulst, so insonderheit die Kinder angreift. Batrachus, i, m. Blancard. Ranula linguae.

Nyelv botlás, -snak, -st: das Stolpern der Zunge. Caespitatio - offensio, vitium linguae. Gloss.

Nyelv-díja, -jának, -díját: das Büßen wegen der Geschwätz der Zunge. Emenda linguae. Sweid. Linguacium, ii, n. Sen.

Nyelv-ejtés, -snek, -st, beszéd-mód: die Mundart. Dialectus, i, f. Gramm.

Nyelvelsedés, -snek, -st: [illegible]

Nyelvbe adás, -snak, -st: die Eingebung des Wortes. Suggestio, onis, f. Cael. Aur.

Nyelv eredés, -snek, -st: der Anfang der Sprachen, des Redens. Ordium locu-

tionis

tionis. Plaut.

Nyelve-metszett, -vágott: dem die Zunge ausgeschnitten ist: Elingvatus, a, um. Gloss.

Nyelves, adj. fetsegö, lotsogo, tsatsogó: 1. geschwätzig, plauderhaft. Dicaculus, a, um. Plaut. lingvosus, a, um. Petron. 2. kinek, vagy minek nyelve van: der, oder ~~eine~~ welcher eine Zunge hat. Instructus - praeditus lingua - Cic. Nyelves Aszszony: eine Plaudrerin. Lingulaca, ae, f. Plaut.

Nyelveskedés, -snek, -st: die Plauderey, Waschhaftigkeit. Loquacitas, atis, f. Cic. Valakinek a' nyelveskedését meg-vetni, vagy torkába verni: eines schwatzhafter Rede verachten, oder ein ~~d~~ [illegible] Maul stopfen. Loquacem alicujus sermonem contemnere, vel retundere. Cic.

Nyelveskedni, -dem, -dik: plaudern, schwätzen. Libera uti lingua, Cic. Mit nyelveskedel? was schwätzest du, und hast ein loses Maul. Quid es tam loquax? Cic. Quid oblatras? Sili.

Nyelveskedö, -dönek, -döt: ein Widerbelfferer. Oblatrator, oris, m. Sidon. Nyelveskedö Aszszony: Widerbelfferin: Oblatratrix, icis, f. Plaut.

Nyelvesség, -gnek, -get: die Waschhaftigkeit, lose Reden. Loquacitas, atis, f. Cic. A' nyelvesség ártó ellenségé a' bölcsességnek. die Schwätzigkeit ist wider die Weisheit. Loquacitas contraria est Sapientiae. Cic.

Nyelvesen: adv. auf eine ~~[illegible]~~ waschhaften Art. Loquaciter. Cic.

Nyelve-szakadott p. o. Nemzet: eine Nation, die ihre Sprache verlohren hat. Natio, cui lingua vernacula exoleta est, exolevit. Cic.

Nyelvetlen, adj. ohne Zungen. Elinguis, e. c. Nyelves.

Nyelvetlenség, -gnek, -get: die Zungelosigkeit. Elinguitas, atis. Festus.

Nyelvetske, -kének, -két: ein Zünglein. Lingula, ae, f. Martial.

Nyelvével hartzoló, -ónak, -lót: ein Zungenfechter. Linguimachus, i, m. Heder.

Nyelvezni, -vezek, -vez: die Redens Art nachahmen. Elocutionis modum se~~qui~~-qui.

Nyelv-tanító, -ónak, -ítót: der Sprachlehrer. Magister lingvae, tri, m. Quinct.

Nyelv-tanítóné, -énak, -nét: die Sprachmeisterin: Loquendi Magistra, ae, f. Quint.

Nyelv-tsap, -pnak, -pot: der Zapfen im Halse. Epiglossis, is, f. Plin. uvula, ae, f. Blancard.

Nyelv-tudás, -snak, -st: die Sprachkunde. Linguae Peritia, ae, f. Quinct.

Nyelv-tudó: két nyelv tudó: der zwo Sprachen kennt, od. redet. Bilingua, ae, f. Horat. Duas linguas callens.

Nyelv-féreg, -gnek, -rget: a' kis kutyák nyelvein: ein Zungenwurm. Ein Wurm, den die jungen Hunde unter der Zunge haben, und wenn er ihnen bey Zeiten genommen wird, nimmermehr wütend werden

tollen. Lissa, oder Litta, æ, f. Plin.

Nyelv-forma, -mának, -mát: Zungenförmig. Lingulatus, a, um, habens formam linguæ. Vict. ~~Hypog~~

Nyelv-formájú, ugyan az.

Nyelv-fű, -fűnek, füvet: das Zungen~~tt~~kraut. Hypoglossum, i, n. Woyt. ~~[illegible]~~

Nyelv-hasadás, -snak, -st: 1. die Spalte an der Zunge. Fissura linguæ. Colum. 2. A' nyelvnek szóllásra kelése: daß die Zunge anfangt zu reden. Linguæ solutio ad loquendum. Sen.

Nyelv' hegye, -gyének, -gyét: die Spitze der Zunge. Prima pars linguæ. Plin. A' nyelvem hegyén forog: es liegt mir auf der Zunge. In ore sedet, haeret mihi in primoribus labris. Heder.

Nyelv' járása, -sának, -sát: valakinek: eines Sprichwort: Linguæ Cursus, us, m. Ez neki nyelve-járása, közönséges szava: das ist sein gewöhnliches Sprichwort. Est vulgare ejus dictum. Cic. Consueta ejus loquendi. Id. Nyelvé' járásából – szavából ismértem-meg őtet: ich habe ihn aus seiner Rede erkannt. Ex loquela eum agnovi. Suet.

Nyelv kötés, -snek, -st: die Bindung der Zungen. Ligatio linguæ. Woyt. Nyelv-kötésben maraszttaltatott: er ist Silentiarius geworden: es ist ihm verbothen zu reden. Silentiarius factus est. Jurid.

Nyelv le-ragadás, -snak, -st: das Zungen Bändgen. Fraenulum linguæ. Woyt.

Nyelv' mi-vólta, -tának, -tát: eine Mund Art. Art zu reden, wie sie eine jede Nation eigen hat. Dialectus, i, f. Gramm. A' nyelvnek mi-voltán szerint szólló: der nach der ~~[illegible]~~ Mundart redet. Dialecticus, i, m. Gramm.

~~Nyelv-tanitás~~, -snak, -st: die Grammatic. Die Sprachkunst. Grammatica, tica, æ, f. Cic.

Nyelv-tanító, -tónak, -tót: der Sprachmeister. Linguæ Magister. Phonascus, i, m. Græc. Quint.

Nyelv tanító könyv, -vnek, -vet: die Grammatik. Grammatica, æ, f. Cic.

Nyelv-tanító Mester, -rnek, -rt: der Sprachmeister. Magister linguæ.

Nyelv-tisztító, -ónak, -ót: eszköz. ein Schaber, zur Zungen putzen. Radula ad mundandam linguam. Colum.

Nyelv-tsap, -pnak, -pot: das Zäpfchen im Halse. Mandel im Halse. Tonsilla, æ, f. Schell. Epiglossis, is, f. Uvula, æ, f. Blancard. Le-esett a' nyelv' tsapja: das Zäpfchen im Halse ist ihm herunter gefallen. Decidit ei uvula: Plin.

Nyelv tsap-dagadás, -snak, -st: Geschwulst der Zäpfchen. Tumor Epiglossis, v. Uvulæ. Blancard.

Nyelv tsap fű, -fűnek, -vet: das Zäpfchenblatt: ~~Ruscus~~ Hypophyllum. Linn.

Nyelv-tsap le-esése, -sének, -sését: Zäpfchen Fall. Uvulæ Relaxatio, onis, f. Woyt.

Nyelv tsaporska, -kának, -kát: Zäpfchen im Halse. Uvula, æ, f. Blancard.

Nyelv tsont, -tnak, -tot, ~~[illegible]~~ das Zungenbein. Hyoides, is, n. Blancard.

Nyelv tudomány, -nynak, -nyt: die Grammatic. Grammatica, æ, f. Cic.

Nyelv' tulajdona, -tulajdonsága, -gának, -gát: die Mund Art, Art zu reden. Dialectus, i, f. Gramm. Linguæ proprietas, atis, f. Liv. A' magyar

nyelvnek tulajdonsági. einige, und besondere Art zu reden ~~in~~ in der Ungarischen Sprache. Idiotismi Hungarici.

Nyelv újitás, -snak, -st: die Erneuerung der Sprache. Neologismus, i, m.

Nyelvű, adj. Gonosz nyelvű: der böse Zunge. Perversæ linguæ. Cic. Két rétű nyelvű: doppelt-, zweifältig zungig. Bilinguis, e. C. Virg. Külömbözö nyelvű, ~~népek~~ és erkölcsű Népek: Nationen von verschiedenen Sprachen, und Sitten. Gentes sermone, et moribus dissonæ. Liv. Lator nyelvű: eine unbändige Zunge. Infrene os. Gell. Szabad nyelvű: der ein freyes Maul hat. Liberioris linguæ. Cic.

Nyelv váltság, -gnak, -got, eine Geld Busse, so einer wegen schlimmen Maul zahlen muss. Pœna emendæ linguæ. Jurid. ~~item~~. eine Geldstrafe wegen allzu frey gebrauchter Zunge. Linguarium, ii, n. Pitisc.

Nyelv vétke, -kének, -két: das Zungen Vergehen. Erratum -, peccatum linguae. Cic.

Nyelv-visgáló, -ónak -ót: der Philolog: ~~Philologus lingvae~~ der gerne die Sprache untersuchet. Philologus, i, m. Cic.

Nyelv-zavar, -ának, -t: die Verwirrung ~~der~~ der Sprachen. Confusio linguarum. Bibl.

Nyereg, -gnek, -rget: der Sattel, ~~éllovasnak~~ den man auf ein ~~mellyet~~ Pferd leget. Ephippium, ii, n. ~~Cæs.~~ Sella equestris, æ, is, f. Veget. Asszony Nyereg: der Quersattel, Weiber Sattel Ephippium. Quo fœmineum ~~sex.~~ Feris.

~~Fa nyereg: ein hölzerner Sattel. Ephippium ligneum~~

Fa (Füredi) nyereg: ein hölzerner Sattel. Ephippium ligneum. Gyöngyökkel ki-rakott Nyereg kápa: mit Perlen ausgelegter Kopf am Sattel-Pommel. Ephippium unionibus distinctum. Plin. Füredi (ott készül) nyereg: ein Sattel, so in Ortschaft Füred verfertiget wird. Ephippium, quod Füredini paratur. Kazúl (Persiai, v török) nyereg: ein Persischer Sattel. Ephippium turcicum. Nyeregben ülni: im Sattel sitzen. Insidere in sella. Plin. Nyeregbe ülni: sich in den Sattel setzen. Insellare se. Voss. A' nyeregbül ki-esett: álo le-vetette ötet: aus dem Sattel gefallen. Ex ephippio dejectus, -ejectus. Nem illik szamárra a' bársony Nyereg: auf einen Esel schickt sich ein samtener Sattel nicht. Boves non conveniunt clitellæ. Prov. Minden nyerget meg-tud ülni: sich in allen Satteln schicken. Se ad omnia aptum exhibere. Prov. Serch (serch) hadon

Zó nyereg: szekszéna: ein Saum, oder Pack sattel: Clitellæ, arum. Cic. A' meg-szokott nyereg nem töri-fel az alfelet: ~~L~~ gewohnter Sattel wirfet nie wunden. Wolf. Ephippium

Assuatum non atterit nates. Plin.

Nyeregally, -lynak, -lyt: nyeregalá-való pokrótz, szönyegivát: eine Decke, so man den Pferden unter den Sattel legt. Stragulum, quod equo imponitur, dum ephippiatur, ne ephippium dorsum equi atterat. Subtegmentum ephippii.

Nyereg fedél, -lnek, -delet: két oldalú fedél: das Sattel Dach. Tectum displuviatum. Vitr.

Nyereg-fej, -jnek, -jet: feje a nyeregnek: nyereg-kápa: der Sattel Knopf. Ephippii apex, icis, m.

Nyereg-gyártó, -tónak, -tót: nyereg-tsináló: der Sattler: Ephippiarius, ii, m. Comen.

Nyereg-heveder, -rnek, -rt: mellyel a nyerget le-szorítyák: der Sattelgurt. Cingulum ephippii: Umbo

Nyereg-kápa, -pának, -pát: feje a nyeregnek: der Sattel Knopf. Ephippii apex. umbo ephippii.

Nyereg-párna, vagy pokrótz, -tznak, -tzot: das Sattel Küssen. Pulvinus ephippii. Mart. Strata equorum.

Nyereg-szerszám, -mnak, -mot: ein Sattelzeug. Instrumenta equitationis.

Nyereg-takaró, -ónak, -ót: eine Sattel-decke. Sellisternium, ii, n. Gloss. Tegumentum ephippii. i, n. Liv.

Nyereg-táska, -kának, -kát: eine Satteltasche. Bulga, ae, f. Lucil. Hippopera, ae, f. Sen.

~~Nyereg-táska, -kának, -kát~~

Nyereg-tsináló, -ónak, -ót: der Sattler. Ephippiarius, ii, m. Comen.

Nyereg Vánkos, -snak, -st: das Sattel Küssen. Pulvinus ephippii. Mart. ~~alsó része, ürege a nyeregnek:~~

Nyereg vápája: -jának, -ját: alsó üres része, hajtott fele, ürege a nyeregnek: die Vertiefung im Sattel. Ephippii Cavum. i, n.

Nyerekedés, -snek, -st: das Wuchern, der Wucher. Foeneratio, onis, f. Feneratio, onis, f. Cic. Bizonyos derekas nyerekedés: ein gewisser Gewinn. Certum lucrum. Gyalázatos nyerekedések: der schändliche Gewinn. Sordida lucra. Digest. Jó nyerekedés: eine reiche Handthierung. Quaestus, i, vel us, m. Quint. Nyerekedésre adni magát: sich der Handelschaft widmen. In quaestum se conferre. Cic.

Nyerekedni, -kedem, -kedik: Wuchern. Gutten Profit machen.

Lucrum facere, lucraxi. Cic.

Nyerekedő, -dőnek, -dőt: ein Wucherer. Lucrator, oris, m. Suet. Quaestuosus homo, inis, m. Cic.

N

N Nyerés, -résnek, -st: das Gewinnen, Erlangung. Quaestus, us, m. lucellum, Cic. adquisitio, adeptio, onis, f. Schell.) (Vesz ~~-ség: der Gewinn, Gewinst. Lucrum.~~

Nyereség, -gnek, -get: der Gewinn. Lucrum, i, n. Digest. Bő nyereség: ein reichlicher Gewinn. Fertilis quaestus, us, m. Gabonából-való nyereség: ein Gewinst aus Getreide. Frumentarium lucrum. Cic. Galád (Rút, ocsmány, mocskos) nyereség: ein abscheulicher Gewinn. Turpe lucrum. Digest. Kétes nyereség: ein zweifelhafter Gewinn. Ambiguum, dubium lucrum. Digest. Kevés (kis) nyereség: ein geringer, kleiner Gewinn. Exiguum lucrum. Id. Nem várt, nem reménylett nyereség: ein unverhoffter Gewinn. Adventitium lucrum. Digest.

Ny

Ny

N

Nyereségbül élni: von Einkünften leben. De lucro vivere. Cic. Abbul két forint nyereségem jött: von dem habe ich zwey Gulden Profit bekommen. Ex eare lucrum duorum florenorum feci. Cic. Nyereségemnek tartom, hogy —: ich halte es für Glück. Lucro appono. Ter. Nyeresége van a kereskedésben: er hat ein Gewinn aus der Handelsgeschäft. Quaestus ei cedit. Cic. Nem tselekedtem azt nyereségért: ich habe es nicht gethan Gewinst wegen. Non quaestus causa, non lucri nomine id feci. Cic. Nyereséget engedni valakinek: einen lassen gewinnen. Aliquid lucelli dare alicui. Cic. Valakinek nyereséget hajtani: einem ein Gewinn beyschaffen. Alicui lucrum afferre. Cic. Nyereséggel eladni valamit: etwas mit Gewinst verkaufen. Lucrulente vendere. Plaut. A' nyereségnek jó a szaga, akárhonnat jő: der Gewinn ist immer gut; Bonus odor lucri. Cic. Nyereségnek nézni valamit: etwas für Gewinst halten. Aliquid in lucro putare. Terent. Nyereségre adni a jószágot: das Gut vermiethen. Elocare praedium. Cic. Tsak nyereségre ahítozik: nur den Gewinst affectiren. Id unum spectat, ut quaestus faciat maximos. Cic. Nyereségre ~~[illegible]~~, haszon-vételre venni valamit: etwas in Arrendirung nehmen. Exarendare aliquid. Schm.

~~Nyereség: marhalék. Praeda, zsákmány: die Beute. Praeda, ae, f. Manubiae, arum, f. Cic.~~

Kié volt a nyereség? wer hat gewonnen? Quis victor discessit. Cic. Miénk a nyereség: wir haben

ben gewonnen. Vicimus. Luc.

Mutasd-meg azt bizonyos írásban és tiéd á Nyereség: weise es in deinen Schriften, so hast du gewonnen. Id ostende in tabulis tuis, et vicisti. Cic. A' nyereség néha veszteség: der Gewinn ist manchmal ein Verlust. Lucrum quandoque jactura est. Cic. A' nyereség néha á vak szerencsétül függ: der Gewinn hängt dann und wann von dem blinden Glück an. Lucrum, quaestus quandoque pendet a caeca fortuna. Cic.

Nyereségen kapó, -ónak, -ót: ein Wucherer. Fenerator, oris, m. Cic. Nyereségen nem kapó: der den Gewinn flieht. Lucrifuga, ae, m. Plaut.

Nyereséges, adj. Gewinnbringend nützbar. Lucrativus, a, um. Quint. lucrosus, a, um. Quaestuosus, a, um. Lucrans, ntis, o. Fest.

Nyereségesen, adv. mit Gewinn. Quaestuose. Senec.

Nyereségetske, -kének, -két: ein kleiner Gewinst. Lucellum, i, n. Cic.

Nyereséghez való: zum Gewinn gehörig. Quaestionarius, a, um. Fest.

Nyereségő: adj. Gewinnsüchtig. Quaestuarius, ii, m. Tertull.

Nyereség kivánás, -snak, -st, die Gewinnsucht. Cupiditas lucri. Lucri cupido, Appul.

Nyereség-kivánó, ónak, nót.

ein Gewinnsüchtig: Lucri cupidine fervens. Luc.

Nyereségre vágyódó, adj. p. o. Asszony: ki testével kereskedik: eine Hure, die sich mit ihrem Leibe nähret: Quaestuaria Mulier. Senec.

Nyereséget űző, -önek, -zöt: Gewinn begierig. Lucripeta, ae, m. Plaut.

Nyeretes, -snek, -st: ein Erlanger. Impetrator, -oris, m. Cod. Th.

Nyergelni, -gelek, -gel: á lovat. das Pferd satteln. Equum sternere. Liv. ephippiare. Voss. A' feleşége az urát nyergeli: das Weib reitet auf ihrem Mann. Uxor in viro suo equitat. Plin. v. virum suum. Id.

Nyergelő, -lőnek, -lőt: lovat: der das Pferd sattelt. Equorum strator, oris. m. Spartian.

Nyergeletlen, nem nyergelt ló: ein ungesatteltes Pferd. Non stratus, non ephippiatus equus. Caes.

Nyergelt, adj. p. o. Lovak: gesattelte Pferde. Ephippiati equi. Plin.

Nyerges, -snek, -st: nyereggyártó: ein Sattler. adj. p. o. Nyerges ló: das Sattel Pferd. Equus ephippiatus, -sellarius. Veget.

Nyerhetni, -hetek, -het: gewinnen können. Obtinere posse. Semmit sem nyerhetett rajtunk. er hat von uns nichts erhalten können.

nihil potuit a nobis obtinere. Cic.

A' tudománnyal tisztet nyerhetsz: die Wissenschaft wird dir ein Ehrendienst verschaffen. Doctrina tibi ad honores aditum facere potes. Cic.

Nyeríteni, -títek, -tít: wiehern. Hinnire. Quint. immodestius cachinnari. Liv. A' leányra nyerít: auf ein Mägdchen wiehern. Puellae inhinnire. Lucr.

Nyerítés, -sének, -st: das Wiehern. Hinnitus, us, m. Cic.

Nyeríthető, adj. das wiehern kann. Hinnibilis, e. Cal. Aurel.

Nyerítve. adv. wiehernd. Hinnibunde. Claud.

Nyerni, nyerek, nyer: gewinnen. Lucrari. Cic. Attól tsapásokat nyerni: Ohrfeigen bekommen. Obiurgari colaphis. Plaut. Nyert benne, mint Bertok a' tökben. er hat Hopfen, und Malz verloren. Oleum et operam perdidit. Cic. Prov. Betsületet, ditséretet nyere véle: er hat damit einen Ehre, und Lob bekommen. Honorem et laudem ex eo reportavit: Cic. Azzal te betsületet nem nyersz, nem vallasz: Ex eo tu honorem non adinexis. Suet. Mitsoda feleletet nyertél tőlle? was hast für eine Antwort von ihm erhalten?

Quod ab eo responsum abstulisti? Cic. Váratlan feleletet nyertem: eine abschlägige Antwort bekommen habe ich. Non expectatum tuli responsum. Cic.

Ditső győzedelmet nyert: er hat einen glorreichen Sieg erhalten. Gloriosam victoriam consecutus est. Cic. Gazdag örökséget nyertem tőlle: ich habe einen reichen Erbtheil von ihm erhalten. Haereditatem adeptus sum ab eo, effertissimam. Plaut. Ha mit nyersz-is Uradon, titkold: wenn du auch deinem Herrn den Sieg abgewinnen hast, verhehle es. Etsi viceris herum, retice. Plaut. Hideg-lelést nyert, Kapott: er hat das Fieber bekommen. Inuit ipsum febris. Plaut. Jó hírt, nevet, és dicséretet nyerni: einen grossen Ruhm und Lob bekommen. Amplissimam dignitatem et gloriam consequi. Cic. Valamire több időt nyerni: auf etwas mehr Zeit erhalten. Plus ~~Otii~~ Otii ad aliquid nancisci. Cic. Kakuk nyerte: er ist überwunden geworden. Lupi eum priores videre. Virg. Prov.

Valakinél kedvet nyerni: von jemanden die Liebe gewinnen. Gratiam alicujus inire. Cic. Valamire kedvet nyerni: zu etwas eine Lust gewinnen. Concipere

animo Cupiditatem rei alicujus. Cic. Valakinek kegyelmet nyerni: für einen eine Gnade ausbitten. Pro aliquo deprecari, Gratiam impetrare. Cic. Szabadságot valakitül valakinek nyerni: Freyheit von einem für einen bekommen. Ab aliquo facultatem pro aliquo impetrare. Cic. Ezzel te semmit sem nyersz: damit gewinnst du nichts. Versuram facis. Terent. Prov. Nem nyer, se nem veszt, áki nem játszik: der nicht spielt, der gewint nichts, und verliert nichts. Qui non ludit, neq lucratur, neque perdit. Cic. Tiszteletet nyert: zu einen Ehren befördert. Auctus honoribus, Horat. Üggyel bajjal nyerni valamit: etwas mit vieler Mühe erhalten. Labore, et molestia consequi aliquid. Cic. Vér-szemet nyert, kapott, meg-bátorodott: er hat Muth gefasst. Animum revocavit. Cic. Nota. kosarat nyert: -kapott er hat ein Korb bekommen. Repulsam tulit. Cic.

Nyerő, -őnek, -őt: nyertes: ein Gewinner, Sieger. Lucrans, Victor, oris m. Cic.

Nyers, radj: eleven, fris, fösetlen, süttetlen, késületlen. ~~Crudus, a, um.~~ roh, ungekocht. Crudus, a, um.

Juvenal. Nyers beszéd: eine männliche- freysprechende Rede. Virilis Oratio. is, onis. m. Cic.

Nyers bor: ein herben rauhen Wein. Asperum Vinum. i, n. Ter.

Nyers erő: eine wachsende Kraft. Vigor, oris, m. Liv. Nyers fa: ein grünnes Holz. Viride lignum. Cic. Nyers fából tüzet rakatni: ein Feuer von grünen Holz anmachen lassen. Ignem ex lignis viridibus fieri jubere. Cic. Nyers hús, ein rohes Fleisch. Cruda Caro. Nyers ifjú: ein wachsener junger Mensch. Vegetus juvenis. Cic.

Nyersen (mérészen) beszélleni, beszélni, szóllani: frisch-, lebhaft reden. Alacriter-, Viride loqui. Justin. Serényen-, nyersen kell á dologhoz látni-, fogni, nyúlni: munter-, lebhaft muss man zur Arbeit schreiten, sie betreiben. Alacriter-, fervide est labor aggrediendus, -pertractandus. Colum. Nyersen-, katonásan forgatni a nyelvet: hurtig-, lebhaft reden. Audacter, celeriter loqui. Cic. Nyersen ki-mondani valamit: etwas mit grössten Lust aussprechen. Aliquid pleno Spiritu edicere. Liv. Nyersen szorgalmatoskodni: Sich

emsig befleißen, etwas betreiben. Solerter curare aliquid. Cic.

Nyersesség, -gnek, -séget: die Rohheit. Cruditas, atis, f. Pallad. Fél nyersességében volt, hogy — halb roh ist gewesen, wie — . Semicrudum —, in semicruditate fuit, dum — Id.

Nyersülni, -ülök, -sül: újjulni: sich auffrischen, verjüngen. Crudescere. Stat.

Nyersetske, -kének, -két: halb noch nicht ausgekocht. Subcrudus, a, um. Cato.

Nyeretes, adj. nyertes: Lucrans. lucrosus, a, um. siegreich. Victor, oris, m. Cic. Nyertes: diadalmas: ein siegreicher Triumphirender. Triumphans, antis. o. Stat. Nyertes, mint Bertók a' tsikban: umsonst hat er sich bemühet. Oleum et operam perdidit Prov. Hol a' harag nyertes, vesztes a' nyugodalom. wo der Zorn gewinnt, dort weicht die Ruhe. Ubi ira bacchatur, ibi quies nulla est. Inct. Egygyik sem nyertes: keiner hat gesiegt. Ex aequo marte pugnatum est. Lucan. Én vagyok a' nyertes. ich bin der Sieger. ich habe gewonnen. Ego discessi superior. Cic. Mi voltunk a' nyertesek: wir waren die Sieger. Nos victoriam obtinuimus, retulimus. Cic. Engem mond nyertesnek: er heißt mich den Sieger. Palmam mihi adjudicat. Cic.

Nyertessedni, -sedem, -sedik: siegen, gewinnen. Lucrari, victorem fieri, evadere. Cic.

Nyertesen, adv. futni a' pállyáját: seinen Laufbahn glücklich ablaufen. ~~Palmam ...~~ feliciter percurrere stadium. Senm. Igen nyertesen jártt sereg: eine reiche Armee, die sehr viel reiche Beute gemacht hat. Compos praedâ exercitus. Liv. Nyertesen jönni haza: mit Gewinst nach Hause kommen. Cum lucro redire domum. Ovid. Nyertesen játszott a' szivekkel: er hat vieler Herzen abgewonnen. Multorum animos devicit. Cic. Nyertesen jött vissza: mit Gewinst ist er zurück gekommen. Victor rediit. Cic.

Nyertesség, -ségnek, -séget: das Gewinnen, der Sieg. Lucrum, i, n. Victoria, ae, f. Cic.

Nyertt, partic. gewonnen; p.o. Beute ein gewonnenes Geld im Kriege. Bello capta pecunia. Liv. Nyertt Polgár Mesterő hivata

ein verwaltetes Bürgermeisterampt. Partus Consulatus, Cic.

Nyerdz, -dznek, -dzet: Nyértz, állat' neme. Mustella lutreola. a. f. Linn. Nyertz bőr: Pellis Mustellæ. is, f.

Nyesdegelni, -gelek, -gel, -gelem, -geli: p. o.: a' fákat: die Bäume beschneiden. Frondare, -putare Arbores. Colum. A' szén-égetőnek tökén a' szeme, és ezt, nem pedig szalma kévét nyesdegél az erdőben: ein jeder geht mit dem um, was er gelernet hat. Fabri fabrilia tractant. Prov. ~~[illegible]~~,

Nyesedék, -knek, -ket: metélék, nyiredék: das Abgeschnitzel. Recisamenta, orum n. Resegmina, segmenta, orum. Gell.

Nyesés, -nek, -sést: das Beschneiden der Bäume. Cæsio, frondatio, interlucatio, putatio Arborum. Cic.

Haszros a' sűrű fáknak a' nyesés: die Bäume lichten ist sehr nützlich. Interlucatio prodest arboribus. Plin.

Nyesett adj. p. o. fa: ein gelichteter Baum. Interlucata Arbor. Plin.

Nyesni, -nyesek, nyes, -sem, -si: beschneiden. Frondare, putare. Cic. Fát nyesni: den Baum beschneiden. Frondare, castrare Arbores. Plin.

Nyesni, -haszontalan ágait le-vagdalni a' fának: die unnützige Äste der Bäume wegschneiden. Interlucare Arbores. Colum. ~ Setét, -sűrű erdőt nyesni: den Wald lichten. Collucare Silvam. Colum. Szüntelen, mind tsak a' régit nyesi; azon egy bakot nyúz: immer einerley herumbringen. Chorda semper oberrare eadem. Horat. Eandem semper accinere Cantilenam. Prov.

Nyesö, -sönek, -söt: ein Beschneider. Frondator, Putator, -oris, m. Ovid. Nyesőkés: ein Baummesser. Arboraria falx, -cis, f. Cato.

Nyesölék: Abgeschnitzeln. Sarmentum

Nyest, -tnek, -tet: menyét: állat' neme. ein Marder. Mustela, -æ, f. ~~[illegible]~~ Mezei nyest. ~~[illegible]~~ der Feld Marder. Mustela vulgaris. Martes, is, f. Martial.

Nyest bőr, -rnek, -rt: das Marder fell. Pellis ~~[illegible]~~, mardurina. ~~[illegible]~~

Nyestes, adj. p. o. Mente: ein mit Marder fellen gebrämter Pelz. Martis pelle limbata Chlamis: Cic.

Nyestike, -kének, -két: Virág' neme: Peremér: Ringel Blume. Calendula, æ, f. Martin.

~~Nyifogni, -fogok, -fog: nyifognaká~~

Nyifra, adj. geschmückt, geziert. Comptulus, ornatulus. Cic. l. Tzifra.

Nyifrás, adj. geziert. Ornatus, a, um. Picturatus, a, um. Stat. lásd, Tzifrás.

Nyif-nyaf-nyafás neme, midőn a' kopók, és vadász kutyák vadat hajtanak: das Bellen der Jagdhunde, wenn sie jagen. Vox canum feram venantium.

Nyifogás, -snak, -st: gyermek sírás: das Weinen der Kinder. Fletus puerorum. Cic.

Nyifogni, fogok, -fog: pityeregni: kindisch weinen, grächzen. Puerorum more taediose flere.

Nyifogó, partic. grächzend. Vagiens, ntis, c.

Nyifogtatni, -tatok, -tát, -gtatom, -tattya: zum weinen anrei~~tzen~~ tzen, á gyermeket. das Kind. ~~Ad fletum~~ Ad fletum incitare infantem.

Nyiggatni, -gatok, -gat, -gatom, -nyiggattya. zum Weinen anreitzen. Ad fletum ad gemitum incitare. Ne nyiggasd, ne nyikogtasd á gyermeket: reitze das Kind nicht zum Weinen an. Noli divexare, ad fletum incitare infantem.

Nyikhelődzeni, -dzöm, -dzik. Vakaródzni: sich kratzen. Defricare.

Plant.

Nyihogni, -hogok, -hog á paripa, á ló: das Pferd wiehert. Hinnit equus. Quinct. Mit nyihogtok, vihogtok mint á lovak? Was lachet und wiehert ihr wie die Pferde? Quid ridetis, et hinnitis ut equi?

Nyikkanás, -snak, -st: das Räuspern, Muck, Mucks, das Mucksen. Mutitio, onis, f. Plaut.

Nyikkanni, -kanok, -kkan. Mucksen. Mutire. Mihent egy gyet nyikkant szegény köz-katona azonnal vasra verték: so bald der arme gemeine Soldat nur gemuckset hat, so ist er in Eisen und Band geschlossen worden. Ut primum ausus est gregarius miles, mutire, illico in vincula conjectus est: Cic.

Nyikogás, -snak, -st: das Gekläffe. Gannitus, us, m. Gannitio, onis, f. Fest.

Nyikogni, -kogok, -kog: bellen, beffzen. Gannire. Auct. Philomel. Nyikogni kezd mint á róka: er fangt an zu beffzen wie ein Fuchs. Vagire – gannire incipit uti vulpes. Item.

Nyikogtatni, -tatok, -gtat, beffzen

lassen. Vagire facere. Auct. Philom. ad fletum concitare. Cic. Ne nyikogtasd ötet: ne rikasd ötet t. i. á gyermeket: nicht bring ihn zum weinen. Ne concites ipsum, scil. puerum ad fletum. Cic.

Nyikorogni, -korgok, -korog: tsikorogni: Knarren. Strepere, stridere. Tsikorog á hájatlan kerék: das Rad, so nicht geschmiert ist, knarrt. Rota inuncta stringit, stridet. Virgil. Nyikorog az ajtó' sarka: die Thür knirrt, knarrt. Cardo stridet foribus. Idem.

Nyikorognak á disznók: grunzen wie die Schweine. Grunnire ut sues. Juvenal. Grunniunt porci. Idem.

Nyil, -lnak, nyilat: der Pfeil. Sagitta, æ, f. Cic. Telum, i, n. Cic. Lövellö nyil: Art eines Wurfspiesses. Falarica, æ, f. Liv. Mirges nyil: ein vergifteter Pfeil. Venenatum telum. Cic. Szakallos-, szigonyos nyil: Pfeil mit Widerhacken. Hamata sagitta. Ovid. Szárnyas-, tollas nyil: geflügelter Pfeil. Pennigera sagitta. Sili. Pennatum telum. Pl.

Tollas-, szárnyas nyil: gefiederter Pfeil. Pennigera sagitta. Sili. Fejes-, bunkós-, tompa lövellö nyilak, mellyekkel á gyakorlásban élnek, hogy ne ártson: eine Art stumpfer und kolbigt gemachter Wurfspiess. Praepilata missilia. Liv. Tsattantó nyil, tegez: die Armbrust, die Art eines Geschützes. Catapulta, æ, f. Plaut. Tüzes nyil: Art der Wurfspiesse, oder Pfeile, so man von den Phalis warf. Phalarica, æ, f. Virg. Nagy vastag nyil: ein Spiess wie ein Balken. Trabale telum. Virg. ~~A~~ nyilhegyes: A' ölyv nyil sebességgel le-tsapott á galambra: der Habicht ist wie ein Pfeil auf die Taube herab geflogen. ~~Mil~~ Milvus instar sagittæ celeritate devolavit in columbam. Liv. A' nyil sebesen megy: der Pfeil geht geschwind. Sagitta celeriter volat. Terent. Halál íve, -nyila: die Todtenpfeile. Spicula mortis. Cic. Zápor módgyára hull á halálnak íve, -nyila: die Todtenpfeile fallen wie der Platzregen. Spicula mortis cadunt instar imbris. Cic. Szerelem nyilai: die Liebespfeile. Cupidineæ sagittæ. Ovid.

El-lőnni á' nyilat: einen Pfeil vom Bogen abschiessen. Emittere arcu sagittas. Plaut, vibrare, jacere sagittam. Suet. A' véres nyilat valakinek á' testéből ki-húzni: den blutigen Wurfspiess aus dem Leibe ziehen. Cruentum telum e corpore educere: Cic. Nyilat venni-ki á' tegezből: die Pfeile aus dem Köcher herausnehmen. Spicula de pharetra promere. Ovid. Nyillal valaki agyon lőnni: jemanden mit Pfeilen todschiessen. Configere aliquem sagitta. Cic. 2. Nyil az égen: Északi jel, vagy tsillag az égen: der Pfeil, nordliches Gestirn am Himmel. Sagitta, æ, f. Plin. 3. A' fontnak mutató nyila, vagy-is nyelve: die Wagzunge. Phalanx, ngis, f. Wagzünglein. Phalanx, ngis, f. Examen, inis, n. Virg. 4. Isten' nyila: Menykő: der Donnerkeil, Blitz. ~~Fulmen~~ Fulmen, inis, n. Pitisc. 5. Nyilra adni, vetni valamit: etwas dem Glücke überlassen. Sorti committere aliquid. Liv.

Nyilat-, sorsot, koczkat vetni: etwas aufs Glück kommen lassen. ~~Ex~~ Sorti committere aliquid. Suet. Sortem conjicere. Cic.

~~Nyil-ág~~ [illegible]

Nyil-vetésre (kótya-vetyére) került mindene: all sein Hab und Gut ist öffentlich ~~ist~~ versteigert geworden. Omnia, quæ habuit hastæ (licitationi) objecta sunt. Plin.

~~Nyil-ága, -gának, -gát: mellyben az ideget veti: der Einschnitt im Pfeile. Crena sagittæ. Plin.~~

~~Nyil-aja, -jának, -ját: ugyan az. A' nyil' ajába az ideget vetni: die Pfeile einsehnen. Sagittam crenæ injicere. Lips.~~

~~Nyiladás, -sának, -sát: die Öffnung. Apertio, onis, f. Apertura, æ, f. Vitr.~~

~~Nyiladás az erdőn: die Aushauung des unnützigen Holzes im Walde. Interlucatio, onis, f. Plin.~~

~~Nyiladék, -déknak, -kot: p. o. á' jégen. Lék: die Wake: fissura, hiatus in glacie.~~

~~Nyiladozni, -dozom, -dozik: aufspringen, aufgemacht werden. Apericari.~~

~~Nyil-eső: Sündflut von Pfeilen. Ferreus imber, bris, m. Virg.~~

Nyiladás, -snak, -dást: Die Oeffnung. Apertio, onis, f. Apertura, æ. f. Vitr. Nyiladás az erdőn: die Aushauung des innern Holzes im Walde. Interlucatio, onis, f. ~~Fissura~~

Nyiladék, -knak, -déket: p. o. a jégen: Lék: die Wake. Fissura, Hiatus in Glacie.

Nyiladozni, -dozom, -dozik: aufthun, aufgemacht werden. Aperiri. Cœli.

Nyil'-ága, -gának, -gát, mellybe az ideget vetik: [illegible] [illegible]. Crena sagittæ. Plin.

Nyil'aja, -jának, -ját: ugyan azt teszi: A' nyil'ajába ideget vetni: die Pfeile einhängen. Sagittam crenæ imponere, injicere. Col.

Nyilallás, -snak, -st: 1. eine plötzliche Eröffnung. Subita apertio, onis, f. Cic. 2. Öklelés, szegerés, oldal fájás: Seitenstechen. Pleuritis, idis, f. Cels. Lateralis morbus. Woyt. Cruciatus laterum. Ovid. Nyilallást érzek: ich fühle ein Seitenstechen. Dolorem acutum sentio. Woyt.

Nyilamlás, -snak, -lást: das Seitenstechen. Pleuritis, idis, f. Plin. Laterum dolor, oris, m. Woyt.

Nyilamlani, -mlom, -mlik: plötzlich sich aufthun, sich öffnen. Subito aperiri. Cic. A' sok nevetéstűl, ~~fuldoklástúl~~ vékonyaim nyilamlanak: für Lachen, und Schlucksen bekomme ich Seitenstechen. Risu, et singultibus assiduis ilia mihi pulsantur. Virg. – quatiuntur. Appul.

Nyilas, -snak, -st: der Bogenschütz. Sagittarius, ii, m. Plin. Jó nyilas: ein guter Bogenschütz. Expertus sagittæ, prævalet arcu. Appul. Nyilas lovasok: reitende Schützen. Hippotoxotae, -arum. Cæs. A' lovasok közé nyilasokat tettek: man hat unter den Reitern Bogenschützen gestellt. Inter equites sagittarios interjecerant. Cæs. 2. Nyilas: égi tsillagzat: der Schütze, ein Gestirn im Thierkreise. Arcitenens, ntis, m. Cic. 3. Nyilas, fele ember, fele ló: ein Schützer, der halb ein Mensch, und halb ein Pferd war. Hippocentaurus, i, m. Cic.

Nyilás, -snak, -st: die Öffnung. Apertura, æ, f. Hiatus, us, m. Cic. Ostium, ii, n. Terent.

Nyilás ~~az égen~~, -snak, -st: az égen

Nyilása az ~~[illegible]~~ ajak
das Aufsperren–, Aufthun
des Mauls. Apertio labiorum
Ter. Nyilás az égen: die Öff„
nung am Himmel. Apertu„
ra Cæli. Vict. Nyilása az erdő„
nek
vagy-is osztállya: die Thei„
lung eines Waldes. Divisio
Silvæ. Cic. Idem. Allee. Via
in Silva arboribus utrinque
septa. Colum. Nyilása á föld„
nek: die Öffnung der Erde.
Apertura – hiatus terræ, Vorat„
rina, æ, f. Ammian. Nyilás
Nyilás á kaponyán: eine
Noth, Fugen, Zusammenfü„
gung der Beine an der Hirn„
schale. Sutura cranii, Cels.
Nyilása (ürege) á kútnak:
die Quelle eines Brunnes.
Ora fontana, æ, f. Ovid. Lehellő
gégének nyilása: die Luft„
Röhre. Arteriæ asperæ Osti„
um. Ovid. Nyilás á két hegy
között: wölgy-torok: die Schlucht.
Aditus, fauces montium. Cic.
A' ki-kötő-hely' nyilása: die
Öffnung des Hafens. Ostium
Portus. Cic. Szivárgó nyilás
á testen, hogy azon á rossz
nedvesség ki-takarodgyék:
Fontanella, æ, f. Blanchard. Száj'
száj ~~[illegible]~~,

nyilása: das Aufgesperrtseyn des
Mundes. Oris hiatus, us, m. Cic.
A' sebnek nyilása. die Öffnung ei„
ner Wunde. Vulneris os, oris. n.
Virg. Nyilásokra – ré„
szekre osztani á' réteket, ka„
szállókat: die Wiesen aus„
theilen. In partes distribue„
re prata. Colum. Nyilást ten„
ni valaki szivén: einem
Herz eröffnen. Hiatum fa„
cere in Corde alicujus. Cic.
Nyilásokat vágni az erdő„
~~Nyilás~~ ben. im Walde Wege ma„
chen. Vias aperire in Sil„
va. Cic.
Nyilásos, adj. was Öffnung hat.
Aperturas referens. Vitr.
Nyilatkozás, -snak, -st: die Öffnung.
Apertio, onis f. hiatus, us, m. Pate„
factio, onis f. Cic.
Nyilatkozni, -kozom, -kozik: geöffnet
werden. Patefieri. Cic. 2.) von
einander gehen. Fatiscere. Virg.
Nyilatkozó, adj. Öffnend. Hians,
ntis, o.
Nyilatkoztatás, -snak, -st: die Offen„
barung. Revelatio, onis, f.
Patefactio, onis. f. Cic.
Nyilatkoztatni, valamire magát
alkalmatos~~nak~~ sich zu
etwas fähig ~~[illegible]~~ [illegible]

1327. N.)
Aptum pro a
exhibere p
Nyilacska, -kának
Pfeil. Sagitt
Nyilazni, -lazok, -
mit Pfeilen
tela. Cic. Telis
Vadat nyilaz
schiesst ihm
Sagittis ferar
una. Cic. 2.)
á' patkó-sze
clavo lädere
Nyilazó, -zónak, -z
Jaculator, or
Nyilazott, adj.
Nyilhogálni, -gálok
patefieri. Cic.
gen. Ferens in
Virg.

1327. N.

Se aptum pro aliqua re declarare, exhibere, patefacere. Cic.

Nyilatska, -kának, -kát: ein kleiner Pfeil. Sagittula, æ, f. Appul.

Nyilazni, -lazok, -laz, -lazom, -lazza: mit Pfeilen schießen. Jacere tela, Cic. Telis petere quem. Just. Vadait nyilazza Diana. Diana schießt ihr Wild zusammen. Sagittis feras suas configit Diana. Cic. 2.) Lovat nyilazni: á patkó-szeget á körménck elevenibe ereszteni: das Pferd vernageln. Equi ungulam clavo lædere. Stat.

Nyilazó, -zónak, -zót: ein Pfeilschütz. Jaculator, oris, m. Horat.

Nyilazott, adj. p. o. ló: ein vernageltes Pferd. Equus læsus clavo subpactæ soleæ. Stat.

Nyildogálni, -gálok, -gál: oft aufgehen. Aperiri. Hiscere. Sæpe patefieri. Cic.

Nyilessö, -önek, -öt: ein Pfeilregen. Ferreus imber, ei, bris, m. Virg.

Nyil-forma, adj. wie ein Pfeil gestaltet. Sagittatus, a, um. Plaut.

Nyil-fü, -ünek, -füvet: das Pfeilkraut. Sagittaria, æ, f. Linn.

Nyil-gyék, -gyík, -knak, -kot: eine geschwänzte Eydechs. Lacerta velox, æ, ocis. f. Veget.

Nyil-hegye, -gyének, -gyét: die Spitze eines Pfeils. Aculeus sagittæ, ei, m. Liv.

Nyil-hordozó, adj. ein Pfeilträger. Sagittifer, -ra, um. Sagittiger, a, um. Virg.

Nyilhoz-való, adj. zum Pfeil gehörig. Sagittalis, e. Sagittarius, a, um. Cic.

Nyil-hüvely, -lynek, -lyt: nyil-tok, ív-tok, puzdra, Tegez: der Köcher, die Behältniß die Pfeile darinnen zu halten. Pharetra, æ, f. Virg.

~~Nyil-fü, -ünek, ei~~

Nyil-készitö, -tsináló: ein Pfeilmacher. Sagittarius, ii, m. Petit.

Nyil-lövés, -snek, -st: der Pfeilschuß. ~~Ictus~~ Jactus Sagittæ, us, m. Cic. Nints szinte egygy Nyil-lövésnyire: ist nicht just einen Pfeilschuß weit, ~~nicht~~ gar so weit, als man einen Pfeil weit schießen ... Citra emissionem Sagittæ. Vict.

Nyilni, -lok, nyilik: sich öffnen. Aperiri. Cic. Nyilik-nyitódik az ajtó: öffnet sich die

Thüre. Aperitur janua. Suet. Janua [illegible] patescit. Plant. Tibull. Ki-felé nyilik az ajtó: die Thüre wird auswärts geöffnet. Extrorsum aperitur porta. Be-felé nyilik az ajtó: die Thüre wird einwärts geöffnet. Introrsum aperitur porta. Az uttzára nyilik az ajtó: die Thüre geht auf auf die Gasse. Janua rejicitur in publicum. Plin. — Spectat plateam, in plateam. Könnyen nyilik ez az ajtó: diese Thüre geht leicht. Haec janua facile aperitur.

Nyilongni, longok, -long: nyildogálni: sich öffnen. Aperiri, patescere. Tibull.

Nyiló, adj. p. o. ~~A~~ Ajtó: eine Thüre, so man aufmachen kann. Porta, quae patescit. Propert. Nyiló rózsa: eine Rose, so sich aufthut. Hians rosa. Propert.

Nyilós, adj. das sich aufthut, — öffnen läßt. Quod aperiri potest.

Nyil szabású, adj. Pfeilförmig. Sagittae formam referens. Obelacus, a, um. Blancard.

Nyil sebességü, adj. Pfeil wie ein Pfeil. Velocitatem sagittae habens.

Nyil' szigonnyaz, -nyának, -nyát: ein Pfeil Angel. Hamus sagittae. Suet.

Nyil-tok, -knak, -tokot = Puzdra: ein Köcher, Behältniß die Pfeile darinnen zu tragen. Pharetra, ae, f. Virg.

Nyil' tolla, -lának, -lát: die Feder an einem Pfeile. Ala sagittae. Virg.

Nyilt, adj. nyiltabb. offen. Apertus, a, um. Cic. Nyiltak (resen vannak) a' fülei: er ist mit gespitzten Ohren. Arrectae sunt aures. Virg.

Nyilt eszü: adj. der einen offenen Verstand hat. Aperti ingenii. Suet.

Nyilt rés, -snek, -st: van előttem: ich habe vor mir einen offenen Weg. Viam habeo apertam. Cic.

Nyilt szemű, adj. einer mit offenen Augen. Apertis oculis, oculatus, a, um. Plant.

Nyilt öl, -lnek, ölt: ein offener Arm. Apertum brachium. Cic. Nyilt öllel fogadni: jemanden mit offen.

einen Arm umfangen. Aliquem apertis brachiis excipere. Cic.

Nyilt szivü, adj. p. o. Ember. ein aufrichtiger, offenherziger Mann. Aperti cordis – ingenuus homo. Cic.

Nyilt szivüség, gnek, -get, die Offenherzigkeit. Ingenuitas, atis, f. Firmit.

Nyilt vidámság, -gnak, -got: eine offene Fröhlichkeit. Ingenua hilaritas, atis, f. Cic.

Nyilván, adv. mindenek láttára: klar, öffentlich. gewiß, vermuthlich. Aperte. Cic. clare. Cic. dilucide, Cic. evidenter, Liv. Liquide. Gell. luculente. Cic. Manifeste. Cic. Manifesto. Cic. Perspicue. Cic. plane. Cic. Propalam. Cic. publice. Cic.)(Alattomban, hir-nélkül, titkon. Te azt nyilván álmodtad: du hast es hinwachend geträumt: Hoc tu profecto somniasti. Cic. Te most nyilván álmodozól: du träumst dich jetzt. Tu nunc umbras montium vides. Prov. Nyilván beszélni: öffentlich reden. Aperte –, clare –. Propalam loqui. Cic. Valamit nyilvabban meg ismérni: etwas klärer erkennen. Manifestius cognoscere aliquid. Tacit. Nyilván ki-vallott mindent: er hat alles öffentlich gestanden. In propatulo confessus est omnia. Sall. Nyilván meg-mondottam: ich habe es öffentlich und klar gesagt. Clare satis dixi. Cic. Valamit nyilván meg-tudni: etwas gewiß erfahren. Manifesto aliquid comperire. Cic. Nyilván megint á kertbe ment: er ist ohnfehlbar wieder in den Garten gegangen. Indubie ad hortum ivit. Tacit. Nyilván ö vólt annak á mestere. Gewiß hat er es gemacht. Indubie is fuit auctor rei hujus. Cic. Nyilván te vóltál ott: Tu fuisti evidenter ibi. [illegible] Nyilván (Világ hallattára) szollott: er hat es klar hell und laut gesagt: Aperte et perspicue locutus est. Cic.

Nem titkon, hanem nyilván: nicht heimlich, sondern öffentlich. Non clam (tacite) sed palam. Cic. Nyilván történt dolog. Die Sache ist öffentlich geschehen. Res luce palam facta est. Cic. Nyilván űzni á fajtalanságot: die Unzucht öffentlich treiben. In propatulo habere pudicitiam. Sall. Nyilván vagyon: es ist offenbar. Palam est. Liv. Mindenek elött nyilván vagyon: es ist ...

wissen alle. Constat inter omnes. Cic. In aperto est. Palam est. Liv. A'ki nyilván vét, nyilván adózzék, -szenvedgyen: der öffentlich sündigt, büsse öffentlich. Qui palam peccat, luat palam. Liv.

Nyilván hallani, -llok, hall; -llom, hallya: etwas deutlich-, klärlich hören. Liquido aliquid audire. Cic.

:: Nyilvánkodni, -kodom, -dik: oder offenwerden. offenbar werden. Manifestari. propalari. Ovid.

Nyilvánittás, -snak, -st:

Nyilvánitani, -nitok, -nit, -nitom, -nittya: klar, klärlich-, deutlich machen. Liquidare. clarum reddere. Cic.

Nyilvánitás, -tásnak, -st: das klärlich-, deutlich machen. Clara redditio, -onis, f. liquidatio, -onis, f. Nyilvánitáshoz fogni: anfangen etwas klärlich zu machen. Liquidationem suscipere. David.

Nyilvánitó, -tónak, -tót: der was klar und deutlich macht. Liquidator, -oris, m. David.

Nyilvánkodni, -kodom, -dik: und [illegible] Nyilvánodni. deutlich, klar ~~[illegible]~~ werden. Manifestari. propalari. Ovid.

Nyilvánság, -gnak, -got: eine offenbare Sache. Res manifesta. Cic. evidentia, -ae, f. Cic. szembetünö igazság, das Axiom, Axioma, -atis, n. Cic.

Nyilvánsággal: adv. gewiß, öffentlich, wahrhaftig. Certissime, manifeste, procerto. Tacit.

Nyilvános, adj. öffentlich: Manifestus, -a, -um. nyilvánságos-, nyilván-való dolog: eine öffentliche Sache. Liquidissime constat, res manifesta est. Cic.

Nyilvánságos, adj. p. o. dolog, eine öffentliche Sache. Res manifesta. Cic. — notoria. Pauli. Petr. Nyilvánságos árúló levél, offenbarlich [illegible] Brief. Notoria epistola. Id.

Nyilvánságos bün, gonosztétel: ein öffentliches Verbrechen. Notorium delictum, seu manifestum. Tacit. Nyilvánságos kurvafi: ein öffentlicher Hurenhengst, der Schurke. Admissarius meretricum. Manifestus meretricator. Cic. Scortator, -oris, m. Cic.

Nyilvánságosan, adv. ö gyülöl engemet: öffentlich hasst er mich. Aperte me odit. Ovid.

Nyilvánságositani, -sitok, -sit; -sitom, -sittya: offenbar machen. Manifestare. Cic. ~~Nyilván[illegible]~~

1328. N.

Nyilvánsá-gossá lett az ö fösvénysége: sein Geitz ist Welt~kund~ig. Senectus ejus avaritia. Curt.

Nyilván-való, adj. Bizonyos, világos: Klar, offen, offenbar. ~[illegible]~ Apertus, a, um. Cæl. Aurel. Certus, a, um. Cic. Clam est, & apparet. Cic. Constat. Cic. Evidens, -entis, o. Cic. Luculentus, a, um. Plaut. Manifestus, a, um. Plaut. Notorius, a, um. Paull. Peter. Patefactus, a, um. Cic. Patet. Cic. Perspicuus, a, um. Ovid. Planus, a, um. Cic. Propatulus, a, um. Cic. Publicus, a, um. Plaut.)(Homályos, kétséges. Nyilván-való bizonyság-tétel: ein öffentliches Zeugniß. Publicum testimonium. Cic. Nyilván-való -, világos dolog: eine klare Sache. Res ap- cet. Terent. res est manifesta. Cic. Nyilván-való ellenkezés: der öffentliche Widerspenstigkeit. Aperta inimicitia. Plaut. Nyilván-való ellenség: ein öffentlicher Feind. Palam adversarius. Cic. Nyilván-való erőszak: die öffentliche Gewaltsamkeit. Manifesta violentia. Cic. Ezek nyilván-valók: das sind keine verdeckte-verborgene Sachen. Hæc non sunt arcana sed sunt palam. Cic. Mindenek ~előtt~ nyilván-való: allen ist bekant. Manifestus omnibus. Cic. Nyilván-való (fel-fedezett) igazság: die offenbare Wahrheit. Inopsina Veritas, atis, f. Sen. Nyilván-való gonosz ember: ein öffentlich böser Mensch. Homo aperte malus. Terent. Nyilván-való gonoszság: eine offenbare Schelmenthat. Manifestum scelus. Quinct. Nyilván-való gyilkosság: ein öffentlicher Mordthat. Manifesta cædes. Cic. Nyilván-való hamisság: eine klar falsche Sache. Res aperte falsa. Catull.

Nyilván-való igazság: die klare Wahrheit. Perspicua Veritas. Plaut. Nyilván-való-képpen: augenscheinlich. Notorie, perspicue. Voss.

Nyilván-valóság, -gnak, -got: die Klarheit, eine klare Wahrheit. Luculentitas, atis, f. Laber.

Nyilván-valóvá tenni valamit: etwas offenbahren. Aliquid palam facere. Cic. ~[illegible]~ patefacere.

Nyilván-való vétek, -kek, -ket: das offenbare Vergehen. Certum crimen, -minis, n. Cic.

#.

Nyíl-vas, -snak, -vasat: Hegyes nyíl vasak. Die spitzige Pfeileisen. Acuta spicula. Ovid.

Nyíl-vonás, -snak, -nást: Voksolás: Das Loosen, die Loosung. Sortitio, onis, f. Cic.

Nyíl-vonás szerént: nach dem Loosen. Sorte, per sortem. Cic.

Nyjini#

Nyír, -rnek, -et: fa' neme: die Birke. Betula, ae, f. vox Celtica Plin. Helység' neve: Bátor, Nyír bátor. auch so. Hujus nominis Oppidum. Deli. Nyír-egy-háza: Oppidum Hung. 3. Nyíres, egy környék Magyar Ország ban Szabol. Várm. Processus in Cottu Szabol. D.

Nyíradék, -knak, -kot: die Abschnitzeln. Segmen, inis, n. Plin.

Nyíren; az erdő hátán! -hátságon. Dorsa montana, pl. ~~Cu tastrens in Hung. betulis ferax.~~

Nyíres, -snek, -st: ein Ort mit Birken bewachsen. Certus in Hungariae locus, ferax betulis.

Nyírás, -snak, -st; ollóval-való metszés: -snak, -st: nyírés: das Scheeren; Tonsura, scissio forficibus facta. Nyírása a' juhoknak. Die Schafschur. Tonsura Ovium. Varr.

Nyiredek, l. Nyiradék.

Nyírbálni, -bálok, -bál, -bálom, -bállya: mit Weinen bitten. Adplorando petere, emendicare. Hor.

Nyírbáló, adj. der etwas weinend bittet. Adplorando petens, petax, -acis, c.

Folgent.

Nyírbálódni, -lódom, -dik: weinend bitten. Adplorando petere. Suet.

Nyírdegelni, -geltek, -gel; -gelem, -geli: a' juhokat: die Schafe beschneiden. Oves tonsitare. Plaut.

Nyírедék, -knek, -ket: Abschnitzel. Segmen, inis, n. Segmentum praecidaneum, ei, n. Varr.

Nyíregetni, -getek, -get; -getem, -geti: oft scheeren. Tonsitare, forficibus scindere.

Nyíres, -snek, -st: nyír-fás, ahol sok nyírfa terem: Birkenreich. Betulaceus, a, um. Silva constans betulis.

Nyírés, -snek, -st. juh nyírés: das Schafscheeren. Tonsura Ovium. Colum.

Nyíretlen, adj.

Nyíretlen, adj. ungeschoren. Intonsus, a, um. Nyíretlen juhok. nicht geschorene Schafe. Intonsae Oves. Colum. Geschoren. Tonsilis, e.

Nyírett, adj. tonsus, a, um. Colum. c. Nyírett posztó: ein geschornes Tuch. Rasus pannus. Varr.

Nyírettyű, -űnek, -űt: hegedű-vonó. der Fiedelbogen. Plectrum, i, n. Cic.

Nyír-fa, -fának, -fát: der Birkenbaum. Betula, ae, f. Plin. Fejér nyír-fa: ein weisser Birkenbaum. Betula alba, ae, f. Plin.

2. adj. Messze hajította a' nyír-fa sulykot: nagyot füllentett, -hazudott: er hat einen grossen und unverschämten Lügen gesagt. Magnum et impudens Mendacium protulit. Prov.

Nyír-fábúl-való, adj. von Birkenbaum. Ex betula. betulaceus, a, um.

Nyír-fa erdő, -őnek, -őt: der Birkenwald. Locus betulis plenus. Silva constans betulis.

Nyír-fajd, -dnak, -dot: a' nyír-fa erdőben tartózkodó fajd tyúk: ein Birkhuhn. Tetrao, onis. m. Su[illegible]

Nyír fajd-jérce. Birkenhuhn. Tetrix gallina. icis, ae, f. Lin.

Nyír fa-gomba, -bának, -bát: der Birkenschwamm. Agaricus betulinus, boletus tuberosus, i, m. Linn.

Nyír-fa-hártya, -tyának, -tyát: das Birkenhäutchen. Betulae liber, Philyra, ae, f. Lin.

Nyírfás, adj. p. o. erdő: der Birkenwald. Betulacea Silva. Silva constans betulis.

Nyír-fa seprő, -rőnek, -rőt: den Birkenbesen. Scopae betulaceae.

Nyírható, nyírhető: adj. das sich schaben oder scheren lässt. Rasilis, e. c. Virg.

~~Nyír[illegible]~~

Nyírkálni, -kálok, -kál, -kálom, -kállya: mit Scheeren schneiden. Tonsitare, forficibus conscindere. Plaut.

Nyirkos, adj. nedves: feucht. Humidus, a, um, udus, a, um. Martial. Nyirkos föld: eine feuchte Erde. Humida terra, ae, f. Victr. Nyirkos ruha: ein feuchtes Kleid, Wäsche. Humidae vestes. Colum.

Nyirkosan, adv. nass. Madide, ude. Macrob.

Nyirkosítani, -sítok, -sít, -sítom, -sittya: nedvesíteni: befeuchten, nass machen. Humectare.

ctare. Virg. Madefacere. Id.

Nyirkosítás, -snak, -st. nedvesítés: Feuchtmachung. Humectatio, onis. f.

Nyirkosító: feuchtend. Humectatorius, a, um. Const.

Nyirkosittatott: adj. feucht. Humectus, a, um. Varr.

Nyirkoskás, adj. Näßlich. Humidulus, a, um. Ovid. ein wenig feucht. Subhumidus, a, um. Cels.

Nyirkosodni, -dom, -dik: Näßeln. Humectari, madefieri. Ovid. Humidum, succosum fieri. Ovi

Nyirkosság, -gnak, -ságot: Nedvesség: Feuchtigkeit. Humiditas, atis. f. Humor, oris, m. Cic. Udor, oris, m. Varr.

Nyirni, nyirek, v. nyiro, nyir: scheren, beschneiden. Forficibus scindere, tondere. Virg. Hajat nyirni: die Haare abschneiden. Forficibus scindere capillos. Juhot nyirni: die Schafe scheren. Oves tondere. Plin. Pecus carpere. Virg. Posztót nyirni: das Tuch bescheren, die Spitzen der Wolle mit der Schere abschneiden. Polire pannum. Plin.

Nyiró, -ónak, -rót: scherer, bescherer.

[illegible]

Rasor, oris, m. tonsor, oris, m. Hor.

Nyírő, -őnek, -rőt: Scherer. Tonsor, oris, m. Hor. ~~[illegible]~~

2. adj. p. o. Nyírő olló: eine Haarscheere. Forpex Oviaria. picis, a, f. Cato.

Nyirok, -knak, -kot: Nedv, nedvesség: lé: Feuchtigkeit. Saft. Humor, oris, m. Liquor, oris, m. Succus. i, m. Ovid.

Nyirott, adj. abgeschoren. Forfice scissus, tonsus, a, um. Nyirott hajú: dem die Haare abgeschnitten sind. Decalvatus, a, um. Bibl.

Nyír-pózna, -nának, -nát: eine Stange von Birken. Pertica betulacea. Ovid. Valakit nyír póznával borotválni: husángolni: lasnakolni: jemanden mit Birken Stangen abprügeln. Aliquem fuste betulaceo verberare. Cic.

Nyírett, adj. nyírett, -nyírott p. o. haj. geschorene Haare. Rasi, scissi capilli.

Nyírett hajú: der geschnittene Haare hat. Rasis, abscissis capillis. Nyírett posztó: ein beschorenes Tuch. Rasus, tonsus pannus. Plin.

Nyír-vizits, -víz, nyír-fa lév: der

Birkensaft. Succus betulaceum. Plant.

Nyír-víz, -zének, -zet: nyír-fa lév: Birkenwasser. Aqua betulacea, ae, f. Offic.

Nyitás, -snak, -st: die Öffnung, Aufthuung. Apertio, onis, f. – az ajtónak: – der Thüre – Januae. Pallad.

Nyitatlan, adj. ungeöffnet. Inapertus, non apertus, a, um. Sili.)(Nyitva. Tátva, nyitva.

Nyitni, nyitok, nyit: aufmachen, öffnen. Aperire. Plin. Pandere. Cic. Ajtót nyitni: die Thüre aufmachen. Patefacere fores, – januam. Plin. A' leg kissebb gonosznak sem kell ajtót nyitni: nicht dem kleinsten Übel soll man eine Thüre öffnen. Nullimalo (sceleri) fores sunt aperiendae. Pand. Azt várják, hogy reájok nyissa á' szerentse az ajtót: die warten auf das, daß das Glück soll die Thüre auf sie eröffnen. Praestolantur, ut ipsis fortuna januam aperiat. Plin. Eret nyitni: Ader lassen. Venas exsolvere. Tacit. Halálos eret nyitni, vágni valakin: mit einem Dolche einem die Adern durchschneiden. Pugion.

culo alicui nervos incidere. Cic. A' tsábítók meg-hívásának fül nyitni: den Verführern anhören. Seductoribus aures praebere. Ter. Fegyverrel sebet nyitott á mellyén: er hat ihm die Brust mit dem Schwerde geöffnet: Rescidit pectora ferro. Stat. Iskolát –, oskolát nyitni, kezdeni, felállítani: eine Schul öffnen. Scholas inducere. Cic. Barátim előtt kaput nyitok: Mein Haus ist frey für guten Freunden. Domum meam amicis aperio. Plin. Kaput nyitott az ellenségnek: er hat dem Feinde die Thüre geöffnet. Hostibus portam patefecit. Liv. Nem kell kaput nyitni az otsmányságnak: der Garstigkeiten soll man keinen freien Eintritt zulassen. Turpitudini nullus locus tribuendus est. Kár nyittya bolondnak á szemét: Wenn die Kuh aus dem Stalle ist, so ist das Zumachen zu spät. Mit Schaden wird der Narr witzig. Eventus stultorum magister est. Prov. Liv. Male accepto Stulti sapiunt. Prov. Sero sapiunt Phryges. Prov. Kaput ne nyiss á' szívedem

kaput ne nyiss á sziveden, ha ajtóval meg-be-éred: szivünknek titkait ~~mondgyunk~~ ki ne mondgyuk: Man soll seinen Gedanken nicht offenbaren, das Herz eröffnen. Noli arcana tua patefacere. Cic.

A' tudomány kaput nyit á' tisztségekre. Die Gelehrsamkeit bringt einem zu Ehren und Dienste. Doctrina aditum aperit ad honores. Cic. Valaminek szabad mezőt nyitni: einem zu etwas einen guten Gelegenheit zu verschaffen. Ad aliquid campum aperire alicui. Claudian.

Szőllőt nyitni: a' reá halmozott földet róla le-kapálni: die Weinstöcke abdecken, öffnen. Adaperire vites. Colum.

~~Nyittatni, -ttatok, -ttat, -ttatom, -ttattya. eröffnen lassen. Curare aperiri. Cic.~~ Valami tisztes hivatalra magának utat nyitni. sich zu einem Ehrenstelle einen Weg bahnen. Sibi ad honores viam iter sternere. Utat. Útat nyitni az elmének: die Zugänge dem Gemüthe eröffnen. Praepandere limina menti. Lucret. Utat nyitni á havasokra: einen Weg über die Alpen eröffnen, -machen. Iter per Alpes patefacere. Cic.

Utat nyitni valakinek á gonoszságra: einer Gelegenheit Zeit einem zur Bubenstück geben. Fenestram pandere alicui ad nequitiam. Terent. Arra pénzel nyitott magának utat: auf das hat er sich mit Geld Gold den Weg gebaut. Ad hoc viam sibi pecunia comparavit, aperuit: Cic. Valakihez utat nyitni magának: den Weg sich zu einem eröffnen. Viam et aditum sibi ad aliquem munire, sternere. Terent.

Nyitogatni, -gatok, -gat; -gatom, -gattya: p. o. az ajtót: die Thüre oft aufmachen, eröffnen, eröffnen. Fores aperire frequenter. Plin.

Nyitra, -trának, -trát: Püspöki vár és mezőváros Magy. Orsz. Neutra. Nitria, arx Episcopalis, Belius.

Nyitra vármegye, -gyének, -gyét: Neutraer Gespanschaft. Comitatus Nitriensis. m., is m. Bel.

Nyittatni, -ttatok, -ttat; -ttatom, -ttattya: eröffnen lassen. Curare aperiri. Cic. -a' kaput, -das Thor. Portam curarem.

Nyitva: adv. offen stehend, aufgemacht. Apertus, a, um. patens, ntis, o.

Nyitva (tár) az ajtó, akár alá, akár fel: die Thüre ist offen, der Weg ist bereit und offen und bereit darfst gehen wo du hin willst. Aperta porta, lata via. Prov. Tárva nyitva áll, mint a pokol ajtaja: ist offen, wie die Höllen Pforte. Patet ut janua Ditis. Prov.

Nyitva hagyni á' szekrenyét: seinen Kasten offen lassen. Scrinium suum apertum permittere. Stat.

Nyitva vannak á' füleim: die Ohren stehen mir offen. Aures mee patent ad hoc. Cic.

Nyitva tárva álló (ház) patent. p. e. ház: ein Haus das offen steht. Perviæ ædes. Terent.

Nyitva hagyni, -tartani á' kaput: das Thür offen halten. Januam apertam permittere. Stat.

Nyíni, -nyívok, nyí: wimmern, vagire. Nyínak á' macska kölykök: wimmern, wie die junge Katzen. Felinei catuli obvagiunt. Plaut.

Nyü, -vek, -vet: Maden, Würm. Vermis, is, m. Lucret. l. Nyü-sor Weinen, heulen und jammern.

Nyüákolás, -sak, -st: ~~Gemere. Vagire.~~ Gemitus, us. Vagitus, us, m. Plur.

Katzen Geschrey. Clamor, vagitus felium catulorum.

Nyivákolni, -kolok, -kol: jammern wie die Katzen, winseln. Gemere, vagire, gemere. Cic.

Nyivás, -sak, -st: sivás, rivás: das Greinen, od. Katzen Wimmern. Vagitus infantum, vel ~~Nyivatni~~ felium catulorum

Nyivatni, -vatok, -vat, -vatom, -vattya: nyifogtatni, rikatni: zum Wimmern bringen oder zum weinen bringen. Divexare, ad fletum incitare. Suet.

Nyivátskolás, -snak, -st: Winseln, weinen, das Winseln. Vagitus, us, m. Plur.

Nyivátskolni, -kolok, -kol: wimmern, winseln. ~~Vagitare~~ Vagire. Queri.

Nyíves, adj. lásd Nyüves.

Nyivogás, l. nyifogás

Nyivogni, l. Nyifogni. l. Nyivatni

Nyom, -mnak, -mot: der Fusstapfen. Fusstritt. Vestigium, ii, n. Cic. Egy nyom sem: nicht die Spur. Ne vestigium quidem, nihil. Cic. Emberi nyom: Menschen Geschlechts Spur. Reliquiae Generationis. Hor.

A késő -, következendő nyom: maradékink. Nachwelt. die Posteritas, atis f. Cic.

ló-nyoma: die Spur ei-
nes Pferdes, oder Fuß-
tritt. Vestigium Equi.
Imhol nyomunkban a' nagy
eső: siehe der folget auf
uns ein großer Regen.
Ecce calci nostrae insistit ma-
gna Pluvia. Plaut.
Nyom (út) vesztés: eine
Flucht. Profugium, ii, n. Digest.
Nyoma sem látszatik: nicht ein
Fußtritt ist von ihm zu se-
hen. Ne vestigium quidem
ejus apparet. Cic. Nyomot
hagyni maga után: eine
Spur nach sich verlassen.
Ne vestigium post se relin-
quere. Cic. Nyomát hagyta
ott a' Mesterség: dort hat
die Kunst seine Spur gelas-
sen. Ibi ars vestigia sua re-
liquit. Egy nyom sem maradt
utánna: nicht ein Fußtritt
ist nach seiner geblieben.
Ne vestigium quidem rei
est reliquum. Cic. Nints semmi
nyom ~~ist kein Spur da~~
út, 's a' pás-
kor nincsen: Wege. ist kein Spur
ta est. Nulla semi-
ta est. Nullum semitae vestigium
est. Tacit. Ita pestisnek sem-
mi nyoma nints: die Pest hat
keine Spur. Hic pestis nul-
lum vestigium habet. Colum.
Nyomába akadni: auf die
Spur kommen. Vestigia
alicujus consequi. Cic. Te
annak nyomába sem hág-
hatsz: du kannst dich mit ihm
nicht vergleichen. Nec compa-
rari ei potes. Cic. | Ne vestigia
quidem ejus insistere potes.
Id. A' tudosoknak nyomokba
sem lép het: er kann ~~den~~
in die Fußstapfen der Ge-
lehrten treten. Ne attin-
git quidem eruditorum pul-
verem. Cic. Már nyomában
vagynak: sie gehen ihm schon
auf der Spur nach.
Jam imminent, impendent
vestigiis insistunt. Quinct.
Nyomába jönni valakinek:
einem auf die Spur kom-
men. Vestigia alicujus depre-
hendere. Cic.

Nyomadék, -knak, -kot = Verte-
lék = ein Münzen. Moneta cf.
Impressum, quod imprimit

1330. N.

Nyoltz, adj. acht
pl. indecl. O.C

Nyoltzad, -dnak-
nyoltzad ré
Octava, a,
Nyoltzad esz
Jahr. Die O
Nyoltzad n
Octava in
vallum dep
son. Inde
Farsjának
digeskedni
Gastmahl
Nominis
Convivax
Nyoltzad gy
Fußstapfen
Nyoltzadévre: hom
Octavo Ann
tenek erek.
Sind dinseg
Octavus ann
Acciderint.
Nyoltzadévi, adj. a
nis, octenn
-Unius Octen
Nyoltzad-fél: ach
dimidium.
Nyoltzad. für nyolc

Nyoltz, adj. acht, achte. Octo adj. pl. indecl. O. Lic.

Nyoltzad, -dnak, -dot: valaminek nyoltzad része. Das Achtel. Octonus, a, um, Octonus, 2 num.

Nyoltzad esztendőben. im achten Jahre. In octonis annis.

Nyoltzad a' Muzsikában: die Octave in der Musick. Intervallum septem vocum. Diapason. Indecl. n. Vict. A' nevenapjának nyoltzadán vendégeskedni. auf den Octaven Gasterey halten. In octava Nominis diei commessari. Convivari. Quint. Az ünnep' nyoltzadgya: der Octav des Festtages. Octava Festi.

Nyoltzadéve: vom Acht Jahren. Octavo anno. Nyoltzadéve történtek ezek. im achten Jahre sind diese Sachen geschehen. Octavus annus est, quod ista acciderint. Lic.

Nyoltzadévi, adj. achtjährig. Octennis, octennalis, e. c. p. o. bor: -Wein Octennale Vinum

Nyoltzad-fél: achthalb. Septem et dimidium.

Nyoltzad. fű nyoltz esztendős. Acht jahr alt. Octennalis, octenaris e. c.

Nyoltzadik: der achte. Octavus, a, um. adj. A' nyoltzadikban: den Achten. Octavum, octavo die. Lic.

Nyoltzadik ég: mellyen a' tsillagok vagynak; das achte Hauß des Himmels, worinn die Sterne stehen. Epicaraphora. ae. f. Wolff.

Nyoltzadik éve, p. o. hogy el-ment das achte Jahr ist, daß er fort ist. Octavus annus est abitus ejus. Lic. Ünnep' nyoltzadik napja, der Octav eines Festtages. Octava dies festivitatis ejus.

Nyoltzad magammal p. o. voltam nála: ich bin mit sieben andern bey ihm gewesen. Cum septem aliis fui apud ipsum. Lic.

Nyoltzad nap, p. o. múlva: nach acht Tägen. Post octiduum.

Nyoltzad napi, adj. acht Tägig: Octiduanus, a, um.

Nyoltzad rész, -szeke, részt: der Achtel. Octans, ntis, O. Vict. Octava pars, rtis, f. Egygy Nyoltzadrész hang a' Muzsikában. der kleine Achtel Tackt in der Tonkunst. ~~Octavus~~ Numerus (~~tonus~~) in Cantu.

Numerus Quartus Octave in Cantu. Numerus Proceleusmaticus. Vict.

Nyolczados, -snak, -st: der Zoll Einnehmer sonderlich der Octave. Octavarius, ii, m. Codex.

Nyolczadrét, rétnek, -tet: -rétben levő könyv. ein Buch in Octav. Liber in Octavo.

Nyolczadszorra: auf das Octav mal. Octava Vice.

Nyolcz ágú, adj. acht Ästig, Zackig. Ramos habens octuplos. Octocuspidum.

Nyolczan, ihr Achten. Octeni, a, a. Fest

Nyolczankint, adv. nyolczan és nyolczan. Acht und Acht. Octeni, ad. per octo.

Nyolcz annyira büntetődni: achtmal so stark gestraft werden. Condemnari Octaplicater. Cic.

Nyolczannyi, adj. achtmal so viel. Octuplus, a, um.

Nyolczannyira itélni valakit. Jemanden achtmal mehr verurtheilen. Octoplicater condemnare Quem. Cic

Nyolczas, adj. achtfältig. Octuplus, a, um. Octonio, onis, f.

Nyolczason, adv. Nyolczszorosan. achtfältig. octuplicater, per octo.

Nyolczből álló, adj. aus Achten bestehend. Octonarius, a, um.

Nyolcz lábbúl álló Vers. aus acht Füssen, oder Maassen bestehender Vers, in der Prosodie. Octonarius Versus. Varr.

Nyolcz esztendei p.o. idő: Zeit von acht Jahren. Octaeteris, ridis, f. Graec.

Nyolcz esztendő, -önek, -dőt: acht Jahre: ~~[illegible]~~ Zeit von acht Jahren. Octennium, ii, n.

Nyolcz esztendős, adj. acht Jährig. Octennalis, e, e. Octennis, e, e

Nyolcz hónapi, v. nyolcz hónapos: acht monatlich. Octomensium. Octomestris, e, e.

Nyolcz igás, adj. acht spännig. Octojugis, e, e. Liv.

Nyolcz láb nyomni, adj. acht füssig, acht Fuss breit, lang, hoch. Octipes, edis, o. Ovi

Nyolcz lábú, adj. acht füssig. Octo pedes habens, Octipes, edi

Nyolcz lap, -pnak, -pot: Rendes nyolcz lap: eine regulären Geometrischer Cörper, der in

acht gleichseitigen Triangul eingeschlossen ist. Octaedrum. drein. Wolf.

Nyoltznapi: achttägig. Octo dierum. Octodialis, e. Octo dies durans.

Nyoltz napig tartó, adj. acht Tag dauernd. Octiduanus, a, um.

Nyoltz órányi: achtstündig. Octo horarum.

Nyoltz oszlopon álló: p. o. Templom, ein Tempel, so auf acht Säulen stehet. Templum octostylos. i. n. Vitr.

Nyoltz pertzentésni: adj. das acht Minutes gibt. Octo minutalis, e. c. Lamprid.

Nyoltz rétű, adj. achtfältig. Octuplus, a, um. Cic.

Nyoltz száz, -znak, -zat: acht Hundert. Octingenti, æ, a. plur. Cic.

Nyoltz százbúl álló sereg: eine achthundert entstehende Armee. Octingenarius grex, ii, egis, m. Cic.

Nyoltz százas. adj. aus achthundert entstehend. Octingenarius.

Nyoltz százan. azon tisztet tsak nem nyoltz százan viselték: den Ehrendienst haben fast achthundert verwaltet. Magistratum illum fere octingenti gesserunt. Liv.

Nyoltz százszor. adv. acht hundertmal. Octingenties. Ovid.

Nyoltz szegletű, adj. nyoltz szegű: achteckig. Octogonus, a, um. Front. Octangulus, a, um. Octo angulos habens. c.

Nyoltz soros, adj. nyoltzsoros fizetésre ítélni valakit: einem zu achtfachem Ersatz verurtheilen. Aliquem octupli damnare. Cic.

Nyoltzszor. adv. achtmal. Octies. Cic.

Nyoltzszori, adj. achtmahlig. Octies factus, repetitus, a, um.

Nyoltzszoros, adj. achtfach. Octuplus, a, um. Nyoltzszoros büntetés: achtfacher Strafe. pœna Octupli. Cic. ~~Octuplicem~~

Nyoltz szorosan. adv. achtfältig. Octuplicitèr.

Nyoltzszorozás, -znak, -zt: die Vermehrung aufs achtmahl. Octuplicatio, onis, f. Mart. Cap.

Nyoltzszorozni, -rozok, -roz; -rozom, -rozza. verachtfältigen. Octuplicare. Liv.

Nyoltzszorozott, ~~-va~~ adv. adj. verachtfälti.

~~[illegible]~~ gen Abgaben. Octuplus census, i, us, m. Cic.

Nyoltz szög, -gnek, -get: nyoltz szeg, - szeglet: rendes - regulmäßiges acht Eck. Regulare Octogonum. Wolf. Rendetlen ~~nyoltz~~ nyoltz szög: unregelmäßiges ~~Acht~~ Achteck. Irregulare Octogo~~num~~ num. Wolf.

Nyoltzvan. adj. achtzig. ~~[illegible]~~ indecl. o. Egygyhíján ~~nyoltzvan~~ nyoltzvan. Achtzig um einß weniger. Unde octuaginta.

Nyoltzvanadik: der-die-das achtzigste. Octuagesimus, a, um.

Nyolvanadik esztendőben vagyok. im achtzigsten Jahre bin ich. ~~[illegible]~~ octuagesimum annum ago. Cic.

Nyoltzvan esztendeig p. o. uralkodott: Achtzig Jahre hat er geherrscht. Octuaginta regnavit annis. Cic.

Nyoltzvan esztendő nagy teher az emberen. achtzig Jahre sind einen schweren Last für einen achtzigjährigen, für einen Rücken. Annos natus octuagita, mala merx tergo.

N. Nyoltzvan esztendős, adj. ember. ein achtzigjähriger Mann. Octuagenarius – , octuaginta annos natus senex. Cic.

Nyoltzvan p. o. forint, -tnak, -tot: Achtzig Gulden. Octoginta floreni, Octogeni floreni. Liv.

Nyoltzvan kilentz: neun und achtzig. Octoginta novem.

Nyoltzvan kölkei vagynak: Sie hat achtzig Jungen. Habet octogenos fetus. Plin.

Nyoltzvan negyedik esztendőben voltak ott: in vier und achtzigsten Jahr waren dort. Quarto anno et octogesimo erant ibi. Cic.

Nyoltzván négyszer. Vier und achtzig mahl. Quater, et octogies. Cic.

Nyoltzvan nyoltz: acht und achtzig. Duo de nonaginta. Plin. Octuaginta octo. Cic.

Nyoltzvanos, adj. von achtzigen. Octogenarius, a, um. Vitr.

Nyoltzvanszor, adv. Achtzig mahl. Octogies. Plin.

Nyom, -mnak, -mot: der Fußstapfen, Fußtritt. Vestigium, ii, Ex. Egy nyom sem látszik; nicht ein Fußtritt ist zu sehen. Ne

---

1331 N.,
Ne vestigium
re. Cic. Emb
Leben nimm
unius genera
Késő (köver
Maradéki
Wolf. Poster
Ló nyom: ein
Pferdes. V
Sinkol nyom
sehen, da fol
großen An
stra insistit
Nyom (ist) szte
Profugium, ii, n
ma sem látszik
tritt mehr ho
Ne vestigium
ret amplius.
hagyi maga
nach seiner
vestigium ros
Cic. Nyomát hag
ség. Vont
der Gelassen
maradi
marade
tritt ist noch
Ne vestigi
relictum. Cic.
Nyom

1331 N.

Ne vestigium quidem est videre. Cic. Emberi nyom: ein Leben eines Zeit. Aetas unius generationis. Horat. A' késő (következendő) nyom; Maradékink: die Nachwelt. Posteritas, atis, f. Cic.

Ló nyom: ein Fußtritt eines Pferdes. Vestigium equi.

Minhol nyomunkban a' nagy eső: siehe, da folget auf uns ein großer Regen. Ecce calci nostrae insistit magna pluvia. Plaut.

Nyom (út) vesztés, eine Flucht. Profugium, ii, n. Digest. Már nyoma sem látszik. nicht ein Fußtritt mehr von ihm zu sehen. Ne vestigium quidem ejus appareat amplius. Cic. Nyomot hagyni maga után: eine Spur nach seiner hinterlassen. Vestigium post se relinquere. Cic. Nyomát hagyta ott a' mesterség: sonst hat die Kunst seine Spur gelassen. Sti ars vestigia mareliquit. Quinct. Egy nyom sem maradt utánna: nicht ein Fußtritt ist nach seiner geblieben. Ne vestigium quidem rei est relictum. Cic. Nints semi nyom: út, vagy tsapás [illegible] azö rettyén: ist kein Spur von einem Wege auf seiner Wiese. In prato ejus nulla semita, nullum vestigium viae, vel semitae est. Tacit. Itt a' pestisnek semmi nyoma nints: die Pest hat da keine Spur. Hic pestis nullum vestigium habet. Colum. Nyomába akadni valakinek: auf eines Spur kommen. Vestigia alicujus consequi. Cic. Te annak nyomába sem hághatsz: du kannst dich mit ihm nicht vergleichen. Nec comparari ei potes. Cic. Ne vestigiis quidem ejus insistere potes. Id. Te a' tudosoknak nyomokba sem léphetsz: du kannst in die Fußstapfen der Gelehrten nicht treten. Ne quidem pulverem eruditorum attigisti. Cic. Már nyomában vagynak: die gehen ihm schon der Spur nach. Jam imminent, v. impendent, insistunt vestigiis ejus. Quinct.

Nyomába jönni valakinek: einem auf der Spur kommen. Vestigia alicujus deprehendere. Cic.

Nyomadék, -knak, -kot: Vertelik: die Münze. Moneta, ae, f.

Impressum, vel quod imprimitur.

Nyomakodni, -dom, -dik; nyomúlni: dringen. Gradum properare. Plaut. Előre nyomakodni: vorwärts dringen. Prorumpere. Cic.

~~Nyomakodó, adj. nach dringend. Prorumpens~~ Arra nyomakodott az ellenség: dahin hat sich der Feind gedrungt. Illac fecit impetum hostis. Cic. A' vár ellen nyomakodott az ellenséges sereg: die ganze feindliche Armee ist wider die Festung marschirt. Tota acies inimica progressa est contra arcem. Liv.

Nyomakozni, -kozom, -zik, l. Nyomakodni.

Nyomás, -nak, st. 1.) ~~Nyomban egy nyomban járni~~ das Drücken, Pressio. 2.) die Weide. Pratum. 3.) der Tritt. Vestigium. Cic.

Nyomasztani, -sztom, -sztya: el-, le-, meg-nyomni: niederdrücken. Comprimere, opprimere. Plin.

Nyomasztó, el-nyomasztó p. e. álom. Álom-korság: die Schlafsucht. Lethargus, i, m. Plin.

Nyomban: egy nyomban járni, menni: in eines Fußstapfen gehen. Pedetim incedere. Plin. Jó nyomban hagyni á fiát, azt jó karban helyheztetni: den Sohn in guten Stand hinsetzen. In bono statu relinquere filium. Cic. Nyomban szokta követni á súlyos ütés á bűnt: nyomba éri azt az Isten ostora. Gott straft die Sünden flugs strafen. Vestigiis eorum solet insistere gravis plaga, qui peccant.

Nyomban, adv. azonnal, mindjárt, tüstént: stehenden Fußes, zur Stunde, Gleich. E vestigio, illico, statim. Gleich die Feder zum Schreiben angegriffen. Subsequenter ~~Nyombéli~~ calamum ad scribendum sumere. Messal ad August.

Nyombéli, adj. Ezen nyom-béli emberek: die Leute dieser Zeit. Hujus aevi, et seculi viri. Cic.

Nyomdok, -nak, -kok: die Fußstapfen. Vestigium, ii, n. Cic. Meg-marad nyomdoka á gonoszságnak: die Fußstapfen der Gottlosigkeit bleibt. Manet vestigium sceleris. Cic. Valakinek á nyomdokán menni: auf eines Fußtritt gehen. Insistere vestigiis alicujus. Cic. Valakinek nyomdokába lépni: in eines Fußtritt ~~treten~~ treten. Implere vestigia alicujus. Cic. Valakinek á nyomdokát követni

nennes Fußtritt nachfolgen. Alicujus vestigia persequi. Cic.

Nyomdogalni, -galok, -gal, -galom, -gallya p. o. lábával: mit dem Füße treten. Pede calcare. Ovid.

Nyomdokolni, -kolok, -kolsz, -kol, -kolom, -kollya: Minden lépésért nyomdokollya á boldogtalanság: es folget ihm nach die Unglückseligkeit. Omnibus ejus vestigiis instat infelicitas. Cic. Másnak nyomdokolni á lépésért: einem Andern Fußstapfen nachtreten. Alicujus vestigia sequi. Id.

Nyomdosni, -dosok, -dos, -dosom, -dossa: treten. Calcare. Conculcare. Cic. A' jóknak úttyát nyomdosni: den Weg der Guten halten. Bonorum viam sequi, tenere. Cic.

Nyommá: egy' nyommá sem mentem-el tőlle: nicht einen Fußtritt bin ich von ihm weg gegangen. Ne transversum quidem digitum discessi ab eo. — a latere ejus. Cic.

Nyommasztani, -masztok, -maszt; ~~Nyomattatni, -tatom, -tatik~~ nyommasztom, -sztya: zusammen drücken, unterdrücken. Comprimere, Opprimere. Cic.

Nyomattatni, -tatom, -tatik: gedrückt werden. Premi, comprimi. Cic. A' tehertűl nyomattatni: von der Last gedrückt werden. Onere premi. Cic.

Nyomni, -mok, -nyom, -mom, -nyomja: 1. drücken. Premere. Cic. Az ágyat nyomja beteg: er liegt krank im Bette. Aegrotus jacet. A' szőllőt nyomni: die Weintrauben treten. Uvas calcare. Varr. 2. A' boszorkány nyomja: die Trud trucket ihn. Die Lemurum infestatio, onis, f. Fest. Ő latban velünk egygyet nyom: er wiegt so viel im Wagschalen als wir. Tanti ponderis est ac nos.

Nyomó, -ónak, -mót: der Aufdrücker. Impressor, oris, m.

Nyomó kád, -dnak, -dat: der Boding, worinnen die Weintrauben ausgedrückt werden. Cadus pro exprimendis ~~uva~~ uvis. Colum.

Nyomon: még eddig egy' nyomon

beszélnek: die reden noch gleich. Conveniunt adhuc utrique verba. Cic. Nem megy egy nyomon á beszédgye: seine Reden hangt nicht zusammen. Non cohaerent dicta ipsius. Cic. Egy nyomon járni: immer den nämlichen Weg halten. Nunquam vestigium cursus sui inflectere. Cic. Valakit nyomán követni: einem auf dem Fuß nachfolgen. Tenere vestigia alicujus. Liv. Nyomon követni valakit: einem auf dem Füssen nachfolgen. Implere vestigia alicujus. Plin. sec. Valakinek á nyomán menni: [illegible] Fußstapfen folgen. Vestigiis insistere alicujus. Quint. Nyomon szaglálva keresni: nach spüren. Odorando vestigare aliquid. Cic.

Nyomhatni, -hatok, -hat, -hatom, Nem nyomhatok egygyet velek, [illegible] ich kann mich mit ihnen nicht vergleichen. Par non sum ipsis. Virg.

Nyomitani, nyomitni, -mitok, -mit: Jót nyomitottak rajta: man hat ihn einen derben Schlag gegeben. Toti dum ictum accepit. Nem á hajósoknál az övedzöt

stark andrücken. Fortiter ~~Nyomni~~ impellere remum. Virg.

Nyomkódás, -snak, -st: das Zusammenpressen. Comprimere. Cic.

Nyomkodni, mit Fuß treten. Conculcare, comprimere. Plin.

Nyomkodva, adv. mit drücken. ~~Pressim. Appul.~~ Premendo.

Nyomattatni, -tatom, -dik: gedrückt werden. Calcari, premi.

Nyomogatni, Pressen, -gatok, -gat, -gatom, -gattya: drücken. Premere, pressare. Virg. Ne nyomogass: drucke mich nicht. Parce pressare. Plaut. Lábával valakinek á lábát nyomogatni: einem den Fuß mit Fußen drücken. Pedem alieni pede premere. Colum.

Nyomodás, -nak, -ást: das Drücken. Calcatio, onis, f. Tert.

Nyomodni, -dom, -dik: gedrückt werden. Calcari, premi. Virg.

Nyomorék, -knak, -kot: dem Gebrechl. Aegrotus, debilis, miser. aliqua corporis parte mutilus. Sok. [illegible] nyomorék [illegible] dem [illegible] Jammer [illegible] ist. Nullis [illegible] mus. Cic.

Venus' (Szerelem') nyomorékja: ein Verliebter. Amore saucius. Cic. Világ' nyomorékja: der Lebtag in Krümmungen ist. Perpetuo calamitosus, a, um. Nyomorékká tenni valakit: elend einen machen. Miserum aliquem reddere. ~~Nyomorog~~ Cic.

– – Madár' neme. mellynek fiait más madár neveli fel: eine Grasmücke. Curruca, æ. f. Gesner.

Nyomorgás, -snak, -st: lásd, Nyomorgatás:

Nyomorgatás, -snak, -tást: die Verfolgung. Insectatio, onis, f. Quint. Cruciatus, us, m. Cic. Nyomorgatása á testnek: die Ängstigung, Peinigung des Leibes. Afflictatio Corporis. Cic.

Nyomorgatni, -gatok, -gat, -gatom, -gattya: martern, plagen. Affligere. Cic. Cruciare. Terent. Nyomorgatni valakit: jemanden martern, peinigen. Discruciare aliquem. Cic. Nyomorgatni á Hazát: das Vaterland plagen. Conflictare Rempublicam. Tacit. Mi szükség nyomorgat? was drückt dich vor eine Noth? Quid necessitatis te premit? Cic. A' népet nagy adóssággal nyomorgatni: das Volck mit grossen Zinst überlästigen. Pr. exactionibus gravissimis populum atterere. Ammian.

Nyomorgató. Adj. peinigend, plagend. Affligens, ntis. o. c. Cic.

Nyomorítani, -rítok, -rít, -rítom, -rittya: meg-nyomorítani valakit: jemanden ins Elend stürzen. Aerumnosum – miserum reddere aliquem. Cic.

Nyomoríttatott, adj. gemartert, geplagt. Afflictus, oppressus, a, um. Cic.

Nyomorkodás, -snak, -st. Noth leiden. Afflictio, onis, f. Plaut.

Nyomorkodni, -dom, -dik: Noth leiden, geplagt werden. Affligi. Plaut. Calamitose – misere vivere.

Nyomorodni, dom, -dik. l. Nyomorogni.

Nyomorogni, -rgok, -rog: armselig seyn. Miserum esse. Cic.

A' ki sokáig ~~él~~ él, sokáig

nyomorog: der lang lebt lebt lang elendiglich. lang leben, lang im Unglück schweben. Longa vita, longa Calamitas. Prov.

Nyomorú, adj. Armseelig, elend. Miser, a, um. Cic. Aerumna. Calamitas, atis, f. Cic.

Nyomorúan, adv. Armseelig, elendiglich. Misere. Cic. — élni, — leben. Vivere. Cic.

Nyomorult, adj. armseelig, elend. Calamitosus, a, um, Miser, a, um. Cic. Nyomorúlt ember, ein elender Mensch. Afflictus pressus, homo miserrimus.

Nyomorúlt szegény állapotú sorsú ember. ein unglücklicher Mensch. Homo misere fortunae. Cic. Igen nyomorúlt. sehr elend. Multum miser. Ovid. olly nyomorúlt vagyok, hogy nálomnál senki nyomorúltabb nem lehet. ich bin so elend, daß niemand elender seyn kann. Ita sum afflictus, ut nemo unquam. Cic. Szegény nyomorúlt beszéd: eine Armseelige Rede. Miserabilis Oratio, onis, f. Cic.

Nyomó rúd, -dnak, -dat: a szénás szekéren. der Wiesbaum, Heubaum. Pertica fenaria, ae, f. Colum.

Nyomorultan, adv. l. Nyomorúan.

Nyomorúltúl, adv. elendiglich. Calamitose, misere. Cic. Nyomorúltúl élünk: wir leben elendiglich. Miseram ducimus vitam. Tacit.

Nyomorúltúl el-veszett: er ist ~~[illegible]~~ kläglicher Weise umkommen. Lugubre periit. Plaut.

Nyomorúság, -gnak, -got. das Elend. Miseria, ae, f. Cic. Calamitas, aerumna, ae, f. Cic. Nagy nyomorúság: ~~ein~~ ein grosses Elend. Magna miseria. Cic. Ez az örvendetes hír el-felejteti velunk minden nyomorúságunkat. diese freudige Gerücht läßt uns auf allen Elend vergessen. Laetum nuncium istuc facit, ut omnium miseriarum obliviscamur. Ebben a faluban nagy nyomorúság vagyon. in diesem Dorfe ist ein grosses Elend. In hoc Pago magna est miseria. Cic. Utolsó nyomorú

-ságra jutni: in die letzte Noth gerathen. Ad extremam devenire inediam. Cic.

Nyomorúságimban nyújtsatok valami segedelmet: in meiner Noth und Elend stehet ihr mir bey. In meis miseriis ferte mihi aliquam opem. Cic.

Nem jár egyedül a' nyomorúság. Das Elend befindet sich nie allein. Ein Unglück allein. Nulla Calamitas sola. Prov.

Mi nyomorúság (szükség) szorongat tégedet? Was drücket dich vor eine Noth? Quae te necessitas premit? Cic.

Maga nyomorúságát siratja: er beweint seyn Unglück. Mestus suam vicem deflet. Cic.

Meg-tanít a' nyomorúság: die Noth wird dich unterweisen. Res adversae admonent religionum. Liv.

Nagy nyomorúságban lenni: in grosser Noth seyn. In miseriis esse, versari. Cic.

A' mi életünk nem egyébb, hanem nyomorúság: unser Leben ist nichts als Noth, und Elend. Nostra Vita nihil est, nisi Miseria. Tacit.

Nem tudgya, mi a' nyomorúság: er weiss nicht was eine Noth ist. Non novit aerumnas. Cic.

Egygyik nyomorúság a' másikat szüli: eine Noth bringt die andere hervor. Miseria miseriam parit. Tacit.

Sok nyomorúságot szenved: viel Noth ausstehen. Magnas acerbitates perferre. Ces.

Nyomorúságos, adj. jämmerlich, elend, arm. Aerumnosus, a, um. Cic. Calamitosus, a, um. Id.

Nyomorúságos állapat: der Nothstand. Res angusta. Ces.

A' mi nyomorúságossabb: was elender ist. Quod negotiosius est. Ter.

Nyomorúságos futás: ein elender Lauf. Calamitosa fuga. Cic.

Nyomorúságosan. Adv. elendiglich. Miserabiliter, misere. Cic.

Nyomorúságosan élni: nothdürftig leben. In egestate vivere. Cic.

Nyomos. Adj. 1. fontos, velős, hathatós p. o. ok: eine wichtige Sache. Gravis ponderosa caussa. Cic. 2. Nyomos, hosszas élet: Langlebig. Longæva vita, it. longævus, a, um. Ovid. Nyomos tartós élet: ein langwieriges Leben. Diuturna vita. Cic. Valamit nyomos időre, el-tova messze nyújtani: etwas weit ausdehnen. Aliquid in longum tempus producere. Cic. ~~Cic.~~ Nyomos időre terjedt á ditsősége: seine Herrlichkeit ist weit ausgebreitet. Gloria ejus diuturna fuit. Cic. Nyomos lépésekkel menni: mit wichtigen, festen Schritten gehen. Presso gradu incedere. Cic. Nem nyomos: nicht fest stehend. Instabilis, e. Tacit. Nyomossá tenni valamit: etwas zur Stetswierig machen. Aliquid perpetuitatis caussa machinari. Cic. — perpetuare. Plaut.

Nyomosság, -gnak, -got: die Festigkeit. Stabilitas, atis f. Cic.

Nyomosan, adv. Mit Nachdruck, nachdrücklich. Emphatice. Appul.

Nyomozás, -nak, -t: die Nachspürung, Nachforschung, Nachsuchung. Indagatio, onis, f. Cic. Pervestigatio, onis, f. Cic. Biréi nyomozás: Leib und Leben betreffende Untersuchung. Criminalis inquisitio, onis, f. Jurid.

Nyomozatlan, adj. ungeforscht. Non quæsitus, non inquisitus, a, um. Cic.

Nyomozgatni, -gatok, -gat; gatom, gattya: forschen. Percontari; Quærere. Cic. ~~Nachf~~

Nyomozni, -mozok, -moz; -mozom, -mozza: Nachforschen, nachspüren, nachsuchen. Inquirere, investigare; pervestigare. Cic. ~~dem~~

Nyomozni az ellenséget: dem Feind nachspüren. Hostem indagare. Cæs.

A' tolvajokat nyomozni: die Diebe aufsuchen. Exagitare fures. Ovid. Nyomozza Urát á kutya: der Hund spürt seinem Herren nach. Canis scrutatur vestigia Domini sui. Tacit. Szorosan nyomozni á Vadakat: dem Wilde scharf nachsetzen. Insectari insequi feras. Colum.

Nyomozó, -nak, -t: der Forscher. Vestigator, oris, m. Investigator

perscrutator, scrutator, oris, m.

Inst. Igazság nyomozó. Erforscher der Wahrheit. Veritatis indagator, oris, m. ~~Veritatis indagator. Colum.~~ Cic.

Adj. Nyomozó levél: der Steckbrief. Litterae de comprehendendo malefico. Jurid. Nyomozó szék, gerichtliche Untersuchung. Inquisitionalis sedes, -is, dis, f. Jurid. Nyomozó szék elibe adni valakit. einen dem gerichtlichen Stuhl übergeben. Aliquem inquisitionali sedi tradere. Jurid.

Nyomozva kereső, -őnek, -őt: ein Nachforscher. Vestigator, oris, m. Sen.

Nyomó zsák: -knak, -kot: der Kunst Vuchs. Saccus pro exprimendo musto.

Nyoszolya, -ának, -lát: ágy: das Bett, Bettstatt, das Bett Gestell. Lectus, i, m. Cic. Aranyos nyoszolyájok. der Ehebetten. Thalami, m. Ovid. [illegible] Nyoszolya-mennyezet: fedeles ágy: das Himmelbett: Lectus supra tectus, -dapsilis. Plaut.

Nyoszolya oldal: a' nyoszolának két oldal deszkája: das Ortbrett. Latus spondae, eris, n.

Nyoszoló asszony, -nynak, -nyt: eine der Braute dienende Eheleuten. Pronuba, ae, f. Virg.

Nyoszolóleány, -nynak, -nyt: die Kranzjungfer. Paranympha, ae, f. Isidor. Ministra sponsae, ae, f.

Nyomtanyi elég, überflüssig genug. Satis superque. Cic. mehr als genug. Cic.

Nyomtatás, -snak, -st: Búza, vagy gabona nyomtatás: die Austretung des Getreides. Tritura. Könyvnyomtatás: die Buchdruckerey. Expressio libri per typos. Nyomtatás ideje, die Zeit zum Dreschen. Triturae tempus. Colum.

Nyomtatatlan, adj. ungedruckt. Non impressus, a, um.

Nyomtaték, -knak, -kot: die Zuwage. Additamentum adaugendi ponderis. Tacit.

Nyomtatni, -tatok, -tat, -tatom, -tattya p.o. ~~[illegible]~~

Búzát, vagy gabonát ki szérön: auf der Tenne die Getreide austreten. Messem gressibus equorum in Area exterere. Plin. Ungulis equorum grana frumenti excalcare, exterere. Idem. 2. Könyvet nyomtatni: ein Buch drucken. Librum excudere, imprimere. Cic. Vásznat nyomtatni: ein Leinwand drucken. Telam imprimere. Plin. 3. Nyomtatni (meg-nyomtatni), hogy a' szél ne bolygathassa: etwas beschweren, das der Wind nicht störe. Adgravare, aliquid Oneris rei alicui imponere ne Ventus turbare possit.

Nyomtató, -ónak, -tót: 1. ein Drucker. Impressor, oris. m. Cic. [illegible]itor, oris, m. Lucrat. 2. Ad[illegible] Nyomtató betű: Buchstaben zum Drucken. ~~[illegible]~~ Plin. Typi, orum, m. Plin. Nyomtató műhely. die Buchdruckerey. Typographia, ae, f. Nyomtató papiros: ein Druck[illegible] Papier. Charta impressoria, ae, f. Nyomtató ló: ein [illegible] [illegible]pferd. Equus calcator, tritor. Varr. Nyomtató sajtó: eine Druckerpresse. Prelum typographicum. Comen.

Nyomama [illegible] [illegible]

Nyomtatott: gedrucktes Buch. Liber impressus, m. Idem. Nyomtatott kép: ein gedrucktes Bild. Impressa effigies, ei, f. Nyomtatott vászony: eine gedruckte Leinwand. Impressa tela. Rosszúl nyomtatott gabona: ein schlecht gedroschenes Getreid. Semitritum frumentum. Colum.

Nyomtattatott. adj. Gedruckt. Impressus, a, um. Cic. Ennél, vagy amannál nyomtattatott könyv: mit diesen, oder jenen Buchstaben gedrucktes Buch. Prelo hujus vel illius expressus liber. Exemplar typicae editionis.

Nyomúlni, -múlok, -múlt: hervor dringen. Nyomúlni, -múlok, -múlt. Area nyomúlt az ellenség: der Feind ist weit vorwärts gedrungen. Hostis ultra processit.

fecit impetum hostis. Liv. Manna

nyomulni valakinek. einem nachdringen. Instare alicui. Liv.

A' vár ellen nyomulni: sich wider dem Festung dringen. Contra arcem procedere. Liv.

Nyomulás, -snak, -st: Az ellenségnek előre-való nyomulásának tartóztatni: Das Vordringen des Feindes hemmen. Progressum hostis impedire, reprimere. Cic.

Nyomva. adv. Elméjébe van az nyomva. Das ist dem Gedächtnisse eingeprägt. Res est memoriae infixa. Cic.

Nyomvadt, adj. Nyomorék, erőtlen, pimasz: Kraftlos, schwach, elend. Debilis, infirmus. Sen. Miser. Cic.

Nyomvasztani, -vasztok, vaszt, -vasztom, -vasztya, elend machen. Miserum aliquem reddere. Cic.

Nyoszolya, -lának, -lát. Das Bett, die Bettstatt: Lectus, i, m. A' házasok' nyoszolyájok: das Ehebett: Thalamus, i, m. Ovid.

fedeles nyoszolya, Menyezet-fedeles ágy: Das Himmelbett: Lectus supra tectus, - dapsilis. Plaut. Nyoszolya oldala: az ágynak két oldal deszkája: Das Ortbrett. Latus sponda, ae, n. Plin.

Nyoszolyó asszony, -nynak, -nyt: einer Bedienerin dem neuen Eheleute. Pronuba, ae, f. Virg.

Nyoszolyó leány, -nynak, -nyt. die Brautjungfer. Paranympha, ae, f. Isidor. Ministra Sponsae. a. f.

Nyöfögés, -snek, -gést: nyöszögés: das Grunzen. Grunnitus, us, m. Cic.

Nyöfögni, -fögök, -fög. nyöszögni: grunzen wie ein Schweine. Grunnire porcorum more. Taediose flere. Juvenal.

Nyögdelni, -delek, -del: ächzen, & krächzen. Gemere. Cic.

Nyögdécselni, -cselek, -csel. Girren. Gemere. Cic.

Nyögés, -snek, gést. Das Aechzen, Jammern. Gemitus, us, m. Cic.

Nem akarásnak nyögés a' vége: etwas nicht gern wollen thun. Tergiversari. ~~Latinas~~ Laconicas lunas Causare. Prov.

Nyögni: nyögök, nyög, -göm, -gi: ächzen. Gemere, gemiscere, Cic. Ingemere, ingemiscere. Cic. Nyög á gerlitze, die Turtel Taube girrt. Turtur gemit. Virg. Nyög mint á Galamb: er girrt wie eine Taube. Gemit, ut columba. Cic. Valaki baján nyögni. Über eines Übel ächzen. Adgemere alicujus mali. Stat. Fájdalmason nyögi ezt á' szivem: das bricht mein Herz sehr schmerzlich. Huic ingemit cor meum. Tacit. Nem vagy olly beteg, mint á hogy nyögsz: du bist nicht so krank, als du ächzest. Non es, quem simulas. Nep. Á teher alatt nyögni: unter grossen Last ächzen. Gemere sub onere. Virg.

Nyögö, adj. ächzend, girrend. Gemulus, a, um. Appul.

Nyögve, adv. találtam ötet: ich habe ihn angetroffen, da er geächzet hat. Gementem eum deprehendi. Tacit. Gemebundum eum inveni. Ovid.

Nyökögés, -snek, -gést: dünnögés: das Mummeln. Gemitus, us, m. Submussatio, onis, f. Nevi.

Nyökokögni, kögök, -kög: nyöszörögni: ächzen, girrnen [illegible]

gemere, suspirare. Plaut.

Nyöni, wachsen, Adolescere, Crescere. Cic. l. Nöni. Ezek nagy tisztre, Itraságra nöttek: die sind zum hohen Würden gebohren. Orti ad magna nati sunt. Cic.

Nyöni, -nyövök, nyöt: tépni, szaggatni, á földbül ki-szedni p.o. á kendert, -lent: Hanf raufen. Evellere Canabes, linum. Colum.

te, el-szaggatta á ruháját - nyö-un hat seine Kleider abgenützt. Detrivit - dilaceravit vestes suas. Quinct.

Nyövés, -snek, -st: das Ausraufen. Evulsio, onis, f.

Nyövetni, -vetek, -vet: ausreissen od. abraufen lassen. Evelli -, detrahi curare.

Nyövetlen, adj. das nicht ausgerupft geworden ist. Quod extirpatum non est. Quinct.

Nyöstény p.o. nyúl: die Häsin. Lepus femina. oris, æ, f.

Nyöszögés, -snek, -st: nyöszörgés. das Winseln. Gemere. Cic. Fletus, gemitus per nares editus.

1334. N.

Nyöszogni, -szö
ni: Wins
vitare. L

Fletum pe

Nyöszörgés, -gé
seln. Ge
res edit

Nyöszörögni, -
seln,
Fletum
die Schw
re. Pariz

Schrogen
Hittire,

Nyövetni, -ve
vetni:
gassa-v
tat. Abn
detexi.
Nyövetlen, (ad
Hand detr
nicht aus
a, um.

mas, a
um. Quiet

almas

1334. N.

Nyöszogni, -szögök, -szög: nyöszörögni: Winseln. Gemere. Cic. Queritare. Lucil. Queritari. Plant. Fletum per nares edere. Tac.

Nyöszörgés, -gésnek, -gést: das Winseln. Gemitus, fletus per nares editus.

Nyöszörögni, -szörgök, -szörög: Winseln, Wimmern. Gemitum fletum per nares edere. Wie die Schweine grunzen. Grunnire. Pariz. Nyöszörög mint az eb: Schrogen wie ein Hund. Hittire, prout Canis. Voss.

El-nyövetni, -vetek, -vet, -vetem, -vetni: engedni, hogy kopstassa, szaggassa-el [illegible] —, hordozás által. ~~deteri~~ abnutzen lassen. Sinere deteri. Voss.

Nyövetlen, adj. nicht abgenutzt. Haud detritus, a, um. Item: nicht ausgenutzt. Non evulsus, a, um.

~~Nyugalmason, adj. gründlich~~

~~Nyugalmas, adj. ruhig. Pacatus, a, um. Quietus, a, um. Cic.~~

~~Nyugalmason: gründlich. Pa.~~

~~[illegible]~~

~~Nyug[illegible] Nyugod~~almas.

Nyugalmas, adj. l. Nyugodalmas.

Nyugalom, lásd, Nyugodalom.

Nyugalmazni, -mazok, -maz, -mazza: in Ruhe ~~schaffen~~ setzen. Quietum reddere. Cic.

Nyugosztalni, l. Nyúgosztalni.

Nyughatatlan, adj. Unruhig. ~~Inquietus, a, um. Irrequ~~ Inquietus, a, um. Male pacatus, a, um. Nyughatatlan álom: unruhiger Traum. Turbulentum somnium. Cas. Nyughatatlan ifjúság: die hitzige, unruhige Jugend. Fervida adolescentia. Plin. Nyughatatlan éjszaka: die unruhige Nacht. Inquies Nox, vel nocturna. Tacit. Nyughatatlan élet: ein unruhiges Leben. Impacata, secund. Seditiosa Vita. Cic. Nyughatatlan elmék: unruhige Geister. Inquieta ingenia. Tacit. Nyughatatlan ész: ein unruhiges Gemüt: Inquietus Animus. Cic. Nyughatatlan Nemzet, vagy Nemzetség: ein unruhiges Volk.

Implacidum genus hominum. Natio inquieta.

Nyughatatlan természet: eine unruhige Natur. Inquieta Natura. Plin.

Nyughatatlanitani, -nitok, -nit, -nitom, -nitta: unruhig machen, beunruhigen. Inquietare quem. Suet.

Nyughatatlanitani az ellenséget: den Feind beunruhigen. Infestare hostem. Plin. Az á gond engemet felettébb nyughatatlanitt: jene Sorge beunruhiget mich sehr. Ea cura me vehementer sollicitat. Cic. Ez á gyermek engemet nyughatatlanit: der Knabe beunruhiget mich. Iste puer me inquietat. Cic. Á szabadságnak szeretete nyughatatlanittya őket: die Liebe der Freyheit nagt, beunruhiget sie. Libertatis studium remordet animos eorum. Liv.

Nyughatatlanitás, -snak, -st: die Beunruhigung. Infestatio, onis. Tertull.

Nyughatatlanitó, adj. p. o. tudositás: ~~eine~~ beunruhigende Nachricht.

Nuncius inquietum reddens. Tacit. Az annyának haza-járó lelke, által nyukhatatlanittatik: er wird durch dem Mutter Geist beunruhiget. Materna specie exagitatur. Suet.

Nyughatatlankodás, -dásnak, -st: die Unruhe. Inquietudo, dinis, f. Sen. Oda minden nyughatatlankodás: es ist keine Unruhe mehr. Sollicitudo nulla reliqua est. Cic.

Nyughatatlankodni, -dom, -dik: unruhig seyn. Inquietum esse. tumultuari. Plaut. Nyughatatlakodik az elméje: sein Gemüth ist unruhig. Fervet animus ejus. Cic.

Nyughatatlankodó, adj. unruhig. Inquietus, a, um. Cic.

Nyughatatlankodtatás, ~~tatás~~ -snak, -st: die Unruhigen. Infestatio, onis, f. Tertull.

Nyughatatlankodtatása az elmének: die Unruhe der Gemüths. Turbatio, turbo mentis, Cic.

Nyughatatlankodtatni, -dtatom, -tattya. p. o. az ellenséget: den Feind unruhigen. Infestare hostem. Liv. Ez

gemet nagyon nyughatatlan
kodtat: ins' macht mich sehr
Unruhig. Hor. me vehementer in-
quietum et sollicitum fe-
cit, — reddit. Cic.

Nyughatatlan kodtató, = tónak, —
tót, nin Unruhmachender. Inquieta-
tor, oris, m. Tertull.

Nyughatatlankodtatott: adj: unruhig
Jig gemacht. Inquietatus, a,
um. Tertull.

Nyughatatlankodva, adv. s. o. Vácsi
valakit: unruhig auf je-
manden Warten. Inquiete
praestolari aliquem. Terent.

Nyughatatlanság, — gnak, — got. ins Un-
ruhe. Inquietudo, — dinis, f.
Senec. Éjeli nyughatatlanság:
ins Nächtliche Unruhe. Inqui-
es nocturna, etis, ve, f. Plin.
Nyughatatlansága az elmének:
ins Unruhe des Gemüths?
Turbo mentis, inis m. Cic. Ani-
mi fluctuatio, onis, f. Liv.
Az ember' élete mező nyughata-
lansága: das Menschliche Le-
ben ist voller Unruhe. Vita
hominis est plena inquietudi-
nis. Nagy nyughatatlanságo-
ban vagyunk: wir stecken
in grosser Unruhe. In ma-
gna sollicitudine sumus. Cic.

Nyughatatlanságot okozni, szerezni
valakinek: einem eine grosse
Unruhe verursachen. Ja-
multum movere alicui. Horat.

Nyughatatlanul, adv. váczi valaki-
kit. Unruhig auf einen war-
ten. Inquiete aliquem praesto-
lari. Terent.

Nyughatni, - hatom, - hatik: ruhen
Jemanden. Quiescere, pro-
se. Cic.

Nyugodalmas, adj. ruhig. Placatus,
Quietus, tranquillus, a, um. Cic.
Nyugodalmas éjtszakát kívá-
ni valakinek: jemanden ru-
hige Nacht wünschen.
Alicui quietam Noctem precari.
Ter. Az életének nyugodalmas
ideje: die ruhigen Jahre sei-
nes Lebens. Quietae vitae tempus.
Jat. Nin Gemüth ruhig ge-
macht.
Ejus mentem fortuna fecerat
quietam. Plin. Nyugodalmas
ts endes élet: ein ruhiges Le-
ben. Tranquilla vita. Cic. Nyug-
odalmas hely: ein ruhiges
Ort, ein Zufluchtsort. Perfugium
ii, n. Cic. Locus quietis. Nyu-
godalmas idő: eine
Zeit zum ruhen. Otium

altum. Plin. Nyugodalmas Város: die ruhige Stadt. Quieta Urbs. Virg.

Nyugodalmasan, adv. ruhig. Quiete. Nyugodalmasan élni: ruhig leben. Quiete, tranquille vivere. Cic.

Nyugodalom, -mnak, -mat. die Ruhe. Quies, etis, f. Cic. Tranquillitas, atis, f. Cic.)(Bajoskodás nyughatatlanság. Éjjeli nyugodalom: nächtliche Ruhe. Nocturna Quies. Cic. Lelki nyugodalom: die Ruhe der Seele. Animi tranquillitas, atis, f. Cic. Csendes nyugodalom ~~Csendes nyugodalom~~ ~~eine ang~~ eine stille Ruhe. Pacata, placida Quies. Cic. A' végzett munka után édes a' nyugodalom. Nach verrichteter Arbeit die Ruhe ist angenehm. Nach gethaner Arbeit ist gut ruhen. Labores acti jucundi. Prov. Nyugodalomnak adni magát. sich der ~~R~~ in die Ruhe begeben. Quieti se tradere. Cic. A' boldog életet a' leleknek ~~l~~ nyugodalmába helyheztetni: das glückliche Leben in der Ruhe der Seele setzen. Vitam beatam in Animi securitate ponere. Cic. Nyugodalom' napja: der Ruhe Tag. Dies quietis. Calend. Nyugodalom nélkül. ohne Ruhe. Sine cessatione, -intermissione, et quiete. Cic. Nyugodalmat keresni: seine Ruhe suchen. Requiem sibi quærere. Cic.

Valakinek nyugodalmat szerezni: einem Ruhe verschaffen. Quietem præstare, procurare alicui. Cic. A' sok bú és gond fosztya-meg az embert nyugodalmától: Kummer, Sorgen berauben uns die Ruhe. Curæ hominem privant quiete. Cic. Nyugodalomra adni magát: sich in die Ruhe begeben. Quietem capere, quieti se dare. Cic. Nyugodalomra menni. zum Ruhen, zum Schlafen gehen. Ad otium concedere. Suet. Nyugodalom által veszünk erőt: durch die

1335.ᵗ N.

Nyugodalom által vesztünk erőt: durch die Ruhe bekommen wir die Kräften. Quies reparat. Prov. Nyugodalma az életnek: die Ruhe des Lebens. Tranquillitas vitae. Cic.

Valakinek a' nyugodalmát fel-zavarni, háborgatni: niemands Ruhe stören. Inquietare aliquem. Otium alicujus perturbare. Cic.

Nyugodalomban élő: adj. der ein sicheres Leben führt. Securus, a, um. Suet.

Nyugodalmat szerző, adj. der einem die Ruhe verschafft. Quietalis, e. e. Quietem procurans, tis, c.

Valaki nyugodni, -szom, -szik: ruhen. Quietem capere, -carpere. Virgil.

Addig nyugszik, és hever, míg bottal fel nem ugrattyák: er ruhet, und faullentzet so lange, bis er mit einem Stocke aufgetrieben wird. Non prius a stertendo absistet, quam plagas auferat. Virg. Az ágyon nyugodni: aufs Bette liegen. Acquiescere Lecto. Valaki beszédén meg-nyugodni: auf eines Rede beruhen. In sermone alicujus requiescere. Cic.

Ebéd előtt nyugodni: vor dem Mittagessen ruhen. Ante cibum meridiari. Cels. Nem nyugszom addig, míg meg nem próbálom: ich werde nicht ruhen, bis ich es nicht probire. Non defetiscar, experiri. Terent.

Az elme nem nyugszik: das Gemüth ruhet nicht. Mens non conquiescit. Cic.

~~Nyugszik~~

Nyugszik a' fáradt ember: ein ermüdeter Mensch ruhet. Fessus homo quiescit. Cic. Nyugodgyanak hamvai csendessen: seine Asche sollen sanft ruhen. Requiescant ossa et cineres ejus. Plin. Hadd nyugodgyanak a' holtak! laßt Si[illegible]

die Todten ruhen. Sine mortuos quiescere. Noli mortuis conviciari. Prov. Jól nyúgodtál ez éjtszaka? Hast diese Nacht gut geruhet? Bene hac nocte quievisti? Istenben nyugoszik már; er schläft, er ist gestorben. Jam mortuus jacet. Lágy vánkuson nyugodni: auf einem weichen Polster ruhen. Molliter cubare, dormire. Metaph. Nyúgosznak á tudományok: die Wissenschaften ruhen, stillstehen. Litterae, studia jacent. Cic.

Nyúgodva. Gerundium. ruhend. Quiescendo. Cic.

Nyúgodván. Partic. Ruhend. Quiescens, ntis. Cic.

Nyugosztalás, -lásnak, -talást. Die Zufriedenheit. Adquiescentia, ae, f. Stat.

Nyugosztal..

~~tat~~ni: zu Zufrieden machen. Quietum reddere. Cic. Facere, ut quiescat. Stat.

Isten nyúgossza, nyugosztallya: Gott gebe ihm die Ruhe. Deus ipsi det requiem. Bibl.

Nyugosztaló, adj. p.o. szavak: trö- [illegible] Worte. Verba, quae quietum animum faciant. Stat.

Nyugodott, adj. ausgeruhet. Requietus, a, um.

Nyugotni, -gotok, -got, -tom, gottya: á fáradt tagokat meg-nyúgotni: die ermüdeten Glieder beruhigen. Fatigata membra reficere. Cic.

Nyugodt, adj. p.o. barom, marha: ein ausgeruhetes Vieh. Expansatum. Requietum jumentum. Colum. Nyúgodt elme: ein ruhiges Gemüth. Quietus animus, ingenium tranquillum. ii, n. Cic.

102

Nyugodt földek: ausgeruhte Felder. Requieti agri. Colum.

Nyugodt katonák: ausgeruhte Soldaten. Recentes, requieti Milites. Liv.

Nyugodt lovak. Geruhete Pferde. Recentes, requieti equi. Colum.

Nyugodt szántó föld. ein Stück Feld, so ausgeruhet ist. Arvum, i, n. Fesn.

Légy nyugodt szívvel. Seye ruhig. Quieto sis animo. Cic.

Nyugovás, -snak, -st: die Ruhe. Requies, etis, f. Cic.

Fegyver nyugovás: Waffenstillstand. Armistitium, ii, n.

A' munka után esik jól a' nyugovás. Nach der Arbeit ist gut zu ruhen. Grata quies post exhaustum solet esse laborem. Prov.

Nyugovó, partic. p.o. hely: ein Ruhe Platz. Locus quietis.

Nyugovora ment a' Nap: die Sonne ist abgegangen. Sol occidit. Cic.

Nyugság, -gnak, -got: die Ruhe. Quies, etis, f. Cic.

Nyugta, -gtod, -gtom. meine, deine Ruhe. Quies mea, tua. Ezek miatt nints semmi nyugtam. Wegen diesen hab ich keine Ruhe. Haec [illegible] mentem.

Nyugtomat keresem, és nem találom: ich suche meine Ruhe, und ich finde sie nicht. Quietem meam quaero et eam non reperio. Cic.

Nyugtatni, -tatok, -tatsz, -tatom, -tattya: zur Ruhe bringen, od. ruhig machen. Facere, ut quiescat, Quietum reddere. Cic.

Nyugtató, adj. p.o. írás, -snak, -st: die Quittung. Quietantia, apocha, ae, f. Fesh. Chirographa, ae, f. Fac.

Nyugtó levél: ~~[illegible]~~ die Qu

tung. Quietantia, ae, f

Magát nyugtató, adj. ein faullentzer, der müssig gehet. Otiosus, a, um. in Otio desidens.)(Munkás, dolgos, nem heverő. Nyugtató tsendesség a' szivben. die innerliche Ruhe. Quies animi. etis, f

Nyugtalan, adj. unruhig. Irrequietus, a, um. Auson.

Nyugtalanítani, -nítok, -nít, -nítom, -níttya. unruhig machen. Inquietare, inquietum reddere. Cic.

Nyugtatás, -snak, -st: die Beruhigung. Placatio, onis, f. tranquillitas, atis. Cic

Nyugtatni, -tatok, -tat, -tatom, -tattya: ruhig machen, beruhigen. Quietum facere. Cic.

Nyugtatni akarja Ötet. er will ihn beruhigen. Quietem volet ei conciliare, Cic. A' testet nyugtatni: den Leib beruhigen. Corpus reficere. Cic.

Nyugvás, -snak, -st: die Ruhe. Pausa, ae, f. Quies, etis, Cic.

Nyugvó, adj. p. o. ágy: ein Ruhebett. Lectus quietis, i, m. Nyugvó Nap: ein Ruhe Tag. Dies Quietis. Cic

~~Nyugvó, lásd: Nyugvó hely~~

nyugovó pont: der Ruhe Punct. Punctum quietis, i, m. Senec.

Nyújtani, -jtok, -jt, -jtom, -jttya. valamit (adakozni) a' szegényeknek, és szükölködőknek: den Armen, und Dürftigen was geben, reichen. Egenis aliquid dare. Tertull.

Nyújtani az éneket, das Lied singen. Cantilenam producere, prolatare. Sili. A' kezét oda nyújtani valakinek: einem die Hand hinreichen. Manum alicui porrigere. Cic. Angyelvét ki-nyújtotta, er hat seine Zunge ausgestreckt. Linguam exeruit. Cic. Tésztát nyújtani: den Teig auswalgen. Massam farinaceam extendere. Kittyebb nyújtani az újjait, [illegible] ben. Jurari.

Nyújtás, -snak, -st, die Ausstreckung. Extensio, onis

Nyújtódni, -tódom, -tódik. aus ~~[illegible]~~ gedehnt

1336. Gl.

werden. Extendi. Cic.

Nyújtó, adj. ausstreckend. Prolongans, porrigens, ntis, o. — Nyújtó fa: sodró-fa: mellyel tésztát nyújtanak: ein Nudelwalger. Spatha, ae, f. Cilindrus pro massa extendenda.

~~Nyújtózni, tózom, -zik: sich aus strecken. Se extendere, porrigere. Horat.~~

Nyújtó deszka: sodró deszka: das Nudelbrett: Tabula, in qua massa protenditur. Tabula serviens turundis formandis. Rech. Nyújtó pad: már a nyújtó padon fekszik: er liegt schon auf der Todtenbahre. Jam in Capulo, in ferali assere jacet extensus. Plaut.

Nyújtó rúd a szekérben: die ~~Langwied~~ Deichsel. Temo, onis. m. Cic.

Nyújtódni, -tódom, -dik: ausgestreckt ~~werden~~ werden. Extendi.

Nyújtogatni, -gatom, -gattya a nyelvét: die Zunge hervorstrecken. Exertare linguam. Virg. Sich strecken modulo ac

Nyújtogatni a szegényeknek: den Armen [illegible] strecken. Pauperibus stipem porrigere. Cic. — Nyújtogatni a nyakát: den Hals ausstrecken. Protendere frequenter Collum. Cic.

Nyújtózás, -snak, -zást: das Ausstrecken, ~~Ausdehnen~~ Ausdehnen. Extensio, onis, f. Colum.

Nyújtózkodni, -kodom, -dik: sich ausstrecken. Se extendere. Cic. Pandiculari. Fest. Addig a nyújtózkodni, meddig a lepel: ~~strecken~~ sich nach der Decke strecken. Metiri se suo modulo, ac pede. Horat.

Messze nyújtóznak, a nagyra vágyódnak: die nach hohen Dingen ausstreben. Altiora [illegible]tari, petere. Suet. Midőn látta, hogy előtte nyújtózott a halálnak árnyéka: da er sahe, daß der Todt schon vor ihm stehe. Dum vidisset mortem sibi proximam esse. Suet.

Tak addig nyújtózni, meddig a lepele, a takaró ér. nach der Decke strecken, se suo modulo ac pede Metiri. Horat.

Nyújtozó, kom. einer der sich streckend. Pandiculans, ntis, o.

Nyújtóztatni, tatok, tat; -tatom, tóztat: strecken. Extendere. Suet.

~~Nyújtozó~~,

Nyújtóztató, adj. der Ausstreckend. Expandens, ntis, o.

Nyújtózva, adv. [illegible] i. o. ásít: im Gähnen sich streckend. Pandiculando oscitare. Suet. Nyújtva beszélni: langsam reden. Producte loqui. Pell.

Nyúl, -lnak, -lat: der Hase. Lepus, oris, m. Pell. Armeniai nyúl: amerikanischer Hase. Americanus Lepus. Linn. Erdei nyúl: ein Waldhase. Lepus silvaticus, silvestris. Cic. Félénk nyúl: der furchtsame Hase. Pavidus lepus. Virg. Megfárasztatott nyúl: der ermüdete Hase. Exagitatus lepus, Ovid. Jó futó nyúl: ein Hase, der gut lauffen kann. Levipes lepus. Cic. ~~Hím-, Kan nyúl.~~ Házi nyúl: ein Kaninchen. Cuniculus, i, m. Martial. Kan (hím) nyúl: der Rammler. Lepus mas. Kis nyúl: nyúlatska: ein Häschen, ein kleiner Hase. Lepusculus, i, m. Cic. Mezei nyúl: der Feldhase. Lepus ruralis. Macrob. Nőstény nyúl: weiblicher Hase. Lepus femina. Colum. ~~Nyúl~~ ~~Selyem~~ (selyem szőrű) nyúl: Seiden der Hase. Cuniculus Angorensis. Linn. Süldő nyúl: ein junger Hase. Lepusculus, i, m. Cic. Tengeri nyúl: ein Meer- od. der Hase. Lepus marinus. Plin. A nyúl félénk egy állat: der Hase ist ein furchtsames Thier. Lepus pavet, est animal timidum. Cic. A nyúl fiadzik, ellik: der Hase heckt. Lepus fetum edit. A nyúlak egymásra fiaznak: die Hasen hecken fort und fort. Lepores super fetant.

A' nyúl fülel, hallgatódzik: der Hase horchet, spitzet die Ohren. Lepus auribus aucupium facit. Plaut.

Az agár el-fogta a' nyúlat: der Windhund -spiel hat den Hasen erhascht. Vertagus leporem prehendit. Martial.

A' nyúlnak le-húzni a' bőrit: den Hasen den Balg abziehen, Hasen streifen. Leporem decoriare, pellem leporis detrahere. Suet.

Meg-vonta magát a' nyúl: der ~~Nyúl~~ Hase hat sich gebuckt, und zusammen gezogen. Procubuit, se contraxit lepus. Plin.

Nyúlat verni: korbáttsal agyon vágni: Flagro leporem interimere. Colum.

Fel-verni (fekvőhelyéből) a' nyúlat: den Hasen aufjagen, aufstöbern. Leporem ex strato excitare. Cic.

Meg-súnta (meg-vonta) magát a' nyúl: der Hase hat sich gebuckt, und zusammen gezogen. Lepus delitescens procubuit, affixit se terrae, humi. Hor.

Alig, ha nyúl nem volt az apád: ich glaube, du bist von einem Hasen geboren. Credo te auxito parente natum. Hor.

Szalonnával tűzött nyúl: gespickter Hase. Lepus lardo trajectus. Colum.

Nő nyúl: der Schwein Distultum Plaut. Spatula porcina Apul.

Nyúl az égen: der Hase, als Himmelszeichen. Lepus sidus, eris, Lepus, ut a feris. Cic.

~~Nyúl aprólék, -knak, -kot~~

Nyúl aprólék, -knak, -kot: das Hasenklein. Intestina leporina, cum extremitatibus. Cic.

Nyúlárnyék, -knak, -kot: der Spargel. Asparagus, Plin. Corruda, corrudae. f. Plin. Umbra leporis. Fra neme. Id. Offic.

Nyúlánk, adj. nyúlány: Hosszú, vékony termetű, sugár: Geschlank.

Gertenschlank. Gracilis, e. c. Ter.
nyúlánk orra az elefántnak: Rüssel eines Elephanten. Proboscis, idis, f. Flor. Nyulánk termetű: ein schlanker Mann natur aus!. Statura. Ter. Gracilis corpore
~~nyúló: Der~~ Mindenhez nyúló, der alles antastet, angreift, berührt. Attrectator, oris, m.

Nyúl-árnyék, -knak, -kot: kerti spárga Dom Spargel. Asparagus, i, m. Plin.

Nyúl-arnék: fűneme: ein Grasgewächs. Asparagus officinalis. Umbra leporis.

Nyúlas, adj. p. o. kert: Hasen Gärtn. Leporarium, ii, n. Varr.
Nyulas erdő: ein Wald, wo viele Hasen sind. Silva leporibus referta.

~~Nyú~~ Nyúlás, -snak, -tást: die Ausdehnung. Extensio, protensio, onis, f. Cic.

Nyúlász. adj: einer der Hasen jägt. Venator leporum. Id.
nyúlász kutya: ein Hasen-Hund. Canis leporarius, ii, m. Varr.

Nyúlászni: -lászok, -lász. jagen. venari. Cic. Ebekkel nyúlászni: mit Hunden Hasen jagen. Canibus venari lepores. Virg.

Nyúlászás, -snak, -szt. nyúlászat: die Hasenjagd. ~~Nyúlászat, -tnak~~ ~~leporaria~~ Cels. ~~Venatio~~ vel: leporum
~~Nyúl~~ Nyúlászat, -tnak, -tot: die Hasenjagd. Venatio leporaria, onis, ae, f. Cels. vel leporum Id.

Nyúlászó, adj. der jagd. jagd. so Hasen... Venaticus, a, um. Venator leporarius, oris, ii Varr. Nyúlászó Griff madár: ein Geier, so Hasen jagd. Vultur leporarius, uris, ii, m.

Nyulászó kutya: der Hasen Hund. Canis leporarius. ~~Nyú~~ ii, m. Virg.
Nyúlászó háló, -nak, -lót

133 ~~27~~

háló, -ónak, -lót: ein Netz zum Hasen fangen. Penellam, i, n. Fresn.

Nyúlatska, -kának, -kát: der Häschen. Lepusculus i, m. Cic.

Nyúl-bőr, -rnek -rt: der Hasenbalg, der Hasen fell. Pellis leporina, is, ae, f. Varr.

Nyúl boka, -kának, -kát: tsont. ein Bein an Füssen der Hasen. Lapis tali leporis. i, m. Vogt.

Nyúlt derék, -knek, -reket: ein langer-recht Winkel. Oblongum rectangulum. i. m. Math.

Nyúl mokogás, -snak, -st: das Wimmern der Hasen. Vagitus leporis. Solin.

A' nyúl makog vakog. der Hase wimmert. Lepus vagit.

Nyúl nyikogás vakogás idem

A' nyúl nyikog, nyi, vakog. Item quod supra.

Nyúl fogó háló, -ónak, -lót: ein Netz zum Hasen fangen. Cassis leporarius. is, ii, m. Cels.

Nyúl farka, -knak, -kát. dem Hasen Schweif. Cauda leporis, ae, f.

Nyúl-fekvés, -snek, -vést. den Lager. dem Hasen. Lustrum leporinum. Schott.

Nyúl fű, -fűnek, füvet: der Hasenlattig. Hasen Gekräut. Lago, inis, f. Plin.

Nyúl-fül, -lnek, -let: der Ohr eines Hasens. Auris leporina. Plin.

Nyúl-háj, -jnak, -jat. das Hasen Fett: Adeps leporinus, ipis, m. axungia leporis, ae, f. Officin.

Nyúl'hamja, -jának, -ját: boka tsonttya: der Hasen Gang ein Knottam Füss a der Hasen. Talus leporis, i, m. Plin.

Nyúl-here, -rének, -rét: fű neme: Jupiters Bart. Anthyllis, barba Jovis. Linn.

Nyúl-hús, -snak, -st: Caro

leporina, -nis, ae. f.

Nyúlkék, -kjek, -ket: nyúlsaláta: die Saudistel. Sonchus oleraceus, -i, m. Linn.

Nyúlláb, -bnak, -bat: der Hasen Fuss. Pes leporis. 2. Fű neme. Der Hasen Klee. Lagopus, -odis, f. Plin. Item lóhere. Der Acker Klee. Trifolium arvense. Linn. 3. Cze-pró, enyelgő, nevetséges ember a' németeknél. Der Hasenfuss. Ridiculum caput. i, tis, n. Ter.

Nyulászkodni, -kodom, -dik: sich ausstrecken. Se extendere. Égig nyulaszkodnak á' hegyek: die Berge reichen an sich bis zum Himmel. Juga montium cælo contigua. Míg előtted vagyon az alkalmatosság, addig nyúlly az üstökéhez. Man muss das Eisen schmieden, weil es glüend ist. Ferrum dum candet, cudere quemque decet. Prov.

Csak egy' babkájához sem nyúltam. nicht ein Pfennig hab ich angerührt. Nec teruncium eius attigi. Ter. Nem nyúl a' dologhoz: er greift die Arbeit nicht an. Non attrectat laborem. Cic.

Nyúltam-é valamihez? Habe ich etwas von deinen Sachen berühret? Tetigi ne tui quidquam? Cic. A' fegyverhez okosan kell nyúlni. Man muss das Gewehr geschickt angreifen. Arma prudenter debent tractari. Liv. Maga oltalmazására fegyverhez nyúlni: sich zu Vertheidigung des Gewehr angreifen. In sui defensionem arma corripere. Liv. Nyúlly á' magad kebeléhez: greif dir selbsten bey dem Nasen. Nosce te ipsum. Prov. Körmös kezzel nyúlni -hoz valamihez. p.o. á' dologhoz, á' munkához. In Eil etwas Eifer dem Arbeit angreiffen. [illegible] serio animo aggredi.

Lágy kézzel nyúlni valamihez: etwas mit leichter Hand annähern. Molli brachio tractare aliquid. Prov.

Mosdatlan kézzel nyúlni valamihez. mit unreinen Hand etwas annähern. Illotis manibus aliquid attractare. Cic.

Resten nyúlni fogni valamihez: etwas faul angreifen. Hor. Pigre aggredi Opus. Cic.

Messze terjedett á beszéd: die Rede ist weitläufig geworden. Longius vagata est Oratio. Ci.

Alig nyúltam hozzá: ich habe ihn leicht angerührt. Vix digito eum attigi. Prov. Quint.

Hidegen nyúlni á munkához: die Arbeit nur oben hin berühren: Obiter attingere, tractare laborem. Cic.

Ez á gyermek mindenhez nyúl: dieser Knabe berühret alles. Puer iste Omnia contingit, sen.

Ne nyúlly hozzám: nicht rühre mich an. Noli me tangere. Ci.

Ne nyúlly á máséhez: nicht rühren fremde Sachen an. Cohibe manus ab alieno. Cic.

Nem Nem szabad ához nyúlni: das darf man nicht annähern. Non licet huc injicere ungulas. Plaut.

Gyengén nyúlni valamihez: zart etwas annähern. Delicante aliquid tangere. Cic. primoribus labiis attingere aliquid. Ter.

Tiltott gyümölcshez nyúlni: die verbotenen Früchte berühren. Illicitos tangere fructus. Ovid.

Valakinek á pénzéhez nyúlni. einem Geld angreifen. Pecuniam alienjus invadere. Plaut. 2.

Valakinek á táskájában-, zsebébe nyúlni: abban kotorászni: einem in die Tasche greifen: manus in peram alienjus inferre. Stat. 3.

Sok kez nyúlnálunk á tálba soka

eznek sokan vagyunk: wir sind viele bey Tische. Multi apud nos manum in paroxide intingunt. Sen. 4.

Messze nyúlni, -terjedni: sich weit strecken. se extendere, distendere. Stat.

Nyúlnyom, -mnak, -mot: die Hasenspur. Vestigium leporis. ii, n. Varr.

Nyúlik a bor: der Wein zieht sich. Pendulum est vinum. Varr. Dél-felé nyúlik. er erstreckt sich gegen Mittag. In meridiem excurrit. Plin. Az enyv nyúlik. der Leim zieht sich. Gluten tenditur. Sen. Tengerre nyúlik a kő-szál: der Fels erstreckt sich bis in das Meer. Rupes procurrit in Mare. Hor. Hat ölnyire nyúlik. er erstreckt sich auf sechs Klaftern. Ad sex orgias se extendit. Vitr.

Enged a posztó nyúlik: das Tuch gibt sich. Cedit pannus. Plin. Nyúlik a kötél: der Strick dehnt sich. Funis extenditur.

Nyúló, dél-felé síkság: die Ebene des Landes, sonne streckt sich gegen Mittag. Planities in meridiem excurrens. Plin.

Nyúlós, adj. was sich zieht, ausdehnt, was sich ziehen, oder ausdehnen läßt. Tractuosus, a, um. Cal. Aurel. Nyúlós bor: ein Wein, der sich zieht. Lentum vinum. pendulum.

Nyúlósodni, -sodom, -dik: kezd a bor: der Wein fängt an zäh zu werden. Vinum recipit lentum, pendulum esse.

Nyúlspais, -snak, -st: der man länglichte Raute. Rhomboides, vi. Wolf.

Nyúl paré, -nak, -rét: -parij.

Nyúl ~~paré~~ = Paraj, kerti paré, spinata: der Spinat. Spinacea oleracea. Olus hortense.

Nyúl-petsenye.

1338 N.

Nyúl perje, -

Nyúl-petsen

-sült:

Nyúl saláta

Nyúl szem

Nyúl-szemű

Nyúl-serét, -

Nyúl-száj, -

1338te N.

Nyúl perje, -jének, -jét: Zittern Graß, das tochenn Kraut, Hasen Lein. Briza media, æ, f.

Nyúl-petsenye, -nyének, -nyét: -sült: der Hasen Braten. Assum leporinum. Cic.

Nyúl saláta, -tának, -tát: der wilde Hasen Kohl, ein Gewächs. Sonchus, i, m. Plin.

Nyúl szem, -mnek, -met: ein Hasen Aug. meine Krankheit: Oculus leporinus. Woyt. — ~~lagophthal~~mos

Nyúl-~~szem~~-fü, -ünek, -üvet: die Nägelein Würz, benedicten Kraut. Herba benedicta, æ, f. Linn.

Nyúl-szemü, adj. Hasen äugicht. Leporinos — lagophthalmos oculos habens. Cels.

Nyúl-serét, -tnek, -rétet: Hasen Schrot. Grando plumbea, serviens feriendis leporibus. Globuli plumbei minores, quibus sclopeto necantur lepores. Frisius.

Nyúl-száj, -jnak, -szájt: Hasen Scharte. Labium fissum in lepore. Schl.

Nyúl-szájú, adj. Hasenschartig. Qui instar leporis labia fissa habet. Schell. Der einen Hasenscharte hat. ? Lagochilus, i, m. Blanc.

Nyúl zsír, -rnak, -rt. das Hasen Fett: Axungia leporina, æ, f. Woyt.

Nyúl-szívü, adj. feigherzig. Meticulosus, timidus, a, um. Cic. — Nem hittem volna, hogy olly nyúl szívü, olly bátortalan légy! ich hätte nicht geglaubt, daß du so ein feiger herzig wärest. Nunquam ego te tam meticulosum credidi. Plin.

Nyúl szőr, -rnek, -rt: das Hasenhaar. Lana leporina, æ, f. Ulpian. ~~in tabulis~~ Leporis pilus, i, m. Plin.

Nyúl-tzimer, -rnek, -rt: die Hasen Lende. ~~Lum~~bus leporinus, i, m. Cic.

Nyúlt, adj. gedehnt. Extensus, a, um. Messzire nyúlt, terjedett hegyek: weit ausgestreckten Ge

Linien. Perpetui mon-
tes. Plin. — Nyilt pais. einen
länglichten Rauten. Romboides, idis,
f. Blanc.

Nyúl ugrás, -snak, -st: ein Ha-
sensprung. od. das Ge-
lenk, oder der kurzen Knochen
unten hinten Füßen des
Hasens. — Talus leporis, i, m.
Plin.

Nyuszt, -tnak, -tot: der Zobel.
Martes, is scythica, Mu-
stela Zobelina. Linn. — Grá-
nát, skárlát, nyuszt, Jata,
Léva oda: Wegen Unrath der
Gebrauch der Granaten
des Scharlach tuchs, und
Zobeln, Jata und Lewenz
sind verloschen. Propter ni-
mium abusum Granatarum
Coccini, et Martis scythicæ, Ja-
ta et Léva (duo Oppida) amissa et
perdita sunt. Prov.

Nyuszt gereszna, -nának, -nát: nyuszt
bőr bőrrel bélett asszonyi paláscz.
Marderina, a. f. Zesch.

Nyusztos kalpag. vagy
mente, intenck, -tet: eine
mit Zobel gezäumten Pelzin

~~ungarische hohe Mützen~~, so die
~~Ungarn tragen~~ getragen
~~haben~~.
ungarische Mützen. Marte scythi-
ca limbata ab Ungaris usur-
pata Persica Mitra, Tiara.
Cidaris marderina, is, m. Stat.

Nyuszt-bőr, -rnek, -rt: ein Zobel-
fell: Sabellina pellis. v. zibelli-
na.

Nyuvadni, -vadok, -vad: fulad-
ni. ersticken. Suffocari.
Lucret. — Vízbefulladott. im Was-
ser erstickt. Aquis, vel in
aqua submersus, suffoca-
tus est. Lucret.

Nyuvasztani, -sztok, -vaszt: er-
sticken, ersäufen. Effocare, suf-
focare. Lucret.

Nyuvasztás, -snak, -st: das Ersticken,
ersäufen. Suffocatio, stran-
gulatio, onis, f. Woyt.

Nyúzár, adj. tehetetlen: kraftlos,
schwach, ohnmächtig. Enervis,
imbellis, is, e. Inet.

Nyúzás, -snak, -st: die Schin-
dung. Excoriatio, onis,
Blancard.

Nyúzás-fosztás, -snak, -st: die Ausplünderung. Expilatio, onis, f. praedatio, onis, f. Vell.

Nyúzás-fosztás, húzás-, vonyás: die Plünderung. Expilatio, praedatio, onis, f. Vell.

Nyúzga, adj. l. Nyúzár. Arról mondatik, ki magánál erösebb (nehezebbet) ~~bekap~~. Nyúzgat, a' lábai. er hat schwache Füße. debiles pedes habet.

~~Nyúzni, -nyúzok, nyúz, -zom, -zza:~~

Nyúzás, -snak, -st: die Abziehung der Haut: das Schinden. Excoriatio, onis, f. Blancard.

Nyúzni, -nyúzok, -nyúz, -zom, -zza: die Haut abziehen, schinden. Deglubare, excoriare. Ploss. Lodúlly, a' bakot nyúztál, büdös vagy: geh, du stinkst wie ein Bock. Apage! hircum oles. Prov. foetidas. Plant. Mindig tsak azt a' bakot nyúzzák: Sie bringen immer ihr altes Lied. Eandem semper cantilenam canunt.

Prov. Eadem oberrant chorda.

Prov. A' szegényeket nyúzni-húzni, -vonni, sarczolni, fosztani: die Armen ausplündern, berauben. Expoliare egenos. Ploss.

Nyúzó, -zónak, -zót: Kutya petzér. Schinder. Canicida, excoriator, oris, m. Hederi.

Nyúzó fosztó, húzó vonó, Beraubber. Expilator, praedator, oris, m. Ovid.

Nyúzott, adj. dem die Haut abgezogen ist. Excoriatus, a, um. Ploss.

Nyü, nyüv, nyüv, nyüvnek, nyüvet, nyüvek pl. minden féle féreg: mint a' fában: szu, melly p. o. a' gerendát meg-veszti, megeszi. der Holzwurm. die Schabe. Teredo, dinis, f.

Colam ~~[illegible]~~

2) A' húsban: melly ha be-köpi a' dongó légy ~~büdös~~ férgek

hemsegnek, perzsegnek benne
á' Nyüvek: die Fleisch Made, die
wie die Schmeissfliegen beschmeisst
haben, fangt an zu steigen,
und wimmeln davon die
Würmer. Termes, -mitis, m.
qui, si per ~~[illegible]~~ carnariam conspuatur, putrescit,
et scatet vermibus. Fest.

3. á' kév eg
á' fában. 4. alatt, lásd
á' kis gyermekek-
ben. Geleszta, bél-geleszta: der
Spulwurm. Vermis, ascari-
des, taenia, ae, f. Plin. 6. á'
földben: der Regenwurm.
Lumbricus, i, m. Colum. 5. Á'
lisztben: Moly, melly ha ab-
ba esik, azt meg-dohosittya:
der Mehlwurm. Blatta, ae, f. Plin.
6. Á' ruhában: Moly: die Schaben.
tinea, ae, f. Plin. Á' szűr munká-
ban; ugyan az. 7. Á' sajtban.
nyüv, kukacz, pondró: der Käsewür-
mer. Acarus, i, m. Marin.

Nyü-fü, -fünek, -füvet: das Ta-
schelkraut. Thlaspi, n. indeclin.
arvense. Plin.

Nyüg, -gnek, -göt: A' lónak lábára
kötni szokott szőr-kötél, vagy
~~[illegible]~~ vagy vas-békó, midőn á' me-
zőn ki-eresztenek: ein Fuss-
Eisen, Fessel die Pferde
zu fesseln. Pedica, ae, f. Virg.
Ligamen, quo pedes equo-
rum stringuntur. Compedes,
pedum, f. Plaut. Nyügbe vetni a'
lovat, azt meg-nyügözni: dem
Pferde ein Fusseisen anlegen.
Compedes imponere equo. Equum
compedire. Varr. 2. Elég
nyüg vagy rajtam [illegible]
~~[illegible]~~
mir zur Genügen Ungele-
genheit. Sufficienti mo-
lestiae, et afflictioni es mihi.

Házasság' nyügébe (kötelébe)
akadni, akasztalódni: In den Ehe
Stand geraten. In casum con-
nubii incidere. Plin. Nagy roco-
nyügben vagyok. Grosse Sorgen
hatzen haben. Ingentibus
laboribus premor. Fest.

133 N.

Nyügölödni, -döm, -lödik: alkalmatlankodni: Unruhe machen. Incommodare. Ne nyügölödgy ~~[illegible]~~ - Mach du mir kein Unruh. Noli mihi incommodo esse — molestiam exhibere. Terent.

Nyügös, adj. kinek nyüg vagyon álábain: Gefesselt. Compeditus, a, um. Ter.

Máska gyükerező: [illegible] mit Würzeln umringt. Radicans, ntis. O. Terell.

Nyügözni, -gözök, -göz, -gözöm, -gözi: Be-nyügözni a' labait a' lónak: dem Pferde die Fessel anlegen. Compedire equum.

Nyügzött, adj. Gefesselt. Compeditus, a, um. Pedica vinctus, a, um. Colum.

Nyüst, -stnek, töt. Den Weberfaden. -Garn. Licium, ii. Scheller. Lucret.

~~Nyü~~

Nyünnyögni, -nyögök, nyögö-tan- -Nyammogva enni, vagy tenni valamit: sehr langsam essen, oder thun etwas. Segniter, tarde edere, vel facere aliquid. Fest.

Nyüstös, adj. mit Weberfaden versehend. Licio instructum, provisum. Két nyüstös, négy nyüstös vászon. Zwey oder vier trümmiges Leinwand. Tela quatuor liciorum. Merk. Két nyüstü idem quod Bilix, icis. Sok nyüstös posztó: Polymit. Polymitus pannus, i, m. Schell.

Nyüszögni, szögök, szög: fere. prosseg. wimmeln. Scatere. Szintugy nyüszög az utszán a' sok ember: es wimmelt die Gassen von Menschen. Scatet hominibus platea.

Nyüves, adject. Madig. Verminosus, a, um. Nyüves vagyok: ich bin madig, würmig. Verminosus sum. Verminavi. Sen. Nyüves fülek: Madige Ohren. Verminosae aures. Plin.

Nyüvesedni, sedem, -dik: Madig-wurmig seyn. Verminosum

108/a

fieri. Sen. – Vermiculari:
Plin.

Nyűvész, -sznek, -veszt: Madár' neme, melly férgekkel él: der Wurmfänger, ein Vogel.
Crotophaga, ae. f. Linn

Nyűzsög~~ét~~ni, -zsögök, -zsög. hemsegni-, pesegni: wimmeln.
Scatere. – Nyűzsög à kukacz à sajtban. Die Würmer wimmeln in Käse. ~~[illegible]~~ der Käse wimmelt von Würmern. Caseus scatet vermibus.
Var.

Nyüzsögve kóválygnak à szúnyogok. Die Gelsen wimmeln in der Luft. Culices cumulatim volitant in aere. – Tud.

k

-Nyűszögni.

Imre 27. Febr 1833